

ጭንግና ጠል

እና ሌሎች ...

በአዲስ አበባ፣ ጥቅምት ፳፭ ፳፻፲፭

(c) ሜጋ አሳታሚ ድርጅት:- 1990
Mega Publishing Enterprise:- 1998

ስልክ:-11-31-90

Tel:- 11-18-25

12-86-41

ፖ.ሣ.ቁ

12684

P.O. Box

አዲስ አበባ

ኢትዮጵያ

Addis Ababa

Ethiopia

መብቱ በህግ የተጠበቀ ነው።

All Rights Reserved

የሽፋን ስዕል መለብርሃን በላይ

እስቀ በቃ	
ዳኛቸው ወርቁ	3
መልስዎ ይኸው	
ዳኛቸው ወርቁ	13
የፍጻሜ መጀመሪያ	
በአሉ ግርማ	23
ከምቡጠርና እቶ ስላዛር	
ስብሃት ገብረእግዚአብሔር	36
ኤሲን ድንጋይ ያለበስክ	
ስብሃት ገብረእግዚአብሔር	50
እነሱ	
ባሴ ሃብቴ	58
ጥጋግና ጠል	
ባሴ ሀብቴ	79
ዘላን	
አዳም ረታ	109
ማን ያውቃል	
ደምሴ ፅጌ	143

ብርቅዬ

ሰርቅ ዳንኤል.....171

ፍርሃት

ሰርቅ ዳንኤል.....199

ሒሳብ

መሐመድ አሊ.....219

ሴሳው አባወራ

ሰለሞን አያሌው.....240

አውራሪስ

ፍሬህይወት ተሰማ.....257

ቱሱ ፎርሳ

.....272

ዳኛቸው ወርቁ

(1928 - 1987)

ዳኛቸው ወርቁ የካ
ቲት 16 ቀን 1928
በደብረሲና ተወለደ።
ከልጅነቱ ጀምሮ የአ
ፈንጋጭነት ባህሪ
እንዳለው የሚነገርለት
ዳኛቸው ወርቁ በረ
ጅም ልብወለድ ደራ
ሲነቱ (በአደፍርስና በ
The Thirteen Sun) እጅ
ጉን ይታወቃል። ይሁን
እንጂ ዳኛቸው ወርቁ

ፀሐፊ ተውኔት፣ ገጣሚ ፣ የአጫጭር ታሪኮች
ደራሲና ተመራማሪም ነበር።

ዳኛቸው ወርቁ ድርሰት መጻፍ የጀመረው
ከተማሪነቱ አንስቶ ነበር። ህዳር 22 ቀን 1987
በምግብ መመረዝ ከዚህ አለም በሞት እስከተለ
የበት ጊዜ ድረስ በመድረክ የታዩና ያልታዩ
ተውኔቶች፣ የታተሙና ያልታተሙ ግጥሞች፣
የታተሙና ያልታተሙ ረጅም ልቦለዶች እንዲ
ሁም ሌሎች ሥራዎች ጽፏል። ከእነዚህም መካ
ከል “ሰው አለ ብዬ አላምንም፣” “ሰቀቀንሽ
እሳት፣” “ትበልጥ” የተሰኙ ተውኔቶች፣ “እምቧ
በሉ ሰዎች” የግጥም መድበል፣ “አደፍርስ” ረጅም
ልቦለድ፣ “The Thirteen Sun” በእንግሊዝኛ የተጻፈ

ረጅም ልቦለድ፤ይገኙበታል፡፡ “The Thirteen Sun” በሦስት ቋንቋዎች (በጀርመን፣ በፖርቹጋልና በቻይና ቋንቋዎች) ተተርጉሞ ታትሟል፡፡

ከእነዚህም በተጨማሪ “የጽሁፍ ጥበብ መግሪያ” እና “የአማርኛ ፈሊጦች” ከዶ.ር አምሳሉ አክሊሉ ጋር አዘጋጅቶ አሳትሟል፡፡

ዳኛቸው ወርቁ ከላይ በጥቅሉ በቀረቡ ሥራዎቹ እጅጉን ታዋቂ ቢሆንም አጫጭር ልቦለዶችንም ይጽፍ ነበር፡፡ ከእነዚህም መካከል ለዚህ መድበል የተመረጡት “አለቀ ቦቃ” እና “መልሰዎ ይኸው” አጫጭር ልቦለዶቹ ይገኙበታል፡፡

ዳኛቸው ወርቁ ከአገር ውስጥ ባችለር ዲግሪ፤ ከውጭ አገር የማስተርስ ድግሪ የነበረው የዘመናችን እውቅ ደራሲ ነበር፡፡

አለቀ በቃ

“ተረት ተረት” አሉ ባለቤቷ ከአምስት ዓመት የማይበልጥ ዕድሜ ያለው የሚመስል አንድ ወንድ ልጅ እየተመለከቱ። ቤቱ ሬሳ የወጣበት ይመስል ጭር ብሎ ነበር።

ከባንኩው በስተውስጥ ቆመዋል ባለቤቷ፤ በስተውጭ በጎን በኩል ሁለት ትራስ ተደራርቦ እትመቻቸበት ሶፋ ላይ አንድ ረዘም ያለ ቀጭን ሰው እግሮቹን በሰፊው አራዝሞ ተቀምጧል። የራሱ ፀጉር ከግምባሩ መካከል አንስቶ እስከ ማጅራቱ ተረተር ድረስ በቀጭኑ ተመልጧል። በረጅም መቃ ዓይነት ነገር የተሰካ ሲጃራውን ባውራጣቱና በትንሽ ጣቱ መካከል አሾልኮ በሌባ ጣቱ ጫን እያለ ካለፍ አገደም ወደ አፉ በመውሰድ የጭስ ኩቦቹን እያስከታተለ ቡልቅ ቡልቅ ያደርጋል። ዓይኖቹ በር በሩን ይመለከታሉ።

“ተረት ተረት” አሉ ባለቤቷ ደግመው። “የላም በረት” መለሰች አንዲቷ ቆንጆ፤ አንድዬ በብዙው አንድዬ በትንሹ ሲጃራዋን እየመጠጠች። እንደ ሰውዬው የጭስ ኩቦች ለመስራት ትደክማለች። አልፎ አልፎም ትን እያላት እንደሳል ያረጋታል። በስራው የሰለጠነው ቀጭኑ ሰውዬ የጎድን አየት እያደረጋት ሳቅ ይላል። እያከታተለ — አንድዬ በዝግታ አንድዬ በፍጥነት ኩቦቹን በማስወጣት።

“ተረት ተረት” አሉ ባለቤቷ ለሶስተኛ ጊዜ።

“የላም በረት” አለች መልሷ፤ ኩቦቹን ለመስራት እየታገለች ቆንጆዋ፡፡

“አንቺ አልተጠራሽም” አሉ ባለቤቷ ኮስተር ብለው፡፡

ትንሹ ልጅ እክፍሉ ውስጥ ከተኮለኮሉት ሶፋዎች መካከል ረጅሙ ሶፋ ላይ ተቀምጦ ካርታ በመደርደር ይጫወት ነበር፡፡ ቆንጆይቱ ድንገት ብድግ ብላ መጥታ ካርታውን ከልጁ እጅ መን ጭቃ ወስዳ የካርታ ጥንቆላ ጀመረች፡፡

“ምነው አስረስ ተረቱን ንገረን እንጂ” አሉ ባለቤቷ ዋጋ የሚያስከፍል በሚመስል ድምፅ፡፡

“አንድ ቤት ሁለት ውሾች ነበሩ” ጀመረ አስረስ፤ “ቤቱ ቀዳዳ ነበር” ቀጠለ አስረስ የተነጠቀውን ካርታ እየተመለከተ “በቀዳዳው ወጡ፡፡”

“ታዲያስ” አሉ ባለቤቷ፡፡

“አለቀ በቃ” መለሰ አስረስ፡፡ ዓይኖቹ ከካርታው ላይ አልተነቀሉም፡፡

“እሺ ፍቅርስ እንዴት ያረጋል?” ቀጠሉ ባለቤቷ፡፡

“ያስለቅሳል” አለ አስረስ፤ እንባው እንደመጣበት ዓይነት፡፡

“ያስለቅሳል? ከየት አመጣኸው ደሞ እንዲህ ያለውን መልስ?”

ከባንኮው ወደሶፋው መጥተው ቀና አርገው ዓይኑን ይመለከቱታል፡፡

“ምነው ምን ሆኑ?”

“ያስለቅሳል”

“አይ ለቅሶ እዚህ የለም፤ የምን ያስለቅሳል ነው ደሞ” ይቀጥላሉ ባለቤቷ ቆጣ ባለ አንድ በት፤ ወዲያው ፊቱን አበስ አበስ በማረግ “በል እንግዲህ አሁን ንገረኝ፣ ፍቅር ምን ምን ይላል?” በማለት፡፡

“ሰኳር ሰኳር አይል...ማር ማርም አይል...”

“ጋብዙኝ” አለች ድንገት እጉኔ ተሰጋ ካርታ ቀሚዋ፡፡ ስትጠጋኝ አላየኋትም፡፡

“ጋብዙኝ” አለችኝ ደግማ፡፡

“ቢራ ጠጭ” አልኳት፡፡ “እሺ” አለችና ትንሽ “ጅን” ጠብ ያለበት “ቤርሙጥ” አምጥታ እጉኔ ተመልሳ ተቀመጠች፡፡ ባለኩቡ እግሩን አንጠ ራርቶ ባንኮው ወገብ ላይ ወግቶ በመወጠር ተዝናንቷል፡፡

“ድገሙኝ” አለችኝ፤ ስትጨልጠው አላየኋትም፡፡ ደገመች፡፡ ከሰውዬው ሲጃራ ለምና አመጣችና በመለኮስ ኩቦቹን ለመሰራት ትፍጨረ

ጨር ጀመር እንደገና፡፡ ለኔ ለማሳየትም ይሁን ነገሩ አልገባኝም፡፡ እኔ ለራሴ የሲጃራ ሽታ ያሰክ ረኛል፤ አልወድም፡፡ ደጉ ነገር ፈንጠር ብዬ ነበር መስኮት አጠገብ የተቀመጥኩት፡፡ የቀዩ አምፖል ብርሃን ውጋጋን ፊት ላይ በማይንተገ ተግባር በኩል፡፡ የምጠጣውም የጊዮርጊስ ቢራ ነበር፡፡

“ቆንጆ ፎርም አለኝኮ” አለኝኝ ቀስ ብላ፡፡

“ጥሩ ነው” አልኳት ከጪሱ በመሸሽ፡፡

“ላሳይህ” አለኝኝ፡፡

“አየሁትኮ” አልኳት፡፡

“የለም አላየኸውም” አለኝኝ፡፡

“አልገባኝም” አልኳት፡፡

“ሶስት ዊስኪ ብትገዛልኝ አሳይሃለሁ” አለኝኝ፡፡

“ምን? ልብሰሽን...” አልኳት ዓይኔ ሳልወድ ጐርጦ፡፡

“አዎ ምናለበት...”

“እረ ተይ...”

“ልታይ አይደለም”

“ሁላችንም እያለን?”

“ምንድነው ሰድሰታችን አይደለንም...” አለኝ እንደሲ ዓይነት ቆንጆ ጓደኛዋን እየተመለከተች፡፡

“ታዲያ አትፈሪም?”

“ምን ታደርጉኛላችሁ? አትበሉኝ”

“በምን ታውቁያለሽ?”

“አይ ከበላችሁኝም ሕግ አለ”

“አሁን እውነት ካንጀትሽ ነው?”

በቀኝ እግረ መሬቱን መታ መታ እያደረገች፤ ሐሳቧ ርቆ የሄደች ከንፈሯ ብቻ የሚንቀሳቀስ በሚመስል ሁኔታ፡

“አይ ለዊስኪው ሰስተህ እንደሁ ተወው” አለችኝ፡፡

“ሰውነትሽን በመጠጣት ለመርሳት ትፈልጊያ ለሽን?” አልኳት፡፡

“ሳልጠጣ ሰው መሆኔን አውቀዋለሁ መቼ አልኩህ?” ስትል መለሰችልኝ፡፡

“እኔ መቼም ሰው ነሽ እላለሁ” አልኳት፡፡

“ሰው ስለሆንኩማ መጠጥ እፈልጋለሁ፡፡”

“የሰው ምልክቱ መጠጥ ነው?”

“አይ ለዊስኪው ሰስተህ እንደሁ ተወው!”

“እውን አሁን ያልሸውን ታደርጊያለሽ?”

“ለምን አላደርግም”

“አይ እንዲያው አልመሰለኝም”

“እንዲመስልህ ከፈለግህ ዊስኪውን ግዛልኝ” መልሱ ከመስጠቴ በፊት ብዙ ጊዜ ቆየሁ፡፡

“እንግዲያውስ ጠጪ” አልኳት፡፡ እንዴት እንደሄደች የምታውቀው ራሷ ናት፡፡ አንድ ግማሽ ጠርሙስ ዊስኪና አንድ ብርጭቆ ይዛ መጣች፤ ቀዳች፡፡ ባንድ ትንፋሽ ጠጣችው፡፡ ደገመች፡፡ አሁንም ባንድ ትንፋሽ ጠጣችው፡፡ የነፋስ ስልክም ነፋስ እንደሆነ አላውቅም፤ እውነትም ጠምቷት ኖሯል፡፡

አየት አደረገችኝ፡፡ “ትዊስት” የሚባለው የዳንስ መዝሙር መሰማት ጀመረ፡፡ ከወንበሯ ላይ

እያለች እንቅስቃሴዋን ጀመረች። ሶስተኛ ጊዜ
ዊሰኪዋን ቀዳች። ገንዘቤ መሆኑ ተሰማኝ።

“ታዲያስ ተነሻ” አልኳት።

የምትንጠራራም መሰለኝ። ሰው የምትጠራም
መሰለኝ። ሽንጥና ዳሌዋን ጣቶቿንና ክንዷን የም
ታሳየንም መሰለኝ። አንደኛውን ጫማዋን አወለ
ቀች። ሁለተኛውን ደገመች። ከወገቧ ጉብደድ፣
ከሽንጥና ከዳሌዋ ጉበጥ፣ ከደረትና ከትከሻዋ ቀና
ብላ ግራ እጅዋን አራዝማ በቀኝ እጃ ከግራ እጃ
መዳፍ ጀምራ ክንዷን፣ ጣቶቿን እስከ ቀኝ ትከ
ሻዋ ጫፍ ድረስ በቀስቃ እየደባበሰች ታሪካዊ
አነሳስ አሳየች። ወደፊቷም እንደመንደርደር ብላ
አንገቷን ብቻ ዘወር በማድረግ አንድ ባንድ
አየችን። ቀስ እያለችም ወደ እኔ ዞረች። እጃንም
በማሸቆልቆል ከቁርጭምጭሚቷ ጀምራ ባትና
ጭኗን እየደባበሰች ወደ ደረቷ አመጣችው።
እግረ መንገዷንም ሰውነቷን ገለጠችው። የባት
ጡንቻ የላትም፤ ሙሉዋ ሙሉ ነው። እንደገና
አየት አደረገችኝ፤ ሳቅ አይሉት ሳቅ ሳቀች፤ አስፈ
ራችኝ። ወዲያውም “ልድገም ወይ” አለችኝ፤
ዓይን ዓይኔን እየተመለከተች። ባለ ኩቡ ቀድሞ
ድገሟ አላት። የሚሰራው የጭስ ኩብ ራሱ ላይ
ይትጉለጉላል። እኔ ነገሩም አልገባኝ፤ እሷና እሱ
ግን ተግባብተዋል። የምትደግመው ያሳየችውን
ትርኢት ሳይሆን ውስኪውን ኖሯል። አራተኛው
ብርጭቆ ስሙ እውነትም ድጋሞሽ ከሆነ ደገ
መች። ትርኢቱ ቀጠለ።

ሶፋ ላይ ነበር የተቀመጥኩት—እግሮቼን አዝናንቼ። መጣች—በኋላዋ ወደ እኔ። እጭኔ ውስጥ ቀስ እያለች ገብታ ቆመች፤ ጭንና ጭኔን እየነካካች። ቀስ እያለችም ፊቷን ወደኔ አዞረች። እኔ አዟዟሯን ስመለከት ዱሮ ሹራቧን አውልቃለች። የት እንደወረወረችው ግን እግዚር ይወቅ።

ከላይ የለበሰችው ስስ ሸሚዝ ነው። ጉርድ ቀሚሷ በሰፊ ቀበቶ ታስሯል። ደረቷን ሶፋ አድርጋ ቆማ ቁልቁል ተመለከተችኝ። ከመቅጽበትም በረጃጅም ጣቶቿ ጸጉራንና አንጉቴን ስትዳብሰኝና ቀሚሷ እጫማዬ ላይ ሲወድቅ እንድሆነ። አይኔ አብሮ ወደ ሆዴ ገባ። ቱር ብላ ወደ ወለሉ ስትወጣ እንኳ የሚታየኝ እንደ ህልም ነበር። ብንን ያልኩት ብቻ እሜዳ ላይ ሳያት ነው።

ተመስገን ነው። ሆኖም ታዲያ የውስጥ ልብ ሷን አላወለቀችም። ብዙም ሳይቆይ ወደ እኔ ቀስ እያለች ተጠጋች። እንደ በፊቱ ግን አልተሞኘሁም። እግሬን ሰብስቤያለሁ። ምን ያረጋል እሶፋው ገባችና እግሯን ጭኔ ላይ ጥላ ጀርባዋን ሰጥታ ተቀመጠችብኝ። የተወለወለ ነው ጀርባዋ። ጠባሳና ሻንጉርጉርነት አይታይባትም።

“ቁልፉን ከኋላዬ ፍታልኝ” አለችኝ።

“የምኑን” አልኳት።

“የጡት መያዣየን”

“እንዴት ነው?”

“አይዞህ ንፁህ ነኝ፤ ምን አስፈራህ? ጡቴን ማየት ጠላህ እንዴ? የወደቀ መስሎህ እንደህ” አለችኝ፡፡

“የለም ለሱ እንኳን ...” ብዬ በመመለስ ራሴን ማደፋፈሪያ ነገር ስጀምር እንደትሬንታ የሚጮህ የካርታ ድርጅት ታርጋ ያለበት “ቼብ ሮሌት” ኦቶሞቢል ወደ ነበርንበት ገደማ መጣ፡፡ ቆመ፡፡

“ታዲያ ምንድነው ፍታልኛ” አለችኝ፡፡ ልፈታ ስፈራ ስቸር ሁለት ፈረንጆችና አንድ ኢትዮጵያዊ እኛ ወዳለንበት ገቡ፡፡ ዱሮ በምታው ቅበት ዘዴ ጡቷን ነቅነቅ፤ ደረቷን ሰበቅ ስታደርግ ጡት መያዣዋ ጧ ብሎ ኖሯል፡፡ ውጥር ጥር ያለ ጃኬት የለበሰው አንደኛው ፈረንጅ ፊቱ ድንገት ደም ለብሶ ተንደርድሮ መጥቶ ታቅፎ ሲያሸከረክራት ሁኔታው ታየኝ፡፡

የቤቱ ውስጥ ባንዳፍታ ነፍስ ዘራ፡፡ አንዲቷ ዙሪያ ጠረጴዛ መጥረግ፤ አንዲቷ መቀመጫ ማስተካከል፤ አንዲቷ ክንድ መጥለፍ ጀመሩ፡፡ ልጅቷን ጥርቅም አርጎ አቅፏት የነበረው ፈረንጅ ድንገት ለቀቃት፡፡ በቅጽበትም አንድ ስቴካ “ዊንስተን” ሲጃራ ከጃኬቱ ውስጥ አውጥቶ ከፊተና እቤቱ ውስጥ ላለው ሁሉ ማደል ጀመረ፡፡ እየወረወረ፡፡ ያመለጠንም ብንኖር ከመሬት አንስተንም ቢሆን ሲጃራችንን እየኪሳችን እደረግን፡፡ እኔ እንኳን አላጨሰም ነበር፤ ከማን አንሼ አልተግደረደርኩም፡፡

ኩብ ሰሪው ኢትዮጵያዊ ዱሮ ባኩውን ቀደ
ደና ሲጃራውን ተያያዘው፡፡ የሱም ተማሪ ቀደደ
ችና ተያያዘችው፡፡ “ስቴካው” ሲጃራ አላለቀ ኖሮ
ድጋሚ ሊሰጠን ሲል ባለቤቷ ከባንኩው ወጥተው
ነጠቁት፡፡ “ሌላ ባለ ሱስ ሞልቷል” ብለው፡፡
የተረፈውን በሙሉ አውጥቶ ጨመረላቸው፡፡

ኢትዮጵያዊውና አንደኛው ፈረንጅ ተመቻ
ችተው ተቀመጡና መሎቲ ቢራ ተቀዳላቸው፡፡
ጋባዣችንም ፈረንጅ ትንሽ ወዲያ ወዲህ ካለ
በኋላ ተቀመጠ፡፡

ግብዣዬን የተቀበለችው ወይዘሮ እግዚር ይስ
ጥልኝ እንኳ ሳትል ዱሮ ሄዳ እሱው ላይ ተጠመ
ጠመች፡፡ እጉኔ የነበረውን ወንበር ወደ ፊት አሽ
ቀንጥሬ እግሬን እላዩ ላይ ዘረጋሁት — ዘርግቼ
የማላውቀው ሰውዬ፡፡ ቢራዬንም ጭልጥ አደረግ
ሁና “ውስኪ ብላክ ኤንድ ሁዋይት” አልኩኝ
ድምጹን ከፍ አድርጌ፡፡ ውስኪው ተቀዳልኝ፤
ባንድ ትንፋሽ ጭው አረግሁት፡፡ “ድገሚኝ”
አልኳት፡፡ ስትደግመኝ ሁለተኛው ቅጂ ተቀጣ
ጥሎ ቀርቧል፡፡ “ደብል” አልኳት፤ ሳቅ ብላ
“ደብል” ቀዳችልኝ፡፡

“አስረስ” አሉ እመይቴ “ተረት ተረት”

“ባንድ ቤት ሁለት ውሾች ነበሩ፡፡ ቤቱ ቀዳዳ
ነበር፡፡ በቀዳዳው ወጡ፡፡”

“ታዲያስ”

“አለቀ በቃ”

“ጋብዘኝ”ትላለች የኔ ተጋባዥ ታቅፏት የነበረውን ፈረንጅ እያሻሸች። ሲጃራዬን ከኪሳ መዝረጥሁት “ክብሪት እባክሽ” አልኳት።

እውጭ ሰወጣ አጥሩ ሥር እነበረው ቁሻሻ ውሃ መውረጃ ውስጥ ልገባ ነበር። ቀና አልኩኝ። አለፍ አለፍ እያለ የደመና ኩብ ይትገባ ገባል። የቤቴን መንገድ ሲያያዝ ማካፋት ጀመረ።

መልስዎ ይኸው

“አሜሪካን ኢንሰተቲዩት፣ አእምሮን የሚያንፀው ትምህርት ነው።” ይል ነበር፤ ከፒያሳ በቀዳማዊ ኃይለስላሴ መንገድ ሲመጡ፣ ራስ መኮንን ድልድይ አለፍ ብሎ ከትራፊኩ መብራት በስተቀኝ እሚገኘው ቤት ግንባር ላይ አግድም ተጽፎ የነበረው አርማ። አባቴ ፊታውራሪ አበበ ጉማሣ፣ ከፒያሳ ቤታችን ወደ እንግሊዝ ትምህርት ቤት በወሰዱኝ— በመለሱኝ ቁጥር አይኔ ተገልጦ ቀና የምለው እዚህ ትምህርት ቤት አጠገብ በደረሰኩኝ ጊዜ ነበር። ወይ ካሁን አሁን ይቀየራል፣ የትራፊክ ቀይ መብራት ፍራቻ ፍጥነታችንን እንድንቀንስ ያደርገናል፤ ወይ እንዳጋጣሚ ሆኖ ቀይ ይበራና ጨርሶ ያቆመናል፤ ወይም የእግር መንገዶች እንዳሻቸው ማቋረጥ፣ በዝግታ አሻልተን ማለፍን ይጠይቀናል፤ እንዲያው ብቻ ነበረው ነገር፤ እዚያ ስደርስ፣ ነቅነቅ አድርጎ ቀና የሚያሰኝ ምክንያት ስለማላጣ፤

“አሜሪካን ኢንሰተቲዩት

አእምሮን የሚያንፀው ትምህርት ነው”

ወይ ደግሞ ከግድሞች ጽሑፍ ሥር

የነበረው ክብ ጽሑፍ

“የአሜሪካን የእውቀት ማስፋፊያ ትምህርት ቤት” —————

ወይ እበራፋ አጠገብ ይቆም የነበረው ማቃረቢያ

“ኑና ተመዝገቡ” ሲለኝ አገኘው ነበር።

እያደርማ፣ እዚያ እስከደረሰሁበት ጊዜ ድረስ ተኝቼ—ወይ ድንገት የነቃሁ፣ ወይ አይኔም እያዩ፤

ጀርባም እየሰማ፣ አእምሮም እያሰበ፣ እጄም የደብተር ኮረጃዬን እያሻሸ፣ ሁሉም ለየብቻቸው ስራቸውን ሲሰሩ ቆይተው፣ እዚያ ቦታ ሲደርሱ አንድነት ለመሆን የሞከሩ፤ ወይ የሰው እጅ አንገቱን ጨብጦ፣ ራሴን ደፍጦ፣ ተጭኖኝ እዚያ ስደርስ የለቀቀኝ፤ ወይ ደግሞ አባቴ፣ እናቴ፣ ወንድሞቼ፣ እናቶቼ አናደውኝ፣ አሳዝነውኝ ድንገት እዚያ ስደርስ የልብ ልብ በቅቶኝ፣ የምመነጭቃቸው፣ የምጥሳቸው፣ እኔነቴን የማሳያቸው፣ —ፈጥኜም— ግዴላም፣ እኔ እናንተን አይደለሁም፤ ይቅር ብያችኋለሁ በማለት፣ አንጀቴን አፍታትቼ፣ ልቤን ሞልቼ፣ ደረቴን አሳድጌ፣ አንገቱን አንጥሬ፣ ግምባሬን የማሳይም ይመስለኝ ነበር። ብቻ የሚመስለኝን ሁሉ ብደረድረው ምን ያደርጋል፤ ባጭሩ መስሎኝ የማላውቀው ነገር አልነበረም። በርግጥ ግን በተለይ እዚህ ሥፍራ ስደርስ የምቀናበት ምክንያት ይህኛው ነው ብዬ ላውቀው አልቻልኩም ነበር።

አንድ ዓመት፣ ሁለት ዓመት፣ ሶስት ዓመት፣ አራት ዓመት አለፈ፤ ማለቴ ነጋ —ጠባ! አእምሮም በዚሁ ምትሐት፣ ታይቶ በሚመስለኝ ነገር እየሞላ ሄደ።— እክፍል ውስጥ ስማር— ስበላ፣ ስጠጣ— ስጫወት፣ ሌሊት ወይም ጧት ስነቃ ልዩ ልዩ መልእክቱን እየያዘ ሲታየኝ ቆዬ። ምን አለፋን ብቻ፣ በነደደኝ ጊዜ እንኳ ሳይቀር፣ “አሜሪካን ኢንስቲትዩት!” ብዬ መጮህም አምጥቼ ነበር።

እክፍሌ ውስጥ እዘጋና “አሜሪካን ኢንስቲትዩት” በማለት፣ እያንዳንዱን ፊደል ረግጬ፣

ከሸንጦ ብድግ፣ ቀኝ እግሬን ወርወር፣ ግንባሬን ኮስተር፣ ቀኝ እጄን ሰቀል፣ ግራ እጄን ረዘም አድርጌ፣ በዘመናዊ ያነጋገር ፈሊጥ ስናገረው ... ብቻ ምን ያደርጋል...ነበረው ብቻ ነገር፡፡ ነበረው ነገር፡፡

አባቴን ብዙ ጊዜ ደጋግሜ ለመንኳቸው፤ ከእንግሊዝ ትምህርት ቤት አስወጥተው አሜሪካን ኢንስቲቲዩት እንዲያስገቡኝ፡፡ ደጋግመው እምቢ አሉኝ፡፡ ለትምህርት የነበረኝ ፍቅር እየተቀነሰ ሄደ፡፡ አስራ አንደኛ ክፍል ስደርስ ወደ አስራ ሁለተኛ ማለፍ አቃተኝ፤ ወደቅሁ፡፡ አባቴ ደግሜ እንድማር አስገደዱኝ፤ ደገምሁ፡፡ ደግሜ ወደቅሁ፡፡ አሜሪካን ኢንስቲቲዩት አስገቡኝ፣ አልፋለሁ፣ አልኳቸው ላባቴ፡፡ አልመሰላቸውም፡፡ እንግሊዝ አገር ልከው ሊያስተምሩኝ በብዙ ደሸሙ፡፡ አቃቃቸው፡፡ እባክዎ አሜሪካን ኢንስቲቲዩት ልግባ ይፍቀዱልኝ፣ ግዴለዎትም፣ ይመኑኝ፣ አላሳፍርዎትም ብዬ እንባዬ እያቀረረ ነገርኳቸው፡፡ በተርም የሚያስከፍሉት ህያ ብር ነው ብለውኛል፣ መናኛ ትምህርት ቤት መሆኑን ተረድቻለሁ አሉኝ፡፡ የነፍስ አባታችንንና እናቴን አማላጅ ላክሁ፡፡ እየተነጫነጩ፣ እያጉረመረሙ፣ ከንዴታቸው የተነሳ የመኪናው ማርሽ አልገባ እያላቸው፣ ካሁን አሁን ገንጥለውት ያርፋሉ እያልሁ ሰፈራ ስቸር፣ መድረስ አይቀርም፣ ደረሰን፡፡ “መኪና መግቢያ” የሚል ጦር፣ “መኪና ማስገቢያ” ወደሚለው መራን፤ ገባን፡፡ አንዲት ኮረዳ ከደረጃ ደረጃ ዱብ ዱብ እያለች ወረደች፡፡ አባቴ፣ በኃይል አቁመው፣ በሩን ከፍተው በመውጣት ቶሎ ብለው፤

“ዲሬክተሩ አሉ እንዴ?” ብለው ልጅቱን ጠየቋት፡፡

“ባለቤቱ የሉም፤ ገንዘብ ተቀባይዋ አሉ” አለችቸው፡፡

“ና እንጂ ውጣ ታዲያ ምን ይወዝፍሃል?” አሉኝ፡፡ ወጣን፡፡ ተከታትለን ደረጃውን ወጣን፡፡ እውስጥ አንዲት ሌላ ሴት ልጅ ተቀበለችን፡፡

“እዚህ ይሻላችኋል” አለችን-እኔን እንደምታ ውቀኝ ዓይነት ትክ ብላ በማየት፡፡ ተከትለናት ገባን፡፡ ያባቴ ፊት ትንሽ ፈገግ አለ፡፡ የእንግዳ መቀበያ ክፍሉን ንጽህና ሲያዩ በመደለት መስለኝ፡፡

“ምን ላምጣ” አለች ልጅቱ ተመቻችተን ከተቀመጥን በኋላ፤ እኔን እየተመለከተች፡፡

“ዲሬክተሩን ... ለማነጋገር...” ብለው ጀመሩ አባቴ፡፡

“የሚጠጡት ምን ላምጣ?” አለች ልጅቱ፤ አባቴ የጀመሩትን እንዳልሰማ ዓይነት——፡፡

“የምንጠጣው ... የምንጠጣው ...” አሉ አባቴ፤ አፍንጫቸውን እያቁነጠነጡ፡፡ ወዲያውም ግንባራቸውን ኮስተር አርገው ቡና አሏት፡፡

“ለርሰዎሰ?” አለችኝ፡፡

“እሱ ሊመዘገብ የመጣ ተማሪ ነው፤ ምንም አይፈልግም” አሏት አባቴ። ዓይኗን ቦግ፣ እንገቷን ሰግደድ በማድረግ ሽንጧን መታ አድርጋ ተመልሳ ገባች። “አልጠላሽም ከቶ” የሚለው መዘቃ ድንገት ጀመረ። ያባቴ ዐይን ምናምን ያጥበረበረው መሰለ። ልውጣ ልውጣ፣ ቁጭ ብድግ፣ ይንቀጠቀጥ ጀመር። ድንገት ተነስተው ልጅቷ በገባችበት በር እንገታቸውን ሰከክ አርገው ወዲያው ስግግር ሲሉ አየኋቸው። ዐይናቸው ድንገት የተወጋ ይመስል፣ እስከዚያን ያላየ ሁላቸው የተዛነፈ ቁመና፣ ድንገት ትከሻቸው ውድቅ ብሎ ወጠ። እኔም ምንነካቸው በማለት ተከተልኳቸው። ከመከተሌ በፊት ግን እኔም እንደሰላቸው እንገቱን ሰከክ አደረግሁት። “መኝታ ቤት አለ” አለኝ እባንኮው አጠገብ በጉልህ ተጽፎ የተንጠለጠለው ጽሑፍ። ዝም ብዬ ቆምሁ። “ግቡ” አለኝኝ ልጅቱ እየሳቀች። “ግቡ” አለኝኝ ደግማ! መለስ አልኩኝ ድንገት ከበሩ። “ሒሳብ፣ ሒሳብ!” አለኝኝ ከማጅራቴ እየተከተለች “ሒሳቡን አልከፈሉም” አለኝኝ። ዝም ብያት ወጣሁ።

አባቴ መኪናው መሪ ላይ አቀርቅረው ጠበቁኝ። በሩን ከፍቼ ገባሁ። ሞተሩን እንቀሳቀሱ። ልጅቱ “ሒሳብ አልተከፈለም” አለች በማስታወስና በማዘዝ መካከል ባለ እንደበት ወደ አባቴ ቀረብ ብላ።

“ምን?” አሏት አባቴ ደንገር ባለው፣ በለዘበና ባዘነላት በሚመስል ድምፅ።

“ሒሳብ አልተከፈለም” አለች እሷም፤ የቀድሞ አንደበቷን ቶሎ ለውጣ በለሰለሰ ድምፅ፡፡ ቸኮል ብላ በመቀጠልም “ ... ግዴላም ... ” አለች አባቴን ዐይን ዐይናቸውን እያየች “... ቦርሳዎን እረስተውት እንደሁ ድንገት...ማለቱ በሌላ ጊዜ ይከፍሉኛል፤ ምንም አይደል ... ”

“እረ የለም፤ እረ የለም!” አሉ አባቴ ኪሶቻቸውን እየደባበሱ፡፡

“... ግዴላም እውነቴን ነው፤ ግዴላም...” አለች ልጅቷ በተናገረችው በመጠንከር፡፡ ዝር ዝር ፍራንክ አጡ መሰለኝ አንድ ብር አውጥተው ሰጧት፡፡ ወዲያው መኪናቸውን አንቀሳቀሱ፡፡

“መልስ አለዎት!” አለች ልጅቱ የመኪናዋን መንቀሳቀስ ስታይ፡፡ አባቴ እንዳልሰጧት ዓይነት ቀጠሉ፡፡ “መልስ አለዎት” ብላ እንደገና ጮኸች መኪናዋን በመከተል፡፡ አባቴ አሁንም ዝም ብለዋት ቀጠሉ፡፡ ደጋግማ፤ “መልስ አለዎት፤ መልስ አለዎት” እያለች ተከትላ የሚያቆምላትም ሆነ የሚመልስላት በማጣቷ ዝም አለች፡፡ ድንገት መልስ አልኩኝ—በሩን እንደወጣን፡፡ “የመኪና ማስገቢያ” እሚለው በር ስር ቆማ በመገረም ስትመለከትና ወዲያው በቅጽበት ወደ ቤት ውስጥ ተመልሳ ስትሮጥ አየኋት፡፡

አባቴ፤ ወደ ፒያሳ በመመለስ ፈንታ ወደ አራት ኪሎ ጠመዘዙ፡፡ እንደልማዱ መብራቱ

አቆመን፡፡ እንደልማይም ቀና አልኩኝ “አለም ማያ ቡና ቤት፤ የሰልክ ቁጥር...” ሲለኝ አየ ሁት አግድሞኹ፤ ዓይኔን አፈጠጥኩበት፡፡ እስሩ የነበረው ክቡ ታወሰኝ-...

ልጅቷ በወዲህኛው በር ዳሮ ወጥታ- “መልስዎ ይኸው! መልስዎ ይኸው!” እያለች በመጮህ ወደ ባቡር መንገድ ስታመራ፤ ብጫው መብራት በራ፡፡ የቤንዚኑን መስጫ ረገጡት አባቴ፤ ፍሪሲዎኑን ሳይለቁ፡፡ መኪናይቱ በሃይል አንኮራፍታ መንገዱን ቀጠለች፡፡ የልጅቱንም ድምፅ ዋጠችው፡፡

ዝም ብለው ነዱ አባቴ፤ የነፃነት ሐውልትን አለፍን፤ ኮሌጁን አለፍን፤ ስላሴን አለፍን፤ የወጣቶች ልጆች ክርስቲያናዊ ማኅበርን አለፍን፤ የእንግሊዝ ት/ቤትን አለፍን፤ ዳግማዊ ሚኒልክ ሆስፒታልን አለፍን፤ የቀዳማዊ ኃይለስላሴ ዩኒቨርሲቲን በቀኝ፤ የቀዳማዊ ኃይለስላሴ ሆስፒታልን በግራ ትተን አለፍን፤ ውቤ በረሃን፤ አሮጌውን ማዘጋጃ ቤት አለፍን፤ የምኒሊክን ፈረስ በግራ፤ ጊዩርጊስን በቀኝ ትተን አለፍን፤ አዲሱን ማዘጋጃ ቤት አለፍን፤ ሄድን፤ ሄድን፤ ሄድን፤ ድንገት ቆምን፤ የመኪናይቱ ጩኸት ድንገት ተዋጠ-በማይዋጥ ነገር-መልስዎ ይኸው፤ መልስዎ ይኸው-ይል መሰለኝ ይኸው ነገር-

“ያቺ ልጅ ... ያቺ ልጅ ... ”አሉ አባቴ ... መለስ ብዬ አየኋቸው፡፡ “ያቺ ልጅ ... ያቺ ልጅ

...” አሉ አሁንም ደጋግመው ትክ ብለው በፊት
ለፈታቸው እያዩ “ ... እህትህን ትመስላለች” –
እቤታችን ደርሰን ኖሯል።

በዓሉ ግርማ

(1930-1975)

በዓሉ ግርማ በ1930 በኢሉባቡር ሱጴ ከተማ ተወለደ። በአባቱ ህንዳዊ በእናቱ ኦሮሞ (?) የሆነው በዓሉ ግርማ የአንደኛ ደረጃ ትምህርቱን በኢሉባቦር፣ የሁለተኛ ደረጃ ትምህርቱን በጄኔራል ውንጌት ተከታትሏል። የከፍተኛ ትምህርቱንም በመከታተል ከአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

ርሲቲ የባችለር ከአሜሪካ ደግሞ የማስተርስ ድግሪ አግኝቷል።

በዓሉ ግርማ በሕይወት ዘመኑ የ “መነን” ና የ “አዲስ ሪፖርተር” መጽሔቶች፣ የ “አዲስ ዘመን” ና የ “The Ethiopian Herald” ጋዜጦች አዘጋጅ ሆኖ አገልግሏል። በተጨማሪም የዜና አገልግሎት ሐላፊና የባህል ሚኒስቴር ቋሚ ተጠሪም ሆኖ ነበር።

በዓሉ ግርማ በአገራችን ስመ ጥር ከሆኑ ደራሲዎች መካከል አንዱ ነበር። የፈጠራ ድርሰቶችን ደጋግሞ በመጻፍና በማሳተምም ይታወቃል።

ቃል፡፡ “ከአድማስ ባሻገር”፤ “የህሊና ደወል”፤ “የቀይ ኮከብ ጥሪ”፤ “ሀዲስ” (ከህሊና ደወል ጋር ዝምድና አለው?)፤ “ደራሲው”ና “እሮማይ” በህዝብ ዘንድ በእጅጉ የሚታወቁ ልብወለድ ድርሰቶቹ ናቸው፡፡ በዓሉ ግርማ በተለይ በእሮማይ በጊዜው የነበሩትን የደርግ ባለስልጣናት በማስከፋቱ ራሱን መስዋዕት ያደረገበት የመጨረሻው የታተመ ልብወለድ ድርሰት ነው፡፡

በዓሉ ግርማ የረጅም ልቦለድ ደራሲ ከመሆኑ በስተቀር በአጭር ልቦለድ ደራሲነቱ አይታወቅም፡፡ ሆኖም “እሮማይ”ን በማሳተሙ ዋዜማ ላይ በየካቲት መጽሔት የወጣ አንድ አጭር ልቦለድ አለው፡፡ ይኸው “የፍጻሜ መጀመሪያ” የተሰኘው በዚህ መድበል ውስጥ ይገኛል፡፡ በዓሉ ግርማ በታሪክ አወቃቀሩ፣ በግጭት አፈጣጠሩ፣ በገፀባ ሀሪያት አሳሳቱ፣ በገለፃው፣ በቋንቋ ውበቱ በበርካታ ጀማሪ ደራሲዎች ሰራዎች ላይ የኅላ ተፅእኖ ያሳደረ የፈጠራ ሰው ነበር፡፡

የፍፃሜ መጀመሪያ

የምሰጋ ሰው እንኳ አይደለም፡፡ ግን በጣም ሰጋ፡፡ ስለሰንታየሁ መሰጋት ከጀመርኩ ሰንብቻ ለሁሉ፡፡ እንደልማዱ ከተሰወረ ቆይቷል፡፡ ሶስት ወር አልፎታል፡፡ መጨረሻ ያየሁት ምሽት የወትሮው ሰንታየሁ አልነበረም፡፡ ሳቂታ፤ ተጫዋች፤ ጠጡ ልኝ ብሉልኝ ማለት የማይታክተው ሰንታየሁ አልነበረም፡፡ ሲበዛ ቀልደኛ ነው፡፡ ያለሳቅ ህይወት ምንድነው! ማለት ይወዳል አዘውትሮ፡፡ እና ይቀልዳል፤ ይሰታል ... ሰቆ ያሳስታል፡፡ ቀልድ ሲያልቅበት “ያ ቀልድ ትዝ ይልሀል?” ብሎ ይጠይቀኛል፡፡

“የቶ ልጄ”

“ሶስተኛው”

እና ሶስተኛውን ቀልድ እያስታወሰን መሳቅ እንጀምራለን፡፡ ለምናውቀው ቀልድ ሁሉ ቁጥር፤ ቁጥር አድርገናል፡፡ እኔ አንዳንዴ በቁጥሩ ቀልዱን ማስታወስ ይሳነኛል፡፡ እሱ ግን ምንም አይረሳውም፡፡ የሚደንቅ የማስታወስ ችሎታ አለው፡፡ ማስታወሻ አይዝም፡፡ ከት/ቤት ጀምሮ ማስታወሻ ሲይዝ አይቼው አላውቅም፡፡ ዓመት ሁለት ዓመት ቆይቶ ያን ቀን የተባለውን ወይም የተደረገውን ነገር ሲጠይቁት ግን አንድ ባንድ ዘርዘሮ ያስረዳል፡፡ ማንኛውንም ነገር እንደ ፎቶግራፍ ማንኛ ቀርጾ ለማስቀረት የሚችል ጭንቅላት አለው፡፡ ምናልባት ለዚህ ይሆናል ደራሲ የሆነው—አንድን

ሰው ደራሲ የሚያደርገው ምን እንደሆነ ባላው ቅም ቅሉ። እንደ እድል ሆኖ ከሰንታየሁ ቃለ ህይወት ሌላ ደራሲ በቅርብ የማውቀው የለኝም። ሁሉም እንደሰንታየሁ ከሆኑ ግን ከሩቅ ሊሸሻቸው የሚገባቸው ፍጡሮች ናቸው። እውነቱን ነው። ለጓደኝነት አንድ ደራሲ ይበቃል- እሱም በሰንት መከራ።

አይ ሰንታየሁ! ለሚያደርገው ነገር ሁሉ ልክ የለውም። ሲጠጣ አንደ ዓሳ፣ ሲወድ አንደ ጳጉሜ ውሻ፤ ሲቸር አንደ ንጉሥ፤ ሲያጣ እንደቤተ ክርስቲያን ዓይጥ ነው። ለነገ የሚለው ነገር ከቶ የለውም። የሚያደርገው ነገር ሁሉ ከልክ በላይ መሆን አለበት። ከእሱ ጋር አብረውት እንዲስቁ ሲሰቅ፤ ከእሱ ጋር አብረውት እንዲያለቅሱ ሲያለቅሱ፡- ይፈልጋል። ሕይወትን ካልኖርከው እንዴት ልታውቀው ትችላለህ? የሚል ፈሊጥ አለው። ኃጢአት ነው የሚለው ነገር ያለው አይመስለኝም። ሕይወት ያለ ኃጢአት ልትሰራ አትችልም፤ ከኃጢአት ባሻገር ምንም የለም። ሕይወት በራሷ ፍፃሜ ናት ባይ ነው። እና ይኖረዋል።

መፃፍ ሲጀምርም እንደዚሁ ያበዛዋል። ከእያንዳንዱ ቃላትና ከያንዳንዱ አረፍተ ነገር ጋር እየተጣላ፤ እየተጨቃጨቀ፤ አማን ሲወርድም እየተዋደደ፤ እህል፤ ውሀ ወይም ዕረፍት ሳይልልቡ ውስጥ ያለውን ሀሳብ አውጥቶ በውበት ወረቀት ላይ ካላሰፈረ ቀና አይልም። ሰው አያነጋግርም፤ ሌላ ደስታ አይኖረውም። ከፈጠራ ስራ

ምትህት ስር ይወድቃል። ለጥበብና ለውበት ፍፁም ተገዢ ይሆናል፤ አንዳንዴ ስመለከተው አንድ የማይታይ ኃይል የሚያመልክ ወይም የሚያነጋግር ይመስለኛል። የውበት አምላክ ካለ አንድ በቅጽበታዊ ጨረፍታ የማየው ከሰንታየሁ ቆንጆ ገጽታ ላይ ነው። ቆንጆ ፊቱ አንዳንዴ ዝም ብሎ፤ ፀጥ ብሎ ይፈካል—ፈገግ፣ ወከክ፣ ፈካ እያለ፤ ፀዳል፤ ብርሀን እየሆነ ይሄዳል። ብዕሩ ይንደረደራል—ቀለሙ ይፈሳል። የሆነ ነገር ሲሰምርለት ትንፋሽ ያለው መስሎ አይታይም።

‘ልቡ ቆሞ ይሆን?’ እላለሁ አንዳንዴ። ውበት ልብ ያቆማል ልበል! እና በውበት አምላክ ፊት ወጣት ይሆናል—ውብ ወጣት። አጠገቡ መኖሪያ ፈጽሞ ይዘነጋል። አንዴ መጻፍ ከጀመረ ከድር ሰቱ ውጭ ላሉ ምንም ነገር ሕላዊ የለውም። እኔም ብሆን አላስቸግረውም። የፈጠራ ውበት፤ ጭንቀትና ደስታ ስለማይገባኝ ነው መሰለኝ፤ በልቤ ለምን ነው? ይህ ሁሉ ጭንቀት ምንድነው? እያልኩ ያደረበት ምትህት እስኪያልፍለት ድረስ ዝም ብዬ እጠብቀዋለሁ። ምትሐቱ በላዬ ላይ እንዳለ ከቀጠለም ጥዬው እሔዳለሁ።

አንዳንዴ ቀና ብሎ በረጅሙ የደስታ ትንፋሽ ከተነፈሰ በኋላ፤ “አለህ እንዴ?” ይለኛል።

“አዎ፤ እንዴት ነው?”

“ውብ ነበር። ስንት ሰዓት ነው?” በማለት በደስታ እጆቼን እያሸ፤ “ውብ ነበር። ሔደን

ይህን ቀን እናከብረው። ጂን ቶኒክ ለዘላለም
ይኑር ... ታውቃለህ? ዛሬ አንድ ነገር ተረዳሁ
ስለ ሰው ልጅ” ይለኛል።

በየጊዜው ስለሰው ልጅ አንዳንድ ነገር ይረዳል።

“ምን ልጄ?”

“ታውቃለህ? ውበትን ከማድነቅ ደረጃ ላይ
የደረሰ ሰው በልቡ ክፉ አይደለም፤ ሊሆንም አይችልም። አይመስልህም?”

“እውነት?”

“ለማንኛውም ነገር ዛሬ ካንዱ ባሕርይ የተረዳሁት ይህን ህቅ ነው። ከምትፈጥራቸው ባህሪ ያት ተመልሰህ ትማራለህ— ከሚፈጥራቸው ባሕርይ ያት ተመልሶ የማይማር ወይም ስለሰው ልጅ አዲስ ነገር የማይጽፍ ደራሲ የሞተ ነው። አይመስልህም? አሁን እሱን እንተወውና ሄደን እንጠጣ፤ ከሕይወት ጋር ፍቅር ይዞኛል። እና ለሕይወት ውበት መጠጣት እፈልጋለሁ።”

ለምን በጂን ቶኒክ ለመስከር እንደሚፈልግ አይገባኝም። ዘላለሙን በሕይወት አረቄ እንደሰከረ ነው። ሲደሰት ብቻ አይደለም የሚጠጣው። ውበት አልታይ ያለውለትም ይጠጣል። ከውበት ጋር ያልተሞሸረለት ድንገት ያረጅብኛል። ውበቱ ከፊቱ ይጠፋል። ጥርሱ ያገጣል። ግንባሩ ይቋጠራል። ሕይወቱ እውስጡ ታፍኖ ሊፈነዳ ይደርሳል። እና ይጠጣል። ለውበት አምላክ ብዙ ጂን ቶኒክ ይለዋል። ግን ብዙ የሚጠጣው አንድ መጽሐፍ ደርሶ ጨርሶ ሌላ አሳብ በሚፀንሰበት

ጊዜ ውስጥ ነው። ያኔ ዝምታ ያበዛል። ዝምታው መጨረሻ የለውም። በዚያን ወቅት ቢኮረከሩትም አይስቅም። ዝም ብሎ ይተክዛል። ዝምታው ግሩም ነው፤ ውብ ነው፤ ድንቅ ነው። እጭንቅላቱ ውስጥ ግሩም አሳብ ትርትር ሲል የሚሰማኝ ይመስለኛል። ብሩህ ገጽታው ላይ ችግር ምንድነው? የሕይወት ውበቷ ከመኖር ላይ ነው የሚል ይነበብኛል። እና ሁልጊዜ እንዲያስብና እንዲፅፍ እፈልጋለሁ።

ላናግረው አልሞክርም። አንድ ቃል ሳንለዋወጥ ብዙ ቀንና ምሽት አብረን እናሳልፋለን። አውቀዋለሁ። ያውቀኛል። ዝምታችን በቂ ነው። የግድ መነጋገር የለብንም። አብረን እስከሆን ድረስ ዝምታችን ያስደስተናል። እንደውነቱ ከሆነ በዝምታችን ውስጥ ብዙ የምንግባባበት ነገር እንዳለ ይሰማኛል። እኔም ሆንኩ እሱ አንዱ ሌላውን ለማስደሰት የምናደርገው የተለየ ጥረት የለም። የልብ ጓደኞች ነን—በቃ።

እኔ ለእሱ ከዚህም በላይ ነኝ—ማለቱ እኔ ለእሱ ከጓደኛም በላይ መሆኔን ብዙ ጊዜ ነግሮኛል። የሚጽፈው ለኔ ነው። እኔን ፊቱ ቁጭ አድርጎ ነው የሚጽፈው። ካለኔ ሌላ ታዛቢም ተመልካችም፣ አንባቢም ሆነ ሐያሲ አያውቅም።

“አሁን የምጽፈው ነገር ሕሊናን ያረካው ይሆን?” የሚል ነው የመጀመሪያው ጥያቄ። በነገራችን ላይ ህሊና እባላለሁ። ሕሊና ይፍረደኝ። የሚጽፈው ነገር እኔን የሚያረካኝ መስሎ ካልታ

የው ወይም ከተሰማው ባሳቡ ወደፊት አይገፉም፤ እዚያው ይገድለዋል። በእኔ ምክንያት ስንት ጥሩ አሳብ ገድሎ እንደጣለ አላውቅም። እርግጠኛ ነኝ ብዙ ናቸው። ኃላፊነቱ ይሰማኛል፤ ይከብደኛል። “እኔ ማን ነኝ? ሌሎች ታዛቢዎችን እያሰብክ ዓፍ። እኔን ተወኝ” እለዋለሁ። ምን ርግማን ብሆንበት እና ምን ቢጠላኝ ግን አይተወኝም።

“ምን ማለትህ ነው?”

“ደርቁአለሁ”

“አትቀልድ!”

“ቀልዴን አይደለም። የምለው አዲስ ነገር የለኝም። ሌሎች ያላሉት፣ ያልዳሰሱት ምን አዲስ ነገር ልል ወይም ልፈጥር እችላለሁ። ብዙ በጻፍክና ባነበብክ ቁጥር ብልህ ከሆንክ የምትገነዘበው ነገር ቢኖር ዝም ማለት የሚመረጥ መሆኑን ነው። እውነቱን ነው። የገደል ማሚቶ ከመሆን ዝምታ ይመረጣል። በራስህ የዝምታ ጥልቀት ውስጥ መስመጥ ራሱ ውበት ነው።” አለኝ።

“ሶስት ልቦለድ ብቻ ጽፈህ እንዴት እንዲህ ማለት ትችላለህ? እኔ ካንተ ብዙ ነገር ነበር የምጠብቀው” አልኩት።

“ከሶስት ልቦለድ በላይ ልሔድ የማልችል ቢሆንስ? ማንም ከልኩ አያልፍም። አንዳንድ ሰዎች አንድ ልቦለድ ጽፈው ያቆማሉ። እንደኔ ያሉት ሶስት ጽፈው ያቆማሉ። ሌሎች የታደሉ ደራሲያን አሥር፣ አሥራ አምስት ወይም ከዚያ በላይ ይሄ ያሉ። አዲስ ነገር ለማለት ወይም ለመፍጠር

እስኪችሉ ድረስ ቢቀጥሉ ጥሩ ነው። እኔን የሚያሳዝኑኝ ምንም አዲስ ነገር ለማለት ወይም ለመፍጠር ሳይችሉ ለመቀጠል የሚፈልጉ ጅሎች ናቸው። ጥቅሙ ምንድነው? አዳዲስ ነገር ለማበርከት የማይችሉ መሆናቸውን በወቅቱ ተገንዝበው ዝምታን የሚመርጡ እንዳልኩህ ብልሆች ብቻ ናቸው። እኔም ብልህ ነኝ - ጉረኛ ባትለኝ” ብሎኝ ዝም አለ።

በልቤ ዛሬ አልለቅህም አልኩና፤ “እንደ እውነቱ ከሆነ ልጅ ነህ!” ብዬ ጮኩበት...።

“እንዴት እስቲ ንገረኝ” አለኝ።

ነገርኩት። ታላቅ አብዮት በመካሄድ ላይ ይገኛል። አሮጌው ስርአት እየሞተ አዲሱ እያቆጠቆጠ ሲሔድ እናያለን። ማኅበረሰቡ እንዳለ በእንቅስቃሴ ላይ ነው። እያንዳንዱ ቀን በእውነት አዲስ ነው - ማለት የተፈጥሮን ህግ ተከትሎ መሸቶ የሚነጋ ተራ ቀን አይደለም፤ ወይም አይመስለኝም። እኔ...እንደ እውነቱ ከሆነ፤ ካለፉት ስምንት አመታት ጀምሮ ሰለቸኝ፤ ረዘመብኝ ያልኩት ቀን ትዝ አይለኝም። እያንዳንዱ ቀን የራሱ ገድል የራሱ የሆነ ሽንፈትና ድል፤ የራሱ የሆነ ውበት አለው።

ኢትዮጵያ ላይ በዘልማድ ነግቶ የሚመሽ ቀን የለም። ታዲያ ይህ ሁሉ ምንድነው? ለደራሲያን ከዚህ የበለጠ የወርቅ ማዕድን፤ ከዚህ የላቀ ልምድ፤ ከዚህ የተሻለ ታላቅ ትምህርት ቤት ምን

አለ? ሂድና ዳፍ! ብትፈልግ ዝፈን። ቢሻህ አልቅስ።ግን ዳፍ። ሁሉም በመረጠው መልክ መታገል አለበት! ትግል የሌለበት ሕይወት የለም። ግን ትግል ሲባል መጀመር ያለበት ከራስ ነው። ትልቁ የሰው ልጅ ፈተና- ትግል ከራስ።

ሂድና ዳፍ! ቃላት ኮረት ወይም ድንጋይ አልሆኑም። ውበት ሞታ አልተገነዘብኩም። አዲስ ውበት-አዲስ ሐቅ- አዲስ ተስፋ ሞልቷል-በየመንገዱ- በየፋብሪካው-በየማሳው። ሂድና ዳፍ! በዚህ ጊዜ ብዕራን ካፎቱ ልክተት የሚል ደራሲ። እኔ እንጂ ... በማለት ነገርኩት፤ ጨቀጨቁት።

“ደርቄ አለሁ አልኩህ አትሰማኝም? የውበት አምላክ ፊቱን አዙሮብኛል-በቃ”

“አላምንም፤ ወይስ ሌላ ምክንያት አለህ?”

“ምን ሌላ ምክንያት ይኖረኛል?”

“ምናልባት አብዮቱ አስጠልቶህ እንደሆነ? የፈጠራ ሰዎች ስትባሉ መቸም ስሜታዊ ናችሁ ... ”

“በአብዮት ላይ እምነት📖 ለሰው ልጅ ፍቅር እንዳለኝ ታውቃለህ ... ”

“ታዲያ ምንድነው?”

“ደርቄአለሁ ስልህ ለምን አይገባህም!”

“አይገባኝም!” ብዬው ከፊት ለፊታችን የተደረደሩትን የአረቄ መለኪያዎች ደፍቼ ተነሳሁ።

ዓይኖቼን ለማመን ያቃተው ይመስላል። አንዴ ወደ ፈሰሰው ጂን አንዴ ወደ እኔ እያፈ

ራረቀ ሲመለከት ቆየ። እንዲህ ሆኜ አይቶኝ አያውቅም።

“ዛሬ ምን ነካህ?” አለኝ።

“ምን ሆኛለሁ?”

“ተለወጥክብኝ።”

“ያው የድሮ ሕሊና ነኝ”

ግራ እንደተጋባ ከፊቱ ላይ ይነበብ ነበር።

“ጥሩ ጂን ለምን ታፈሳለህ ጃል?” አለኝ ሲያረሳሳኝ።

“ከእንግዲህ ይበቃል! እኔ ያንተ አስታማሚ አይደለሁም። ከፈለክ ጂን ከተጠመቀበት ጋን ውሰጥ ገብተህ ልትሰምጥ ትችላለህ። ድንገት ምን ፈሪ እንዳደረገህ አላውቅም። ደፋር ትመስለኝ ነበር። ገደል ግባ” አልኩት የምሬን።

“የት ልትሔድ ነው?”

“ጂን የሚጠጣ ሌላ ጓደኛ ፈልግ!”

“ያልገባህ ነገር አለ ... ”

“አዎ፤ ከእውነት አትሸሸ” ብዬው ጥየው ሄድኩ።

ይህ ከሆነ ቆይቷል። ምናልባት ዘላለሜን እንድሰቃይ ፈልጎ ይሆናል—የትም ሔዶ ጠፍቶ የቀረው። ብቸኛ ተደራሰያኑ አይደለሁ! እየተሰቃ የሁ እንድኖር ፈልጎ ነው። ወደሞት ሰደድኩት። የሞተ ምናለበት? አረፈ ተገላገለ። ቀሪው ይጭነ ቀው። ምነው ባልተናገርኩት፤ ኃጢአቴ ከበ ደኝ። ሳይታወቀኝ እንባዬ መጣ። ባንድ ፊት ደግሞ ንዴት አደረብኝ። የምን አትርሱኝ ነው እሱ! ሆነ ብሎ ይሆናል እንዲህ ያደረገው፤

ዘላለሜን እንድረሳው? ማን ተረሰቶ ለመቅረት ይፈልጋል—ከሞቱም በኋላ በተለይም ደራሲያን? ይሁን:: ግን አሁን ምናልባት ጠያቂ አድርጎኝ ባይጠፋ! ሰይጣን! የመጣው እንባዬ አልወረደም፤ ዓይኔ ላይ ደርቆ ቀረ:: ድንገት የቤቴ በር ሲን ካካ ሰማሁ::

“ማነው? ይግቡ::”

ሰንታየሁ ነበር:: ውበት የተላበሰ ጤናማ ወጣት መስሏል::

“የት ነበርክ አንተ!”

“ረጅም ሰባዔ ገብቼ ነበር...”

“መጥፎ ስጋት ላይ ጥለኸኝ ነበር:: ምነው ምን አደረኩህ ጃል? ምን በደልኩህ?”

“አንተም ለሰው ትጨነቃለህ እንዴ?”

“ምን ማለትህ ነው ልቤ ከድንጋይ የተሰራ መሰለህ?”

“ስለሰው ደንታ ያለህ አይመስለኝም ነበር...”

“ይህን ሁሉ ዘመን አብረን ሰንኖር ስለኔ ያለህ ግምት ይህ ነበር? ይገርማል:: ለምን ልጄ? ምን እንዲህ አሰኘህ?”

“ግን አሁን ተለውጠህል” አለኝ ...

“እንዴት እስቲ ንገረኝ” አልኩት::

“አሁን ሰሜት አለህ:: በፊት ሁሉንም ነገር ከርቀት የምትመለከተው ትመስለኝ ነበር:: ደንታ አለህ ለካ! ሰሜት እንዳለህ አላውቅም ነበር:: ተደራሲ ሁሉ ደንታ ያለው አይመስለኝም ነበር:: ለማንኛውም ነገር አመሰግናለሁ...”

“ስለምኑ ልጄ?”

“የውበት አምላክ ታርቆኛል...”

“አዲስ ሥራ ጀመርክ?”

“ስለአሰኝኝ ጃላ አጫውትሃለሁ። ቆንጆ-ውብ አላብ ነው። አሁን እንሂድና ይህን ምሽት እናክብረው” አለኝ።

ጊዜ አላጠፋሁም። ስለአዲስ ስራው ለመስማት ቸኩዬ ነበር። ተያይዘን ወጣን። እንደወተት የነጣ የጨረቃ ብርሃን ጭለማው ላይ ነግሶ አልፈ።

“ግሩም አይደለች?” አልኩት።

“ግሩም ናት። ውብ ናት። ዓለም ከእሷ ጋር ይስቃል። ኮከቦቹን እያቸው። ሰማዩን ተመልከተው። እና እኔንም” አለኝ።

ሁሉንም ተመልከትኩ። እሱንም ጭምር።

“መኖር ደግ ነው። ቆንጆ ነው” አልኩት።

“መኖርና መጻፍ-አዎን ውብ ነው። በነገራችን ላይ ፈሪ አይደለሁም” አለኝ።

ፈገግታ ብቻ ሆኖ ነበር...።

ሰብሃት ገብረ-እግዚአብሔር

(1928 —)

ሰብሃት ገብረ-እግዚአብሔር ሚያዝያ 27 ቀን 1928 በትግራይ ብሔራዊ መንግስት በአድዋ አውራጃ ርባገረድ በተባለ ስፍራ ተወለደ። በአስር አመቱ ወደ አዲስ አበባ መጥቶ ለአንድ አመት በስዊድን ሚሽን ትምህርት ቤት፤ ከ3ኛ ክፍል ጀምሮ የሁለተኛ ደረጃ ትምህርቱን በተፈሪ መኮነን

አዳሪ ት/ቤት ተከታትሏል። ከአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ከትምህርት ፋካልቲ በባችለር ድግሪ ተመርቋል። ለተጨማሪ የከፍተኛ ትምህርት አሜሪካና ፈረንሳይ አገር ተልኮ ፍላጎቱና ትምህርቱ ስላልተጣጣሙለት ትምህርቱን ሳይጨርስ ተመልሷል። ለሁለት አመታት ያህል በአስፋው ወሰን ት/ቤት የእንግሊዝኛ መምህር የነበረው ሰብሃት ገብረ እግዚአብሔር ከፈጠራ ጽሁፍና ከጋዜጠኝነት ሙያ ጋር የተዋወቀው ገና ተማሪ ሳለ ነበር። በጋዜጠኝነት ሙያው፣ “የመነን”፣ “የቁምነገር”ና የሌሎች መጽሔት አዘጋጅ ሆኖ አገልግሏል። በወቅቱ አማርኛ ለፈጠራ ድርሰት ብቃት የለውም ከሚሉት ወገኖች በመሆኑ የፈጠራ ድርሰት የጀመረው በእንግሊዝኛ ቋንቋ ነበር።

“ሌሊቱም አይነጋልኝ” የተባለውን ያልታተመ ድርሰቱን አሜሪካን አገር እንዳለ ራስ ገጾች ያህል በአንግሊዝኛ ከጻፈው በሁጥላ አማርኛ ለሥነ ጽሁፍ ቋንቋ ብቃት እንዳለው በመረዳቱ ፈረንሳይ አገር እያለ በአማርኛ ቋንቋ ጨርሶታል።

ሰብሃት ገብረ እግዚአብሔር የሚጽፋቸው ድርሰቶች እጅጉን ከአገራችን ባዘለና ወግ ጋር የሚጣል በመሆናቸው ሥራዎቹ ያልታተሙለት ደራሲ ነው። ከጻፋቸው አራት ረጅም ልቦለዶች መካከል “ሌሊቱም አይነጋልኝ” እና “ትኩላት” ረቂቃቸው ሰዊር ቀሪዎቹ ሁለቱ የት እንዳሉ አይታወቁም። ሰብሃትም እንደተሳካላቸው ድርሰቶች ስለማይቆጥራቸው በመጥፋታቸው እጅግም አይቆላም።

ሰብሃት ገብረ እግዚአብሔር በአጫጭር ታሪኮችና በመጣጥፎች ባብላቸው በአንባቢያን ዘንድ ይታወቃል።

“አምስት ስድስት ሰባት” በሚል ርዕስ የወጣ የታተመ የአጫጭር ታሪኮች መድበል አለው። ካልታተመ የአጫጭር ታሪኮች መካከል ሁለቱ በዚህ መድበል ይገኛሉ።

ሰብሃት ገብረ እግዚአብሔር ከፈጠራ ድርሰት ደራሲነቱም በተጨማሪ ተዋናይም ነበር።

ከምቡጦርና አቶ አላዛር

የደስ ደስ ቀን በሰአት አይለካም - በደስታ ዎች እንጂ። ሙሴ አድህርያን ሶስተኛይቱን ዘያ ስተፈሰህ ፊያሽኮ ካሰናበቱዋት በኋላ “አየህ ከም ቡጦር፣ ባለፈው ህይወት አዲሰዬስ ብልህተኛው መለኛው ግሪክ የጦር ጀግና አልነበርኩም?” አሉ።

“ነበሩ”

“ለወራት ጦርነት የዘመትኩ፣ አገሪ - ቤቴ ለመመለስ ሃያ አመት አልወሰደብኝም? አገሪ ስደርስ ያልጠረጠረ ተመነጠረ እንዳይሆን ብዬ ከአደጋ ለመሰወር ስል ጭርጭስ ያለ ድህ ሽማ ግሌ መሰዬ መጣሁ። ራሴን እስከገለጥኩ ድረስ ማንም አላወቀኝም። ያ ጠብደል ውሻይ፤ ቡችላ እያለ ትቼው የወጣሁ ስመለስ አርጅቶ፤ ግማሽ ታውሮ አገኘሁት። በጠረኔ አወቀኝና ዘሎ እጆቼን ትከሻይ ላይ ጫነብኝ። እና እኛን ቀን ካየሁስ ሌላ ቀን ማየት አልፈልግም፤ ያለ ይመስል ከትከ ሻይ ወርዶ እግሪ አጠገብ ተጋደመና እዚያው ሞተ። ሄደ።”

“እንዲህ ነው ከሞቱ አይቀር!” አለ ከምቡ ጦር።

“አንተ ግን ከሰላሳ ሶስት አመት በኋላ ስመ ለስ እንኳን ዘለህ አቅፈሽኝ ልትሞት ቀርቶ የሰ ላምታ እንኳ አንዴ አልጮህክም።”

“ሚች ውሻ አይደለሁማ፡፡ ተመላላሽ ውሻ ነኝ፡፡”

“ቢሆንም፡፡”

“ይልቅ ጠረን ብትሉ፡፡ እኛን የልደት ኬክ ያመጡልኝኮ እትያልታየ ናቸው፡፡”

“ተውንጁ፡፡ የተዘባረቀብህ ይመስላል፡፡ እትያልታየ እኛው ታያቸዋለህ አይደለምንዴ እየፈተሉ?”

“እሱ የተረት ሰፈር አድባር ሲሆኑ አድባሪቱ የምትሉብሰው የዘወትር ልብሷ ነው፤ ናቸው ማለቴ፡፡ ዛሬ አድባሪቱ የክት ልብሷን ለብሳ እቻ ትሉት፡፡”

“እሷማ ማርያም መግደላዊት ናት እያልኩህ!”

“እንዲሁም እትያልታየ ናት፡፡ ጠይቋት፡፡” አቶ አልአዛር አይን አይኗን እያዩዋት “በፊት የማውቅሽ ይመስለኛል፡፡ ንገሪኝ ስቴ፡፡ እኔ ምኑም ሊገባኝ ያልቻለ ሁኔታ ውስጥ ነው ያለሁት፡፡ ትንሽ ብርሀን ልትፈነጥቁበት ትችያለሽ?”

ሙሴ አድሀሪያን “ከምቡጠር” አሉ በሀዋርያዊ ድምፅ “ዛሬ ልደትህ ብቻ ሳይሆን የተመላላሽነት ስራህን የምትሰራበት ቀን ጭምር ነው፡፡ ከዛሬ ጀምሮ ለሰላሳ ሶስት አመት አንተም ነብስህም ከዚህ ክፍል አትወጡም፡፡ አልአዛር ድሮ

ከኛ ጋር አብሮ የኖራቸው ግን እሱ የሚረሳቸው ሰላለ-ታሪካችንን አጠር አርገህ ንገረን። ማርያም የኔ 'መቤት በገናሽን በለሰላሳው እየደረደርሽልን' አሉ። ተነስተው ወጥተው በገናዋን አምጥተው እጅ እየነሱዋት አቀበሏትና ተመልሰው ተቀመጡ።

ከምቡጠር ቀጠለ። ይሁዳ፣ አልአዛር እና ኢየሱስ የትምህርት ቤት ጓደኛዎች ነበሩ። ገና ጨቅላ ተማሪዎች እያሉ መምህራቸው ረቢ ሂለል ሶስቱንም ለብቻ ወሰዱዋቸውና እንዲህ አሉዋቸው።

አላውቅምንጂ ከሶስት አንዳችሁ ሕዝብ እስራኤል ለዘመናት ሲጠብቀው የኖረው መሲህ ነው። ማንኛችሁን እንደሆነ አላውቅምንጂ ከሶስታችሁ አንዳችሁን ነው። ስለዚህ ከሶስታችሁ ማንኛችሁም ቢሆን ሁለታችሁ እስከመጨረሻው እንድታገለግሉት ሶስታችሁም ቃል ኪዳን ግቡ።

ሶስቱ ጓደኛዎች ቃል ኪዳን ገቡ። አልአዛርና ይሁዳ በየበኩላቸው በልባቸው እንዲህ ብለው አሰቡ። “ረቢ ሂለል ከ ማንኛችን እንደሆነ አውቀዋል። ጊዜው ሲደርስ እሱ ራሱ ይንገራቸው ብለው ደምድመው ነውንጂ ያልነገሩን”

አመታት አለፉ። ሶስቱ ጓደኛዎች አደጉ፤ ጎረመሱ፤ የሰላሳ አመት እድሜም አለፋቸው። መጥምቁ የሆነን የበግ ለምድ እንደለበሰ ከም

ድረ በዳ ወጥቶ መጣና በዮርዳኖስ ወንዝ ኢየሱስን አጠመቀው፤ መሰከረለትም፡፡

“ወንድሜ አልአዛር፤ ሀገረ ሞት ሂድና ሙሉ የቃፊር ስለላ ፈፅመህልኝ ትመለሳለህ” አለ ኢየሱስ፡፡

“ባልከኝ ጊዜ ለመሄድ ዝግጁ ነኝ”

“መሞት አትፈራም?”

“ምን ያስፈራኛል? ስንቱን ከሞት ስታስነላ አይተንህ አይደለ?”

እንግዲህ አልአዛር ሞተ፡፡ ሶስት ቀን ይወሰድበታል ተብሎ የነበረው ተልእኮ አራት ቀን ወሰደበት፡፡ ለዚያውም ኢየሱስ ጮሆ አልአዛርን ጠርቶ ከሞት መንጭቆ ሲያወጣው፤ ሞት አልለቅም ብሎ የአልአዛርን ግራ እግር እስከ ቁርጭም ጨሚቱ ድረስ እንደጎረሰ ስለነበረ እግር እስከ ቁርጭምጭሚት እዚያው ቀረ፡፡

“እኛ ደሀና እንሁን ንጂ አንድ እግር እስከ ቁርጭምጭሚት ምናችን ነው?” አለ አልአዛር “ጦሳችንን እንደወሰደ እዚያው ይቅር!”

“አየህ ከምቡጠር” አሉ ሙሴ አድህረያን በሀዋርያነታቸው ከተኮፈሱበት “እኔም ማርያም መግደላዊትም ከኢየሱስ ጋር ኖረናል— የኖርነውን ሁሉ እናስታውሳለን፡፡ አልአዛር ግን በእግር ከነቁርጭምጭሚቱ በኩል እየነፈሰበት ከአንድ

ሰው እድሜ ርቆ ወደ ትላንት አይታየውም፤
አይታወሰውም፡፡”

“ለምን አይታወሰውም?”

“ተኖረ ንጂ አልተመዘገበም፡፡”

“ዘይገርም!”

“በዚህም በዚያም ዘይገርም ነው ይኸው
ልህ፡፡ በል አንተ ታሪክህን ቀጥል፡፡”

የአልአዛር ተልእኮ እጅግ ከመሳካቱ የተነሳ
የይሁዳ ተጨማሪ ስራ አላስፈለገም ነበር፡፡ ይሁዳ
ግን ሶስታችን ጨቅላ ተማሪ ሆነን በገባነው ቃል
ኪዳን መሰረት እኔም ወደ ተልእኮዬ እንድሄድና
ሀገረ ሞትን ሰልዩልህ እንድመለስ ፍቀድልኝ
አለ፡፡ ተፈቀደለት፡፡ ተሰቀለ በገመድ፡፡

ቃፊር ይሁዳ አገረ ሞት የገባው በጓሮ በር
ሾልኮ ነበር፡፡ ስንትና ስንት ምስጢራዊ መረጃ
ሰብስቦ እንደተመለሰ አልተመዘገበም፡፡ ለምንስ
ይመዘገባል?

ጊዜ ማለፉን ቀጠለ—ሲል ቀጠለ ከምቡጦር—
ጊዜው ሲደርስ ጌታ ሀዋርያትን ወደየአገሩ ሲልካ
ቸው አብሮ አደጎቹን አልአዛርን እና ይሁዳን
እና ማርያም መግደላዊትን እንዲህ አላቸው፡፡
“ወደ ቅድስታገር ሂዱና ወንጌልን ሰበኩላቸው፡፡
አስተምራችሁ ካበቃችሁ በኋላም እስክመለስ
ድረስ እዚያው ቅድስታገር ቆዩኝ” አላቸውና፤
ባረካቸውና ላካቸው፡፡

ማርያም የምታስተምርበትና የምትኖርበት አምባ መቅደላ ይባል ነበር፤ መግደላዊት የሚለው ቃል በሀገርኛ ቃል ነብስ ሲዘራ፡፡

አልአዛር፣ ይሁዳ፣ ማርያም— እነዚህ ሶስቱ ዘወትር ይገናኛሉ፣ ከህዝበ ክርስቲያን አይገናኙም እንጂ፡፡

ማርያም በገናዋን ለምእመናን ተወችላቸውና መንገዷን ቀጠለች፡፡ያንን በገና ማንም ሰው ቢደረድረው ልክ ማርያም ራሷ እንደምትጫወተው ሰማያዊ መዚቃ ይንቆረቆራል፡፡ የሷ ማስታወሻ ስጦታ ነዋ፡፡

እንዲሁም አለ አንድ መሰንቆ፡፡ የመጨረሻ ባለቤቱ ያወርስሀል፡፡ ያንን መሰንቆ ስትጫወት አንተ ሳትሆን መሰንቆው ድንቅ ያገርኛ ዘፈኖችን ይጫወታል፡፡ አንተማ እጅ ብቻ ነህ ድምፁን እንዲያወጣ የሚገለገልብህ፡፡ የዚያ የመሰንቆ ጭራ የማርያም መግደላዊት የፈረሰዋ ጭራ ነው፡፡ መሰንቆው ነው ንጂ ዘፋኙ ማንም ሰው ሊሆን ይችላል፡፡

እንዲሁም አለ የማርያም መግደላዊት መፅሀፈ ፀሎት፡፡

ቀኑ ፋሲካ ነበር፡፡ ህልማለም አልቤርጌ ስም ንት ቁጥር ውስጥ አቶ አልአዛር ለውሻቸው ለከምቡጦር በካቲካላ የተዘፈዘፈ ክትፎውን አቅር

በውለት ለራሳቸው በቅቤ ያበደች፤ በአይብ የታጀ
በች ዶሮ አስመጥተው ሁለቱም ከተቋደሱ በኋላ፤

“ከምቡጠር፤ ተጫወት” አሉት፡፡

“ሙሴ አድሀርያን ዛሬ ሊመጡ ይችላሉ”

“እረ ባክህ!”

“ላይመጡም ይችላሉ፡፡ አንዳንዴ ማንም የሚ
ችለውን እሳቸው አይችሉትም፡፡ አንዳንዴ ደሞ
ማንም የማይችለውን እሳቸው ይችሉታል፡፡ ባለ
ፊው ምድራዊ ህይወታቸው አዲስዩስ ያ ብልህ
ግሪክ ጀግና ሆነው ነበር የኖሩት፡፡ አዲስዩስ ለአ
ጭር ዘመቻ የወጣ፤ ዘመቻው አስር አመት
ሙሉ ፈጀበት፡፡ ይሄ ብቻም አይደል፤ ከትሮይ
ዘመቻ ሲመለስ የሚወዳት ሚስቱ ናፍቃው እየ
ቸኩለ፤ ያ ህፃን እያለ ትቶት የዘመተው ልጁ
አድጎ ምን አክሎ እንደሆነ ለማየት ጓጉቶ እየ
ተጣደፈ መርከቡን ተሳፈረ - እንዲህ እየተጣ
ደፈ አገሩ ለመድረስ ሌላ አስር አመት ወሰደ
በት፡፡

“ሙሴ አድሀርያን አዲስዩስ ናቸው?”

“ነበሩ”

“አሁንስ?”

“አሁንማ ሙሴ አድሀርያን ናቸው”

“አትዘባርቅ? ንግዲህ!”

“እኔማይደለሁ - ሃቲሃላይቱ እንደሆነችንጂ”

“ከትፎይቱስ?”

“እንክት እንጂ! እረ ከትፍ ከትፍትፍ!”

አቶ አልአዛር በሳቅ ተንከተከቱ፡፡

ይኸን ጊዜ በድንገት በሩ ብርግድ ብሎ ተከፈተና “ሰላም ለክሙ!” አላቸው በዜማ፤ የሀዋርያ መገናኛፊያ ለብሶ የቆመው ሰውዬ።

አቶ አልአዛር “ዴርዴሪክ!” ብለው እየጮሁ ዘለው አቀፉዋቸው። ከዚያ ራቅ አርገው እያዩዋቸው “በድምፅህ አወቅኩህንጂ መልክህ ግን በጣም ተለውጧል። እንኳን አርመን ፈረንጅ አትመስልም።”

“ምን እመስላለሁ?”

“ወይ ፀረብ ወይ ይሁዲ ወይ የሆነ ሴማዊ ነው ምትመስለው ከነጊምህ። አቤት ደሞ ጠጉርህ እንዴት አምሮብሃል! ከትከሻህ አልፎ ወርዶ ብቻ - ምን ልበልህ፤ ዘናጥ ሃዋርያ መስለህል”

“ናኝ ነጂ”

“እንዴት ማለት?”

“አላወቅከኝምንዴ? እኔኮ አብሮ አደግህ ይሁዳ ነኝ”

“እኔ ይሁዳ የሚባል አብሮ አደግም የለኝ”

“ማን የሚባል አብሮ አደግ ነው ያለህ?”

“ዴርዴሪክ አድሀርያን ነዋ! አብሮ አደግ እና አብሮ አደን አልነበርንም? በጉርምስና ሙቀት ሴት ልጅን ለመገናኛፍ ስንወጣ? ታስታውሳለህ?”

“አስታውሳለሁ። ሁሌ እንደቀደምኩህ ነበር።”

“የምን መቅደም?”

“እኔ ድንኳኗን በውብ ቃላትና ፈገግታዎች
አስከፍቼ ገብቼ የውበቷን መቀት ስጐናፀፍ-
አንተ ገና ውጪ ቆመህ በአምሮት እየተንዘፈዘ
ፍክ ረዥም ልመና ታዜማለህ፤ ላሊበላ ይመስል”

“ያንተ ፈጥኖ የሚቀናህ ኮ አስቀያሚዋን ስለ
ምትመርጥ ነው”

“በል ተወው፥ አልአዛር፡፡ የሴት አስቀያሚ የለ
ውም—የውበት አይነት ይለያያል’ንጂ፡፡ የቀይ ሴት
ውበት፥ የጠይምሴት ውበት የጥቁር ሴት ውበት፥
የቀጭን ሴት ውበት፥ የወፍራም ሴት ውበት፥
የኩረዳ ውበት፥ የአሮጊት ውበት፥ እያቀፍከው ያለ
ውበት፥ እያስታወሰከው ያለ ውበት፥ እየናፈቅከው
ያለ ውበት—ውበት! ውበት! ለምሳሌ ለናሙና
ያህል’ንኳ እስቲ ወደ ሀሳብህ ዳስ ግባና እዚያ
ከምታገኛቸው ሴቶች ሁሉ የተዋበችውን ሴት
አውጣትና አስተዋውቀን፡፡ እንያት እስቲ ውበ
ትን፡፡

ከአቶ አልአዛር ሀሳብ እትያልታዩ ወርቃማ
ብርሀን ፈገግታቸው እየታዩ ወጡና እጨዋታችን
ውስጥ ገቡ፡፡ እትያልታዩ ሲታዩ ወደ አንድ በኩል
ተቀምጠው የዳመና ከምር ከሚመስል ጥጥ
የእድሜዎቻችንን ክሮች እየፈተሉ ይመስላል -
እንደ ወደ ግማሽ ልቃቂት ደርሰዋል፡፡ ሙሴ
አድሀርያን በሀዋርያዊ መልካቸው ሶፋው ላይ
ተኮፍሰው ውዲቱን ወይኒቱን በያስተፈሰህ ፈገ
ግታ እየተጐነጩት ነው—እንደ ወደ ግማሽ ፊያ

ሽኮ ደርሰዋል። አቶ አልአዛርና ከምቡጦር ለዚህ ጉዞ ቀደም ብለው ስለተነሱ ግማሽ ሞቅታ ደርሰዋል።

“ተጫወት ከምቡጦር” አሉት።

“ሙሴ አድሀርያን ስማቸውን ስናነሳ የመጡት ለምን ነበር?”

“እድሜያቸው ረጅም ስለሆነ”

“ሀራምባና ቆቦ አሉ እትያልታዩ። እኛ እዚህ ሆነን ስማቸውን ስናነሳ ጊዜ ድንገት ደረሱና እድሜያቸውን አረዘሙት?”

“የሰው ልጅ ሀሳቦች ግንኙነት ነው። አንተ ውሻ ነህ። ከኛ ጋር ስለኖርክ ሰውኛ የገባህ ይመስልህልንጂ ሰውኛ ግን ውስብስብ እንቆቅልሽ መሳይ ነገር ነው። ለማንም አይገባውም። ገብቶትም አያውቅም።”

ዝም ዝም ሆነ። ጊዜ እያለፈ ሄደ። እትያልታዩም ልቃቂታቸውን ለቀቁና መፍተላቸውን በመቀጠል ድጋሚ ግማሽ ልቃቂት ደረሱ። ሙሴ አድሀርያንም ያስተፈስህን አንድ ፊያሽኮ ተኩል ያህል አድርሰዋታል።

በሩ ተንኳኳ። “ግብ!”

በሩ ተከፈተ። ቀይቱ የውበት እመቤት የለበሰችው የሀገር ልብስ ቀይ ጃኖ ጥለቱ አንድ ከንድ ሰፋት ያለው ነው። ሶስት አዳዲስ ሻማ የበቀለበት የሚመስል የልደት ኬክ በሁለት እጆችዋ ይዛ ገብታ ከምቡጦር አጠገብ አኖረችውና “መልካም ልደት ከምቡጦር!” አለች እንደ መልካ

የደስ ደስ ባለው ድምጿ። “ከሰጋ የተሰራ ኬክ ነው።”

አቶ አልአዛር እንደዚህ አይነት ሁለመናዋ ውበት የተሞላበት ሴት አይተው አያውቁም። በዚያ ላይ እንደ እህታቸው አይነት ነገር ሆኖ ነው ወደልባቸው የገባቸው። እቺ ሴት ውብ ናት፣ ከውብ አልፋ ውበት ናት። እዝጌርየው እንዲህ አርጉም ይፈጥራል።

እቺ ውበት ሶስቱን ሻማዎች እየለኩሰች “ሶስት ጊዜ አስር ሻማ እና ሶስት ሻማ ነው ያበራህልህ። ለሰላሳ ሶስተኛ ልደትህ እንኳን አደረሰህ” አለች።

“በብርሃንነታቸው ሰላሳ በሰምነታቸው ሶስት ናቸው” አለ ከምቡጠር።

“ትክክል!” አለች አጠገቡ በርጩማ ላይ እየተቀመጠች።

ሙሴ አድሀርያን ከመኩፈሳቸው ተነስተው እየመጡ “መልካም ልደት፣ ከምቡጠር!” ብለው ገፀ በረከት እፊቱ አስቀመጡለት። እጅግ በጣም የተለየ የመነፅር መያዣ ይመስላል።

ውቢቱ እመቤት “አቤት ማማሩ!” እያለች ገፀ በረከቱን አነሳችው።

የወርቅና ብር ሀረጎች እላዩ ላይ ተገማምደውበት በአልማዝና እንቁ ተንቆጥቁጧል፡፡

ከፈተኛው፡፡

መነፅሪቱ ሁለመናዋ እንደ መያዥያዋ በጥቃቅን ክቡር ድንጋዮች ተንቆጥቁጧል፡፡ከዚህ ከመንቆጥቆጥም የበለጠ ልዩ የሚያደረጋት ታድያ፣ አይኖቿ ከመስተዋት ላይሆን ከሚያምር እንጨት የተሰሩ ናቸው፡፡

“ይኸውልህ ከምቡጠር” አሉ መሴ አድሀር ያን“በዚች መነፅር ችሎታ ውባለም ዘጠኝ ጠጅ ቤት በዘጠኝ ቁጥር ውስጥ ይህን ሰላሳ ሶስት አመት ወደ ውጭ ሳልወጣ እዚያችው ክፍሌ ውስጥ እየዋልኩ እያደርኩ፥ እግዚአብሔር ይመስገን—የምበላው የምጠጣው እየተላከልኝ ኖራለሁ፡፡እኔ መነፅሪቱን የወረሰኳት ከማርያም መግደላዊት ነው፡፡እሷም በበኩሷ ለምክንያትዋ ከዚያ በፊት በዚች መነፅር ሀይል ለምለም ቁጠማ መኝታ ቤት በአስር ቁጥር ውስጥ ሰላሳ ሶስት አመት ከኖረች በኋላ ጊዜው ሲደርስ መጥታ ለኔ አወረሰችኝ፡፡

“እኔ ደሞ ጊዜው ሲደርስ መጣሁና ይኸው እንካ ውረስ እያልኩህ ነው፡፡ መነፅሩን ታረግና በሀሳብህ የት መሄድ እንደምትፈልግ ትነግረዋለህ፡፡ የምትፈልገውን በቅዕበት ያመጣልህል፡፡ አርጊለትማ ማርያም የኔ መቤት”

አረገችለት፡፡ በዝምታ ጠበቁት፡፡ “ለቅምገ ይህል በቂ አይተህል ወይ? ሌሎችም እንዲያዩት ብዬ ነው፡፡ አውልቁለትና ለአልአዛር አስሞክሪው፡፡ ይኸውልህ አልአዛር፤ በምድራቱ ላይ እንደ ልብ እንመሳለሳለንንጂ ይህን መንገድ አንዴ ሄደኸዋልና በድጋሚ መሄድ የለም የሚለን የለም፡፡ የመነፅራቱ ስልጣን በጊዜ ውስጥ እንደ ልብ ትመሳለስ ዘንድ ያስችልህል፡፡ እስቲ ለምሳሌ የኔን ሰርግ እለት አስባትና ሂድሱቲ”

አቶ አልአዛር መነፅሩ ከተደረገላቸው በኋላ እንደተባሉት አሰቡ፡፡ ልክ ያን ጊዜ የነበረው ሰርግ ወለል ብሎ ታያቸው፡፡ በሲኒማ እንደሚያዩት ሳይሆን እውስጡ ገብተው እንደሚኖሩት ነው፡፡ መነፅሩን አውልቀው ለውቢቱ የልብ እህታቸው አቀበሉዋት፡፡ ሁሉም እየተቀባበሉ የከምቡጦርን ተአምራዊ መነፅር ከሞከሩዋት በኋላ ውቢት ወደ መያዣዋ መለሰችትና ዘግታ ከምቡጦር የፊት እግር አጠገብ አኖረችት፡፡ ከዚያ ወደ መጠጣቱ ተመለሱ፡፡

“እሺ ከምቡጦር፤ ተጫወት”

“አልበርት አንስታይን በሶስተኛው ሰማይ የዩኒቨርሲቲ ፕሮፌሰር ናቸው፡፡ ግን አስተማሪነታቸው እንደ መነፅራችን ለየት ያለ ሳይሆን አልቀረም፡፡ ተማሪዎቻቸውን፤ ድሮ ቀረ፤ አንተ ተጎልተህ ምንም ሳታዋጣ መምህርህ ከየትም አሳድዶ እውቀቱን ባፍባፍህ የሚያጎርስህ፡፡ እሱ ፋራ አስተማሪ ነው፡፡ አራዳ ይሁዲ የሆነ ፕሮፌሰር ግን እንዲህ ይልህል፡፡ እነሆ የቤት ስራ፡፡ የቤተመፃህፍትና በተለይም የጭንቅላት ስራ

ነው።፡አንድ ስፋትዋ፣ ቁመትዋ፣ ወርድዋ እኩል
አንድ ሴንቲሜትር የሆነ አንዲት አንኳር እጣን
እውስጧ ስንት ጭስ ይዛለች? መለኪያው ወይ
መቁጠሪያውስ ምንድነው? ሁለት-መቅደስ ውስጥ
በቀንዲል የሚበሩት ሰባት ሻማዎችስ እውስጣ
ቸው ስንት ብርሃን ይኖራል? መለኪያውስ ምን
ይሆናል?”

“ኖሮፌስር አይንስታይንን ታውቃቸዋለህ?”

“ለምን አላውቃቸውም?”

እንዲህ ጨዋታቸውን ሲቀጥሉ እንተዋቸዋ
ለን።፡

ኤሊን ድንጋይ ያለበለክ

የአሮጊት ድምፅ “ተመልከት! አንተ ሰው
ተመልከት! ወደኋላ ተመልከት!” አላቸው አቶ
ወንዳፍራሽን ዘወር ብለው ቢያዩ።

ግፊያ ጥድፊያ ነው መንግሥተ ሰማያት
ለመግባት። የአቶ ወንድአፍራሽን ታላቅ ወንድም
ጋሼ መላኩን ሰዎች እየቀደሙዋቸው ያልፋሉ።
ጋሼ መላኩ በንዴት፤

“አቶ ናደው አንጋደደው” ብለው ጮሁበት።
ሳያይ ረግጧቸው ያለፈው አንካሳ ሰማዕት መሳይ
ሳይሰማቸው አለፈ። “ሰንቱ ጉድ አለ እናንተ!
ኸረ አላልፈን? ጸመናል፤ ፀልየናል፤ መጽውተ
ናል፤” እያሉ እያጉረመረሙ፤ እየተጓሸሙ ትልቁ
በር ደረሱ— ጋሼ መላኩ።

መዝገብ አንባቢዎች አትገባም አሉዋቸው።

“ምነዋ?”

“ልጅህ ረግሞህል”

“ምናባቱን ቆርጦት”

“እንጃባቱን”

“እኮ ቀስ አትሳደብ። ልጄ ዲዳ ነው። ምን
ብሎ ረገመኝ?”

“መሬት አትቀበልህ፤ ፈጣሪ አይማርህ”
ብሎ።

“ዲዳ ነው እያልኳችሁ”

“እናውቃለን ዲዳ ነው። ደንቆሮም ነው።”

“እኮ እንዴት አባቱን ብሎ ረገመኝ?”

“እሱ አዝኖ አለቀሰ። አዋቂዎች ኃዘን ለቅሶውን ወደ ቋንቋ ተረጉሙት። መልአክ በመዝገብህ አሰፈረው።”

“ሀሰት”

“ሀሰት? ይህ ደፋር!”

“ያዘው—ጣለው” አሉና ይዘው ከገደሉ አፋፍ ወደ ገዢም ቢወረውሩዋቸው ጋሼ መላኩ “ኡ ኡ ኡ” እያሉ፣ እየጮሁ፣ ሲወድቁ ... ሲወድቁ ብንን ብለው ነቁ አቶ ወንዳፍራሽ እኚህ ፍራሽ አዳሽ።

“በስመአብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ እከህደክ ሠይጣን” አሉ አቶ ወንዳፍራሽ እያማተቡ በሌሊቱ፤ በውድቅቱ። እንደ ተጋደሙ ስለዚህ ህልም እያሰቡ ረዥም ጊዜ ቆዩ። ወንድማቸው ጋሼ መላኩ ከሞቱ ሰባት ዓመት አልፏቸዋል። ዛሬ መምጣታቸው ምን ይባላል? ደሞስ የምን ዲዳ ልጅ ነው እሱ?

ጋሼ መላኩ አልወለዱ ምን ማለት ይሆን?

እንዲህ እያሰላሰሉ ቀስ በቀስ እንቅልፍ ሸለብ እያደረጋቸው ገና ጨርሶ ሳይወስዳቸው ሌላ ሕልም ድቅን አለ ከፈታቸው።

ጋሼ መላኩ ባህታዊ ሆነው፣ ከስተው፣ መንም ነው፣ አጥንት ብቻ ቀርተው በዘንጋቸው ወደዋሻቸው በኩል እየጠቆሙ፡- “ና ልንገርህ ወንዳፍራሽ” አሉዋቸው።

አቶ ወንዳፍራሽ ፈርተው “እምቢ” ሊሉ ፈለጉ:: ጋሼ መላኩ እየጐተቱ ወደ ዋሻው አስገቡዋቸው:: ዋሻው ውስጥ እንደገቡ አሁንም የእሮጊት ድምጽ “ሰማ አንተ ሰው ሰማ ወደኋላ ሰማ” አላቸው “ፈጣሪም ቤት ልጄን ሕይወትን ለሞት ዳረለት:: ሞትም ሠይጣንን ሚዜ ሁኑኝ አለው::...”

እርጅና ጨምዳዳ አፋን እያጣጣመ ወደ አቶ ወንዳፍራሽ በኩል ሲመጣ አቶ ወንዳፍራሽ ሊሸሹ ዘወር ቢሉ ጋሼ መላኩ የዋሻውን በር በትልቅ ድንጋይ ድፍን ሲያረጉባቸው እርጅና ሊይዛቸው እጁን ሰደድ አድርጎ አፈፍ ሲያረጋቸው ሲል ብንን አሉ አሁንም ከእንቅልፋቸው::

“በስመአብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አህዱ አምላክ እክህደክ ሰይጣን” አቶ ወንዳፍራሽ ሌላ ሕልም እንዳያዩ ፈሩ:: ተነስተው ወደ ቤተ ክርስቲያን ሄዱ:: ከቅዳሴ በኋላ ወደቤታቸው ሲያዘግሙ ድንገት ድንግጥ አሉ ስለሰሙት ያንን ያሮጊት ድምጽ:: በሕልማቸው ‘አንተ ሰው ተመልከት! አንተ ሰው ሰማ’ ያላቸውን ድምፅ አሁን በውናቸው ስለሰሙት ደነገጡ:: የጀመሩትን እርምጃ ሳይጨርሱ መሀል ቤት ድርቅ ብለውቀሩ::

ያ ያሮጊት ድምጽ በዝግታ በቀስታ እንዲህ ይላል፡ “ኤሊን ድንጋይ ያለበሰክ፣ እውር አሞራን የምትመግብ አምላክ፣ የናስን በዓሣ ሆድ ያኖርክ፣ የጠበቅክ አምላክ፣ እኔንስ አለሁ አትለኝም ወይ? ምሳዬን አትጥልልኝም ወይ?”

አቶ ወንዳፍራሽ በፍርሃት እየተርበተበቱ ወደ ድምጽ በኩል ዘወር አሉ። ከሰልክ እንጨት ሥር አንዲት አሮጊት ቁጭ ብለው ይለምናሉ። እውር ናቸው። የአላፊ አግዳሚውን ኮቴ ሲሰሙ “ስለማርያም ስለሙብረሃን” ይላሉ ጮክ ብለው። አቶ ወንዳፍራሽ ቀስ ብለው ከመንገድ ወጥተው አሮጊቷ አጠገብ ቆመ። አላፊ ሳይኖር አሮጊቷ እንደገና ፈጣሪን በዝግታ ሲያነጋግሩት ይቆዩና ሰው ሲያልፍ ሲሰሙ ጮክ ብለው “ስለሙብረሃን ጣድቃኖቹ ማርያም አለሁ ትበላችሁ፤ እምዮቼ ስለአዛኚቷ” ይላሉ። ሰው በማያልፍበት ጊዜ ደሞ ፈጣሪን እንዲህ ይሉታል። “ኤሊን ድንጋይ ያለበስክ፣ እውር አሞራን መጋቢ፣ ጫጨቱን በእን ቁላል ውስጥ ያሰፈርክ፣ እኔንስ ረሳሽኝ ወይ? ሰጠራህ አለሁ አትለኝም ወይ? እቤት ባይ፣ ሰጠኝ ባይ በዛብህ ወይ?”

“ስለማርያም! ማርያም ትለመናችሁ ጣድቃ ኖቹ!” ሲሉ አቶ ወንዳፍራሽ ኪሣቸው ገቡና መጀመሪያ እጃቸው የያዛትን ፍራንክ አወጡ— ስሙኒ።

“እንኩ እማማ”

ድንግጥ አሉ አሮጊቷ። የተዘከራቸው ሰው አብሯቸው የቆየ መሆኑ ተሰማቸው። እጃቸው ስሙኒውን አወቀው። ዝም ብለው ቆዩ ቆዩና፡

“ማን ነህ?” አሉ በለስላሣ ድምፃቸው። ዝም አሉ አቶ ወንዳፍራሽ።

“ማን ነህ 'እንኩ እማማ' ብለህ ስሙኒ የሰጠኝኝ?”

“እኔ ነኝ፤ እዚህ ቆሜ ስሰማዎት ነበር፡፡”

“ሰማኸኝ? ... እህ” አሉ ለብቻቸው እንደሚያሳሳሱ ዓይነት፡፡

“እንዴት ነው እዚህ የደረሱት?” አሉ አቶ ወንዳፍራሽ አሮጊቷ አጠገብ ድንጋይ ላይ እየተቀመጡ፡፡ የጧት ፀሐይ ደስ ይላል፡፡

“አዬ ልጄ! የኔማ ታሪክ እንደተረት ነው፡፡”

“ይንገሩኝ እስቲ፡፡”

“ይኸውልህ ሰባት ወለድኩና ሰባቱም ሞቱ፡፡ ስምንተኛ እንደወለድኩ አዋቂ ቤት ሄድኩ፡፡ አዲስ አበባ እሚሉት ሀገር ሂጂ እዚያ ሞት የለም አሉኝ፡፡ አንድ ቀን ሳልውል፣ ስንቄን ጨርቄን ሳልል ተነሣሁና ወደ አዲሳባ መንገዴን አቀናሁ፡፡ ሞት እንዳይደርስብኝ፣ ልጄን እንዳይወስድብኝ ስሄድ ሰንብቼ ስሄድ ከርሜ፣ ምግቤንም መጠጊያዬንም እየለመንኩ ስሄድ ከርሜ ሰኔ ሚካኤል ካገሬ የወጣሁ ለህዳር ተክለሃይማኖት አዲሳባ ገባሁ፡፡

“እንዳሉትም አዲሳባ ሞት የሌለበት አገር ሆነና ልጄ አደገልኝ፡፡ እንጨት ከጫካ እየለቀምኩ፣ ጠላም ከገብስ እየጠመቅኩ፣ እንጀራም በጉልት እየሸጥኩ አሳደግሁት፡፡ ሰው ሆነ፡፡ ለሰው ወግ ደረሰ፤ ሚስት አገባ”

“ከዚያስ”

“ዋ ልጄ! ከዚያማ ሚስት ሳትፈልገኝ ቀረቻ:: ከንግዲህ ምን ልረባ ለራሴ አሮጊት? ቤት ከማጣ በብ፣ እንጀራ ከመፍጀት አልፌ ምን ልጠቅ ማት? አልፈጭላት፣ አልጋግርላት:: አንድ ወለደ ችና ባል ልጄን መውደዱን እርግጠኛ ከሆነች በኋላ እቺን አሮጊት ካላሰወጣህልኝ ፍታኝ አለ ችው::”

“እና አሰወጣዎት?”

“እኔ ወጣሁለት እንጂ ለምን ላስኩንነው? የልጅ ፍቅር አይደል አገሬን፣ ጎረቤቴን ጥዬ እንድትበልል ያደረገኝ! እሱንም የልጅ ፍቅር እና ቱን እንዲያባርር ያረገዋል አልኩና የገዛ እናቱ ኃጢአት ኩነኔ ከምሆን ብዬወጥቼ ጠፋሁበት::”

ልጃቸውን ሞት እንዳይበላው ካገራቸው ከወ ንዛቸው ኮበለሉ፣ ገሃነም እንዳይበላው ደሞ ከል ጃቸው ከራሱ ኮበለሉ፤ “እውነትም የናት ፍቅር” ብለው አሰቡ አቶ ወንዳፍራሽ:: “ታዲያ ፈጣ ሪዬ ጥሎ አልጣለኝም” አሉ አሮጊትዋ “እሷ መሰላት እንጂ እኔስ ይኸው የሱን ጸሐይ እሞቃ ለሁ፤ ይኸው ከሰው ጋርም እጫወታለሁ::”

ዝም ብለው ጥቂት ጊዜ አለፉ:: አቶ ወንዳ ፍራሽ በዝግታ ድምጽ “ኤሊን ድንጋይ ያለበስክ አሉ ከዚያ ምን ነበር?”

“እውር አሞራን መጋቢ፣ እንኮይን በገደልየተ ከልክ፣ ደመናን እንደ ጥጥ ሰብሳቢ ረሳኸኝ ወይ? እለዋለሁ:: አቤቱታ በዛበት፤ የሚጠራው፣ የሚለም ነው በዛ:: ምን ያርግ ብለህ ነው? ስንቱን ይሰማ?

ግን ይቆይ ይቆይና አለሁ ይለኛል። አይዘን ይለኛል፤ ረስቶ አይረሳኝም።

“እንደዚህ እንደ አሁኑ ይሰጠኛል። ባንተ እጅ ሆነ እንጂ ሰጪው እሱ ራሱ ነው። ማደሪያም ሰጥቶኛል፤ አንድ አረብ አለ እርጅናዬንና የሰው አገር ሰው መሆኔን አይቶ መጠጊያ ሰጥቶኛል። የሠፈሩ ሴቶች ደሞ ቡና ያጠጡኛል፤ የሚቀመስ ይሰጡኛል። እሱው ይመስገን የጉደለኝ የለም። መሪ እንኳ ሳይቀር ሰጥቶኛል። እዚህ ሰፈር ተረኛ የሆኑ ሁለት ፖሊሶች አሉ። ጧት ወደዚህ ወደ ልመናዬ ቦታ መርተው ያመጡኛል። ሲመሽ ወደ ማደሪያዬ መርተው ይወሰዱኛል። እሱ አልተወኝም። ይኸውልህ እንዲያው አንዳንዴ ብቸኝነት ሲሰማኝ አነጋግረዋለሁ እንጂ በደንብ ይጠረኛል። ምስጋና ይግባው። ዛሬ ደሞ ከሰው ጋር መጫወት እንዳማረኝ አይቶ ይኸው አንተን ላከልኝ። እንደዚህ ነው የሱ ነገር።”

አቶ ወንዳፍራሽ ካሮጊትዋ ጋር ሲጫወቱ አርፍደው ወደቤታቸው ሲያዘግሙ አንድ መልስ የሌለው ጥያቄ እየተመላለሰ መጣባቸው። አሮጊትዋን ዛሬ ጧት ሊያገኙ የአሮጊትዋን ድምጽ በትላንት ማታ ሕልም መስማታቸው ምን ማለት ይሆን?

ባሴ ሀብቱ

(1942 — 1988)

ባሴ ሀብቱ በአማራ ብሔራዊ መንግስት ጎጃም ውስጥ በ1942 ተወለደ። ከዚህ አለም በሞት እስከተለየበት እስከ 1988 ድረስ በመጀመሪያ በመምህርነት ቀጥሎ በማዕድን ሚኒስቴር በቀያሽነት አገልግሏል።

ባሴ ሀብቱ “ውሽንፍር”፣ “ቃል”ና “ጠብታ ማር” (ከደምሴ ዕጌ ጋር)

ልቦለዶችን፣ “ሲራም ደቨርገፎራክና” እና “ሮማዮና ገፍልየት” የተሰኙ ተውኔቶችን ተርጉሟል። ባሴ ሀብቱ ወጥ የሆኑ አጫጭር ልቦለዶችንም ይጽፍ ነበር። ከዚህ አለም በሞት ከተለየ በኋላ “ደራ ጎን”፣ “ድንገት”፣ “ሀበሻ” የተሰኙት በአዲስ ዘመን ጋዜጣ ላይ ታትመዋል። ከአጫጭር ልቦለዶቹ መካከል “እነሱ እና ጭጋግና ጠል” የተሰኙት በዚህ መድበል ውስጥ ይገኛሉ።

እ ነ ሱ

ያልሆኑት ነገር እንዴት ይጥማል! አሁን እነዚህ ሁለት ልጆች እንዲህ ሲሆኑ እንዲህ መሆኑ እነሱን ያልሆነን ሰው የሚጥመውን ያህል ይጥማቸው ይሆን? ልጅቱ ጠይም ናት፡፡ ብሩህ ጠይም ናት፡፡ እውስጧ አምፖል ነገር አለ መሰል፡፡ ወደ ውጭ የምትረጨው ጨረር እንዲህ አይደለም፡፡ ልጁም ለግላጋ ነው፡፡ ጥሩ ምግብ እየበላ ባያጅግ ኖሮ ጥቁር ነበር እሚሆን፡፡ ግን ጥቁር አይደለም፡፡ ደስ ይላል፡፡ አነጋገራቸው ውብ ነው፡፡ ድምፃቸው እንዴት ነው እሚለሰልሰው፡፡ ኬክ እየበሉ፤ በኑ በወተት እየጠጡ፤ ፍቅር እየተጫወቱ፤ ደስታን እንደጠበል ሲረጩ የረከሰ ሁሉ ይቀደላል፤ ደስታ ናቸው፡፡

እንዲያ እያወሩ ደስታ ሲረጩ ቆይተው ለጥቂት ጊዜ በዝምታ አውርተው ተያይተው፤ ተያይተው፤ እየተያዩ ተነጋገሩና ተግባቡና ሂሳባቸውን ከፍለው ወጡ፡፡ እነሆ ደስታ አካል ሠርቶ ገዝፎ ሲወጣ ታዬ፡፡ ብሩህ ፊቷ ከተቀመጡበት ወንበር ላይ ቀረ፡፡ እነሱ ግን ወጡ፡፡

* * *

ሰው ይወጣል ይገባል፡፡ ድምር ሰው ነው፡፡
ኬኒ ሮጀርስ ይዘፍናል፡፡

Promis me son
not to do the things I done
walk away from trouble
if you can...

የቡና መኪናው ይንፈቀፈቃል:: ቴፕ ሪከርደሩ ይዘፍናል::

It doesn't mean to be weak

To turn the other cheek

የፊቷ ብርሃን እየጨለመ ሄደ:: ዓይኖቿ ጉልተው ይታያሉ:: ሰው ይወጣል ይገባል:: ወንበራቸው ባዶ ሆነ:: እሷም ጥላው የወጣችው የፊት ዱካም ሄዱ፤ ቀስ እያሉ ጠፉ:: የቡና መኪናው ይተነፍሳል—ያፏጫል—ይንፈቀፈቃል:: ኪኒ ሮጀርስ ይዘፍናል::

There is someone for every one

S'tomy ...

* * *

“ይህኛውን ኬክ ቅመሺውስኪ ይጣፍጣል:: ... አላት” እነዚህ ሁለቱ ደሞ መቼ መጡ!? እነዚያ የቅድሞቹ እነበሩበት ቦታ ላይ ነው የተቀመጡ:: ሰው ይወጣል ይገባል:: ያሳያትን ኬክ አነሳችና ቀመሰችው:: ፊቷን ኮምጠጥ አድርጋ ምጣ-ምጣ እያለች አጣጣመችው:: በመጠኑ ፊቷ መለስ አለ:: በመጠኑ ፈካ አለ:: ጣፈጣት:: ግን አላረካትም ጣዕሙ::

“አዎ ጥሩ ነው” አለች:: ግን በፊቷ አላደነቀችውም፤ ጣዕሙን::

“አዎ ደህና ነው:: ... ግን እንደድሮው አይሆንም” አለች::

“አይጣፍጥም?” አላት፡፡ይጣፍጣል ብትለው ደስ ይለዋል፡፡ ፊቱ ያንን ነገራት፡፡

“ይጣፍጣል፡፡ ግን እንደዱሮው አይደለም” አለችው፡፡ ቅር አለው፡፡እሷ እንዲያ ብትልም እሱ ግን ጣፍጦታል፡፡

“እንደዱሮው ተጨንቀው፤ተጠንቅቀው አይሰሩትም” አለች፡፡ ቅር አለው፡፡ የሷን ዱሮ አያውቀውም፡፡ ሊያየው አልሞከረም፡፡ ዝም ብሎ ኬኩን ይበላል፡፡

ቴፕ ሪከርደሩ ይዘፍናል፡፡ድምር ድምፅ ይሰማል፡፡ ሳቅ፣ ሹክሹክታ፣ ድራያ፣ የቴፕ ዘፈን፣ የቡና መኪና... ከውጭ የመኪና ድምፅ፡፡

የውቢቷ ልጅ ብሩህ ፊት እነበረበት ቦታ ላይ ነው የተቀመጡ፡፡ ልጁ ቆንጆየ ነው፡፡ እሷ ቀይ ናት፡፡ የእሱን ዱሮ እንጅ የእሷን ዱሮ አያውቀውም፡፡ ዓይኖቿ ሞጭሙጩዋል፡፡

“ይኸኛውን ኬክ ቅመሰው፡፡ ሳይሻል አይቀርም ክሬሙ ነው መሰለኝ” አለችው፡፡ዓይኗ ሰው ያፍራል፡፡ ፍርሃትስ ያለባት አይመስልም፡፡

የጀመረውን ጨረሰና ባለክሬሙን መብላት ጀመረ፡፡ እሷ ሻይዋን አንስታ መጠጣት ጀመረች፡፡ታየዋለች፡፡አይታ አትጠግበውም፡፡ክብ ፊቱ እንዴት ደስ ይላል፡፡ኑሮ ምንም ዓይነት መስመር አልተለመችበትም-በፊቱ ላይ፡፡ ችግር አልገ

ረፈውም። አልተሰቃየም። ገና ነው። ለዚያ አልበ ቃም። ልጅ ነው። ታየዋለች። አይታ አትጠግበ ውም። መንፈሷ ሁሉ ተረብሷል።

“ይኸ ነጮ ምንድነው?” አላት ክሬሙን እያሳያት።

“ክሬም” አለችው ያሳያትን እንደዘበት አየት እያደረገች። ዓይኗ ሰው እሚያፍረው ለምንድ ነው? ... ፍርሃትሰ የለባትም።

“ይጣፍጣል” አለ ክሬሙን እንደብርቅ ነገር እያዩ።

“እንደዱሮው አይደለም” አለችና ዱሮን ለማ የት ምትሞክር መሰለች። “በዚያ ላይ ደግሞ አንዱን ሠላሣ ሳንቲም ይላሉ።”

መንፈሷ ሁሉ ተረብሷል። ነፍሷ ተከዛለች። እሱ ከብ ፊቱ እንደቅድሟ ልጅ ብርሃን ይረ ጫል። ግን እሱ ቀይ ነው። ጠይም አይደለም። ይችኛዋ ኑሮን ኖራዋለች። ኑሮ ገርፏታል። ውሉ የጠፋ ልቃቂት ይመስላል ኑሮዋ።

ፊቷ ይናገራል። ሙሉ መጽሐፍ ነው። የወ ጡት ልጆችና አብሯት ያለው ልጅ ያላዩት ብዙ ጉድ አይቷል ፊቷ። እና ያየውን ሁሉ መዝግቦ ተጣጥፏል።

“ክሬሙ እንኳ አይጣፍጥም” እያጥላላች ተና ገረች። ዝም አለ። ግን ከፋው። እሱን ኬኩ ጣፍጦታል። ኬኩን አንስታ እየተፀየፈች በፊት ጥርሷ ጫፉን ገመጥ አደረገችው።

“ውድ ነው?” አለ። ስለዋጋ ብዙ ነገር አያውቅም።

“በጣም እንጂ። ያውም ለዚህ!”

እየናቀች አሳየችው። ቅር አለው። ጣፍጦት የለም እንግዲህ!

“ለኔ ግን ጣፍጦኛል።”

“ከጣፈጠህ ደግ።”

በዝግታ ነው እሚነጋገሩ። የሷ ድምፅ ትንሽ ሻከር ያለ ነው። ከሻይው ፉት አለችለት። እሱ በውተት እየማገ ኬኩን ገመጠው። ታየዋለች። አይታ አትጠግበውም። ቅላቱ ድንቅ ነው። ከውሰጡ የሚወጣው ብርሃን ሳታስበው ፈገግ ያረግሃል። አይኖቹ ጥቁር ቡናማ ናቸው። የጠራ ጥቁር ቡናማ አይን ያለው ሰው ደስ ይላል። እሷም ቀይ ናት። ያ ሁሉ ሰንበር እስኪወጣባት ችግር ገርፏት እንኳ የቅላት ውበቷ ያስታውቃል። ግን የውሰጧ መብራት ተቃዋሟል። እሳቷን ኑሮ አክስሎታል። እፊቷ ላይ ብርሃን የለም። ቀና ብሎ አያት። የሱን ብርሃን ሲቀበል ፊቷ ትንሽ ፈካ አለ። አይኖቿ ግራጫ ናቸው፤ የግሪክ ክልስ ናት መሰል። ሰበር አየት ነው እንጂ ፊት ለፊት ማየት አትችልም። የሚያሸቆጠቁጥ ሰው ለብዙ ጊዜ አሰጪን ቋቋል። ያን ያህል ችግር ገርፏትም ቅላቷ ያባብላል።

ቋ...ቀሽ

ገ ገ...ግርግጭ ገ

ገርገ...ቀጭ

ሽሽሽ...

የቡና መኪናው ያፋጫል፤ ይንፈቀፈቃል፡፡ ቴፕ ሪከርደሩ ይዘፍናል፡፡ ልቧ ወደ ቴፕሪከርደሩ ሄደ፡፡

እሱ ኬኩን ይበላል፡፡ ከወተቱ ፉት እያለ፡፡ ኬኩ ጣፍጦታል፡፡ ዘፈኑን እየሰማች ሰለሆነ የሚበላውን ነገር ለመንቀፍ ጊዜ የላትም፡፡ ቅድም የነቀፈችውንም ረስቶታል፡፡ ደስ ብሎታል፡፡ ዘፈኑን አይሰማም፡፡ የሚበላውን ነገር ያጣጥማል፡፡ ኬኩን ያየዋል፤ እያየ ይበላዋል፡፡

“ካላጣሽው አካል፤...በልቤ ላይ...”

“ባህታ!” አለች፡፡

ዝም ብሎ ይበላል በወተት እየማገ፡፡ ሰምቷታል፡፡

“ቆንጆ ዘፈን ነበር” አለች፡፡

ዝም አላት፡፡

“ይኸን ዘፈን ለረጅም ጊዜ ነበር ምንሰማው፡፡”

ዝም ብሎ ይበላል፡፡

“የዚህ ዘፈን ትዝታ የበላይነህ ትዝታ ነው፡፡”

ዝም አለ፡፡ ቤቱ ይንሾካሾካል፤ ያወካል፡፡ የመኪናው ክላሰክ ከውጭ ከሞተሩ ድምፅ ጋር እየተደባለቀ ይገባና እቤቱ ውስጥ ያለውን ሹክሹክታና ሁካታ ይውጥና ያልፋል፡፡

“ታሰኘኝ ጀመረ ደሞ - ደሞ ... ”

ልጁ ወለላ ነው። ሲበላ ደስ ይላል። እሷ ቀይ ናት። ትዝታ ውስጥ ገብታለች። ራቂቷን ገባች። ትዝታ ውስጥ ገብታ ስታዝን እንዴት ደስ ትላለች። የተጨማሪ ቆዳዋ በጥቂቱ ይለጠጣል። ታምርና ታሳዝናለች። ውብ አሳዛኝ ፊቷን ማየት ያባባል።

እንዳ ደመቅ ያለ ሁካታ ይሰማል። ልጁ እግ ድግዳው ላይ የተለጠፈውን ሥዕል ያያል። ዋል ያው እተራራው ጫፍ ላይ ቆሞ ልጁን በጽሞና ያየዋል። ወይም ፎቶ ግራፍ ለመነሳት ተጠንቅቆ የቆመ ይመስላል። የጢስ አባይ ፏፏቴ የተሰጣ ጨርቅ መስሏል። ቀኑ ፀጥ ያለ ነው። ስለዚህም የተሰጣውን ጨርቅ ነፋስ አያውለበልበውም። ቴፑ ይዘፍናል። ዘፈኑም ትዝታ ነው። ድምፅ አመጣጠኑም ለስላሣ ነው፤ የትዝታ እንቅልፍ ያስወስዳል።

ለስላሣ የትዝታ ሀዘን!

እንዲያም ለስላሣ የትዝታ ሀዘን እያዘነች፤ ፊቷ መስመር ለብሏል። እንዲያም ሰንበር ለብሳ ቅላቷ አልደበዘዘም። ውብ ናት። በትዝታ የተ ከዘ ውብ ፊቷ ያሳዝናል።

“ይሄ ቤት ሀ ብሎ ሲከፈት አውቀዋለሁ። እንዲህ እንደዛሬው ማንም አይገባበትም ነበር። ግን የሁለት ወር ደሞዙን እንደተቀበለ ይዞኝ መጣና ተጫወትን፤ እወደው ነበር!”

ዝም አላት፡፡ እጣቶቹ ላይ የቀረውን ክሬም ላስ ላስ አደረገ፡፡ ወንበሮቹን አያቸው፡፡ ረጃጅም መከዳ ባይኖራቸው የጠጅ ቤት አግዳሚ ወንበር ነበር እሚሆኑ፡፡ ግን እንደዚያ ዓይነት ወንበር አይቶ አያውቅም፡፡

ቴሽ ሪኮርደሩ ይዘፍናል፡፡

“ካላጣሸው አካል ...”

አየችውና ፍዝዝ አለች፡፡

ልጅ ቆንጆ ነው፡፡ ፀጉረ ሉጫ ነው፡፡ ቡናማ ሉጫ ፀጉር ደስ ይላል፡፡ አበባ ነው፡፡ ያደረገው ሽራ ጫማ ቆሽሷል፡፡ አንድ ትልቅ ሳቅ አንዴ በቤቱ ውስጥ ተወናጨፈ፡፡ የሴት ልጅ ሳቅ ነው፡፡

“ያኔ ሴት ልጅ ከወንድ ጋር ደፍራ ካፍቱ ሪያ አትገባም ነበር፡፡ ከገባችም በጣም ትፈራ ነበር፡፡ አቤት እንዴት ነበር የፈራሁት ያንለት እዚህ ቤት ይዞኝ ሲገባ!”

ለሱ አልነበረም እምትናገረው፡፡ እሱ አንድ ነገር ሊነግራት ፈልጓል፡፡

“ሕልም አየሁ” አለ፡፡

ዝም ብላ አየችው፡፡ እንዲቀጥል በዐይኗ ጋበዘ ችው፡፡

“ዛሬ በሕልሜ አንድ ሰው ሆዱን ታሞ ሲሰ ቃይ አየሁ፡፡”

“ማነበርሱ?”

“አላውቀውም”

ዘፈኑ አለቀ::ቴፕ ሪከርደሩ ቃቃ ደሽ! አለ::
“እና?”
“ምኑ?”
“ህልምህን?”

“ስነቃ ሆይን በጣም አመመኝ”
ቴፕ ሪከርደሩ መዝፈን ቀጠለ::ሰሜቷ ወደዘፈኑ
ሄደ::

“ጀመረ ደሞ ደሞ እንደምናለሽ!”

ሰፊ መነፅር ያደረገች ልጅ ሙሉ ሳቅ እየሳቀች አለፈች::የለበሰችው ቢጫ ባጊ ንፁሕ ነው::
አብሯት የገባው ወንድ ልጅ ግማሽ ሣቅ ይሰቃል:: ወንዱ ልጅ ሰፊ መነፅር አድርጋ ሙሉ ሳቅ እየሳቀች ንፁሕ ቢጫ ባጊ የለበሰችውን ልጅ ከንደን ይዞ ግማሽ ሳቅ እየሳቀ ... እንደ ሰደርያ ሁሉ ከናድ የሌለው ጃኬት ለብሷል:: “ጃፖኒ ይባላል” ብላ ነበር ሸዊት:: ንፁህ አረንጋይ ባጊ ሱሪና ንፁሕ ቢጫ ሸሚዝ ለብሷል:: እሷ ሙሉ ሳቅ እምትስቀው የወይንጠጅ ሊፕስቲክ በተቀባ ከንፈሯ ነው:: ሹራቧ ቀይ ነው::

ልጁ አዝናል:: ጓጉቷል:: ለመብላት አይደለም::

“አባባ ያንተ አባት አይደሉም አለችኝ::”
“ማ!”

“ማርታ::”

በርገራሄ አየችው:: በንዴት አየችው:: በሀዘ ኔታ አየችው:: የቡና መኪናው ይጮሃል:: ቴፕ

ሪኮርደሩ ይዘፍናል፡፡ እንደ ሁካታ ይሰማል፡፡ ልጁ አዝናል፡፡ ተጨንቋል፡፡ ሲጨነቅም ቆንጆ ነው፡፡ ግን እንዲያ ቆንጆ ሆኖም ያሳዝናል፡፡

መንፈሷ ለሁለት ተከፍሏል፡፡ እሷም ጨንቋታል፡፡

“ኬክህን አልጨረሰክም?”

“አዎ!”

ኬኩን እየቆጠበ ይበላል፡፡ እየሳሳ ከሬሙን ከኬኩ ላይ ይልሳል፡፡

“እይዋት ሰትናፍቀኝ...”

እንደገና ወደ ትዝታዋ ተመለሰች፡፡ ልጁ ኬኩን እየቆጠበ ይበላል፡፡

እሷ ተከዛለች፡፡ ፊቷ የችግር መጽሐፍ ነው፡፡
“በዐይን እየተያዩ...”

በኃይል ተነፈሰች፡፡ ቀና ብሎ አያት፡፡ ፊቷን አለሰለሰችው፡፡ እንዲያ ችግር ሁሉ የቀረጸው፤ ወይም ችግር እንዲያ አድርጎ የቀረጸው ፊቷ ቀይ ነው፡፡ ውብ ቅላቷ አልደበዘዘም፡፡

“... የመናፈቅ ጣጣ”

ቴፕሪኮርደሩ ይዘፍናል፡፡

“በኔ ላይ ነው እንጂ ...”

እንደገና በኃይል ተነፈሰች፡፡

“አይቶ አይጠግበኝም ነበር።” ሩቅን እያየች፤ እወዲያ ከዚች ቅጽበት ወዲያ-ወዲያ በጊዜ ዓለም ተጓዘች።

“ይኸን ዘፈን ሲሰማ ያቅፈኝና፣ እቅፍ ያረገኝና ከጥላሁን ጋር አብሮ ይዘፍን ነበር።”

“ማነው እሱ?”

ደንገጥ አለች። ዝም አለች። አየችው። የፊቱ ብርሃን ነፀብራቅ ፊቷን አበራው። ትወደዋለች። አይታ አትጠግበውም። ልጁ ቆንጆ ነው።

“ለዘወትር እያየሁሽ...”

ልጁና ትዝታዋ ... ወደ ዘፈኑ፤

ልጁና ዘፈኑ... ወደ ትዝታዋ... ተመለሰች መለሷት።

“ጓደኞቼ ያመት ነበር።... ሪቮሎሽነር ሮማን ቲክ መሆን የለበትም ይሉ ነበር። ሰው ይንገረኝ እኔ ልስማቸው ትዝ አይለኝም... ያመት ነበር። እሱም የሚያቅፈኝ፣ የሚዘፍንልኝ በፊታቸው ነበር።

“ግን አንዳቸውም እምትሠራው ትክክል አይደለም ብሎ እፊቱ አይነግሩትም ነበር። ይፈሩት ነበር፤ ያኩበሩት ነበር ... ደቃቃ ነበር። ግን ደሞ

ያከብሩት ነበር፤ ይፈሩት ነበር። አሥራ ፀሐተኛን ከፍል አልፎ ኮሌጅ ስገቧ...”

“ማነው እሱ?” ግራ እየተጋባ ጠየቃት። ግራ ገብቶታል። ሲያያት ደነገጠ። ድንጉጥ ነው። ደነገጠች። ትፈራዋለች። ትሸሸዋለች። በሀዘኔታ አየችው። በፍቅር በርኅራሄ አየችው። አይታ አት ጠግበውም። ትወደዋለች። ትናፍቀዋለች። አብረው እያሉም ናፍቋታል።

“ኬኩን ጨረሰክ?”

ቡና በውተቱን አልጨረሰውም። ፉት አለና ከንፈሩን ላሰ። ከንፈሩ እንዴት ደስ ይላል።

“እየአት ሰትናፍቀኝ...”

የትኩስ ኬክ ሽታ ቤቱን አወደው። እሷ ዘፈኑን ትሰማለች። ልጇ እኮርኒሱ ላይ የተሳለውን ስዕል አንጋጦ ይመለከታል። እስዕሉ ላይ ያሉ ሰዎች እግር የላቸውም።

“መጽሐፍ ማንበብ አስለመደኝ” አለች።

“መጽሐፍ ማንበብ እወዳለሁ” አለ።

“ትወዳለህ?...ጥሩ ነው። እሱም መጽሐፍ ማን በብ ይወድ ነበር። አንዳንዴ ሳያናግረኝ... ላላናግረው ለብዙ ሰዓት እናነብ ነበር። ... መጽሐፍ ማንበብ ጥሩ ነው።”

“ማርታ ደሞ መጽሐፍ ማንበብ መጥፎ ነው አለችኝ።”

“አለችህ?”

“አዎ! እሷም የታሰረችው ይኸን መጽሐፍ አንብባ አንብባ ነው አለችኝ”

ዝም አለች። ግን ከፋት።

“ይኸን መጽሐፍ ማንበብህን ካልተውክ ወይ ታብዳለህ ወይ ትታመማለህ ወይ ትታሰራለህ። አለችኝ ...”

“አለችህ?!”

“አዎ!...አባቴ እብድ ነው?”

“ይኸንንም የነገረችህ ማርታ ነች?”

“አይ ማርታ አይደለችም። እማዬ ናት።”

“እማዬ!?”

“አዎ!...ብርጭቆ ሰበርኩና ተናደደችና እብድ ልጅ— እብድ... እንደአባትህ እብድ” አለችኝ።

ዝም አለች። አዘነች። በፊቷ ላይ የሚገኙ ሥሮች ተጠጋጉ፤ ፊቷ ሰፊ ያለው መሰለ። የተዘበራረቀ ዙር ያለው ሰፊ ያለው መሰለ።

“አባባን አባቴ እብድ ነወይ ብዩ ጠየኳቸው። ማነው እንዲህ ያለህ አሉኝ። እማዬ አልኳቸው ...ውሸቷን ነው አሉኝ። አባትህ እኔ ነኝ አሉኝ። እና ሳሙኝ። ግን ተናደው ነበር። አባትህ እኔ ነኝ አሉና ሳቁ። እኔ ግን ፈራኝቸው። ምክንያቱም

ተናደው ነበር። ማርታ ደሞ አባባ አባትህ አይደሉም ትላለች።”

“ማርታ!...” አለች።

ለልጁ አልነበረም እምትነግረው። እያሰበች ነው መሰል። የፌዝ ፈገግታ ፈገግ ብላ ታስባለች። ልጁ ቡና በወተቱን አነሳና ጨለጠው።

ከፊት ለፊታቸው በርካታ ወጣቶች፤ ጥንድ ጥንድ ሆነው፤ ጥቂቶች ደግሞ፤ ነጠላ ነጠላ ሆነው... ሲገቡ፤ ሲወጡ፤ ሲነሱ ሲቀመጡ፤ ሲበሉ ሲጠጡ ይታያሉ። አዲስ የገቡት በፈንታቸው የሚፈልጉትን ያዛሉ፤ ትርምስ ነው።

“ስማ!... ይህን ውሰድና ቦቅሰኛ አድርግልኝ”

“ቦቅሰኛ ምንድነው?” አለ ልጁ።

“ኬክ” አለች።

“አንድ ኬክ ልብላ?” አለ ልጁ። እየፈራ ነው የጠየቃት።

“ብላ!... የኔ ወንድም እባክህ አንድ ኬክ ጨምርልን” ስትል አሳላፊውን በትህትና ጠየቀችው። ትህትና ነው እንጂ ፍርሀት አልነበረባትም።

“ኬክ ከዳቦ ይሻላል” አለ።

አልመለሰችለትም። ዘፈኑን ታዳምጣለች። ከዘፈኑ ጋር ያለፈውን ዘመናን ትኖራለች።

“ዳቦ...”

“ዳቦ ለተራብ! አሉ ፈረንሳዮች” አለች አቋርጣው:: ዝም አለ:: አልገባውም:: እንዳልገባው እፊቱ ላይ ይታወቅበታል:: ከየት መጣሽ ያላሷት ፈገግታ እከንፈሯ ላይ መደነሰ ጀመረች:: ልጁ ባንድ እጁ የገመጠለትን ኬክ ይዞ በሌላው እጁ እጠረጴዛው ላይ የተዘሩትን የኬክ ፍርፍሮች እየደፈጠጠ ይጫወታል:: ኬኩን ያያል:: እሷ ደረቱን ታየዋለች:: ቴዎ ሪኮርደሩ ይዘፍናል::

“ምነው ተለየሽኝ መሰከረም...”

ልጁ የኬኩን ፍርፋሪ እንደቁንጫ ያፍተለትላል::

“እንቁጣጣሽ ብለን ...”

እሷ በሀሳብ ተውጣለች::

“የኛ ኑሮ ትግል ነው አለኝ:: አመንኩት:: ምርጫ አልነበረኝም:: አመልከው ነበር:: እኔ ብቻ ሳልሆን ጓደኞቼም ያመልኩት ነበር”

በጠያቂ አይን አያት:: በጥርጣሬ አይን አያት:: በፍርሀት አይን አያት:: በስጋት አይን አያት:: ሲሰጋም አይኑ ያምራል:: ቆንጆ ልጅ ነው::

“ፈራሁ!” አላት:: ፈርቷል::

“ምን ፈራህ” አለችው፤ ደንግጣለች:: መደንገጧ ይታወቅባታል::

“የምትነግሪኝ ነገር ያስፈራኛል” አላት::

ዝም አለች፡፡ በሰጋት አየችው፡፡ ይናፍቃታል፡፡
“ምን ነገር ኩህ?” አለችው፡፡

“እንጃ” አላት፡፡ እቅፍ አርጋ ሳመችው፡፡ አፍ
ንጫዋ ቆንጆ ነበር፡፡ ፊቷ እንዲያ ሰንበር ብቻ
ሆኖ እንኳ አፍንጫዋ ደስ ይላል፡፡ ቴፑ ሽሽ...ጧ
አለ፡፡

ከውጭ ሲጠጥ የሚል ድምፅ ተሰማ፡፡ ጧ!
የጥይት ያህል ጮኸ፡፡

“ሰው ገጪ?”
“እንጃ!”

በቤቱ የቀረ ሰውም ያለ አልመሰለ፤ እየተገ
ጋጥ ወጡ፡፡

“ልውጣ ” አለ፡፡ ከገቢ ወጪው ወሬ አንድ
ሰው ሳይሞት አልቀረም፡፡
“አርፈህ ተቀመጥ!” አለችው፡፡

ልጅ መውጣት አምርቷል፡፡ እሷም መውጣት
አምሯታል፡፡ የሞተውን ሰው እንዲያይ የፈለገች
አትመስልም፡፡

* * *

ይኸ ሰው መቼ ገባ? እልጅ አጠገብ ነው
የተቀመጠው፡፡ እሱ ሰውየውን ያያል፡፡ ሰውየው
ሊያግባባው እየሞከረ ነው፡፡ ልጅ ግራ ተጋብ

ቷል። ወይም አፍሯል። እሷ ነጠላዋን ታራግባለች።

“ኬክ ትወዳለህ?” አለ ሰውየው።

ቴፕ ራኮርደሩ ሽሽሽሽ...ይላል።

“አንድ ማኪያቶ!” አለ ሰውየው “ጠቆር ያለ” ይኸ ጎርጎን ያለ ድምፅ ነው። መነፅር ያደረገ ቀጭን ሰውየ። ነጠላዋን እያራገበች ሩቅ ታያለች። ከግድግዳው ወዲያ ነው የምታየው። እንዲያውም ህዋን ሳይሆን ጊዜን ነው የምትመለከተው።

“ምን ዓይነት ኬክ ይምጣልህ?” አለ ሰውየው።

“የዚህ ዓይነት”

“ኬክ አምጣ!” አለ ቦዩን።

“ምን ዓይነት ኬክ ይሁን?” ሲል ጠየቀ ቦዩ።

“ሁለት ክሬም ኬክ አንድ ቦምቦሊኖ” አለ ሰውየው።

“እኔስ መሰሎች ነበር...”

አንዲት ዘለላ ቡናማ ጥቁር ፀጉር ወደ ግንባሯ ተነጥላ በፊቷ ላይ ወርዳ አንገቷን አልፋ እደረቷ ላይ ወድቃለች። ፀጉሯ ወዙን አጥቷል። የቡና መኪና ይጮሃል። እግድግዳው ላይ ያለው ልጅ ይሰቃል።

“እኔስ መሰሎች ነበር...”

ቴፑ ናፍቆቷን ዘፈነላት፡፡ አባባላት፡፡ ጊዜን አፈጠጠችበት፡፡ ጊዜን ግን ትዝ ያለችው አይመስልም፡፡ ቴፑ ጊዜን አልዘፈነውም፡፡

“ይኸው!” አለ ቦዩ የታዘዘውን እያቀረበ፡፡

“ጥሩ፤ ውሀ በብርጭቆ አምጣልኝ” አለ ሰውዬው በምስጋና አይነት፡፡

እሱ ኬኩን በናፍቆት አየው፡፡ ኬክ ይወዳል፡፡ ኬክ ከዳቦ ይሻላል፡፡ ሸሚዙ አዲስ ነች፡፡ ደስ ትላለች፡፡ ጃኬቱ አልተቆለፈም፡፡ ግድግዳው ውሃ ሰማያዊ ቀለም ተቀብቷል፡፡ እሷ ውሃ ሰማያዊ በተቀባው ግድግዳ በኩል በሃሳብ ጭልጥ ብላ ሄዳለች፡፡ አዝናለች፡፡ የናፍቆት ሀዘን አዝናለች፡፡ ሰውየውና ልጁ የተግባቡ ይመስላል፡፡ ይተያያሉ፡፡

“ብላ እንጂ”

“እሺ!”

ኬኩን በቁጠባ መልክ ትንሽ ገመጥ አደረገው፡፡ ቀና ብሎ ሰውየውን ያየዋል፡፡ ደስ እያለው ያየዋል፡፡ ኬኩን ደስ እያለው ይበላል፡፡ ኬክ ይጣፍጣል፡፡ ራብ ያስጠላል፡፡

ልጁ ሰውየውን አየው፡፡ ሰውየው ደግ ነው፡፡ እያፈረሰ ባቀ፡፡ ፈገግ አለ፡፡ ሁለት የፊት ጥርሶቹ የፈረንጅ ባቂላ ያካከላሉ፡፡ ነጭ ናቸው፡፡ ቴፑ ይዘፍናል፡፡ አየችው፤ ኬክ ይበላል፡፡ ሰውየው አያት፡፡ አየችው፡፡

“ለምን...ቅድም...”

ልጁ ፈራ:: ቀና ብሎ አያት:: በብሩህ ቀይ ኮከብ ፊቱ ላይ የፍርሃት ዘር ተበትኖበታል::

ሰውየው በመነፅሩ ውስጥ አሾልቆ አያት:: ከበዳት ሰውየው::አያሰፈራም::ግን በጣም ይከብዳል:: ግርማ ሞገስ አለው:: ቴፕሪከርደሩ የተቆራረጠ ድምፅ ያወጣል::

ትን አላት:: መሳል ጀመረች::

ሰውየው ፊቱ ልውጥ አለ፤ ፊቱ ቅጭም አለ::ፊቱ ቅጭም ሲል ይበልጥ ርህሩህ ይሆናል::ቆንጆ ነው ሰውየው::

ያስላታል!... ትን ብሏት:: ... ያስላታል::

ልጁ መብላት አቁሟል:: ያያታል:: በጣም አልደነገጠም:: ግን ዐይኑ ሰግቷል::ሲሰጋ ያሳዝናል:: ሲያሳዝን እንዴት ነው የሚያምረው!

“አይዞሽ...አይዞሽ!...ምነው ምን ነካሽ?” አላት ሰውየው::ፊቷ ከሰውየው ሸሸ:: ልጁን አየችው:: ሰግቷል እጁን አንስታ አረጋጋችው:: በአንድ እጅ ቡናማ ፀጉሩን እያሻሸች ልታረጋጋው ሞክረች:: ግን ሳሉ አስቸገራት:: እሱ ግን አይናገር፣አይበላ፣ጨንቆታል::ሰውየውም ጨንቆታል:: ይኸን የመሰለ ዘፈን ይደምስሱት!

“አይዘኸ ትንታ ነው። ትንፋሽሽን ቋጠር አድርጊና በጋይል ወደ ውጭ ተንፍሺ!”

ሰውየው ምክርም ርዳታም እየሰጠ ያጽናና ታል። ደግ ነው።

ልጁ አፉን ያንከላውሳል!

እህ! እህ! እህ! አሁ! እህ!

የቡና መኪናው ቱፍ ... ቱፍ ...ግሽሽ...ቱፍ...ቱፍ ይላል።

ያሰላታል።...ትን ብሏት ያሰላታል።...

ቴፑ ይዘፍናል። እሷ ሳሉ ጋብ እያለላት ነው። ልጁ እየደነገጠ አፉን ያንከላውሳል። የሰውየው ፊት ዘና ብሏል። ፈገግ ሳይልም መደሰቱ ይታወቅበታል።

“አልቻልኩም መረረኝ እኔን...”

እሷ ቴፑን አታዳምጥም። ፊቷ ቀይ ይሆናል። ደረቷን ገልጣ በነጠላዋ ታራግባለች። ልጁ ኪኩን አልጨረሰም። ከኪኩ ላይ ክሬሙን ይልሳል። ሰውየው ቦምቦሊኖውን ጨርሶ አፉን በናፕኪን ይጠራርጋል።

“ጨርሰና እንሂድ”

“ና... ቦይ... ና!”

“ሂሣብ ስንት ነው?”

“በጠቅላላ ነው?”

“የእኛን እኛ እንከፍላለን” አለች እሷ።

“በጠቅላላ...አዎ! በጠቅላላ ስንት ነው?” አለ ሰውየው።

“ሁለት ከአምስት”

“የእኛን እኛ እንከፍላለን”

ሰውየው እኪሱ ገባ። እሷ መሐረብ መፍታት ጀመረች። መሐረቡ ጠብቆ ነው የተቋጠረው። እሷ ልትፈታ ትታገላለች። ሰውየውን አልወደደችውም። ቦዩ ዕቃውን እያነሳሳ ጠረጴዛውን ይወለውላል። ልጁ እጣቱ ላይ የቀረውን ከሬም ይልሳል። ሰውየው አምስት ብር አውጥቆ ሰጠው።

“የእኛን እኛ እንከፍላለን።”

“የጠቅላላ ሒሳብ...፤ መልስ አምጣ”

እሷ የተናደደች ትመስላለች። ዕውነቷን ነው የተናደደችው። ቦዩ ለሰውየው መልሱን ሰጠው።

“የእኛን እንካ!”

“ተከፍሏል።”

ቴፕሪኮርደሩ ይዘፍናል። ሰውየው ተነስቶ ልጁን ጉንጨቴን ስሞት ወጣ። እሷም እየተከዘች ተነሳች። ልጁ ደስ ብሎታል።

ወጡ።

ጭጋግና ጠል

በግንቦት አስራ ሁለት/1983- ከቀኑ ሰድስት ሰዓት ላይ ሬዲዮ- “ከመንግስት ምክር ቤ/ት የተሰጠ መግለጫ ስላለ እንደደረሰን እናሰማለን” አለ።

“ደግሞ ዛሬ ምን ሊያወሩ ይሆን”

“ምኑ ይታወቃል-ሆኖም ማዳመጡ ይሻላል”

ትንሽ ሆቴል ናት መኖሪያችን። - እንግዳ ይኖራል። ማን ምን ተናገረ አይፈይድም።

“ሰውዬው ጠፍቷል የሚል ጭምጭምታአለ”

“ማን- ችምቤ”

“አዎ አላመንኩምንጂ ወሬ ሰምቻለሁ”

“ያኔም ከሥልጣን ወረድኩ ይላል ብለን ስን ጠብቅ ነው የታሪክ አስተማሪ ሆኖ ቁጭ ያለው። ዛሬ ደግሞ ሰለጠርነት ምንነት ፍልስፍና ያስተም ረን ይሆናል”

“ደፋር ናትኮ! አ-አይ ችምቤ!”

አንድ ሽማግሌ አለ- ቢራ በጣም የሚወዱ። እና ትናንሽ ልጃገረዶችን የሚጋብዙ።- ሴት ካዩ የሚያቁነጠንጣቸው። አንዳንድ ቀን ባምስት ሰዓት መጠጣት ይጀምራሉ። ከምሽቱ ሶስት ሰዓት አካ ባቢ መጠጣትና ትናንሽ ልጃገረዶችን መጋበዝ

ያቆማሉ።- ብዙ ገንዘብ ይከፍላሉ።- አንድ መካከለኛ ቤተሰብን ወር የሚይዝ ገንዘብ- ያን ያህል።...

የፊደሉውን መግለጫ ሲሰሙ ዘለሉ፤ ፈነጠዙ፤ እምቦሳ ሆኑ - ያን ያህል መደሰትና ያን ያህል መዝለል የሚችሉ መስለውኝ አያውቁም ነበር።- ደስታቸው በጣም አስገረመኝ፤- መደሰት መቻላቸው ልበል ይሆን? - የቀላመዶም መሰለኝ። ምክንያቱም ባለፈው ጊዜ ጠጥተው፣ ጠጥተው፣ ሰክረው-

“ጀግና ማለት እሱ ብቻ ነው- ጀግና ማለት መንግሥቱ ኃይለማርያም ነው! - የነቴዎድሮስ፣ የነአሉላ አባነጋ አምሳያ ጀግና! ... ” እያሉ እየጮሁ፣ በሱ ጀግንነት እየኮሩ ሲናገሩ ሰምቻቸው ነበር።

እኒህ ሰውየ ፈሪ ናቸው ብዬ አስቤ ነበርና- መንግሥቱ ከሥልጣን ወረደ መባልን ሰምተው፤ እንደሚጋብዟቸው ሴቶች ወጣት ሆነው ሲፈነጥዙ ሳይ ገረመኝ።-

ከሁለት ቀን በኋላ በስድስት ሰዓት ላይ ፊደሉ- ... መንግሥቱ ኃይለማርያም ...

“ስማ! ጓድም ቀረ!...”

...በደቡብ ክፍላተ ሀገር የሚገኙ የጦር ማሰልጠኛ ተቋሞችን የሚጉበኝ በማስመሰል...

“ሰማ ! ... አንተ አሉትከ...”

... በአውሮፕላን ወደ ኪንያ ኩብልሏል...

“ፓ!... እነዚህ ሰዎች ናቸው!”

“አንተን ምን እንዲህ አደረገህ!”

“እንዴት አንተ ይሉታል?—ነውር አይደለም እንዴ?”

“ሰው ሁሉ አንተንኮ ነው የሚያየው!—”

“የትኛው ሰው?— የምን ሰው?— ሰው እ?—”

“ቆይ...”

“ቆይ ማለት አያስፈልግም—እኛ ባህል ያለን ሕዝብ ነን:: መዲና እንዲህ ይላል::—

‘አንቱ ያልኩትን ሰውዬ

አላቃልልም አንተ ብዬ

አባይ ይጎድላል እንኳን ሰው

ጊዜ ሲያዋርደው—’

ይኸከ ቀላል ነገር አይደለም”

“አጠፋክ ታዲያ ... ”

“ያጥፋክ ... አላጠፋም አላልኩም:: እኔ በበኩሌ መንግሥቱ ሲያለማ አይቺው አላውቅም:: ይህን ያህል ዓመት አንቱ ይሉት የነበረው እያጠፋ ነው::... መንግሥቱኮ ባሥራ ሰባት ወይም ባስራ ምናምን ዓመት ውስጥ አንድን አገር እደሌለኝ አድርጎ ያፈረሰ ሰው ነው::... እንዲያውም በኔ አስተሳሰብ... አንድ ንጉስ ይቺን አገር ላጥፋ ብሎ አቅዶ ተዘጋጅቶ ቢነሳ እንኳ የመንግሥቱ ኃይለማርያምን ያህል ተሳክቶለት ሲያፈርሳት እንደማይችል አውቃለሁ:: ... ይህን እያደረገ አንቱ ሲሉት ኖሩ:: ዛሬም ያው ጥፋቱን ቀጠለ::— እንዲያውም ዛሬ አጠፋ ማለት አይቻል

ለም፡፡ ለቆ መሄዱ አልቂት ይቀንሳል እንጂ የማ
ያደርሰው ጥፋት የለም፡፡- የመጀመሪያውን ትክ
ክለኛ ነገር የሰራለት ጋዜጠኛ ሆይ አንተ ብሉት
ቁጭ! - እና ...”

“ቢታ ተወው...”

“የለም፡ አልተወውም፡፡ ያሞግሱት ማለቱ ግን
አይደለም፡፡ አንቱ ይበሉት፡፡ አንቱ ባለ አፋቸው
ጥፋቱን ይዘርዝሩ”

“አንቱ እያሉ ጥፋቱን ቢዘረዝሩ- ያው አንተ
ይሆን የለም!- ... ዳሩ መንግሥቱ ካጠፋቸው
ነገሮች አንዱ ባህል ነው፡፡- ባህል የሌለው ራቁት
ሕዝብ ሆንን፡፡- መሰረቅ የማይቀፈው፡ ድሀን ገፍሮ
ልብሱን ሽጦ መጠጥ መጠጣት ኃጢአት ቀርቶ
ወንጀልነት የሌለው ድርጊት የሚመስለው ... ሻረ
ሰንቱ! -የ- ባዶ አደረገንንጂ፡ ... ዳሩ መንግ
ሥቱ የዘራውን አጫደ፡፡-”

“ግን አንተ! ...”

“እኔ መንግሥቱን አንድም ቀን አንቱ ብየው
አላውቅም፡፡ መንግሥቱ ለኔ ቆሻሻ ነው፡፡- ጥራጌ
ነው፡፡ - ለባህላችን እንጂ ለመንግሥቱ አላዝ
ንም፡፡ ... ”

በዚህ ቀን ማታ ቪ.ኦ.ኤ.

“... 'ቆራጡ፥ ብልሁ፥ አስተዋዩና ገናናው መሪ ሲላቸው የነበረው የኢትዮጵያ ሬዲዮም አንተ እያለ ነበር እንዴት እንደጠፉ የሚያትተውን መግለጫ ያስተላለፈው” ሲል ተናገረ። በልቤ፡-

እናንተ ካገር ስለራቃችሁ፥ መንግሥቱ የረጨው ፀረ ባህል መርዝ ስላላገኛችሁ እንደባህሉ ማለት ቻላችሁ አልኩ።

ሐሙስ ወደ ማታና አርብ አዲስ አበባ በተጉሳቆለ የመንግሥት ወታደር ተሞላች። ሁለት አውቶማቲክ ጠመንጃ በቀኝና በግራ ትከሻቸው ያነገቱ፥ ላውንቸር የተሸከሙ፥ ባዙቃ ተሸከመው አውቶማቲክ ጠመንጃ የደረቡ፥ ... ሁለት አውቶማቲክ ጠመንጃ አንግተው ሶስተኛውን መሬት ለመሬት የሚገቡት ቸር - ር ... ር ... ር ... ር ... ር... እያደረጉ የሚጓዙ...

... ወታደር ... ወታደር ... ወታደር አዲስ አበባ ወታደር በወታደር ሆነች።- ጉልተው የሚታዩበት ምክንያት እንግዳ ስለሆነ ይሆናል ነገሩ። ... ወይም ብዛቱ ... ወይም ...

ወታደር - ያደፈ ፊልድ ጃኬት፥ የተበጣጠሰ ፊልድ ጃኬት፥ የወየበ ፊልድ ጃኬት፥- ያደፈ ቅጠልያ፥ የተበጣጠሰ ቅጠልያ፥ የወየበ ቅጠልያ - አፈር የመሰለ ቅጠልያ-

አፈር የመሰለ፤ የተጎሳቆለ ወታደር መጥቶ ፈሰሰ። አይኔ እሰው ላይ ባረፈ ቁጥር ያ ሰው ወታደር ሆነ።—

አዲስ አበባ ሰጋች። — ሰጋት ላይ ወደቀች። አንዱ “ይኸ የገባው የኛ ወታደር ነው ብላችሁ ነው? ... እነሱ ናቸው። በቃ ከተማውን ያዙት” ይላል።

ሌላው — “ይኸ ሞራሉ የወደቀ ወታደር ፈጀን። ወታደር ሞራሉ ወድቆ ከሥርዓት ውጭ ከሆነ፤ በዚያ ላይ ተርቧል፤ ይህ ሁሉ ሆኖ መሳሪያውን እንደያዘ ነው። አሰቡት፤ — አለቅን፤ ...” ይላል።

ሶስተኛው ደግሞ— “አብረው ገብተዋል ወያኔዎች።— ይህ የመንግሥት ወታደር ብቻ አይመስለኝም” ይላል በሩቅ አሳቢ ቁም ነገር ተመስጦ። ሌላው ሌላ፤ ሌላው ሌላ ... ሆኖም አብዛኛው ሰው ደንዝዟል፤ ሰጋቱ ቢኖረውም ሰጋቱን ደብቆ በግብኑ በሰላም የሚኖር ይመስላል።

የሚጠጡ ይጠጣሉ። ... ሴተኛ አዳሪዎችም ከወንድ ጋር ያድራሉ። ... ሰካርም አለ። — ወሬ ግን እየተሸከረከረች አዲስ አበባ ሁኔታ ላይ ትነጥባለች— ፍርሃት ላይ!

ወያኔ ስትገባ የምታጎሳቁለን።— ሞራሉ የወደቀው ወታደር የሚያደርሰው ግድያ— ዘረፋ! ...

ነገር ግን ዘረፋ አልነበረም። - የተስፋዬ
ገ/ኪዳን ሕፃን መንግሥት ወታደሩን ሰብሰቦ
ጃንሜዳ እንዲያርፍ አደረገ። ወይም ሞከረ እንበ
ለው? - የደከመ፣ የተራበ፣ የተጉሳቆለ፣ ያፈረ
- ሞራሉ የወደቀ ወታደር ...

ሁሉም ጃንሜዳ አልገባም።

“እኛ ሰፈር አንድ ትልቅ ሜዳ አለ፤ እዚያ
ሰፍረዋል”

“እነማን?”

“የኛ ወታደሮች”

“አ-ሺ!”

“ሕዝቡ ምግብ እያዘጋጀ ወስዶ ያበላቸዋል”

ካዲስ አበባ ደቡብ የመጣ ሰው የነገረኝ-

“ጉለሌ ውስጥ በየቤቱ እየዞሩ ይለምናሉ”

“መለመን - መለመን?”

“አዎ። ስለምንተ ማርያም ብሎ መለመን!”

እኛ አካባቢ -

“ባለቤቱ አለ?”

“የለም፤ ምንው?”

“ቢኖር ጥሩ ነበር። ባይኖርም- እስኪ እንዲህ
እርቱልን እባካችሁ። አንድ አስር እንጀራ ቀበሌ
ድረስ አምጡና ስጡልን”

ቀበሌ በትህትና ሲናገር- ለመጀመሪያ ጊዜ።
በትህትና ተናግሮ እንደሄደ -

“ለወታደሮቹ መሆን አለበት”- ባዘኔታ።

“አዎ ልጄ፡ ለነሱ መሆን አለበት፡፡ ጃንሚዳ ሰብስበዋቸዋል አሉ” የአዲስ አበባ ሕዝብ ለመጀመሪያ ጊዜ ሰው ሆነ፡፡ ለተቸገረ አዘነ፡፡ እንጂ ሊያዋጣ ለወታደሮቹ ሰጠ፤ መመገብ ጀመረ፡፡

እኔ ከፉ ነገር አሰብኩ፡፡ መብላታቸውን ባልጠላውም ፈራሁ፡፡ የራሳቸው ነገር ብዙ ሊሆን ይችላል ብዬ ገመትኩ— እና እንጂ ሲጠግቡ ሌላው ረሀብ ይከተል ይሆናል የሚል ጥርጣሬ መጣብኝ፡፡

ይኸ የዋህ ሕዝብ ቀልቦ ጉልበት ሰጥቶ መሣሪያ በያዘ፣ ሞራሉ በወደቀ ወታደር ይጎሳቆል ይሆን?—ፈራሁ፡፡ ፀለይኩ፡፡ ይህ አይሁን፣ ከሆነም አታሳየኝ ስል ፀለይኩ፡፡

አዲስ አበባ አፈር መሰለች፣ ከሳች፡፡ ቀን ቀን ወሬ እንደሳት ፍንጥርጣሪ ይበራል፡፡ ይለበልባታል፡፡ ሌሊት በጥይት ትታረሳለች፡፡ ከሳች—አዲሳባ፡፡

“ወያኔ ተቃርባለች አሉ”

“የት ደረሱ?”

“አምቦ- አምቦ ደርሳለች ይባላል”

“አምቦማ ... አምቦ ከገቡማ ቆዩ”

“መቂ — መቂ— ”

“አዲስ አለም — አርባራት —”

ቅዳሜ ከሰዓት በኋላ ሱቆች ሁሉ ተዘጉ፡፡ — ድንገት በዚህም በዚያም የብረት መጋረጃዎች

ወረዳ፡፡ ዠርጠጥ -ሲጢጥ ዠርጠጥ -ገው፡፡ ድው ... ችኩላ ... ጥድፊያ ... ደፋርነን የሚሉ ተዘጋ ጅተው እሱቃቸው በር ላይ ቆመዋል፡፡ አልተሸ በርንም ለማለት የሚሞክሩ ይመስላሉ፡፡ ሆኖም እጅግ ተሸብረዋል፡፡ እጃቸው ቁልፎቻቸውን መርጦ አዘጋጅቷል፡፡ እኛም መዝጋት ይኖርብን እንደሆነ ለማጣራት እንዲህ ሆነው ከቆሙት አንድ ሁለቱን ለማነጋገር ሞከርኩ - ልብ ብሉ የሚመልስ ሰው አልነበረም፡፡ - በሌላ ቀን ምን ያህል እንደሚያከብሩኝ ስለማውቅ አልተቀየም ኩም፡፡

አዲስ አበባን አየኋት፡፡ ጭጋግ ለብሳ ታየ ችኝ፡፡ ብሩህነት፣ ድምቀት፣ አልባብ አልባብ መሽ ተት ስሜት ይሆናል- ምናልባት፡፡

“ለምን አትዘጉም?” አለኝ አንዱ ባለመዝጋ ታችን እየደነቀው፡፡

“ምን እንደተፈጠረ አልገባኝም”

“ዘረፋ ነዋ - ሌላ ምን ሊሆን ይችላል?”

“የሰማኸው ነገር አለ?”

“የሰማሁት እንኳ የለም፣ ግን ...”

“ምንድነው ነገሩ” - ለማጣራት ወጣ ብዬ፡፡

“መርካቶን ዘረፋት!”

“እነማን? — ”

“ታጠቅ ተያዘ አሉ”

“ታጠቅ፣ እዚህ?”

“ተያዘ አሉ”

ከአርብ ማታ ጀምሮ የአዲስ አበባ የሌሊት ሰማይ በጥይት መታረስ ጀምሯል። ቅዳሜላት ተኩሱ የጀመረው አንድ ሰዓት ሳይሆን ነው። አርብላት ከሶስት ሰዓት በኋላ ነበር።—

የተስፋዬ የይድረስ ይድረስ መንግሥት ሰዓት እላፊን ሶስት ሰዓት ከምሽቱ— አውጆ ሰንብቷል።

ቅዳሜ ስምንት ሰዓት አካባቢ ሞቅ ያለው ወታደር ባካባቢው ታዩ ተባለ። አንድ ሰው በመንገድ ሲያልፍ በሰደፍ መትተው ጣሉት ሁለት ወታደሮች የሚል ወሬም ተሰማ። ለምን እንደሆነ ስጦይቅ መሣሪያ ሽጡልኝ ብሏቸው ነው ሲሉ ነገሩኝ። ይህ የሞራል መውደቅን ሳይሆን ክብር መጠበቅን ያሳያል የሚል ሃሳብ ታየኝ።

ቅዳሜ እጅግ ፈጣን ነበር። ወደምሽት ላይ የወታደሩ ቁጥሩ እየበረከተ ሄደ። የከተማው ዱርየ ከሚያውቀው ወታደር ጋር እየተጣመረ ሲዞር ይታይ ጀመር። ቅዳሜ እጅግ አስፈሪ ሆነ። ሁል ጊዜ ከመምጣታቸው የተነሳ ከደንበኝነት ወደጓደኝነት የተቀየሩ ሁለት የማውቃቸው ሰዎች እየሮጡ ገቡ። ምን እንደሆኑ ስጦይቃቸው፡

“አሁን ሲተኮስ ስምተሃል? በኛ ላይ ነውኮ የተኮሰብን። የሚገርም ነው።”

“አብዮት ጠባቂ ነው?— ሰዓት ገና አይደለምንደ?”

“ምን አብዮት ጠባቂ አለ- ወታደር ነውንጂ!
አብዮት ጠባቂውማ ሲተኩስብን እያየ ማዶ
መንገዱን ይዞ ዝም አለ።”

“ለምን ይተኩስባችኋል?”

“ገንዘብ አምጦ ነዋ!”

ገንዘብ ሰጥተው እንደተገላገሉ ነገሩኝ።

ቅዳሜ የመሣሪያ ሽያጭ እንደተጣጣፈም ተሰማ። “በሰላሳ ብር ምን የመሰለ ክላሽ ከመቶ ጥይት ጋር ትገዛለህ?” ጥያቄ ቀረበልኝ።— እንደ ማልፈልግ ተናገርኩ። ሰው ግን እስካፍንጫው እንደታጠቀ ሰማሁ። — ወያኔ ስትመጣ ሊያዋጋ የሚችል መሣሪያ አለ ይላል ወሬው። — ወያኔን ወግቶ የሚመልስ ነገር ቢመጣ ደስ ባለኝ ... ደስ ባለኝ። ሆኖም የተደራጀ የሰለጠነ ቅንጅት ያለው ወታደርን አሸንፎ የመጣ ወያኔ መሣሪያ በያዘ፣ የጐበዝ አለቃ እንኳን በሌለው ሕዝብ እንዴት ሆኖ ሊወጋና ሊቸነፍ ይችላል? በዚያ ላይ ከብባ ማዳከም የሚሉት ታክቲክ አለ።— ወያኔ በአዲስ አበባ ተጠምጥሟል — እንደዘንዶ። ምንም ነገር እንዳይገባ ከልክሎ ከቦ ቁጭ ቢል እንኳ ያቸን ፋል... ስል አሰብኩ። ስለዚህ የፊት የፊቱን ነው ወያኔ ቢገባ ይሻላል። ባበደ ወታደር ሳንጃ ያለም ክያት ከመሞት፣ ያው በለመድነው የኮሙኒስት ጭቆና መማቀቅ ይሻላል — መጨረሻውን እግዜር ያውቃል፤ አልኩ። የወያኔን መምጣት መጠባበቅ ጀመርኩ።—

የዘረፋ ታሪኮች ተስፋፋ፤ ባንዶንን ሕዝቡ፤
ባንዶንን ወሮበላው፤ ባንዶንን ወታደሩ - ዘረፋ፤
ዘረፋ፤ ዘረፋ፤! ቀበሌ ተዘረፈ...

እየቆየ መሣሪያ የያዘና ሞቅ ያለው ወታደር
አየሁ የሚለው ሰው ቁጥሩ ጨመረ፡፡ ወሬው እየተ
ጋነነም፤ እየተጨማመረም መድረስ አመጣ፡፡
(ሆቴሊ የጓደኛዬ ናት፡፡ ብዙ የሚሸበር ሰው
አይደለም፡፡ ወሬም ያዳምጣል እንጂ አያንኳኳም
... ያየውን እኳ ለመንገር ጊዜ ይፈጅበታል፡፡)

“እነዚህ ዱርየዎች ሊበጡብጡን ነው ማለት
ነው” አለኝ፡፡

“ምን ሆነ?”

“አንዱ አሁን ወታደር ይዞ መጥቶ አስቸገ
ረን “ኮ”

“ምንድን ነው የሚሉት?”

“አልጋ፤ ...”

“የለም ብሎ መመለስ ነዋ”

“እሱማ እንዲያ ነው ያደረግነው፡፡ ... ግን
ትንሽ አስቸገረ - ወታደሩ”

ሰማሁ፡፡ - 'አልጋ የለም' ሲሉት ቢራ ሰጡኝ
ብሎ ይቀመጣል፡- ወታደሩ፡፡ 'ቢራ የለም' የሚል
መልስ ሲሰጠው 'ይኸ ሁሉ ሰው እየጠጣ እንዴት
የለም ትሉኛላችሁ' ብሎ ይጮሃል፡፡

“መሣሪያውን እንዴት እንዴት እንዳደረገው
ሊገባህ አይችልም!” እየመራ ያመጣው በሰፊሩ
ውስጥ ይኖሩ ከነበሩት ሞራል አልባው መንግ

ሥት ከፈለፈላቸው እልፍ አእላፍ ጫፊት ሌቦች አንዱ እንደነበረም ተነገረኝ። እንደሚያውቁት ሰጠይቅ - የዚያ ቀበሌ ሊቀመንበር ልጅ እንደሆነ ነገሩኝ።- ቤተሰቡ በልጁ ላይ ዛተ። “አንድ ግርግር ከተነሳ አስቀድሞ እሱን ቀንዶን ማለት ያስፈልጋል- ምንም ርህራሄ ማድረግ አያስፈልግም!”

ነገሩ ሽብር ነበር። -አገሩ ተሽብሮ ነበር።- የሰው ልብ ይሸበር ነበር። እኔም ... የኔ ሽብር ቀዝቃዛ ነበር።-ከሁሉ የፈራሁት ግን ዱርየውንና ወታደሩን ነው። -መግደልም አያስፈልግም። ... ወሬው ደግሞ ፍርሃቴን አገነነው።...

“ጉለሌ አካባቢ ዱርየውና ወታደሩ ገጥመው ብዙ ቤት ዘረፉ”

“ቁራ አካባቢ ሶስት ቤት በፈንጂ ተመታ”

እዚህ አካባቢ እንዲህ ያለ የዘረፉ ድርጊት ተደረገ።... አዲስ አበባ በዘረፉ ወሬ ተናወፀች።

“ወርቅ ቤቶች ... ሱቶች ... ሀብታሞች ... ምንም ሸቀጥ የላቸውም”

“ምን ሆነ? - ተዘረፈ?”

“ከመዘረፉ በፊት እያሉ ወደመኖሪያ ቤት አንጓዙት”

“ ... ወርቅ ቤቶች በጀንያ እየሞሉ ሲያግዙ ነበር”

“በጀንያ ? - ወርቁ?”

“ይሆናላ!” ... ወርቅ በጀንያ!

“ምንድነው? ሰው እስካፍንጫው ታጥቋል ይባል የለምንዴ!”

“ቢታጠቅስ? - ለምን አይከላከልም ለማለት ነው? - ፈንጂ ይዘው አይደለም እንዴ ለዘረፋ የሚሰማሩት! ... ”

ይህ እየሆነ ሳለ - የወያኔ ወሬም ይሰማል-

“ደብረዘይት ተያዘ አሉ”

“አየር ኃይሉስ?”

“ታፈነ! ... ሌሊት ገብተው በየተኙበት አፈኗቸው አሉ - ያው ጠቋሚ አላቸው አደል”

“ዘብ የለምንዴ? - አየር ኃይልን ያህል”

“ምን ዘብ አለ!... አየር ኃይል ሥራ ያቆመ ድሮ ግንቦት ስምንት...በነአምሃ መገደል አኩርፎ ከዚያ ወዲህ ... ”

“ገባኝ ... ”

“አየር ኃይል ቢዋጋ ኖሮ ወያኔ ይህን ያህል ትናጥጥ ነበር? አይዋጋምኮ”

“ሃሜት ይሆናል — አልተሸነፍኩም ...
አልተሸነፍንም ለማለት”

“አይምሰልህ — አንድ መቶ አለቃ ጓደኛዬ
ያጫወተኝ ነገር አለ። ...

... “የኔን ፖዚሽን ነገርኩት፡ የነሱንም ነገር
ኩት—እና በላቸው አልኩት፡፡ ዝም ብሎኝ አለፈና
በምቡን እሜዳ ላይ አፈሰሰው፡፡ በመነፅር አይቼ
ልክ እንዳይደል ሬዲዮ ሳደርግለት መልስ ሳይሰ
ጠኝ ለቀቀው፡፡ ይህን ሳይ ተናደድኩና ተነጫነ
ጭኩ፡፡ የዚህን ጊዜ ወያኔው መስመሩን በኔ አስተ
ካክሎ ይከታተለኝ ኖሮ— ከት ብሎ ሳቀብኝ፡፡
'ልታስመታኝ ነበር አደል?' ብሎ ተሳለቀብኝ፡፡
ከችንፈቱ ይልቅ የሱ ሳቅ አናደደኝ፡፡ ሠራዊቱ
አንድ አልሆነም ... ”

በዚያም ብሎ በዚህ ደብረዘይት ተያዘች፡፡

የአየር ኃይል በምብ እሜዳ ላይ መጣል፤
የደብረዘይት መያዝ፤ የአየር ኃይሉ መታፈን —
መታረድ እየተደጋገመ ሲነገረኝ—

“ታዲያ... እኔ ያልገባኝ ደብረዘይትም ትያዝ
ግን ያየር ኃይል መኮንኖች መታረድ ምንድ
ነው?— ማለት በምብ እሜዳ ላይ ከጣሉ ባለውለታ
አይሆኑም እንዴ ለወያኔ” ስል ጠየቅኩ፡፡

“ወያኔ! ... ወያኔ ምን ውለታ ያውቃል?”

“ወያኔ ሰው አይደለምንዴ?— ባይሆን ኮሙኒስት ናቸውንጂ መቼም ሰው ናቸው፡፡ ... ኮሙኒስት ደግሞ...”

“ትግሬ ... ትግሬ መሆናቸውንም አትርሳ!”

ይኸ ግን የሚያናድደኝ ነገር ነው፡፡ አንድ ቀን ተናድጄ መንገድ ላይ የጮህኩት ትዝ አለኝ፡፡

አንዱን ትግሬ ነገር ቆስቄሰው ሰዎች ሲደበድቡት አየሁ፡፡ ለምን እንደሆነ ሰጠይቅ “— ይበሉት— ትግሬ ነው” አሉኝ የማላውቃቸው ሰዎች፡፡ ያኔ ጠፍኩ፡፡

“ሰው ምን ነካው!” አልኩ፡፡ “መንግስቱ ኃይለማርያምና መለስ ዜናዊ ቢጣሉ፣ ቢዋቀሩ፣ ቢቀጣቀጡ ለሥልጣናቸው መሆኑ እንዴት ይጠፋዋል!— የኢትዮጵያ ሕዝብ ደህና ገዢ፣ ደግ ገዢ ነው እንጂ— ትግሬ ወይም ኦሮሞ ወይም ወላይታ ወይም አማራ አይደለም የሚፈልገው!” አልኩት፡፡ አብሮኝ የነበረው ሰው ፤

“ባገር የመጣ ነው፤ አንተን ምን እንዲህ አደረገህ!” አለኝ፡፡

“አየህ ፖለቲከኞች ለማጋጨትና ወደ ሥልጣን ለመውጣት ይህን የክልል፣ ይህንን የብሔር ግጭት ይጠቀሙበታል፡፡ ግን ... ”

“የነበረው ነገር ባንተ መናደድ አይሠረዝ! ስለዚህ... ብትተውው ይሻላል”- ጓደኛዬ መከረኝ። እኔ ግን ቀጠልኩ።

“ተማርን እንል የለምንዴ! ... አዲሳባ አደለንም እንዴ! ... የዘር ልዩነትን የተውነው ሚስት ለመምረጥ ብቻ ሆነ ማለት ነው!- ደንቆሮነት ነው! ... እብደት ነው! ... የፖለቲከኛ አርጫሜ መሆን ነው!”

ያን ሰሞን ጠቡ በረከተ። እዚህ ቦታ እንዲህ ያለ ትግሬ ተደበደበ።... አንድ ትግሬ “ገና እንገ ዛጃለን” ብሎ ደሜን አፈላው። ... አንድ ሰውዬ ሲያልፍ ትግሮች ይዘው ቀጠቀጡት...

ከተማዋ የጦርነት ቦታ ሆና ቆየች። እኔም እበሽቅ ነበር።... አፌን ግን ተው አልኩት።- መናገሩ ዋጋ አልነበረውም። ሕዝብ መንጋ ሆኖ ሲያስብ አእምሮው ይታወራል። - እንደነጹት የሚነዳ መንጋ ይሆናል።- ወይም ሲንጋጉ ሲያይ የሚንጋጋ ... ነገር ይሆናል።

ወደዚህ ሰሞን ሁኔታ ልመለስ - ሰው ሁሉ ሰኞን ይጠብቃል። ለንደን ላይ በኢትዮጵያ መንግስትና በተቃዋሚ ኃይሎች መካከል የሰላም ውይይት ይደረጋል።

በአቶ ተስፋዬ ዲንቃ የሚመራ ቡድን ወደ ለንደን ሄዷል። በሌላ በኩል “ወያኔ አቃቂ ደርጊል፤ ወያኔ ሰበታን ይዛለች...! ወያኔ ሆለታ

ገነት— ገብታለች... ወያኔ ይኸን ሥፍራ ያዘች”
የሚለው ወሬ በርክቷል፡፡

የወያኔ ሬዲዮ ቀደም ብሎ አዲስ አበባ ዋና
ዋና ቦታዎች ላይ በሩቅ የሚመታ ከባድ መሣ
ሪያ ደግኖ እንደሚጠባበቅ አስረድቶ የአውሮፕ
ላኖችን እንቅስቃሴ አግዷል፡፡ አየር አዲስ አበባ
አይገባም አይወጣም፡፡

ሰኞ— ምሽት አሥራ አንድ ስዓት—

“ቤት ዝጉ፡፡ አልጋ ማከራየትም አያስፈል
ግም!”

ሰሞኑን ዘግተን ብንሰነብትም ቀስ እያልን—
ለምናውቀው — አልጋ ስናከራይ ነበር የሰነበት
ነው፡፡ ዛሬ ግን ከልብ ወዳጆች የቀረበልን ምክር
— ዝጉ! የሚል ነው፡፡

ከተማዋ በተኩስ ተደባልቃለች፡፡ የሸሸው ወታ
ደር ጠገብ ሲል ይበልጥ ለመጥገብ ፈልጓል፡፡
አውቶማቲክ የአዲስ አበባን ፀጥታ በታተከው፡፡
ሰላም ቡትቶ ጨርቅ መስላ ታየችኝ፡፡ ወሮበላው
ከወታደሩ ጋር ይንከወከዋል፡፡

“ይኸው — ይመልከቱ ጋሼ — ከእገሌ ጋር
ሁለት አሉ” አለኝ — አንዱ አላላፊ “እገሌ”
ያለው አንድ የምናውቀው የሰፈር ቦዘኔ ነው፡፡
ቤታችን ደርብ ነገር ስለሆነች — የውጪንም በር

ቆልፈን ነበርና፤ በደርቡ መስኮት ቆሞ ነው
ይህን የሚለኝ፡፡

“ምን ይሰራሉ?”

“አንዱን ሰውዬ አስቁመው ይጠይቁታል...
ይኸው... ይመልከቱ! ፈተሽው!”

“ይቅርብህ - መጋረጃውን ዝጋው ይተኩስብ
ህል ካየህ፤”

አንድ ሰዓት አካባቢ - ተኩስ ለደቂቃ ያህል
ሲቆም እንኳ ጭንቅ ጭንቅ ይለኝ ጀመር፡፡ ጀሮዬ
ድምፁን ተላመደው፡፡ የሰው ተፈጥሮ የሚገርም
ነው! እስቲ ተኩስ ይለመዳል? -

ሶስት ሰዓት - ምሽት- መብራት ጠፋ፡፡

አዲስ አበባ በጠቅላላ መብራት ጠፋ፡፡ ቢያ
ንስ በመስኮት ቆሜ ያየሁት አካባቢ መብራት
አልነበረውም፡፡ በማግስቱ እንደተረዳሁት ደግሞ
ጠቅላላ ከተማይቱ መብራት አልነበራትም፡፡ ደግ
ነቱ ጨረቃ ወለል ብላለች፡፡ ሙሉ ጨረቃ -
ደብዛዛ ቀስተ ደመና የከበባት ጨረቃ- ወይም
የተቃጠለ እና አመዱ የቀረ ቀስተ ደመና
ልበለው? ... ያ ከቧታል፡፡

ምልኪው ጦርነት ነው፡፡ ... ብጥብጥ ነው፡፡...
ነፋሱም ...

“ነፋሱ ደግሞ ምንድነው?” አለ አስተናጋጁ፡፡

“ሰሞኑን ሁሉ እንዲሁ ነው የሰነበተው” አልኩት፡፡

“ዱሮም በግንቦት እንዲህ ያለ ነፋስ አለ?”

“አልመሰለኝም፡፡ ... በግንቦት ... በግንቦት ወበቅንጂ ነፋስ ትዝ አይለኝም”

“ታዲያ ነፋሱ ...”

“ጦርነት፤ ነፋስ ብጥብጥ ነው ጦርነት ነው—ይላለ”

“እውነት ነው?”

“እኔንጃ”

ለሊት አስር ሰዓት አካባቢ ተኩሱ ለየት አለ፡፡ ከባድ መሣሪያ መሰማት ጀመረ፡፡ ዘፈቀደ ሳይሆን ልውውጥ ያለው ተኩስ ሆነ፡፡ አልፎ አልፎ ተረረም ተረረም ተረረም የሚል በኖታ የሚተኮስ የመሰለ አውቶማቲክ ሲሰማ ነበር፡፡ ያሁኑ ግን ደንበኛ ልውውጥ መሆኑ ያስታውቃል፡፡ ከባድ መሣሪያም ተራውን እየጠበቀ ያነቃንቀናል፡፡

በመስኮት ቆሚያለሁ፡፡ የኢሠፓ ስብሰባ አዳራሽና ፓርላማው ይታዩኛል፡፡ የጥይት ውራውርት ብልጭልጭ ሲሉ አያለሁ፡፡ በስብሰባ አዳራሽ አናት ላይ ያ ብልጭታ ይታያል፡፡ መትረየሱና አውቶማቲኩ ፋታ የላቸውም ... ፈንዲሻ ሲቆላ! የተኩስ ድምፅ ያንን ይመስላል፡፡

እኔ በመስኮት ቆሜ እጠብቃለሁ ... አንድ ነገር እጠብቃለሁ፡፡ ምንድነው እምጠብቀው? ድንገት ይህንን ጥያቄ አቀረብኩ ለራሴ፡፡

የምጠብቀው ነገር አስገረመኝ!

የምጠብቀው የኢሠጥ ስብሰባ አዳራሽ ሲፈራርስ ለማየት ነበር። ገረመኝ ደነገጥኩ።

የደነገጥኩት በሀሳቤ አልነበረም። ስብሰባ አዳራሹን አልወደውም ነበር። ብዙ ምክንያቶች አሉኝ። የመጨረሻ የኢትዮጵያ በሽታ፣ የዚች ሀገር ተፃራሪ ዛር-ወይም መቃብሯ እሚቆፈረው እዚያ ውስጥ ስለሚመስለኝ ነው። መጥፎ አዋጅ በወጣ ቁጥር (ለነገሩ ምን መልካም አዋጅ ወጥቶ ያውቃል) ያ ቤት ትዝ ይለኛል። አዋጁ ጥቁር ጭስ መስሎ ይታያል- ስለዚህ የስብሰባ አዳራሹን መፍረስ መጠበቁ አላስደነገጠኝም።

ያስደነገጠኝ፤- አልፎ ፓርላማውን ያፈርሰው ይሆን? የሚል ጥያቄ ስለመጣብኝ ነበር። እስከ ዚያ ሰዓት አልተኛሁም። የፓርላማውን የሰዓት ታወር መመታት ህሊናዬ ውስጥ ተመለከትኩኝ። ድንገት የሰላሴ ቤተክርስቲያን ትዝ አለኝ! ደርሶ ደካከመኝ- እግሬ ተብረከረከ። እንቅልፌ ስለመጣም- ስለደከመኝም ሊሆን ይችላል- ተኛሁ።

በህልሜ-ትርኢት የምታሳይ ጥቁር ፍየል አያለሁ። ፍየሏ ባንኮኒ ተደግፋ ቆማ ከራባቷን ባንድ እጅዋ እያስተካከለች ፊቷን በመስተዋት እያየች ሳለ ቤቱ አውቶቡስ ይሆናል። ሾፌሩ ፍየሏን እያየ በሳቅ ይንከተክታል።

“ጋሼ ይምጡና ይመልከቱ!” ይለኛል።

“ጋሼ! ጋሼ! ... ጋሼ እረ ተነሱት
ይመልከቱ በእናትዎች” ሳቅ— ከት— ከት— ከት!

“ጋሼ! ... ጋሼ!” ብንን አልኩ:: አስተናጋጁ
ነበር:: የመኝታ ቤቴን በር እየቆረቆረ—

“ጋሼ! ... ይነሱ!” አለኝ::
“ምነው? ምን ተፈጠረ?”
“እረ አመለጠዎት — ይነሱ ሰው ሁሉ ተሰብ
ስቦ እየተመለከታቸው ነው”

“ገቡ?—” ተጣድፌ ተነሳሁ:: በመስኮት ሄድኩ—

... ባላገር ቀጫጭን ባላገር— ጠንካራ፤ ጨፍ
ራራ፤ አጫጭር ባላገር... መትረየስ፤ አውቶማቲክ
ጠመንጃ፤ ላውንቸር፤ ባዙቃ — የያዘ ... ቡትቶ
በራሱ ላይ የጠመጠመ— ወይም ባንገቱ ላይ—ወይ
ትከሻው ላይ ጣል ያደረገ— ባላገር ...

በቅሎ — ስንቅ የተጫነ በቅሎ ፋንድያ ...

“ወይኔ! እነዚህ ናቸው ያሸነፉን?” አለ ልጄ
ከጎኔ:: ይህን ጥያቄ ከዚያ በኋላ ብዙ ጊዜ ሰማ
ሁት፤— ደጋግሜ ሰማሁት:: ምን ተሰማኝ?— ደስ
አለኝ?— ከፋኝ?—

... ምናልባት ደነዘዝኩ:: — ምናልባት...

ከዚህ አንድ ወር ቀደም ብሎ —ወይም ሁለት
ሶስት ወር ...

“እልቂት ይታየኛል!”

“የምን እልቂት?— የት?”

“እዚህ አዲስ አበባ:: — ይታየኛል”

...እንዲህ የሚሉ በርክተው ነበር::ሰው ሁሉ ባህታዊ መስሎ ይታየኝ ጀምሮ ነበር::— ወይም ነቢይ— መጣብህ! የሰው ልጅ መዓት መጣብህ! ... የሚል ባህታዊ::... አምላክ በተግባራችሁ እጅግ ተቆጥቷል...እናንተ የተረገማችሁ ያዲሳባ ልጆች ሆይ!ከቶ ምን ይውጣችሁ ይሆን?—የሚል ነቢይ::

ሕዝቡ ፈርቷል:: የንግርቱ አይነት በዛ::— የገመተውን ንግርት የሚለው እንደአሸን ፈላ:: የንግርቱ ዓይነት ስል ግን-የሚነገርበት መለያየት ማሳየቱ እንጂ ፍሬ ነገሩ አንድ ነው::

... ከፍተኛ እልቂት ይሆናል::...ሞቃዲሾ ገና አውሎ ነፋስ ውስጥ ገብታ ትወራጫለች:: ሞቃዲሾ እዚህ ትደገማለች ብሎ ያልሰጋ ይኖር ይሆን? የማይኖር ነገር ስለሌለ ይኖራል ማለት ይቀል ይመስለኛል:- ስጋት—ስጋት— ስጋት— ደግ ነቱ የደነዘዘ ስጋት ነበርና ሽብር አልታየም:: ስጋት ጎልቶ አልወጣም::— ወሬ ግን ይወናጩ ፋል፤ ይወናጩፋል — ስጋት የተሸከመ ወሬ::

“ሀዘቡ ጥራጥሬ እየገዛ ነው::”

“ጥራጥሬ - ለምን? -ሊዘምት ነው?”

“ምን ለምን ትላለህ - ረሀብ ፈርቶ ነዋ!”

“ጦርነቱ እዚህ ደረሰንዴ?”

“ምን ቀረው! መርሀቤቱ ደብረብርሃን ...”

“በሶ! ዋናው አስፈላጊ ነገር በሶ ነው”

“በሶ?”

“አዎ በሶ! ... አያችሁ በሶ ውሃ ብቻ ነው የሚፈልገው፡፡ በሶ ነው ዋናው”

“ጥራጥሬም ቢሆን ...”

“የለም ጥራጥሬ እንዲያው ነው! ዋጋ የለ ውም፡፡ ለምን ብትሉ - ጥራጥሬ እሳት ይፈልጋል፡፡ - ማገዶ ደግሞ ላይኖር ይችላል፡፡ ... ስለዚህ ዋናው በሶ ነው፡፡”

ሰው ጥራጥሬ ይሸምታል፡፡... ባለሱቆች ጥራጥሬ በጀንዶ በጀንዶ እየሞሉ በሱቃቸው ውስጥ ገሽረዋል፡፡ በሸቀጣሸቀጥ ሱቆች ውስጥ ማካሮኒና ፓስታ በብዛት ይታያሉ፡፡-

ፃድቃን ህልም ማለም አብዝተዋል፡፡- ከእግዚር ጋር በልባቸው ይነጋገራሉ፡፡ አንዱ እንዲህ አለኝ-በነቢይ ድምፅ “ልቤ በኃይል ይሰማዋል፡፡ እግዚር ኮ ለኔ ችግር ሲመጣ ይነግረኛል፡፡- እሱ በመከለያው ይከልለን እንጂ፤ ከመፃቱ ጥላ ከለላ ሆኖ ይሰውረንንጂ - እኔንጃ ዘንድሮ በጣም ፈርቻለሁ፡፡- በጣም”

በልቤ - ፍርሃት እውነት ነው፡፡ ከእግዚር ጋር የተደረገውን ውይይት ግን እጠራጠራለሁ - ስል አሰብኩ፡፡ በድምፅ ግን ምንም አስተያየት አልሰጠሁም፡፡

“ደግሞ ህልም አይቻለሁ” አለኝ፤ ድምፁ ያው የነቢያት ድምፅ ነበር። ያየውን ህልም ነገረኝ።—

መንግሥቱ ኃይለማርያም አንድ ቤት ውስጥ ታሥሮ ይመስለኛል—የገጠር ቤት— ክብ የሆነ አለ አይደል?— እሱ ውስጥ። — እምሰሶው ላይ ታስሮ ሲወራጭ ይታየኛል።— ምን ሆኖ ይሆን? እያልኩ ሳስብ ድንገት በሬ ይሆናል። በሬ ሆኖም መንግስቱን አልተቀየረም። ጥቁር በሬ ይሆናል።— ቀንዱን ታስሮ፤ አረፋ ደፍቆ፤ በእግሩ መሬቱን እየፎገረ፤ “ቡ” ይላል። በእግሩ ይፎግል፤ ይፎግልና ጎንበስ ብሎ ወለሉን በቀንዱ ይቆፍረዋል። ሌሎች በሬዎች ዙሪያውን ይለምኑታል። እሱ ግን መጥቶ ካልፈጀኋቸው እያለ ይፎገላል። ወዲያው ሸሸት ይላሉ። ሊበጥስና ሊፈጀቸው ነው ብየ ሰፈራ— ብንን አልኩ። በላብ ተነክሬአለሁ።—

“ይኸ የሚገርም ህልም ነው” አልኩት “ፍቺው ምን ይሆን?”

“ቀላል ነው፤ ግልፅ ነው በቃ ጨረሳቸው ማለት ነው ፈጀቸው!”

“ወያኔዎችን ማለትህ ነው?”

“የምን ወያኔ! ... ወያኔ በአሻጥር እንዲገባ የተደረገ ነው። ማን ይችላል? አሁንም መሳሪያው— የኛ መሣሪያ ሁሉ በሱጅ ነው ያለው!”

“ታዲያ እነማንን ነው የሚፈጀቸው?”

“ባለሥልጣኖችን ነው”

ከዚህ ህልም ሁለት ሶስት ቀን በኋላ ፍሥህ ደስታና ለገሠ አስፋው ጡረታ መውጣታቸውን የኢትዮጵያ ሬዲዮ ተናገረ።—

“አውቆ ነው... ሆኑ ብሎ ነው” አለኝ “ ሆኑ ብሎ ነው፤ ሕዝቡ የት ደረሱ እንዳይል ነው በጡረታ አስመስሎ ያገለገላቸው”

“አልገባኝም”

“እንዴት አይገባህም።— ሁለቱን መርጦ ጡረታ ሲያወጣ እንዴት አይገባህም። ፍስሐ ትግሬ ነው! የወያኔ ክንድ ነው። ለገሠ ደግሞ ከወያኔ ደህር ተቀብሎ ትግሬይን ለቆላቸው የወጣ የወያኔ ግዢ ነው”

ይህ የሰው ግዢ ጉዳይ አልገባኝ እያለ ጥያቄ ደጋግሜ ጠይቄ ያገኘሁት ምላሽ በአመዛኙ ቁጣ፤ ጥቂት፤ ደግና ቀላል ነገር የማይገባኝ ደደብ በመሆኔ ትዝብት፤ ጥቂት በአይጠረጥፊኑ ህዘን ቢጤ —ስለነበር ሳነሳው አልፈለግኩም ስለዚህም— ሌላ ጥያቄ ጠየቅኩ —

“ይም ሆኖ ጡረታ መውጣታቸው ይበልጥ ነፃ እንደሆኑ የሚያሳይንጂ እንደሚፈለጉ የሚያሳይ አይመስለኝም—”

“ለመግደል ነዋ! ... ሲጥ ለማድረግ።— ሲጥ ያደርጋቸዋል።— ምናል በለኝ”

“ያልገባኝኩ—”

“ቆይ እኩ- አየህ በስልጣን ላይ ካሉ ሰማቸው በፊደሉ መነገር፤ በጋዜጣ ላይ መውጣት አለበት። በቴሌቪዥን መታየት አለባቸው። ጡረታ ከወጡ ግን - አዲሱ።- ሰማቸው ባይጠራም የትሄዱ የሚል ሰው አይኖርም። ለምንስ ይጠይቃል?”

ይህን መቀበል ለኔ ከባድ ሆነብኝ። መንግስቱን የማውቀውን ያህል ይህን ያህል የሚሰራ አልመሰለኝም። ስለዚህም- “አይመስለኝም” አልኩት “ምክንያቱም መንግስቱ አንተም እኔም እንደምናውቀው ለመግደል ፈርቶም ገደልኩ ለማለት አፍሮም አያውቅም።... አየህ መንግስቱ የመግዛት እጣ ወድቆበት እንጂ የመግዛት ጥበብ የሚባል ነገር የለውም። ጠላቱን በድብቅ ሲጥ የሚያደርግኩ ብልህ መሪ ነው!” ስል ተናገርኩት።

“አይምሰልህ - አሁን ታክቲኩን እየለወጠ ነው። ሰውየው እየተለወጠ ነው” አለኝ።

ከሁለት ቀን በኋላ መንግስቱ ለገሠና ፍስሐን፤ ፍቅረስላሴ ወግደረስን አፍኖ የት እንዳደረሳቸው አይታወቅም የሚል ወሬ ነፈሰ። - ስለወሬ ነበር። -

“አላልኩህም!”

“ግን እኮ ዋጋ የለውም። ሠራዊቱ ሞራሉ ውድቅድቁ ከወጣ ከተበተነ በኋላ-ሸር ይሰሩ ነበር ቢባልንኳ የነሱ መሞት ዋጋ የለውም። መንግ

ሰቱም በሰልጣን ሳይ አይቆይም፤ ወያኔ መግዛቱ አይቀርም፤ ኤርትራም ከመገንጠል አትድንም—”

“ልክ ነህ!... ግን... ግን እንደተጫወቱብን ሊቀሩ—”ገባኝ፡፡ ሀገር ማዳን ሳይሆን በቀል ነው፤ ስል አሰብኩ፤ በቀል ነው፡፡ መንግስቱ ደግሞ መሪ ሳይሆን አርጩሜ ነው፡፡ — የበቀል አርጩሜ ነው፡፡

ግንቦት አሥራ ሦስት መንግስቱ ኃይለማርያም ከሰልጣን ወርዶ ሀገር ለቆ ወጣ፡፡ በዚያ ሣምንት የአዲሳባ ስጋት መደንዘዝ ወጣ ብሎ መንቀሳቀስ ጀመረ፡፡— ህዝቡ ለመመሸግ ዝግጅቱን ተያያዘው፡፡

ፀጥተኛውን ሽርጉድ ስመለከት አንድ ሚካኤል አንጀሎ ሰኢል ትዝ አለኝ፡፡ የጥፋት ውሃን የሚያ ሳይ ሥዕል ነው፡፡ አገር ሁሉ ውሃ በውሃ ሆኗል፡፡ አንድ ሰፋ ያለ ቋጥኝ ገና አልሰመጠም፡፡ እላዩ ሳይ ብዙ ሰዎች ሰፍረውበታል፡፡— ስለጠበባቸው ቆመው እርስበእርስ ተያይዘዋል፤ አንዲት መቆ ሚያ ነጥብ የለችም፡፡ ግን ገና እቋጥኙ ሳይ የሚንጠላጠሉ አሉ፡፡— ወደ ቋጥኙ የሚመጡም ይታ ያሉ፡፡— መቼም ድንቅ ስዕል ነው፡፡ ያን ስዕል ሳይ— እስከመቼ?— የሚል ጥያቄ ነበር የተሰማኝ፡፡

የአዲስ አበባ ገበያ መራቆት ጀመረ፡፡— በሁለት ቀን ውስጥ ዋጋ ጨመረ፡፡

“ፓስታ ይኖራል?” ትላለህ፡፡

በመጀመሪያ ትጠናለህ — ከዚያ —

“ሰባት ብር - እሽጉ”
የሚል መልስ ይሰጥላል
“የቱ?
“እሽጉ - ”

“አምስት መቶ ግራም?— ምነው ትናንት—
ማለት ከትናንት ወዲያ አራት ከሃምሳ ገዝቼ!”

“ሰባት ብር”—

ይህ ሐሙስ'ለት ነው። ዓርብ'ለት አሳላፊውን
ጠርቼ - ፓስታ እንዲገዛልኝ ጠየኩት (ሀይለኛ
ጨጓሯ በሽታ ስላለብኝና ስለተነሳብኝ ፓስታ
ነው የምበላው ሰሞኑን)

አዳም ረታ (1950 —)

አዳም ረታ በ1950 በአዲስ አበባ ከተማ ተወለደ። በትምህርት አለም- በጂኦግራፊ የመጀመሪያ ዲግሪውን ከአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ተቀብሏል። ሁለተኛ (የማስተርስ) ዲግሪውን ደግሞ በውጭ አገር አግኝቷል።

የሚፅፈው በአብዛኛው አጫጭር ልቦለዶችን ቢሆንም ግጥሞችንም ይፅፋል። ከዚህ ቀደም በተለያዩ መፅሔቶች ላይ ግጥሞቹ ታትመዋል። ያልታተሙ ግጥሞችም አሉት።

አጭር ልቦለዶቹን በተለያዩ መፅሔቶች ለአንባቢ አቅርቧል። በመፅሐፍ - ከሌሎች ደራሲያን ጋር “አባደፋርና ሌሎች አጫጭር ታሪኮች” በሚለው የአጭር ልቦለድ መድበል ውስጥ ሥራዎቹ ለህትመት በቅተዋል። ከዚያም በ1981 በግሉ “ማህሌት” የተሰኘውን የአጭር ልቦለድ መድበል አሳትሟል። ከዚህም ሌላ ብዛት ያላቸው ያልታተሙ አጭር ልቦለዶችና ግጥሞች አሉት። ከአዳም ረታ ያልታተሙ አጫጭር ልቦለዶች መካከል ዘላን ለዚህ መድበል ተመርጧል።

ተሻለ አደፍርስ በግንቡ ላይ በእጆቹም፣ በእግሮቹም እየሲጠጠ ወጣና አንድ ክንድ ያህል ወደ ጐን ስፋት ያለው ቦታ አግኝቶ ተጋደመ። አጠገቡ የቆመት የዕድ ዛፎች ቅርንጫፎቻቸውን እያወናጨፉ ባሌ የሚደንሱ ሎጋ መናፍስት ይመስላሉ። የግንቡ ቅዝቃዜና ሸካራነት በአንድ ጎኑ አላስተኛ አለው። በሆዱ ተንጋለለና ፊት ለፊቱ ተመለከተ። በአጥሩ በር መግቢያ ዳርና ዳር የተተከሉት የደረቀ ዕንባ የሚመስሉ መስታወት የለበሱ አምፑሎች ጨለማ ውስጥ ጥቁር ካባ ተሸፍኖ ብቻውን እንደሚሳብ የጋኔን ዐይን ያበራሉ።

ሙቅ ፈሳሽ ከልቡ ሥር ወደ ሆድቃው በቀጭኑ የሚንጠባጠብ መሠለው። አይኖቹ እንባ አፈለቁ። ከጓደኞቹ ጋር ተሰባስቦ የሚያወራው የሠይጣኖች ታሪክ ትዝ አለው። ምናልባት ከአጥር ግቢው ውስጥ ረዥም ጥቁር ነገር በቀስታ እየተራመደ በሚያቃጥል ጅራፍ ጀርባው ላይ ቢገርፈውስ? ቁጭ አለ። ከሁዋላው መጥቶ ቢገፋውስ? ቆመ። ዙሪያውን በፍርሃት እየዞረ ተመለከተ። ፀጥታ ብቻ ነው። ቡናና ቃጫ ጭነው የሚያልፉ ከወልቂጤ የሚመጡ የጭነት መኪናዎች ብቻ ይሰማሉ። አንዳንዴ ውሾች ይጮኻሉ። ተመልሶ ተጋደመ።

ርጥብ የጥቅምት ሌሊት ከእንቅልፉ ቀሰቀሰው። እንደ ማንኛውም ቀን ፀሐይ የምትወጣበት

የምሥራቅ ሰማይ ነጥቶአል፡፡ ልብሱ በጤዛ ረጥቦ አል፡፡ ዙሪያውን ቀና ብሎ አየ፡፡ ቤቶች በየቦታው ሲከፈቱ ድምፅ ይሰማል፡፡ አንዳንድ ማድቤቶች ይጨሳሉ፡፡

እንደራበው አወቀ፡፡

ከተቀመጠበት ግንብ ወርዶ እግሩ ወደጣለው መሄድ ጀመረ፡፡

ቤቱን ከሩቅ እያየ ቆመ፡፡ የፊት ለፊቱ በር አልተከፈተም፡፡ ነጭ ጢስ ከቤቱ ጓሮ ይፈልቃል፡፡ ትኩስ ሻይና ዳቦ ማግኘት አለበት፡፡ ወደ ቤቱ ጓሮ በቀሰታ እርምጃ ሄደ፡፡ እናቱ ምድጃ ዳር ተቀምጣ ሻይ ታፈላለች፡፡ ትኩስ ድንቾች በነጭ ሳህን ላይ ተቀቅለው እንደ ዕንፋሎት ይትጎለጎላሉ፡፡

ፊቱን በጨረፍታ እያሳያት ቆመ፡፡

“የት አደርክ?”

ዝም፡፡

“ሆድህን ልትሞላ ነው የመጣኸው አይደለም?”

ከርኑን አከከ፡፡ ዐይኖቹ ተቅለበለቡ፡፡ የሚመልሰው ጠፋው፡፡ ሳትረበሽ ፊቷን ዞር አርጋ አየችው፡፡ እሱም በዐይኑ ትክ ብሎ አያት፡፡ በመደናገጡ፣ ዕርዳታ በማጣቱ የሳቀችበት መሠለው፡፡ እየሮጠ ወጣ፡፡ በእግሩ ወደ መርካቶ፡፡

ዘርፍጥ ብላ ተቀምጣለች፡፡ በእጣን ሽታ የታ ፈነው ቤት ወደ መቅደስ ወደ የዛር ሴቶት ያስ ታውሳል፡፡ ከእስዋ ፊት ለፊት ነጫጭ ነጠላ የተ ከናነቡ ቤቶች እግሮቻቸውን ወደ ፊት ዘርግተው የተረጨ ፈንድሻ መስለዋል፡፡

“ልጅሽ የት ሄደ፤ አሁንም አትቆጭውም?”

“ስንት ጊዜ ልቆጣው፡፡ ሴት ሆኜ እንደአባት ደብዳቤ ነው!”

“ትምህርት ቤት ለመሆኑ ይሄዳል?”

“ለወር ያህል ይሒድ አይሂድ አላውቅም”

“እኔ የምልሽ ጋሼ አለማየሁ ያሉትን ልንገ ርሽ...መቼም...”

“ስምቼዋለሁ እባክሽ ተሻለ ሰረቀ ቢሉ እኔ አላምንም፡፡ አሁን የሚበላው አጥቶ ነው?”

“ምን አረገ?” አሉ ሌላኛዋ ሴት ወፍራም ጣቶቻቸው መሀል ጥንግ ካከለችው ስኒ ርጥብ ፊኛ በመሰሉ ከንፈሮቻቸው ቡና እየሳቡ፡፡

“የጋሼ አሰፋ ሚስት ከገበያ መጥታ ዘንቢሷን እግሯ ሥር አስቀምጣ ኩሊ ስትጠራ 'አለሁ' ብሎ መጣ፡፡”

እናቱ ነገሩ እንዳልጣማት ፊቷን ጭፍግግ አረገች፡፡

“የሚያሳዝን ነው፤ አንተ የቡርቱካን ልጅ አይ ደለህም ብትለው 'አይደለሁም' አላት፡፡ 'አይ

አውቅሃለሁ ባለጌ...ምን የምትበላው አጣህ?' ብት ለው 'አይደለሁም ምን አገባሽ' ብሎ ድርቅ። 'አይ ዞር በል፤ ደግሞ ልጄን አሸከምሽው ተብዬ ስሜ ይነሳ!' ብላ ሌላ ለመጥራት ስትከጅል ከገዛ ችው ፓስታ አንዲት ወረቀት ይዞ ሮጠ።"

“ምን ሊያደርገው?” አሉ አንዷ አሮጊት ድር ጊቱ ሳቅ ፊታቸው ላይ አምጥቶባቸው።

“ሆቴል ሄዶ በርካሽ ሸጦ ፓስታ በላበት። ይኼን እንኳን የነገረኝ ልጄ ነው” አለች፤ ያስደ ነቀ ወሬ እናቱ ፊት እያዘነች ማውራት በመቻሏ ኩራት ተሰምቶአት። ጆሮዎቿ ላይ ያንጠለጠ ለቻቸው ሎቲዎች ጉንጮቹዋን ይገርፋሉ። የቀይ እጅዋ ጀርባ ላይ ድፍን ክብ ንቅሳት ተጠቁራ ለች፤ —ጎራዳ ሴት። ጫማዋን አውልቃ እግሯን ጉያዋ ከተተች። በአቀማመጧ ተደስታ ይሁን ድካምዋ ቀንሶላት ከልብዋ ተነፈሰች።

“ለአስተማሪዎቹ መንገር ነው። ለመሆኑ ይማ ራል?” አሉ ወፍራሙዋ አሮጊት ከሰኘው ሥር የቀረውን የሰኳር ደለል አንጋጠው እየጠጡ።

“ምን ያርጉ እነሱ። የገዛሁዋት ደብተር ትሽ ጣለች፤ በበነጋታው እርሳሱ አንድ ቀን አያድር። ዕብድ እኮ ነው። የት እንደሚያድር አላውቅም። አስተማሪ ይመልሰዋል እሱን?” ለራሱዋ ከንፈርዋን መጠጠች— ብርቱካን።

“እሱን ለማስተካከል ጀርባው ላይ ያልጨረሰ ኩት ባህር ዛፍ የለም”

“እንደገና ደግመሽ ንገሪ፤ ለዲሬክተር ቢሆን ይሻላል”

“ከገዛሁለት አምስት ደብተሮች ያቺ ናት የቀረችው” አለች ልባስ የሌላት በቁመቷ ለሁለት የታጠፈች ደብተር እያሳየቻቸው፡፡

“እኔ የማድረው የኪራይ ገንዘብ እየለቀምኩ ነው፡፡ እሱ ደሞ እንደአባቱ እርኩስ ነው” ልቅሶ እንደሚጀምራት አይነት ንግግርዋን አቁማ ራስዋን ደፋ አረገች፡፡

“ሁለተኛው ቡና አልደረሰም?” አሉ ወፍራሚ ሴት አርዕስት ለመለወጥ— እንዳልደረሰም ቢያውቁ፡፡

ለትንሽ ጊዜ ዝምታ ነገሠ፡፡ የተሻለ እናት ሁለተኛ ትንሽ ልጅዋ እየሮጠ መጥቶ እግርዋ ሥር ተቀመጠ፡፡

ወፍራሙዋ ሴት አዲስ የተላጩ ጭንቅላቱን አርዕስት አርገው ለማሳቅ ሲሉ፡፡

“ይሕቺ እናትህ ናት እንደው ዳግመኛ እንዳይበቅል አርጋ ከሥሩ የላጩችህ? ቁንጮም አታስቀር?” አሉ፡፡

ብዙ ከአርዕስት መራቁ ወሬውን የሚገለው የመሰላት ጎራዳዋ ሴት ብቻዋን አኩርፋ ነጠላ ዋን መዳበስ ጀመረች፡፡

“ነገ ደግሜ እነግራለሁ ለትምህርት ቤቱ፡፡ ከዚያ በሁዋላ ይበቃኛል፤ እንደሆነው ይሁን”

“ልጅ ይሳሳታል ... ልጅ ካላጠፋ ደግሞ ... ያውም ወንድ ልጅ” አሉ ወፍራምዋ ሴት በተከፈተው በር ወደ ውጭ እያዩ፡፡

“የሱ አቻ የለውም ሄረ! ሲወለድ አሰጩን ቆኝ፡፡ አሁን ደግሞ ያቃጥለኛል፡፡ ማን ይሙት አሁን ሳልታገስ ቀርቼ ነው?” አለች እናቱ ጀበናውን የፈላ ውሀ እየሞላች፡፡

አንድ ጥላ ሞት በቀስታ እየተሳበ መጥቶ በሩ አጠገብ ቆመ፡፡ ብርቱካን ጭንዋላ ያደ የተቀመጠ እስከዋን የሚመስል ሁለተኛ ልጅዋን አቅፋለች፡፡ ጠይምዋ ሴት አንገታቸውን ቀና አርገው የአደፍርስን ፎቶ ግራፍ ይመልከታሉ፡፡ ከባድ ሳቅ ይሰቃል፡፡ አምስት የሚደርሱ የፊት ለፊት ጥርሶቹ ሀጫ በረዶ መስለዋል፡፡ የእሳት አደጋ ልብሱን እንደለበሰ ነው፡፡ እንደመሰጣት ሁሉ ለረዥም ጊዜ አይንዋን ከሰውየው አልነቀለችም፡፡

“የድሮ ባልሽ ቆንጆ ነበር” አለችት፡፡

“ያንሳው እቴ ... ይኼን ሰጦኝ ሄደ...ከፋት... እንደ እሱ ከፋት፡፡ በማን ወጣ ቢሉ ይኼ-

በአባቱ” አለች ፎቶግራፉንም ለማየት ቀና ሳትል፡፡

“አሁን የትነው ያለው?”

“እንጂ አባቱን”

“ተጣልታችሁ ነው? ወይስ ምንድን ነው?”

“አንቺ ደግሞ ምንድነው ያለፈ ነገር እያነ ሳሽ የምትጨቀጭቁረክት፡፡ እንዳው እኮ እናንተ ... አሁን ምን ይባላል” አቋረጧት ወፍራም ሴት፤ ወይይታቸው ወደማያምር ጭቅጭቅ እንዳይለ ወዋ፡፡

“አንቺስ የማነሽ?” አለች ጠይም ሴት አጎ ንብሳ ወደ አቀፈችው ሕፃን ልጅ ጉንጨቴን ለመ ንካት አመልካች ጣትዋን አሹላ፡፡

“አ ሆይ!” አሉ ወፍራም ሴት ቀደም ሲሉ ያቋረጧት የዳይሬክተሩ ጉዳይ ተመልሶ እንዳይ መጣ በመፍራት በብስጩ አባባል ነገሩን መግ ታት ፈልገው፡፡

ሴትዬዋ የደነገጠች ያፈረችም አልመሰለች፡፡

“እንዴ ማነህ አንተ?” አሉ ወፍራም ሴት በር አጠገብ ሳይነቃነቅ ወደ ቆመው ጥላ እየተ ጣሩ፡፡

ተሻለ ፊቱን ብቻ አሳይቶ ወደ ሁዋላ ተመ ለሰ፡፡

“ና...እንዴ ና እንጂ ምን ትፈራለህ?” አሉ አሮጊቷ ከተቀመጡበት ለመነሳት ምድርና አየር እየጨበጡ።

“ልጅሽ ተሻለ ነው” አሉ ወፍራምዋ ሴት። መቅረቱን ሲያዩ ከተቀመጡበት ተነስተው ወደ እሱ ሄዱ።

“ና ልጄ...ና ቤትህ አይደለም?” ራሱን እያሻሽ እጁን እየጉተቱ አስገቡት። እናቱ ደብቃው የነበረ ቁጣዋ ገነፈለባት።

“አንተ ደሞ ዞር በል!” እምቦሳ ልጇን ከላ ይዋ ላይ አንስታ ወለል ላይ አስቀመጠች።

“ተይ አንቺ ደግሞ አትቆጪው” አሉ ወፍራምዋ ሴት የገፅዋን ሁኔታ አንብበው።

“የት ጠፋህ የት አደርክ። ደሞ ዛሬ የሚባ ላም አውራ የለም?” አለች እናት።

“ተይ እንጂ አንቺ...እንዴ? ሕፃን ነሽ እንዴ! ከልጅ ባስሽ።ና ልጄ፣ምሳህን እስክትሰጥህ ከዚህ ቡና ቁርስ ቅመስ” አሉት። ወንበር ላይ አስቀምጠው በስፌት ላይ ደረቅ የሰንዴ ቁጣዎች አምጥተውለት።

“አትናገርም ... የሆዱማ ነገር ይሆንልሃል። የት አደርክ?” መብላት የጀመረውን ዳቦ የሚቀማ ስለ መሰለው እንደምስጢር የደበቀውን ነገር

ማውጣት ነበረበት።ከተናደደች ደግሞ ተመሳሳይ ነገር ሊደርስበት ይችላል።

ዝም አላት። አፉ ውስጥ የከተተውን ጉርሻ ማሳመጥ አቆመ። ጉሮሮው ደረቀበት።

“እዩኝ እንግዲህ ... ተንኮል ነው ይሄ አይደለም?”

“ተይው በቃ አንቺ።ብላልኝ ልጄ” አሉት አፋቸውን ለማባበያ አሞጥመው እየተናገሩ።

“የት አደርክ አትናገርም?”

“እ ... እ ...” መናገር ፈራ።

“እሺ በል” በጉጉት።

“እሳቸው ቤት” አለ ወደ ወፍራም ሴት እያየ።

“እንዴት ... እኔ ቤት?” አሉ በመገረም

“ማታ ኩሽናችሁን ከፍቼ ገብቼ ... ”

እጃቸውን አገጫቸው ላይ አስደግፈው በሃዘን አዩት።እናቱ በንዴት በእፍረት ፊቷ ሲቀላ ይታየዋል። ሰፊቱ ላይ የቀረችውን ትርፍ ዳቦ በሌላ እጁ አንስቶ ያዘ።

እናቱ አጠገቧ የነበረ አንድ ሰኔ በእሱ አቅጣጫ ወረወረች። አንገቱ ላይ አገኘው።

ከተቀመጠችበት ተነስታ ልትይዘው ወደ እሱ ተንደፋደፈች።ከእጁ የተፈናጠረውን ቂጣ አንስቶ ወደ ውጭ ወጣ። ወፍራም ሴትና ጓደኛቸው

በድንጋጤ ባሉበት ፈዘው ቀሩ። እናት የአደፍ ርስን ፎቶግራፍ ከተሰቀለበት ምስማር ላይ አው ልቃ በሩጫ ተከተለችው።

“የእዚህ ሽንት አይደለም መጀመሪያውኑሰ... እ ... እ ጠብቀኝማ አንተ አንተን ሳልገል”

የቤቷ በረንዳ ላይ ስትደርስ አጥር ውጭ ደርሶአል። በእሱ አቅጣጫ፣ አምዘግዝጋ ወረወ ረች። ለጭቃ መከለያ ግቢው ውስጥ የተያለደለ የድንጋይ መንገድ ላይ ተሰባበረ።

አይኗ ውስጥ የበቀለው ጥላቻ ቤቱ ዙሪያ ተንዘረፈ። የሰዎች መኖር ትዝም አላላት። አሮጊቶች ተከትለዋት ወጡ።

ተሻለ አልነበረም። የተዘበራረቀ ነጠላዋን እያሰተካከለች ተመልሳ ገባች።

...ከሃያ አመት በፊት እንዲህ እንደ ዛሬ ፊቷ የግራር ቅርፊት ሳይመስል ከዚህ ልጅ አባት ጋር ተጋባች። የእሳት አደጋ ሰራተኛ ነበር። እዚህ አሁን አለችበት ቤት ሰርታ ለማከራየት ከመም ጣቷ በፊት ምግብ ቤት ነበራት።

ኩንትራት በወር እየከፈላት የሚመገብ ደንበ ሻዋ ነበር።

ምግብ ቤቷን ከሰራች ጀመሮ ሓሳብዋ ሌላ ቦታ ሂዶ አያውቅም። ሽሮ ማገንፈሉን፣ ምስር

መከካቱን፣ ጠላ መጥመቁን፣ ውሐ መቅዳቱን ርቃ እጅና እግሯን አቅፋ ገንዘብ ለማግኘት የሚከ ራይ ቤት ለመስራት ነበር— አላማዋ፡፡

እያንዳንዳቱን ሳንቲም ወደ ሳጥንዋ ወይም ወደ ባንክ ትወረውራለች፡፡ ከተመደበው በላይ ሺህ ደንበኛ ቢሆን አንዲት ጭልፋ ወጥ አትጨ ምርም፡፡ ትንሽ የሚጐዳ ስህተት ገረዷ ስትሰራ ብታያት አንገትዋን ይዛ ትጮህባታለች፤ ወይም ከሰራዋ ታስወጣታለች፡፡ ከወንዶች ጋር ፍቅር እንዳትሞክር የእሱዋ ምግብ መወዳጃ እንዳይሆን ትጥራለች...

“አይ ይሔ ምግብ ቤት እንጂ መዳሪያ አይ ደለም—” በቁጣ ሳይሆን በሳቅ፡፡

“አንቺ ነይ እስኪ ወደዚህ ይሔ ...” ገረድዋ ወደ እሱዋ ስትመጣ፤

“ይሔ ማዕድ ዙሪያ መላፋቱን መሳሳቱን ተይ አላልኩሽም፡፡ ሁለተኛ ልይሽ ...” ከጨለማ ጓዳ ብቅ ብላ ሰዎቹን እያየች፤

“ብሉ እንጂ ይጨመራል...በዚህች ሽንኩርት ገዝተሽ ነይ”

“አለ እኮ እትዬ”

“ግዢ አልኩሽ ግዢ” ደምበኞቿ መጠራቷን በሌላ እንዳይጠረጥሩ መላክዋን ልታሳያቸው -

“በዚህ ነይ እንጂ... በሰዎቹ በኩል ያስፈራል እንዴ?” ወደ ሰዎቹ እየሄደች-እንዲሰምዋት፡፡

እሰዋ ሳታውቅ ግን እሳት አደጋ ጣቢያው ውስጥ እንድ የወሲብ ጀብደኛ እሷን ማሳሳት እን ደሚችል ተወራርዶአል፡፡

ብረት ባርኔጣውን በብብቱ ይዞ-

“እንዲህች አይነት ሴት ቀላል ናት” አለ፡፡ አጭር ቁመና አለው፡፡ አፍንጫው ስር የተከረ ከመች ሽንጉበት አለችው፡፡ ተላጭቶት ሁለት ሳምንት የሚሆን ዐጉሩ ያብለጨልጫል፡፡ ዐይኖቹ በቅንድቡ ትልቅነት ተሸፍነው በአይኑ ፈንታ የሚታየው ጥቁር የጉን ቀዳዳ ነው፡፡ ጉራውን ተና ግሮ ሲስቅ በሰውነቱ ሙሉ የተሸከመው ወፍ ራም ስጋ ተንቀጠቀጠ፡፡

“የሚቀጥለውን ወር እቁብ ካልቻልኩ እከፍላ ለሁ ከቻልኩ ትከፍላለህ”

የዚህችን የእቁብ ውርርድ አልሰማችም፡፡

ቅዳሜ ማታ የኮልፌ የእህል በረንዳ ከቀን ትርምስዋ ስትፀዳ እንድ የጂን ጠርመሽ ይዞ እቤቷ ሔደ፡፡ በዚያን ሰዓት የሚገለገል ሰው ስላል ነበር ተዘግቶአል፡፡ በር እንኳኳ-ግራ ሳትጋባ አል ቀረችም፡፡ ከጥቂት ዝምታ በኋላ ማንነቱን ጠየ ቀች፡፡

“ማነው?”

“እኔ አደፍርሽ ነኝ”

“እንዴ በዚህ ሰዓት ምነው ... እንደምዘጋ እያወቅህ” ተከፍቶለት ገባ።

“እራቴን ልበላ ነው የመጣሁት-” በወረቀት እንኳን ሳይሸፍን ብብቱ ሥር እያሞቀ የያዘውን ጂን ተሸክሞ ዘወትር ወደ ሚመገብበት ወንበር እየሔደ።

“ቢያልቅስ” አለችው።

“ትንሽ ሽሮም ቢሆን አፍይልኝ እኔ ሥጋውን አላሰኘኝም። ሌላ ቦታ አጣሁኝ። አንቺን ከማስቸገር ብዬ አንድ ምግብ ቤት... የሚበላ እኮ አይደለም ያው አንቺ ትሻይኛለሽ ብዬ መጣሁ። ሰራተኛሽ ባትኖርም ላስለፋሽ። የእኔ እህት-” ልመና ለማስመሰል በልምምጥ እንደሚጠይቃት እያረገ።

ትዕቢቷን ስላበለፀገላት ወደ ጓዳዋ ገባች። አንዳንዴ ብቻ ለሚጠይቃት እየመለሰችለት ቆዩ።

“ለመሆኑ አረቂውን ለምን ያዝከው?”

“አረቄ አይደለም ጂን ነው” አለማወቁዋን ሊነግራት።

“ጂንም ይሁን አረቄ ለምን ያዝከው?”

“ምን እባክሽ...” ዝም አለ።

“ምን አልከኝ?”

“ምን ያረግልሻል” አላት።

“እስከዚህ ከባድ ነገር ነው?”

“መናገር አፍሬ ነው”

“ምን የሚያሳፍር ነገር አለው።”

“አንዲት ጓደኛዬ አለች። ከእስዋ ጋር ተቃጥሎ ነበር እጋብዝሻለሁ ብዬአት” ከሰላ ምድጃዋ ጋ ተቀምጣ ቅር ያለው ፊቷን ወደ እሱ አዞረች። አላያትም።

ለጥቂት ጊዜ ዝምታ ሰፈነ።

የሬድዮኑን የዘፈን ሳል የሚያሸንፍ የሚቁላላ ሽንኩርት ድምፅ ይሰማል። የከሰላ ምድጃዋን ይዛ ወደ ሳሉን መጣች።

“እንዳልተኛ አረግኸኝ” አለችው።

“መቀመጥ ከደከመሽ ትራስሽን አምጭና ምድጃሽ አጠገብ ጋደም ብለሽ ሰራው” አላት።

የምትጠቀምባቸውን እቃዎች በሙሉ ከጓዳዋ አምጥታ ምድጃው ዙሪያ ደረደረቻቸው። ለወጥ ስራ አንዳንዴ ብቻ የምትጠቀምባቸው ቅመሞች፣ ቁሳቁሶች ሁሉ አልቀሩም።

“ምንድነው ይህ ሁሉ”

“ወጥ እኩ ነው የምሰራው” አለችው።

የጂኑን ጠርሙስ ወደ አፍንጫው ወስዶ አሽ ተተና እነበረበት መለሰው።

“እሱ ነገር ያው አረቄ ነው። አይደለም?” አለችው።

“የተለየ ነው። ይሄ ከፈረንጅ አገር የሚመጣ ነው።... የአማርኛ ዕሑፍ እንኳን የለውም” አላት። ቅመም መበተን? በርበሬ መርጨት? ድስቷን ማማሰል ቀጠለች። ጠርመሱን ከፈተው።

“ምነው?” አለችው።

“ትንሽ ልጠጣለት” አላት ብርጭቆ ወደተደረ ደረባቸው ቡፌ እየሄደ። ትልቅ ብርጭቆ አንስቶ ሊቀዳበት ሲል-

“መለኪያው አይሻልህም?” አለችው። አንድ መለኪያ ይዞ ሄዶ እነበረበት ተቀመጠ።

ባትጠጣም ለስላሳ መጠጥና ጠላ ብቻ ይሽ ታት የነበረች ቤትዋ ጅን ስለገባባት ብርቱኳን ደስ ተሰኘች።

“በሁዋላ ሰክረህ እንዳትረብሽ” አለችው በሳቅና--በቀልድ።

“ይሄ!” አላት ጮክ ብሎ “ይሄ እኮ አያሰ ክርም ... የአገራችንን ዳግም አረግሽው እንዴ? ለምን አትሞክረውም ብርቱካንዬ” ቁልምጫውን እንዳልሰማች ሁሉ ድስቷን በኃይል ማማሰል ቀጠለች። ራሱ ተነስቶ ሄዶ ሌላ መለኪያ ሞልቶ ሰጣት።

የአመልካች ጣትዋን ጥፍር ነክራ ላሰቻት። ለመቅመስ የአጠጣጥዋን ስልት ሞራል ለመስበር

አፋን በርግዶ በሳቅ ተንዘፈዘፈ። እንደ ጅል ዐይ
ንዋን አቁለጩለጩች።

አሁንም በኃይል ማማሰል ቀጠለች።

“እንዴ ጠጪው እንጂ” አላት እየሳቀ።
መልስ አልሰጠችውም።

የራሱን መለኪያ ይዞ ወደሚነደው ከሰል
ቀረበ።

“ምንም ጨርቅ ብደራርብ ብርዱ አልለቀኝ
አለ”

ከሰሉን እያራገበች ቀና ብላ አየችው።
መለኪያውን በእጁ አንስቶ እየሰጣት፦

“እጮኛዬ ትቆጣኝ እንጂ እንደ እናት ለም
ታበላኝ እሁቴ ጂን ጠርሙሴን መክፈቴ አይ
ቀር” አለ።

በር ከፍቶ ወደ ውጭ ወጣ። ሲመለስ የካፖ
ርቱ ቁልፍ ተከፍቶአል።

“የት ሔደህ ነው?” አለችው።

“ሸንቴን ልሸና” አላት ጠረጴዛ ላይ ያስቀ
መጣትን መለኪያ ጨልጦ ሌላ እየቀዳ። ያጋመሰ
ቻትን መለኪያ ሞላላት። አልተግደረደረችም ...

ራት ሲደርስ አብረው ከበሉ በሁዋላ በሰካር እንደ ደከመ ሁሉ እጅዋን ያዛት...

ተሸከሞ መኝታ ቤቱ ሲወስዳት ከማልቀስ በስተቀር ምንም አልተናገረችም...

ሰኞ ጠዋት ሰራው ሲመለስ እቁቡን እንዲከ ፍል ጓደኛውን ጠየቀው፡፡

አንድ ወር ያህል አብረው ቆዩ፡፡ ፀነሰች፡፡ ተሻለን ፀነሰች፡፡ የእሳት አደጋውም ሰው እንደለ መደው በየመንደሩ የተዳፈኑ ፍም ሴቶችን ለማ ቀጣጠል እስከዋን ዘንግቶአት ተሰማራ፡፡

አምስት ዓመት እዚያ አካባቢ ከነገደች በሁ ዋላ ጎፋ መጣች— ከልጅዋ ጋር፡፡ እያደገ ሲሄድ መልኩ ሁሉ እሱን መሰለ፡፡ አደፍርስ ከሌላ ሴት ጋር ተቃቅፎ ባለችበት መንገድ ሲያልፍ — እን ደማያውቃት ሁሉ የሚሰራው ስራ ትዝ እያላት የወለደችለትን ጠላችው፡፡

የሕይወትን ትብትብነትና ሸር እያወቀች ስት ሔድ በዚያች ዕለት ምሽት የሰራት ስራ ሁሉ ተንኩልና ማስመሰል እንዳለበት ስታውቅ አንዳ ንዴ ታለቅሳለች፡፡

ቤት እያከራየች መኖር ስትጀምር የልጅዋን ት/ቤት ርዕሰ መምህር ውሸማ አድርጋ ያዘች፡፡

“ትናንትና ት/ቤት ዴስክ ላይ ተኝተህ ... እንደሌላ እንደሚያስቆጥርህ አታውቅም?” አለው ዳይሬክተሩ በቁጣ እያየው፡፡

ሌሎች ሁለት አስተማሪዎች ርዕሰ መምህሩ ጠረጴዛ ፊት ለፊት የብረት ወንበሮች ላይ ተቀምጠዋል፡፡ ተሻለ ከእነሱ ራቅ ብሎ ግድግዳ ጥግቆሞአል፡፡

ርዕሰ መምህሩ መላጣ ነው፡፡ ሉጫ ፀጉሩን ከሁዋላ ጉትቶ በማበጠር ግንባሩን ለመሸፈን ሞክሮአል፡፡ ከቀጭን ጠፍጣፋ የፀጉር ጣውላ ሥር የጭንቅላቱ ቆዳ አልቦታል፡፡

“አትናገርም?” አለ ደገመና ሁለት ከንድ ርዝመት ያለው እንደ መግረፊያ የሚያገለግለውን ቀጭን የመኪና ጉማ ቁራጭ እያወዛወዘ፡፡

“ማደሪያ የለኝም”

“እናትህ ከእስዋ አልፎ ለሌሎች ማደሪያ ትሰጥ የለም?”

“አፈራለሁ” አፍንጫውን እያከከ፡፡

“ምን ያስፈራሃል?” አለ ሌላው አስተማሪ ዐይኖቹ ሸውራራ፡፡ መሬት ሲያይ ጣሪያ የሚያይ፣ ጣሪያ ሲያይ መሬት የሚያይ የሚመስል፡፡ ትልቅ ፍልስፍና እንደተናገረ ሁሉ አናቱን አመልካች ጣቱ ላይ አስደግፎ፡፡

“ያጠፋኸው ከሌለ ምን የሚያስፈራህ አለ?”

“ይሔ የማይሰራው የለም፡፡ ባለፈው ጊዜ ...”
ከተቀመጠበት ተነስቶ ወደ ልጁ ሄደ፡፡

አይኖቹ ተቅለበለቡ፡፡ እጆቹን አንድ ጊዜ
እግሩ መሃል ያደርጋል፤ አንዴ ራሱን ያከባቸ
ዋል፡፡

የርዕሰ መምህሩ ረዥም ሰውነት እላዩ ላይ
የወደቀበት መሠለው፡፡ ማልቀስ ጀመረ፡፡

“ደብተሩን ይሸጣል!” አለ፡፡ ወደ ጠረጴዛው
ሔደ ጉማውን ለመውሰድ፡፡

“አልተ-ገ-ዛ-ል-ኝ-ም”

“ደብተር ተሸክመህ ትመጣ የለም ት/ቤት-
በፊት” አለው ሶስተኛው አስተማሪ በሰካር ብዛት
የተጣመመ የሚመስል ፊቱን፣ የደፈረሰ ዐይኑን
እያገለባበጠ፡፡

“የእኔ አይደለም”

“ታዲያ የማነው?”

“የልጆች፣ የጓደኞቹ ነው”

“እንዴት?” አለ ዳይሬክተሩ፡፡

“ኪራይ... ስሸክምላቸው እንዳጠናበት ያውሱ
ኛል”

ሰካራው በተደነቀ አይነት አንድ ጊዜ አስተ-
ማሪውን ሌላ ጊዜ ርዕሰ መምህሩን አይቶ፡-

“እናቸው ጠዋት መጥተው እንደሚገዙልህና በትክክል እንደሚያስተምሩህ ነው የተናገሩት፡፡” የርዕሰ-መምህሩንና የእናቱን ወዳጅነት ያውቃል፡፡ ለእስዋ ለምን እንደሚያደላ አልገባውም፡፡

ከሚቁለጩለጩ ለማን አይኖቹ ዕንባ ፊቱን ሰንጥቆ ወረደ፡፡

“ለመሆኑ ባለፈው ሴሚናር እንዴት ነው ማርክ...እየው እስኪ” አሉ ወደ ሆምሩም ቲቸሩ (ወደ ሰካራው) ዞር ብለው፡፡

“ስምህ ማነው አንተ?” አለው ሰካራው ቲቸር በላይ፡፡ ተሻለ ከተቀመጠበት ተነስቶ የተማሪዎች ሪፖርት ካርድ ወደሚቀመጥበት ሂደና በላስቲክ ገመድ የታሰረ ጥራዝ ይዞ መጥቶ ስሙን መፈለግ ጀመረ፡፡

“ማን አልከኝ?...ተሻለ?”

ሪፖርት ካርዱን ገልጦ ራሱ ሲያነብ ቆይቶ

“አማርኛ = 65

እንግሊዘኛ = 78

ታሪክ = 82”

“ዝም በል ተወው በቃ ...” አሉ ዳይሬክተሩ ሪፖርት ካርዱን ከአስተማሪው ነጥቀው ወደ ጠረጴዛው በመወርወር እየመለሱ፡፡

“ደብተር ከሌለው ... እቤቱ አድሮ የማያጠና ይሔንን ማርክ የሚያገኘው ኮርጆ መሆን አለበት ... ወይም አንተም ዞሮብህ ስትደምር ተሳስተህ ይሆናል” አፋቸው ዳርና ዳር ምራቃቸው ደርቆ የሻማ ቅራፊ መስሎአል።

ቲቸር በላይ ስለተወረፈ በእፍረት ተሻለንና ሌላውን አስተማሪ እያየ በአረቄ የተመላለጠ ከንፈሩን ነከሰ። መልስ አልሰጠም።

“ውጣልኝ አሁን” አሉ ጮክ ብለው ክፍሉ ውስጥ ያሉት በሙሉ እስኪረበሹ ድረስ። “ዳግ መኛ ስለአንተ ነገር እቤቱታ ብሰማ ከትምህርት ቤት ትወጣታለህ” አሉት።

አንገቱን በፍርሃት ሰብሮ ከክፍሉ እየሮጠ ወጣ። የአሥራ አንድ ሰዓት ፀሐይ ፊቱ ላይ አበራች። አቧራማ ፊቱን ሰንጥቀው ያለፉት የእንባ ጠብታዎች የሰሩት መስመር ጠቆር ብሎ ይታያል።

ወደ ኮቶኒ አካባቢ ጉዞውን ጀመረ።

“ተሻለ መጣህ!” አሉት አንድ ሽማግሌ አዲሱን የግንብ መኖሪያ ቤት የሚያቆሙት የቀን ሠራተኞች አባት የሚሏቸው።

“አዎ! አባት” አላቸው ድምፁን ዝቅ አድርጎ።

ቀና ብለው አዩትና “ለምን ዘገየህ?... ሰዎች ሁሉ ወደየቤታቸው ሄደዋል... ራትህ እዚያ ዘንድ አለልህ ብላ:: ሂሳቡን በሁዋላ አብረን እናሰላለን” አሉት::

ያጋጠመውን ሊነግራቸው አልፈለገም:: ራቱን ለመብላት በር አጠገብ ቁጭ አለ::

“ዕቃዎቼን እኔ አስገባልዎታለሁ እርስዎ ይተኙ” አላቸው::

‘አባት’ የሚቆረቆረው አዲስ ቤት የሚሰራበት ዕቃ እንዳይዘረፍ ቤቱ ጀርባ የቆርቆሮ መጠለያ ቆሞላቸው የሚጠብቁ ዘበኛ ናቸው:: አንድ ቀን ሊነጋጋ አካባቢ በማያርፍ የዘበኛ እግራቸው በግ ቢው ውስጥ ሲመላለሱ የሲሚንቶ ክርታስ አን ጥፎ ተኝቶ ያገኙታል:: ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ከተ ሻለ ጋር ይተዋወቃሉ:: ለቀን ሰራተኞች እያፈሉ የሚሸጡትን ሻይና ዳቦ ሂሳብ እያሰበላቸው አብ ረው ይኖራሉ::

“ሰማህ ተሻለ እኔ ከዚህ አካባቢ ሌላ ቦታ እንደው ማለቱ ከዚህ ትምህርት ቤት ርቄ ብሔድ ትመጣለህ?” የጦር ሠራዊት ብርድ ልብስ ውስጥ ተጠቅለው ተቀምጠው::

ጉንጨፍን የሞላው ዳቦ አላናግሮ ስላለው ራሱን ብቻ በአዎንታ ነቀነቀ:: እንደበፊቱ ብቻ ቸውን ጨረቃ ላይ አያፈጡም:: ብቻቸውን የኮ ሽታ ምንጭ ለመፈለግ ጓሮና ስርቻ አይገቡም::

ብቻቸውን የሲሚንቶ ቀረጢት ለቅመው ጉልትና አውቶቡስ ማቆሚያ ሄደው አይቸገሩም፡፡ የሚወዱት እንጉርጉሮአቸው ለባዳ አየር አይጮህም፡፡

ሲመሻሽ ስሌታቸውን ጨርሰው በትርፋቸው ከረኩ በሁዋላ እንደለመዱት በር ላይ ቆመው መንገደኛ ለመመልከት፣ መኪና ለማየት ሲመጡ ተሻለ እቤት ቀረ፡፡

ከደብተሩ ወረቀቶች ቀዶ መጻፍ ወደሚያካክሉ ትናንሽ ወረቀቶች ሸነሸናቸው፡፡ መማሪያ ክፍሉ ውስጥ ያሉትን የዴስኮች ብዛት በአእምሮው አሰላስሎ የሲሚንቶ መያዣ ቀረጢት ከሚሰራባቸው በርብርብ ከተጠረዙ ወረቀቶች ያልተበላሹትን እየቀደደ እያወጣ ከከረመ በሁዋላ እላያቸው ላይ መፃፍ ጀመረ፡፡

‘አባት’ አልጋ ላይ ወገባቸውን ለማሳረፍ ሲመጡ ቁጭ ብሎ ሲፅፍ ያገኙታል፡፡

“እንዴ ዛሬስ አላበዛኸውም?” አሉት፡፡ ማንበብ እንደሚችሉ ወደሚጽፍበት ወረቀት አጐንብሰው አስከርቢቶው ያተማቸውን ፊደሎች እየተመለከቱ፡፡

በጥዋት ወደ ትምህርት ቤት ሄደ፡፡ ክፍሉ ውስጥ በእያንዳንዱ መማሪያ ዴስክ ላይ አንዳንድ ወረቀት አስቀምጦ ወጣ፡፡

የትምህርት ጊዜ ሲጀመር፣ ደወል ሲደወል ተማሪዎች መግባት ጀመሩ። እሱ ከሁሉ መጨረሻ ግን ከአስተማሪው ቀደም ብሎ ገባ።

በክፍሉ ውስጥ ትርምስና ሳቅ ጤም ብሎ አልፈ።

“ምንድነው?” አለው አጠገቡ የሚቀመጠውን ብዙ ጊዜ በሸክም ኪራይ ደብተር የሚያውሰውን ልጅ።

“እየውማ ይኼን ተፅፎ አገኘን” አለው። ከሲሚንቶ ቀረጢት የተቀደደ ወረቀት እያሳየው።

ቀድሞ እንዳልተመለከተው ማንበብ ጀመረ፡-

ማስታወቂያ

የዳይሬክተሩ መላጣ ያስጠላል። የቡርቱካን ውሽማ ናቸው።

ቲቸር በላይ ሰካራም ናቸው። የኮታቸው ኪስ ተቀዳዶአል።

ሆምሩም ቲቸራችን አይናቸው በመንሸዋረሩ ያስጠላሉ።

አስተማሪው በር በርግደው ሲገቡ የክፍሉ ፅርጭታ ተረብሾአል። አንዳንድ ተማሪዎች ብጫቂ ወረቀቷን፣ ይዘው ሳቅ ይለዋወጣሉ።

“ምን ሆናችሁ?” አሉ ወደ ጥቁር ሰሌዳው እየሄዱ። አንድ አይናቸውን ጣሪያው ላይ አንድ አይናቸውን ተማሪዎች ላይ አርገው።

ተሻለ አጠገብ የሚቀመጠው ልጅ በወረቀቱ ላይ ስላነበባቸው ነገሮች አስተማሪው ምንም ባለ መረዳት የሚያረጉት ንቅናቄና በድብቅ መደፈራቸው ሳቅ አስመለጠው።

ሰው ሁሉ እሳቸውን ሲያይ በሽውራራነታቸው የሚሰቅ የሚመስላቸው አስተማሪ ፊታቸውን ቁጣ ቀብተው ወደ ልጁ ተጠጉ።

“ምን ያስቅሃል?” አሉት።

ከተወሸቀበት ዴክስ ወደ ላይ እንጋጦ በፍር ሃት አይኑን አቁለጫለጫ። ዝቅ ብለው እጆቹን ሲያዩ ብጣሽ ወረቀት ላይ የተፃፈ ጽሑፍ ተመለከቱ። ከልጁ አደነጋገጥ ያሳቀው ጉዳይ እዚያ ውስጥ መሆኑን ጠርጥረው ተጭኖ የያዘበት እጁን አንስተው ወረቀቷን ወስዷት። ተማሪዎች ደነገጡ።

ጀርባቸውን አዙረው እያነበቧት ስለሄዱ ተማሪዎች የሆምሩም ቲቸራቸውን ስሜት ማወቅ አልቻሉም። ወረቀቷን ኪሳቸው ከተው ዞር አሉ።

“ማነው የፃፈው?”—ተሻለ ጓደኛ ላይ አፍጠው።

“እኔ እንጂ ... እ ... እዚህ ጠረጴዛ ላይ ነው ያገኘሁት” አለ::

ወደተሻለ ቁጣቸውን አጋሩ:: ተሻለ አልተረበሸም::

“እኔ እንደውም ሲያዩ ነው የመጣሁት... እርፍጄ ነው” አላቸው::

“ደሞ ... ሁሉም ጠረጴዛ ላይ ነበር” አለ ልጅ:: ንደቃቸውን ውጠው በተመሰቃቀለ አይናቸው ሲያዩት ቆዩና “ተውት በቃ መገኘቱ አይቀርም...” አለ:: ከተቀመጡበት ተነስተው ችካቸውን ይዘው ወደ ብላክ ቦርዱ ዞረው መፃፍ ጀመሩ::

መልመጃ

1. የዩኒቨርሲቲው ዳይሬክተር ለማዳ ውሻ አላቸው::
2. ከሰካራም ሰው ቁም ነገር አይጠበቅም::
3. ሆሚር እውር ከመሆኑም በላይ ፈላስፋ ነበር::
4. ሚስት ያላገባ ሰው ውሽማ መያዙ አይቀርም::
5. የሽዋረገድ የኮት ኪስ ቀዳዳ ነው::

6. ሕፃናት የሚያስጠሉት ሰው ከሰው በላይ አይደለም፡፡
7. የፅድራችን ዳኛ ቴቶር መስፍን ናቸው፡፡

(ከዚህ በላይ ለተጠቀሱት አረፍተ ነገሮች ባለቤትና ተሳቢውን ሊይ)

“ለፈተና የሚደመር ስለሚሆን አስባችሁ ስሩ” ብለው ተቀመጡ፡፡

መማሪያ ክፍሉ ውስጥ የተፈጠረው ውጣ ውረድ ከስሞ ተማሪዎች መልመጃቸውን ለመስራት አጎነበሱ፡፡

የመልመጃውን ጥያቄ ገልብጠው ጨርሰው መልስ መስጠት ሳይጀምሩ አስተማሪው እየኮሩ ወረቀቱን ሰብስበው ጠረጴዛ ላይ ቁጭ አሉ፡፡ እሩብ ሰዓት ያህል ተደፍተው የተማሪዎቹን ፅሁፍ ከተበተነው ወረቀት ጋር ሲያስተያይ ቆይተው ተሻለ ላይ አፈጠጡ፡፡

ግድግዳ ላይ የተሰቀለውን የቆዳ አለንጋ ይዘው ወደ ተሻለ መቀመጫ ሄዱ፡፡ ተማሪዎች ሁሉ ፊታቸውን ወደ እሱ አዞሩ፡፡

“አንተነህ አይደል የፃፍከው?”

ዝም አላቸው፡፡ ወደ ላይ አንጋጦ እያየ፡፡

“ውጣ!” አንገቱን ይዘው ክፍሉ ፊት ለፊት አቆመች፡፡

ለቅሶ እንደሚከፈለው ሁሉ አፋን እያንቃነቀ አስተማሪውን ማየት ጀመረ፡፡

“አትሰማም...ደንቆሮ ነህ? አንተነህ የፃፍከው አይደለም?”

“አዎ!”

የቆዳ ጅራፍ ጀርባው ላይ እየደጋገመ ወደቀ፡፡ አላለቀሰም፡፡

“ዱርዬ ... አንተ መቼ ይሰማሃል ... ዳይሬክተሩ ጋ ነው መውሰድ” ብለውት እያዳፉ ይዘውት ወጡ፡፡

“ይሔ ለራሱም፣ ለቤተሰቡም፣ ለአገርም አይሆን” አሉ ዳይሬክተሩ-ለአስተማሪው፡፡

የሰጣቸውን ወረቀት ካነበቡ በሁዋላ የጉማ አለንጋቸውን እያመቻቹ በእጃቸው ጠሩት፡፡

“እጅህን፣እጅህን” አለ ሌላው አስተማሪ የጀርባው መገረፍ በደንብ ያልተሰማው መስሎት፡፡

“እጅህን ዘርጋ፡፡” የጨው ውሃ ውስጥ ተዘፍዝፎ የደረቀ ጥቁር ጨርቅ እስኪመስል ገረፉት፡፡

“ውጣ” አሉት ዳይሬክተሩ እርግጫ ሰን ዝረው።

በድርጊታቸው የተገረመ የመሰለው አስተማሪ አስተሳሰቡ ፊቱ ላይ እንዳይታወቅበት ቶሎ ብሎ—

“ለእንደዚህ አይነቱ ልጅ ቤተሰቡን አልሰማ ካለ፤ እኛን አልሰማ ካለ ማታ ተማሪዎች ከመበተናቸው በፊት ተማሪው ፊት ይቅርታ እንዲጠይቅ እናደርጋለን” አላቸው። በብስጭት ማዕበል ውስጥ ሆነው ሊያስተምርና መንፈስን ሊቀጣ የሚችለውን ይህን ዘወትር የሚጠቀሙበትን ጥበብ ቀዝቀዝ ብሎ ሲቀማቸው ሲሰሙት ተበሳጭተው ለጥቂት ጊዜ ተከራክሩት።

“ምን እንዲህ አይነቱ ሲኦል ምድጃ ዳር አስቀምጠው ልገፋህ ነው ይቅርብህ ቢሉት አይተውም። እሺ አንተ ሽውራራ ነህ እሽ አንትናም ሠካራም ነህ። ... የእኔ ለእናቱ ውሽማ መሆን ምን አመጣው? ... ከየት አየው ... አሁን ይሔ ለአገሩም አይጠቅም ... ለራሱም አይሆን ... እንደ አባቱ ነው ያረገኝ... አባት ለዚህ? ... አሁን እንዴት ይሁን? ... ” ከወንበራቸው ተነስተው እየተንጐራደዱ።

“አስተማሪዎችን ስለሰደበ አስተማሪዎች ይቅር እንዲሉት፤ የጓደኞቹን አስተማሪዎች በመጥፎ በመጥራቱ ተማሪዎችን ይቅር እንዲል።...”

ነገሩ ጥሩ ቢመስልም እንዲት ከፍል ውስጥ የተፈፀመውን እንደ ሺ የሚሆኑ ተማሪዎች እንዲሰሙት ማድረግ ወሬውን ማስፋት መሰላቸው፡፡

“ወሬው የሚዛመት መስሎዎት ፈርተው እንደ ሆነ እሱ አይቀርም” አላቸው፡፡

“ማን አለህ እሱን፡፡ እኔ የማስበው ሌላ ነበር፡፡ ይህች ሀገር እንዲህ አይነቱን ንፍጣም የምታሳድግ ከሆነ የት ነው...የምትደርሰው? ንጉሥ ነገሰቱም የሚለፉት እንዲሁ ቀረ እኩ ማለት ነው” አሉና “ልክነዎት!” የሚል መልስ ከአስተማሪያቸው ጠብቀው ሲያጡ —

“ማታ እንዳትረሳ...ተማሪዎች ቀድመው ከከፍል ይውጡ” አሉት፡፡ ወንበራቸው ላይ ተቀምጠው በወፍራም እጃቸው መጨፍለቅ የለመደ ብዕራቸውን አነሱ፡፡

ከአንድ እስከ ስድስተኛ ከፍል ያሉ ተማሪዎች በሙሉ ወጥተው ሰንደቅ አላማ መስቀያው ፊት ለፊት ተሰልፈዋል፡፡

ቲቸር በላይ በሰልፉ መስመር ፊት ለፊት ተሻለን እየጐተቱ አውጥተው አቆሙት፡፡

ሁለት፣ ሶስቱ አጨብጭበው የተማሪዎች ጫጫታ ረጭ ሲል ንግግራቸውን ጀመሩ፡፡—

“እኛ እዚህ ትምህርት ቤት የምንመጣው ለመማር ነው። ለሌላ አይደለም። ቤተሰቦቻችንና አገራችንን ንጉሰነገሰታችንን ለማገልገል ነው። ነገር ግን ከሰንዴ መሃል እንክርዳድ እንደማይጠፋ ሁሉ ጨዋ ተማሪዎች መሃልም ባለጌዎች አይጠፉም። (ተሻለ አንገቱን ደፋ። ፊት ለፊቱ የቆሙት ተማሪዎች ሁሉ እሱ ላይ አተኩሩ።) አስተማሪ ባይወልድም አባት ነው። ከእውቀት ምግብ ከእውቀት ማእድ ያበላል። አንድ አትክልት ተኮትኩታ አንደምታድግ ሁሉ እሱም ተማሪዎችን ይኮትኩታል፤ ውሃ ያጠጣል።

“ነገር ግን አንዳንድ ባለጌዎች (የአስተማሪው የመናገር ስሜት እየጋለ ሲሔድ በልጆቹ ፊት ላይ የመመሰጥ ስሜትም ይታያል) ዱርዬዎች ማለት ይሻላል ቤተሰባቸውን ከማስቸገር አልፈው ትምህርት ሳይከታተሉም አስተማሪዎቻቸውን ይሰድባሉ።

“ተማሪ ተሻለ እውቀት የሚሰጡትን አስተማሪዎች አንዳንዶቻችሁ በተለይ ፋይቭ-ኤ ያላችሁ ሳትሰሙ አትቀሩም ተሳድቦአል። ይህንን አስነዋሪ ስራ እሱም ይሁን ሌሎች ይመሰክራሉ... (ተማሪዎች እስኪሰለቻቸው ድረስ ንግግራቸውን ቀጠሉ)”

(አንዴ አስተማሪውን አንዴ ተሻለን እያፈራረቁ የሚያዩት የተማሪዎች ጥንድ አይኖች ለመጨረሻ ጊዜ ተሻለ ላይ አረፉ)

ቲቸር በላይ አለንጋቸውን እያነሱ እግሩ ላይ፣ ጀርባው ላይ፣ አንገቱ ላይ ይጥሉ ጀመር።

ተሻለ ማልቀስ ጀመረ። የአስተማሪው የመግ ረፍ ስሜት እያደገ ሔደ። ተሻለ ሲበዛበት መሬት ላይ ቁጭ አለ፣ የሚያቃጥለውን እጁን፣ እግሩን፣ አንገቱን እያከከ።

“ይለምድሃል?” አሉት ዳይሬክተሩ በቆሙበት የባንዲራ ምሰሶ አጠገብ። የልቅሶው ሲቃ ‘በል’ ላሉት ቃል መልስ ለመስጠት ትንፋሽ አልሰጠውም።

“ይለምድሃል?” አሉት ደግመው። ከተቀመጠበት በግድ ጉትተው እያቆሙት።

“አይለምድኝም!” አለ። ዛሬ የሚከዳው ግን እሱን የማይሸሸው የነገው ሁኔታ ትዝ ብሎት ማልቀስ ጀመረ።

“ጮኽ በል!”

“አይለምድኝም! አይለምድኝም!”...

ዳይሬክተሩ ባንዲራ ማውረጃውን መዝሙር በመዘመር ተማሪዎችን መምራት ጀመሩ...

ደሙን ያፈሰሰ ልቡ የነደደ
ባርበኝነት ታጥቆ ጠላት ያሰወገደ...

ሰልሰቱ ቀለማት በሰንደቁ ላይ ቁልቁል በቀ
ሰታ ሲንሸራተቱ የተሻለ ልቅሶ ጨመረ-የተማ
ሪዎች የጨኸት ድምፅ ገነነ።

ለተሻለ ሰቆቃ ማንም ጀሮ አልነበረውም።

ደምሴ ፅጌ

(1948 -)

ደምሴ ፅጌ በአዲስ አበባ ከተማ ተወለደ። በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ በቋንቋና ሥነ ጽሁፍ የባችለር ድግሪ አግኝቷል።

ደምሴ በመጀመሪያ በመምህርነት ቀጥሎም በቱሪዝም ኮምሽን በሚዘጋጅ በዜና ቱሪዝም ጋዜጣ በረዳት አዘጋጅነት አገልግሏል።

ግሏል። ወደ ማስታወቂያ ሚኒስቴር ከተዛወረ በኋላ የዛሬይቱ ጋዜጣ ዋና አዘጋጅ ሆኖ ሰርቷል። በአሁኑ ሰዓትም የአዲስ ዘመን ዋና አዘጋጅ ሆኖ በመስራት ላይ ይገኛል።

ደምሴ ከጋዜጠኝነቱ በተጨማሪ “ፍለጋ” የሚባል ኖቪል ደርሶ አሳትሟል። እንዲሁም “ትንግርት” ና “ጠብታ ማር”(ከባሴ ሀብቱ ጋር) የተሰኙ ትርጉሞች አሉት። ደምሴ ፅጌ ከኖቪል ወጥ ድርሰቱና ከትርጉም ሥራዎቹም ሌላ አጫጭር ልቦለዶችንም ይጽፋል። ጥቂቶቹ በተለይ በአዲስ ዘመን ጋዜጣ ታትመው ለንባብ በቅተዋል። በዚህ የአጫጭር ልቦለዶች መድበልም “ማን ያውቃል” የተሰኘው አጫጭር ልቦለዱ ይገኛል።

ማን ያውቃል?

ነገሩ የተጀመረው በለጠና ዘቢባ ሊጋቡ አንድ ወር ብቻ ሲቀራቸው ነው። አንድ ቀን በለጠ በድንገት ከአጋሮ መጣ። ገና ሳየው ደነገ ጥኩ። ብዙ ተለውጧል። ያ ደስ የሚል ወዛም ጥቁረቱ አመድ ለብሶ ፊቱ ገርጥቷል። ለሳምንታት እህል ሳይቀምስ የተኛ በሽተኛ መሰሏል። አይኖቹ በጣም ከመቅላታቸው የተነሳ ነጭና ጥቁር መሆናቸውን መለየት አይቻልም። በለጠ እንደወተሮው ስንገናኝ ሞቅ ያለ ሰላምታ አልሰጠኝም።

“ታዲያስ ደህና ነህ?” ብሎ ነው ቁጭ ያለው።

“ምነው ምን ሆነህል?” ብዬ ጠየቅሁት በድንጋጤ።

“ምንም አልሆንኩ!” አለኝ ግንባሩን ጨምረድ አድርጎ።

“ደህና አይደለህም እንዴ?” ስለው የባሰ እንደ መቆጣት አለና።

“ምን አየህብኝ!” ብሎ አፈጠጠብኝ።

ያንዳንድ ሰዎች ፊት በውስጣቸው የሚሰማቸውን ስሜት ለመደበቅ አቅም የለውም። ነገሩን ለይቶ ባያሳውቅ እንኳ ከውስጥ ያለውን የስሜት መነካት አውጥቶ ያሳያል። የበለጠ ፊት የዚህ

እይነቱ ነው። ሲደሰት፣ ሲያዝን፣ ወይም ሲናደድ በቀላሉ ይታወቅበታል። ከፊቱ ላይ የሚታየውን ነገር በቀላሉ አንብቤ ስለምደርስበት በለጠ ከኔ ምንም መደበቅ አይችልም። አሁን ግን በጣም ተለውጧል። በውስጡ እየፈላ ሲገነፍል የተቃረነውን ስሜት አፍኖ ለመያዝ ይታገላል። ግን አልሆነለትም።

ለጥቂት ጊዜ ዝም ብለን ተያየን። ሲጋራ አውጥቶ ለኮሰና ጭሱን በሃይል ወደውስጥ ማግ ማግ እያደረገ፣ ከኔ አልፎ ጣራ ጣራውን ይመለከት ጀመር። የሚያስጨንቀው፣ ግን ሊነግረኝ ያልፈቀደው ነገር እንዳለ ተሰማኝ።

“ምንድነው? ለምን አትነግረኝም?” ብዬ ጠየቅሁት።

“ምን እነግርሀለሁ? ምንም አልሆንኩ አልኩህ! ምንም አልሆንኩ!”

“ዝግጅቱ እንዴት ነው? አንድ ወር ብቻ እኮ ነው የቀራችሁ።”

“ልደግስም ላልደግስም እችላለሁ”

“ምን ማለትህ ነው?” ደነገጥኩ። ከሳምንት በፊት ስለሰርጉ ዝግጅት በጉጉት ሲያወራኝ የነበረው በለጠ፤ ከሳምንት በፊት የሚያጅቡትን የመኪናዎች ብዛት ሲቆጥርልኝ የነበረው በለጠ፤ ደጋ

ግሞ ደጋግሞ አደራ አደራ ይለኝ የነበረው በለጠ፤ እንደዚህ ሲናገር አስደነገጠኝ፡፡

“ምን ተፈጠረ?”

“ለፍቅርም ሆነ ለትዳር መተማመን ያስፈልጋል፡፡”

“ታዲያ - ታዲያ በዘቢባ ላይ ይህን እምነት ሊቀንስ የሚችል ምን ነገር አጋጠመህ?” አልኩት፡፡

“ዝም ብሎ ሲጋራውን ይምግ ጀመር፡፡

“በለጠ ለምን አትነግረኝም? ምን የሰማኸው ነገር አለ?” በማለት ጠየኩት በድጋሜ፡፡ ብድግ ብሎ ወጣ፤ መልስም አልሰጠኝ፡፡

በለጠ ድንጉጥ ነው፤ አንድ ነገር ሲሰማ ወይ ያምናል ወይ አያምንም፡፡ የነገሩን እውነትነት ወይም ሀሰትነት ለማጣራት የሚሞክረው በኋላ ነው፡፡ በዚህ ጠባዩ ብዙ ጊዜ ያፍርበታል፤ ስህተቶችን ደጋግሞ ከፈፀመ በኋላ ነው ራሱን ወይም ሌላውን ይቅርታ የሚጠይቀው፡፡

ይህን ነገር ማስወገድ አለብኝ ሲል ዘወትር እሰማዋለሁ፡፡ ግን ደጋግሞ ሲናገረው እንጂ ሲያስወግደው አላየሁም፡፡ ድንገት ፈራሁ፡፡ የነገሩን ምንነት ሳያጣራ አንድ ነገር ቢያደርግ ቢያንስ ቢያንስ የሁለት ሰው ህይወት መበላሸቱ ነው፡፡

በፍጥነት ልብሶችን ቀያይሬ በለጠን ፍለጋ ወጣሁ። ከቤቱ አላገኘሁትም፤ ከናቱም ቤት ብሄድ አጣሁት። ታክሲ ይገዢ ወደ እነዚህ ቤት በረርሱ። እዚያም የለ። ዘቢባንም አላገኘኋት። ግራ ገባኝ። ይህን ሰው ምን አገኘው?

በለጠና ዘቢባ የረጅም ጊዜ ፍቅረኞች ናቸው። ዛሬ ቀለበት አስረው ለጋብቻ እስከደረሱበት ድረስ ብዙ መሰናክሎችን አልፈዋል። ብዙ ጊዜ ተጣልተው፣ ብዙ ጊዜ ታርቀዋል። ብዙ ጊዜ ተለያይተው እንደገና ተገናኝተዋል። በመጨረሻው ተለያይተው መኖር የሚይችሉ መሆናቸውን ካመነበት በኋላ ነው ሊጋቡ የቆረጡት።

ለጋብቻቸው መፍረስ ዋናው መንስኤ ከእነሱ ቁጥጥር ውጭ በሆነ ምክንያት ነበር። በለጠ የክርስቲያን ልጅ ነው። ዘቢባ የእስላም። የሁለቱም ቤተሰቦች የጋብቻቸውን እቅድ ሲሰሙ አሻፈረኝ ብለው ተነሱ።

“እንዴት ልጆችን ክርስቲያን ታገባለች? ተበላሽች! ሀራም ነው!”

“እንዴት ልጆችን ሙስሊም ያገባል? ረከሰ” ብለው እሪ አሉ።

በመጨረሻ በለጠ እዘቢባ ቤተሰቦች ዘንድ ሲሄድ ሙስሊም ሊሆን፤ ዘቢባም እሱ ቤተሰቦች ዘንድ ስትሄድ ክርስቲያን ልትሆን ከተስማሙ

በኋላ ሰላም ወረደ። የበለጠ እናትማ ዘቢባን ዘን በች ብለው መጥራት ያዙ።

በለጠ ዘቢባን ምን ያህል እንደሚወዳት እውቃለሁ። ጅማ በነበረበት ጊዜ አንድም ቀን ሳያያት የዋለ እንደሁ ያቁነጠንጠዋል። ከሥራው እንደወጣ ልብሶቹን ቀያይሮ፣ ሁለት እጆቹን እኪሱ ከቶ እያፏጩ ወደ ዘቢባ ይሮጣል። ሲኒማ ቤት፣ ኳስ ሜዳ፣ መናፈሻ ቦታ፣ የትም የትም ሲሄድ ዘቢባ ከጐኑ አትለይም። እንደኞቹ ቤት ለካርታ ጨዋታ ሲሄድ እንኳ ዘቢባ ተለይታው ከቀረች በሙሉ ልቡ አይጫወትም። የትም ቦታ እሷ ከሌለች በራሱ ሙሉነት ተማምኖ አይቀመጥም። ዘቢባ በሌለችበት ቦታ ሁሉ ቀልቡ አይኖርም።

ዘቢባም እንደዚሁ ነች። አንድ ቀን ሳታየው የዋለች ለት ትረበሻለች። መምጣት በሚገባው ሰዓት ሳይመጣ የቀረ እንደሁ ሱቁን ለእህቷ አስረክባ በለጠን ፍለጋ ወደቤቱ ትገሰግሳለች። እዚያ ባታገኘው የንደኞቹን ቤት ሳታዳርስ ተመልሳ ከቤቷ አትገባም።

በለጠ በዘቢባ ምክንያት ይህን ያህል ሲናደድ አይቼው አላውቅም። ምን ሰማ? ለወትሮው ምስጢሩን ደብቆኝ አያውቅም። ለምን ሳይነግረኝ ቆየ?

ፈልጌ ስላጣሁት ከመናፈሻ ገባሁና ቡና አዝዝቼ ቁጭ አልኩ። የበለጠ ሁኔታ በጣም አሳሰበኝ። ዛሬ ለሰርጉ በሚዘጋጅበት ወቅት፣ ከአንድ ወር በኋላ የሚወዳትን ልጅ ሙሉ በሙሉ የራሱ

አድርጎ ደስታው ፍጹም በሚሆንበት ወቅት ምን አጋጠመው? ምን አይነት ሰይጣን በመሀከላቸው ገባ? ጠንካራ የሆነውን ማህበረሰባዊ ግድብ ጥሶ ከዚህ ደረጃ የደረሰውን ፍቅር ማን የጥርጣሬ መርዛማ ፍሬውን ዘራበት? ላውቀው አልቻልኩም፡፡

የኬቶ ወንዝ ምንም ሳያግደው ፀጥ ብሎ ቁል ቁል ይፈሳል፡፡ ፍቅርም እንደወንዝ ውሀ ነው፡፡ ምንም እስካልገባበት ድረስ ሳይደፈርስ ፀጥ ብሎ ወደ ፍቅረኞቹ ይፈሳል፡፡ አንድ ነገር የገባበት እንደሆነ ግን በቀላሉ ሊደፈርስ ይችላል፡፡ ... አርፌ መቀመጥ አልቻልኩም፡፡ ይህን ነገር ማቆም አለብኝ፡፡

በለጠ የሚያዘወትራቸውን ቡና ቤቶች ሁሉ አዳረስኩ፡፡ ላገኘው አልቻልኩም፡፡ ተስፋ ቆርጫና ደክሞኝ ('ጅማ ሆቴል' ቡና ለመጠጣት ስገባ ተስፋ ዬን አገኘሁት፡፡ ገና ሲያየኝ እንደመደንገጥ ብሎ ግንባሩ ላይ የተለያዩ ሰሜቶች ተፈራረቁበት፡፡ ሰላም ብየው ተቀመጥኩ፡፡

“በለጠን አላየኸውም?” ብሎ ጠየቀኝ፡፡

“እኔም እሱን ነበር የምፈልገው የት ገባ?”

“በአስራ ሁለት ሰዓት ቀጠሮ ነበረን” ብሎ ሰዓቱን ተመለከተ፡፡

“አስራ ሁለት ተኩል ሆኗል፡፡ እዚሁ ነበር ቀጠሯችን”

ከሁኔታው የበለጠን ነገር ሳይሰማ እንዳልቀረ ተጠራጠርኩና፤ “ምንድነው የሆነው? ዛሬ ጤነኛ አይመስለኝም?” ብዬ ጠየቅሁት፡፡

“ምን እባክህ በጣም የተወሳሰበ ነገር ነው፡፡”

“እንዴት?”

“የልጅቷን ነገር አልሰማህም እንዴት?”

“የዘቢባን?”

“አዎ የዘቢባን፡፡ ሳትጫወትበት የቀረች አይመስለኝም፡፡”

“ምን ማለትህ ነው? ምን አደረገች?” ስለው ሳቅ ብሎ ተመለከተኝ፡፡

“ሌላ ወንድ ይዛለች ተብሎ ነው የሚወራው፡፡”

ሳቂ መጣ፤ ተናደድኩም፡፡ ዘቢባን አውቃለሁ፡፡ እንዲህ አይነቱን ነገር፤ ለዚያውስ ሊጋቡ አንድ ወር ሲቀራቸው? የምታደርግ ልጅ አይደለችም፡፡ በበለጠ ተናደድኩበት፡፡ ለኔ ሊነግረኝ ያልቻለውን ሚስጢር ትናንት ላገኘው ጓደኛው በመንገዱ አዘንኩበት፡፡

“በዚህ ነው ይህን ያህል የተበሳጨው?”

“እንዴት እንደ ቀላል ነገር ታየዋለህ?” አለኝ ተስፋዬ፤ ወደፊት ያገጠጡ ጥርሶቹን በምፀት ፈገግታ እያሳየ፡፡ “እንዴት እንደዚህ ትላለህ?”

ምንነቷን ሳያውቅ ቢያገባት ህይወቱ ተበላሽቶ መቅረቱ ነው እኮ።”

“ከተገናኙ አመታት አልፈዋል” አልኩት በን ዴት ከንፈሮቼ እየተንቀጠቀጡ። “ዘቢባና በለጠ የተዋወቁት ትናንት አይደለም።”

“ብዙ ጊዜ አብሮ መቆየት የሰዎችን ምንነት ጨርሶ ሊያሳውቅ አይችልም።”

“አዎ” አልኩት በውስጤ የተቀጣጠለው ቁጣ ሊገነፍል እየተናነቀኝ።

“አዎ! ቢሆንም በለጠ የዘቢባን ምንነት ማወቅ የሚገባው አሁን አይደለም። ደግሞም ያውቃ ታል። በደንብ ስለሚያውቃት ነው ሊያገባት ቃል የገባው” ስለው ተስፋዬ ሳቀብኝ።

“ሰውን” አለ ተስፋዬ “በተለይም ሴቶችን እድሜ ልክህን እንኳ አብረህቸው ብትኖር መቶ በመቶ አውቃቸዋለሁ ማለት አትችልም። ዛሬ ይሄ ነው ያልከውን ሰው ነገ ሌላ ሆኖ ልታገኘው ትችላለህ።”

ቁጣዬ እየጨመረ ስለሄደ መልስ ልሰጠው አልቻልኩም።

“ታዲያ-ታዲያ ዘቢባ ሌላ ወንድ ይዛለች፤ እርግጠኛ ነኝ ነው የምትለው?!”

“እንደዚያ አላልኩም፡፡ እርግጠኛ ባልሆንም እጠራጠራለሁ፡፡”

ተነሰቼ ላንቀው ምንም አልቀረኝ፡፡ የሰራ አካሌ ተንቀጠቀጠ፡፡ ተስፋዬ ላደርገው ያሰብኩ ትን ከሁኔታዬ የተረዳው ይመስል ወዲያው ለወጥ ብሎ ቀዝቀዝ አለ፡፡ ፊቴ ‘በቃ ተወው’ በሚል አይነት ፈገግታ ተሞላ፡፡

“መቼም እኛ ያለብን የጓደኞችን የወደፊት ኑሮ እንዳይበላሽ ማድረግ ነው፡፡ በተቻለን ሁሉ ልንረዳውና ከጐኑ ልንቆም ይገባናል” አለኝ፤ ምንም አልመለሰኩለት፡፡ ትንፋሽ አጥሮኝ ዝም አልኩት፡፡ ካንድም ሁለቴ - ሶስቴ ‘ሰይጣኑ አንተ ነህ፣ በመሀከላቸው የገባህ!’ ልለው ቃጥቶኝ ነበር፡፡ የቀዘቀዘውን ቡና አንስቼ ስጨልጠው ነው ትንሽ ጋብ ያለልኝ፡፡

“ዘቢባ እንዲህ ታደርጋለች ብዬ አላምንም፡፡ ለዚያውስ ከማንጋጃማ ትንሽ ከተማ ነች፡፡ ዛሬ እሷ ከሌላ ወንድ ጋር ብትወጣ ወሬው ወዲያው ነው የሚሰማው፤ ይሄ ሁለቴን ለማለያየት በተለይም ሰርጋቸውን ለማበላሸት ሆን ተብሎ የተወራ ወሬ ነው፡፡”

“ቢሆን ደስ ይለኛል” አለና ተስፋዬ የሁለት ቡና ሂሳብ ከፍሎ ‘ቀጠሮ አለብኝ’ ብሎ ጥሎኝ ወጣ፡፡ ከነበርኩበት ሳልነሳ ረዘም ላለ ጊዜ ተቀ

መጥኩ፡፡ ብዙም አሰብኩ፡፡ የነገሩ መንስኤ ግን ሊታየኝ አልቻለም፡፡

ተስፋዬ የበለጠ አዲሱ ጓደኛው ነው፡፡ በንጋ ነው የተዋወቁት፡፡ ዛሬ በጣም የቅርብ ጓደኞች ሆነዋል፡፡ በለጠ የትም ሲሄድ ዘቢባ አትለየው እንደነበር ሁሉ ዛሬ ተስፋዬም ከጐኑ አይጠፋም፡፡ እኔም አንድ ሰዎን የበለጠን ፍቅር ስለተጋራኝ ቀንቼበት ነበር፡፡

* * *

ሌሊቱን እንቅልፍ የሚሉ ነገር አላየኝም፡፡ በሀሳብ ሰወራጭና ስገላበጥ አደርኩ፡፡ በለጠ ማታውኑ ወደ አጋሮ ተመልሶ ሳላገኘው በመቅረቱ ጭንቀቱን አባባሰው፡፡ ሊነጋ አካባቢ ሰውነቱ ደክሞ ትንሽ እንቅልፍ ሸለብ ሲያደርገኝ የመኝታ ክፍሌ በር በሀይል ተንኳኳ፡፡ ደጋግሞ ተንኳኳ፡፡ እየተጐተትኩ ተነሳሁና በሩን ስከፍት ዘቢባ “ዳዊት! ዳዊት!” ብላ እላይ ላይ ወደቀች፡፡

ልብስ እንኳ በደንብ አልለበሰችም፡፡ በላይዋም ላይ ጣል ያደረገችው ስስ ቀሚስ ከሰውነቷ ጋር በብርድ ተጨማዷል፡፡ የሰራ አካሏ ይንቀጠቀጣል፡፡ ታለቅሳለች፣ ትናገራለችም፡፡ የምትለው ባይገባኝም የኔና የሌሎች ጓደኞቻችንን ስም ደጋግማ ታነሳለች፡፡ በጉንጮቿ የሚንዝቀዝቀው እንባ አይኖቿን ፈንቅሎ ለመውጣት የሚታገል ይመስላል፡፡ ያቺ ቆንጆ፣ ያቺ በመንገድ ላይ ያያትን ሁሉ አፍዝዛ ቆሞ እንዲመለከታት የምታስገድደው ውብ ልጅ

የጥቅምት ብርድ እንደመታው ቅጠል ጭርምት ምት ብላ ጠቁራለች። ለሊቱን ሙሉ ስታለቅሰባቸው ያደረገው አይኖቿ ውበታቸው ሁሉ ተገፎ፣ በጣም ቀልተው እንባ ብቻ ለማፍለቅ የተፈጠሩ ይመስላሉ። የምድዘውን አጣሁ። እማደርገው ጠፋኝ። የሚዝለፈለፈውን ሰውነቷን እንደ ምንም ደጋግፌ ከአልጋዬ ላይ አስቀመጥኳት።

“ዳዊት! ዳዊት!” አለች ዘቢባ “ምን— ምንድነው የሆነው? ለበለጠ ምን አወሩለት?” አለችኝ። የምመልስላት አልነበረኝም።

“እኔእኮ አልገባኝም ዳዊት ምንድነው ነገሩ?”

“አይዞሽ ተይው ምንም አይደል፤ ቀላል ነገር ነው”። ከዚህ በላይ መናገር አልቻልኩም። በለጠ ለኔ የነገረኝ ነገር ያለም። ወሬውንም የሰማሁት ከተስፋዬ ነው።

“ባዶ ወሬ ነው” አልኳት የምለው ቢጠፋኝ።

“ማ— ማ— ማን እንዲህ አይነቱን ወሬ ያወራ ለታል? ዳዊት ማነው?!”

እንባ ከሚተናነቀኝ በቀር ልረዳት አልቻልኩም። ዘቢባ ጭንቅላቷን በሁለት እጆቿ ደግፋ አቀረቀረች። እንዴት አድርጌ ላፅናናት? እንዴት አድርጌ በልቧ ውስጥ የገባውን ፍርሀት ላውጣው?

“እኔ በበለጠ ላይ? እኔ- እኔ- በሱ ላይ እንደዚህ አደርጋለሁ? ዳዊት ዛሬ ወግ ማዕረግ በማይበት ጊዜ! ዛሬ ለሰርጌ ሌት ከቀን በማሰብበት ጊዜ እንደዚህ አደርጋለሁ?! በለጠን ምን ያህል እንደምወደው ታውቃለህ! ዳዊት እኔ እ-እ-እኔ!” ሲቃ እየተናነቃት መናገር አልቻለችም፡፡

“በለጠን መተው ብፈልግ ኖሮ፣ ሌላ ወንድ ብወድ ኖሮ ለምን ቀለበት አሰርኩ? ለምን ላገባው ቃሌን ሰጠሁት? ሌ- ሌ- ላ ወንድ ብይዝ ኖሮ በቃኝ አልፈልግህም አልለውም ነበርን ወላጆቼ፣ ዘመዶቼ፣ ጓደኞቼ ሁሉ እንዴት አንድ ምስኪን ክርስቲያን ታገቢያለሽ እያሉ ሲያወግዙኝ፤ የሰፈሩ ሰው እንደ እርኩስ እያየ ልጆቻችንን እንዳታበላሽ ከቤታችን እንዳትገባ እያሉ ሲያርቁኝ፤ ይሄን ይሄን ሁሉ ችግር ከሱ ጋር ለመጋባት መቁረጤ ሌላ ወንድ ብወድ ነው ዳዊት? እ- እ- እኔ- እ- እ-”

“በቃ ተይው ሁሉም ከንቱ የሰው ወሬ ነው፡፡ በለጠ ነገሩን ሲደርስበት ይተወዋል፡፡ እስከዚያ ቻይው፡፡”

ዘቢባ በድንገት “ዳዊት! ዳዊት!” አለችና ብድግ ብላ ከጉልበቴ ላይ ወደቀች፡፡

* * *

ይህን ነገር ማቆም አለብኝ፡፡ የጓደኞቼንና የእሮጮኛውን ሕይወት ለማበላሸት የተነሳውን

ሰይጣን ማጋለጥ አለብኝ። ለጊዜው በዚህ ውሳኔ ተፅናናሁ። ግን ምን ማድረግ እንደምችል ጥቂት እንኳ ፍንጭ አልታየኝም። ማን ይህን በመሀከላቸው የገባ? አንድ ጓደኛዬ እንዳለው በርግጥ አንዳንድ ሰዎች የሚፈጠሩት የሌላውን ጥሩ ፍቅር፣ የሌላውን ጥሩ ህይወት ለማበላሸት ይህን?

ይህን ነገር ባጭሩ መቅጫት አለብኝ። ዛሬ ውኑ አጋሮ ሄጀ በለጠን ለማግኘት ወሰንኩ። ከሰአት በኋላ በበራሪ ሊዎንችና እየከነፍኩ ብሄድ ሳላገኘው ቀረሁ።

መስሪያ ቤቱ ሄድኩ። ላንድ ሳምንት ፈቃድ ወስዶ መሄዱ ተነገረኝ። በለጠ ይህን ሁሉ ካደረገ በርግጥ ያገኘው ፍንጭ ይኖራል። ልቤ ግን ይህንን ማመን አልቻለም።

ከአጋሮ እንደተመለሰኩ ከቤቴ ሰሄድ አገኘ ሁት። ሁኔታው ከበፊቴ ቀዝቀዝ ብሏል፤ በቀዝቀዙ አይኖቼ እያየ ቀዝቃዛ ሰላምታ ሰጠኝ። አጋሮ እሱን ፍለጋ መሄዴን ስነግረው እንኳ ምንም አልተሰማው። ለጥቂት ጊዜ እኔ እያየሁት እሱ አይኖቼን እየሸሸ ቁጭ አልን።

“ትናንት ፈልጌህ ነበር”

“ለምን?”

“ተስፋዬን አግኝቼዋለሁ” ስለው አይኖቼን መሸሸን ትቶ ግንባሩን ኮስተር አድርጎ ተመለከተኝ።

“የሰማኸው ወይም የደረሰክበት ነገር ካለ ለምን አትነግረኝም?”

“ምን ያደርግልህል?” አለኝ ቆጣ ብሉ።
“ነገርኩህ አልነገርኩህ ምን እምታደርገው ነገር አለ?”

“በለጠ ከዚህ በፊት የሚያጋጥምህን ችግር ሁሉ ከማንም ይልቅ ለኔ ነበር ቀድመህ የምት ነግረው፤ ዛሬ ግን ...”

“ዛሬ ግን ልነግርህ አልፈለኩም!” አለኝ ነገ ሬን ከከንፈሬ ላይ ቀልቦ። “እኔው ጀምሬዋለሁ እኔው እጨርሰዋለሁ!”

“ዛሬ ሰርጋችሁ አንድ ወር ብቻ ሲቀረው፣ ዛሬ ሁለታችሁም ሁሉን ነገር ረስታችሁ ለጋ ብቻ መዘጋጀት በሚገባችሁ ወቅት እንዲህ አይ ነቱን ወሬ እንዴት ታምናለህ? ቢወራስ የተወራ ሁሉ እውነት ነው? ከዚህ በፊት ወዲያው ሰም ተህ ወዲያው ያመንካቸው ወሬዎች ከምን ላይ ነው ያደረሱህ? መልሱህ ከማፈር ለምን በመጀ መሪያ አታጣራም። ያንተንና የሷን መጋባት የማይፈልጉ፣ ባንተም በሷም የሚቀኑ እንዳሉ አታውቅም? ባልተጨበጠ ወሬ ራስህንም እሷንም ማሰቃየቱ ተገቢ አይመስለኝም። ...”

“አ—ሀ—ሀ—” ሳቀብኝ በለጠ።

“ያልተጨበጠ ወሬ! ዛሬስ የተጨበጠውን ይገኛ ነው የተነሳሁት። ባልተጨበጠ ወሬ የምወዳትን

ልጅ የማስቀይም ይመስልሃል?! ነገ ሊፈጸም የተቃረበውን ሰርጌን የማበላሽ ይመስልሃል? ያልተጨበጠ ወሬ!? ዛሬስ የተጨበጠውን ይገዜ ነው የተነሳሁት!”

ተናደድኩ::

“ካመንክበት ለምን ሁላችንንም ታስጩንቀና ለሀ? የሆነውን? የፈጸመችውን ለምን አትነግረንም?”

“ለናንተ የምነግራችሁ ነገር የለኝም:: ጊዜው ሲደርስ ለሷ ቁርጧን እነግራታለሁ::”

“አንድ ወር ብቻ እኮ ነው የቀራችሁ”

“አንድም ቀን ይቅረን! እኔ ካልፈለኩ የሚሆን ነገር የለም:: አንድ ሰአትም ሲቀረው ላፈርሰው እችላለሁ” ብሎ አቀርቅሮ ያስብ ጀመር::

ቆይቶ በድንገት ቀና አለና ትኩር ብሎ አይን አይኔን እያየ ከት ብሎ ሳቀ:: ደጋግሞ ሳቀ:: በዚህ ሁኔታ አነጋግራ ላሳምነው እንደማልችል ታየኝ:: ተስፋ ባልቆርጥም ለጊዜው ከመጨቃጨቅ መተውን መረጥኩ:: ደሀና ሁን ብዬ ተሰናብቼው ልወጣ ስል“ጥኑ ወዳጅ ጥኑ ጠላት ይሆናል አሉ” ብሎ ተረተ::

በለጠ ይርቀኝ ጀመር:: እኔን ብቻ ሳይሆን ሌሎችንም ዓደኞቼን ጠላ:: ሁሉ የሚታየው ከተሰፋዬ ጋር ነው:: በመንገድ ላይ ሲሄድ፣ ቡና ቤት ሲቀመጥ፣ ማታ ማታ ሲጠጣ ከጎኑ የማይለየው ተሰፋዬ ብቻ ሆኗል:: ብዙ ይጠጣል፤ ብዙም ያጨሳል:: ሰውነቱ እየከሰ፣ መልኩ በይበልጥ እየጠቆረና አመድ እየመሰለ መጣ::

ሁላችንም ባለን አቅም የሁለቱም ቤተሰቦች ወሬውን እንዳይሰሙ ተከላከልን:: ሆኖም የወሬ ህይወቱ ከቦታ ቦታ መዛመቱ ነውና ከሁለቱ ቤተሰቦች ዘንድ ለመድረስ ጊዜ አልወሰደበትም::

የዘቢባ ቤተሰቦች ወሬውን ሲሰሙ ደስ አላቸው:: “አላልንም ድሮስ ክርስቲያን አምና መጠጋቷ ይበላት!” እያሉ ያፌዙባት ጀመር::

የበለጠ እናት ወሬውን ሰምተው ቢደነግጡም እኔና ዓደኞቼ እየሄድን ስለምናፅናናቸው ዝግጅቱን አላቋረጡም::

የበለጠ ሁኔታና የወሬው መዛመት ዘቢባን የበለጠ አዳክማት:: ተሰፋ ቆረጠች:: በሀሳብ የቆሰለው አንጀቷ እህል እንደልብ ስለማይቀበላት ጠወለገች:: አስራ አምስት ቀናት ብቻ የቀረውን ሠርንን በጉጉት ከመጠበቅ ይልቅ ሀዘንና ለቅሶ ብቻ ታቅፋ ቀረች::

አንድ ቀን እሷ ጋ ውዬ ስመለስ ‘ግቢ ሆቴል’ ፊት ለፊት ወርቅነህን አገኘሁት። ቡና እንጠጣ ብሎኝ እበረንዳው ላይ ቁጭ አልን። ወርቅነህ በበለጠ ሁኔታ በጣም ከሚጨነቁት ጓደኞቻችን አንዱ ነው። በለጠ እንደሁላችንም እየራቀው እስ ከሄደ ድረስ የተለየ ምስጢረኛው አድርጎት ነበር። የበለጠና የዘቢባ መቃቃር ከሁላችንም ወር ቅነህን የበለጠ አሳስቦታል። ብዙ ጥሯል፤ ሁለቱ ቀኑ የተቃረበ ሠርጋቸውን አላግባብ እንዳያበ ላሹ፤ በዚያም ሳቢያ አስከፊ አደጋ ላይ እንዳይወ ድቁ ያላደረገው ነገር የለም።

ወርቅነህ ከሁላችንም አብልጦ በለጠን ይወደ ዋል። በለጠን የማይወድ ማን አለ? በደግነቱ፤ በሰው ወዳድነቱ፤ ለጓደኛ ሚች በመሆኑ ... እሱ ንማ የማይወደው አለ? ሁላችን ለሱ ለየት ያለ ፍቅር ነው ያለን። እሱም የሚወደው እንጂ የሚ ጠላው ሰው የለውም። ከኔ ጋር ስንተዋወቅ ረዘም ያለ ጊዜ ነው። ታዲያ አንድ ቀን እንኳ እገሌን እጠላዋለሁ ሲል ሰምቼው አላውቅም። የበደሉ ትን እንኳ ሰቆ ከማሳለፍ አልፎ ቂም ይዞ፤ ጥላቻ አርግዞ፤ ጥርሱን ሲነክስ አይቼው አላውቅም።

“ለምን ዝም ትላላችሁ ዳዊት? የበለጠን ጉዳይ አንድ ነገር እናድርግ እንጂ” አለኝ ወርቅነህ።

“ምን ማድረግ እንችላለን? እኔ በበኩሌ የምች ለውን ሁሉ ሞክሬያለሁ። በለጠ ለኔ ምንም ሊነግ ረኝ አልፈቀደም። ዘቢባን በማን እንደጠረጠራት እንኳ አልነገረኝም።”

“ለኔም አልነገረኝ” አለ ወርቅነህ “በፊት በር ግጥ ያገኘው ነገር ያለ መስሎኝ ነበር። ዘቢባን ካንዴም ሁለቴ-ሶስቴ ከቤቴ መጥታ አነጋግሬ ያታለሁ። ያገኘሁባት ፍንጭ የለም።”

“ታዲያ ምን እንዲህ ያደርገዋል? ድፍን ያለ ነገር እኮ ነው የሆነብኝ።”

“በጥርጣሬ ይመስለኛል” አለ ወርቅነህ “ያፈ ቀረ ሰው አላፈ አግዳሚውን ይጠረጥር የለ? በጣም ስለሚወዳት ማንንም ቀና ብላ ባየች ቁጥር ሊጠረጥራት ይችላል። በለጠን ታውቀዋለህ። የገመተውን ቀርቶ የሰማውን ሳይጠረጥር የሚያምን ሰው ነው። አንድ ነገር ሰምቶ ይሆናል? ማን ያውቃል? ገርኑቱን ያወቀ...”

“በጥርጣሬ ብቻ እንደዚህ ያደርጋል? ደግሞስ ማን በመሀከላቸው ገብቶ ወሬ ሊያቀብለው? አይመስለኝም፤ ያየው ነገር መኖር አለበት።”

“እንጃ” አለ ወርቅነህ “ያየው ነገር ቢኖር ይነግረኝ ነበር።”

ግራ ተጋባሁ። በለጠ በጥርጣሬ ብቻ ነው የሚወዳትን ልጅ ለመተው የተነሳው? በጥርጣሬ ብቻ ነው ሰንት የደከመበትን ሠርግ ለማበላሸት የሚጥረው? አልመስለኝም።

“በመጠኑም ቢሆን ዛሬ እንተን ነው የሚቀር በው ለምን አታነጋግረውም?” አልኩት ወርቅነህን።

“ምን ያልሞከርኩት ነገር አለ? በተለይ ዘቢባ ካንዲም ሁለቱ — ሶስቱ ከቤቱ መጥታ ሁሉንም ነገር ካጫወተችኝ ወዲህ ነገሩ ተጨባጭ አለመሆኑን፤ መሰረት በሌለው ጥርጣሬ የራሱንና የሷን ሀይወት እንዳያበላሽ ደጋግሜ ነግሬዋለሁ። ግን አልሰማኝም። አትቸኩል፤ አመዛዝን፤ ነገሩን ከተለያየ አቅጣጫ እየው እያልኩ ብዙ ወትወቴዋለሁ። አሁንም ያባሰ ብሎ ይሸሸኝ ጀመር። ሰሞኑን እንደሰማሁት ቀለበቴን አስመልሳለሁ እያለ ይፎክራል አሉ። እስከዛሬም በኔ ብርታት ነው የቆየው። እኔ እምፈራው ቀለበቴን ማስመለሱን ብቻ ሳይሆን በራሱም ሆነ በሷ ላይ አደጋ እንዳያደርስ ነው።”

“ታዲያ ምን እናድርግ ትላለህ?”

“በጣም ነው የጨነቀኝ። የበለጠን ነገር ሳስበው አንጀጅቱ ነው እሚቃጠል” አለኝ ወርቅነህ እሱም እንደኔው ግራ ተጋብቶ። የምንወደው ጓደኞችን ሀይወት አይናችን እያየ ገደል መግባቱ ነው። የኔን ጭንቀት በወርቅነህ ፊት ላይ ተመለከትኩት። ምነው በለጠ የምንወደውን ሁሉ ባያሳዝንና ባያስጨንቀን?

“እኔን ምን እንደሚያስጨንቀኝ ታውቃለህ?” አለኝ ወርቅነህ “ለበለጠ ወሬ የሚያቀብለውን ማወቅ ቀርቶ መጠርጠር አለመቻሌ ነው።”

“ወሬኛ የት ይታጣል።”

“እሱስ እውነትክን ነው” አለኝ ወርቅነህ “ለራሳቸው ባይጠቀሙም ሰውን በመጉዳት የሚረኩ ሞልተዋል። ባል በማግኘቷ የሚቀኑባት ጓደኞችም ሊሆኑ ይችላሉ። ወይም ፈልጓት ያቃተው ወንድ ሊሆን ይችላል” ብሎ ፈገግ አለ።

“ጓደኞች? ጓደኞች! እነ ዘሀራ? አያደርጉትም። ለዚያውስ እሷንና በለጠን አለያይተው ምን ሊያገኙ? እሷን ትቶ እነሱን አያገባ።”

“በማለያየታቸው ብቻ ረክተው ቢቀመጡስ!” ደነገጥኩ። እንዲህ አይነቱን ክፋት ለማንም ልሰጠው አልተዘጋጀሁም።

“ለምን የመጨረሻ ሙከራ አናደርግም?” አልኩት ወርቅነህን የመነመነ ተስፋውን ጨርሶ ሳይገለው አንድ ነገር እንዲያደርግ በማሰብ።

“አንተ በለጠን እንደምንም ብለህ አግኘውና አነጋግረው። እኔ ዘቢባን አነጋግራታለሁ። መቼም ለሷ ከማን ጋር እንደጠረጠራት ሳይነግራት አይቀርም። ላንተም አንድ ፍንጭ ይሰጥህ ይሆናል።”

“እኔ ዝግጁ ነኝ” አለ ወርቅነህ በኔ ውስጥ ያንሰራራው ደካማ ተስፋ ወደሱ እየተጋባ።

“በለጠን ለማዳን አድርግ ያልከኝን ሁሉ ለማድረግ ዝግጁ ነኝ። ከፈለግህም አብረን እናነጋግራለን።”

“የለም ብቻህን ብታነጋግረው ነው የሚሻል። ከኔ ጋር ብዙ ተነጋግረናል። አሁንማ ሊያነጋግረኝ ቀርቶ ሊያየኝ ይቀፈዋል። እንተ ሞክር...”

ከወርቅነህ ጋር ብዙ ተነጋገርን። በመጨረሻ ነገሩ መፍትሄ እስኪያገኝ የሠርጉ ዝግጅት ጨርሶ እንዳይቋረጥ የተቻለንን ሁሉ ለማድረግ ተስማምተን ተለያየን።

የሚጋቡበት ቀን እየቀረበ በመጣ ቁጥር በለጠና ዘቢባ እየተራራቁ ሄዱ። በለጠ እኛን እንደሸሸ ሁሉ እሷንም ይሸሻት ጀመር። የፈቃዱ ቀን ቢያልፍም ከሥራው ተመልሶ አልገባም። ውጪም መታየቱን አቁሞ ከቤት ይውል ጀመር። በተስማማነው መሰረት ወርቅነህ ሊያነጋግረው ሞክሮ ሳይሳካለት ቀረ። እኔም ከዘቢባ ምንም ፍንጭ ማግኘት አልቻልኩም። ሁኔታው እንቅስቃሴ አይነት ሆነብን።

ዘቢባ የሰውን አይን ማየት ስላልቻለች ሀፍረቷን ታቅፋ ከቤት ውስጥ ቀረች። ወጣ ስትል የሚያያት ሁሉ ስለሷ የሚያወራና የሚጠቃቀስበት ስለሚመስላት የሰውን አይን ሸሸች።

የሠርጉ ዝግጅት ከሁለቱም ቤት ቀዘቀዘ። ሁላችንም ተስፋ ቆረጥን። የሚሆነው ነገር ሁሉ አላግባብ መሆኑን ብናውቅም መንስኤውን ልንደርስበት ስላልቻልን የሁለቱን ፍቅረኞች ህይወት ይዞ ወደ መቀመቅ የሚንደረደረውን ሂደት

ልንገታው አልቻልንም። ቢሆንም እስከ መጨረሻው መታገል ነበረብን። እንደአማራጭ የወሰድነው በሁለቱም ቤተሰቦች በኩል የሚደረገው ዝግጅት ሳይቋረጥ እንዲቀጥል ማድረግ ነበር። መጨረሻውን ብናውቀውም ይኸኛው ጥረታችን ከሞላ ጉደል ተሳክቶልናል።

“ኢያጐ ነው!” አለ ቀልደኛው ጓደኞችን ጠጅ ነህ፤ አንድ ቀን ከኔ ቤት ቁጭ ብለን ካርታ እየተጫወትን የበለጠንና የዘቢባን ጉዳይ እንሰተን ስንጫወት።

“ከመሀከላቸው ገብቶ ያለያያቸው ኢያጐ ነው!” ሲል ደገመና ተናገረ፤ ነገሩ ሁላችንንም አሳቀን።

“አይደለም! አይደለም!” አለ ጠጅነህ እንደገና ሀሳቡን በመቃወም አይነት፤ አንድ ነገር እንደታየው ሁሉ የያዘውን ካርታ እጠረጴዛው ላይ ወረወረው።

“ማ መሰላችሁ ማ መሰሉ...”

የሳሉኑ በር በድንገት በሀይል ተበረገደ። ሶስታችንም በድንጋጤ ፈዘን ቀረን። በለጠ በቁጣና በደስታ መሀል ተወጥሮ ወደ ውስጥ ገባ።

“ጠላቴን አገኘሁት! ጠላታችንን አገኘሁት!” እያለ ከፊታችን ቆመ። በቀኝ እጁ ትንሽ እውቶማቲክ ሰንጠ ይዟል።

“ጠላቴን አገኘሁት፡፡ ዳዊት ጠላታችንን ተበቅየዋለሁ!” ብሎ ሰንጠውን እጠረጴዛው ላይ ወረወረው፡፡ ለምን ያህል ደቂቃ እንደሁ አላውቅም በቤቱ ውስጥ ፀጥታ ሰፈነ፡፡

“ዘቢባን!? ዘቢባን!? ...ዘቢባን ገደልካት” ብዬ ልጮህ ስል በለጠኝ

“ይኸውልህ እየው!” ብሎ አንድ የተጨማሪ ደና በላብ የራሱ ደብዳቤ ከኪሶ አውጥቶ ሰጠኝ፡፡

“አንብበው፡፡ ጠላታችን እሱ ውስጥ ነው ያለው!”

ደብዳቤውን በሚንቀጠቀጡት እጆቼ ይገፍ በሚንቀጠቀጡት ከንፈሮቼ ለማንበብ ሞከርኩ፡፡

ጥር 1—1965 ዓ.ም.

በለጠ እንደምናለህ

ይህንን ደብዳቤ በችኮላ ነው የጻፍኩልሁ፡፡ ያንን ጉዳይ ሌት ከቀን እየተከታተልኩ ነው፡፡ ዘቢባ ያንተ እግር ከጅማ ወጣ ሲል የምትወለው ከዳዊት ቤት ነው፡፡ ማታ ማታም እያመሸች ሲሸኛት አይቻችዋለሁ፡፡

ዳዊት በጣም የቅርብ ጓደኛህ ስለሆነ ሌላ ሰው ሳይጠረጥራቸው ይችላል፡፡ ለኔ ግን ሁኔታቸው አላማረኝም፡፡

በመሀከላችሁ እንዲህ አይነት ነገር እያለ ብትጋቡ ትዳራችሁ ትዳር ስለማይሆን በቶሎ መጥተህ ሁኔታውን ራስህ ብትከታተለው ይሻላል፡፡ በዚህ አይነት ብዙ የተታለሉ ወንዶች ስለማውቅ በጉዳዩ አስቤበታለሁ፡፡ በቶሎ ና፤ እኔ እስከዚያው ክትትሌን አቀጥላለሁ፡፡

ወንድምህ
ወርቅነህ

አንብቤ እንደጨረስኩ ሳላውቀው ቁጭ ብድግ አልኩ፡፡ እነጠጅኑም እተቀመጡበት በድን ሆነው ቀሩ፡፡

“ዳዊት አትደንግጥ!” አለኝ በለጠ፡፡

“እውነተኛውን ጠላቴን አግኝቼዋለሁ፡፡ አንተ ሳትሆን ወርቅነህ መሆኑን አረጋግጫለሁ፡፡ ደስ አይልህም ዳዊት፤ በህይወቴ ለመጀመሪያ ጊዜ ብቻዬን የነገሮችን እውነትነትና ሀሰትነት ለማረ

ጋገጥ በመብቃቱ! ደስ አይልህም?! ... ” አለኝ
በለጠ በተጨነቀ ፊቱ ፈገግ ብሎ:: አመድ በለ
በሰው ፊቱ ፈገግ ብዬ አዎንታዬን በአገጫ የገ
ለፅኩለት መሰለኝ እርግጠኛ አይደለሁም

ቆይቼ እፊቴ የወረወረውን ሴንጢ ገርመም
አደረግሁና በለጠን ቦር ብዬ ተመለከትኩት::

“አይዘህ! አትደገግጥ አልገደልኩትም” አለና
ሳቀ::

“እንዴት? ብለህ አትጠይቀኝ እንጂ ጠላታ
ችን እሱ መሆኑን ስደርስበት በቀጥታ ወደቤቱ
ገሰገሰኩ::በኔን በርግጄ ስገባ አልጋው ላይ በጀ
ርባው ተንጋሎ ጣራ ጣራውን እየተመለከተ በህ
ሳብ ወደሰማዬ ሰማያት የዘለቀ ይመስላል::
መለስ ብሎ ሲያየኝ ከዓይኖቼ የወጣው ድንጋጤ
እኔንም አስደነገጠኝ::በዚያች ቅፅበት ያደረገውን
ሁሉ እንደደረሰኩበትና ምንም ነገር ሊደብቀኝ
እንደማይችለው ሲያውቅ ነው እንደዚያ የደነ
ገጠው::

“ተንደርድሬ ከተንጋለለበት በሸሚዙ ኮሌታ
አንገቱን አንቁ አነሳሁት:: ጥቂት እንደተፋጠ
ጥን ለሁለታችንም ወንበር ስቤ ፊት ለፊት ተቀ
መጥን:: ለምን ያህል ደቂቃ እንደሁ እንጂ ያለ
ድምፅና ያለ ቃላት በአይኖቻችን ብቻ እውነ
ቱን ተለዋወጥን:: ስንጨርስ ብድግ ብዬ ሴንጢ

ዋን ከኪሴ አወጣሁና ጸበቃልህ! ልገልህ ነው ተዘጋጅ! ስለው ምንም ሳይናገር ከትከት ብሎ ሳቀና 'እረደኝ' ብሎ እጠረጴዛው ላይ በግንባሩ ተደፋና ማጅራቱን ሰጠኝ። በጣም ያስገረመኝ ይሄ መሰለህ? አሁንም ሳስበው የሚደንቀኝ እንደዚያም ሆኖ በሳቅ መንከትከቱ ነው ... ”

“ግን ለምን አደረግሁት አለህ?”

“ምንም ምክንያት አልሰጠኝም። በቃ አድርጌ ዋለሁ። አሁን የፈለግኸውን ማድረግ ትችላለህ! አለኝ።”

“ምን እንደያዘኝ እንጃ! የሴንጢውን ስለት እማጅራቱ ላይ ላሳርፈው ሁለት ሶስቱ ቃጥቶኝ ነበር። ተወከት። ድንገት አንድ ሀሳብ መጣልኝና 'ቀና በል' ስለው ቀና አለ። እንዴት እንዳደረግሁት? ወይም እንዴት እንደተደረገልኝ አላውቅም ብቻ አንድ ጀሮውን ጐትቼ ከፊሉን ቀነጠሰኩለት።

“በዚህ ክፉ ሥራህንና እኔን ለዘላለሙ ታስታውሰናለህ! ብዬው የጀሮውን ቁራጭ አፍንጫው ላይ ወርውሬለት ተንደርድራ መጣሁ።”

“እና ለድርጊቱ ምንም ምክንያት አልሰጠኝም ነው እምትለኝ?!”

“ምንም” አለኝ፡፡ ወዲያው ወርቅነህ በሚያ
ደርጉት ክፉ ነገር ምንም ባይጠቀሙም ሌሎችን
በመጉዳታቸው ብቻ የሚረኩ ሰዎች አሉ
እኮ ያለኝ ትዝ አለኝ፡፡ ምናልባት እሱ ራሱ
ከእንዲህ አይነቶቹ ሰዎች አንዱ ይሆን? ማን
ያውቃል!?!...

ሰርቅ ዳንኤል

(1958 —)

ሰርቅ ዳንኤል

በ1958 በአዲስ አበባ ከተማ ተወለደ። የ1ኛ እና የ2ኛ ደረጃ ትምህርቱን በካቴድራልና በቅዱስዮሴፍ ት/ቤቶች ካጠናቀቀ በኋላ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ በመግባት በሳይኮሎጂ የትምህርት ዘርፍ የባችለር

ና የማስተርስ ድግሪ ተቀብሏል።

ሰርቅ ዳንኤል አጫጭር ልቦለዶችንና ግጥሞች መጻፍና መግጠም የጀመረው የሁለተኛ ደረጃ ተማሪ በነበረበት ወቅት ነው። ቆይቶም “ቆንጆዎቹ” የተሰኘ ረጅም ልብወለድ ድርሰት አሳትሟል። “ቆንጆዎቹ” በአተራረኩና በአነሳው አህጉራዊ ጭብጥ ብዙ ያወያዩ፤ በሬዲዮ ተተርኮም ከፍተኛ ተነባቢነት ያተረፈ ወጥ ድርሰት ነው።

ሰርቅ ዳንኤል ለህትመት ያልበቁ በርካታ የግጥምና የአጫጭር ልቦለድ መድበሎች አሉት። ከአጫጭር ልቦለዶቹ መካከል “ብርቅዬ” እና “ፍርሃት” የተሰኙት ለዚህ መድበል ተመርጠው ቀርበዋል። ሰርቅ ዳንኤል በአሁኑ ጊዜ በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ በመምህርነት በማገልገል ላይ ነው።

ብርቅዬ

“ብርቅዬ!”

“ወዬ!”

“ይሰንጥቅሽ!” አለ በቀኝ እጁ የበሩን መቃን ይዞ በፕላስቲክ ቦት ጫማው ላይ የተደፈደፈውን ጭቃ በእንጨት ደፉ ላይ እያላከከ፡፡

“ልሳንህን ይዝጋው አንት ጅራታም ቡዳ!”

“አሜን ብርቅዬ አሜን እሱ ነው ከሰው እያ ጣላ ያጠፋኝ...ሀ! ሀ! ሀ!...”

እስከወገቡ ጉንበስ ብሎ አንዳች የሚያክል ገላውን ወደቤት ውስጥ አዘለቀው፡፡

“ስብህት ለአብ! ምን ያክላል?”

ዙርያዋ በጭቃ ተገርፎ ከውስጥ ግድግዳዋ በጋዜጣ ወረቀት ወርቅ ተደርጋ የተለበደችው የብርቄ እናት ጉጆ አንድ ክፍል እንድትሆን ታስባ የተሰራች ብትሆንም መሀል ለመሀል ከጥግ እስከ ጥግ የተንጠለጠለው ያደፈ ባለአበባ ሰማ ያዊ መጋረጃ፣ ባለሁለት ክፍል ሺላ አድርጓታል፡፡ ከመጋረጃው ጀርባ ሽንሽን አረንጓዴ ባለሽንተረር የአልጋ ልብስ የደረበ ድንክ አልጋ ተዘርግቷል፡፡ ብርቄ ከእናቷ ጋር የምትተኛበት ነው፡፡ ግን ይኼ ሁሌ አይደለም፡፡ የብርቄ እናት ከሚሰሩበት የሳ መሩ ፋብሪካ ባለተረኛ በሚሆኑባቸው ለሌቶች

ብርቄ ብቻዋን ትተኛበታለች፡፡ ግን ይሄም ሁሌ አይደለም፡፡ አንዳንዴ ብርቄ አምስት ብር ይዞ ከተፍ ከሚል ባለተረኛ ጋርም ትተኛበታለች፡፡ ግን አደራ ይሄ ምስጢር ነው፡፡ እናቷ አያውቁም፡፡ “... ሆሆ ... ጐመን በጤና” አሉ ...

ከወዲህኛው ክፍል በቀኝ በኩል ጥጋቱን ይዞ አንድ አካለ ሰንኩል እግረ ሸንካላ ሶፋ ወንበር ብጫ አይሉት ቡና፣ ቡና አይሉት ግራጫ ቀለሙን የማይለይ ጨርቅ ለብሶ ተኮፍሷል በኩራት፡፡ በተለይ ለሊቀ ደንበኞች፡፡ ከበፋ በኩል ከመስኮቱ በታች ደግሞ ተራርቀው በተተከሉ ሁለት ጉማጅ ግንዶች ላይ የተዘረጋ ጣውላ ቢጤ አለ፤ ለምዕመናን፡፡

“እናትሽ ዛሬ ባለሽፍት ናቸዋ?” አለ ዋኬኔ ጥያቄ ሳይሆን ተራ ዓረፍተ ነገር በመሰለ አነጋገር፡፡

“እሱን አረጋግጠህ ነዋ የመጣኸው?” አለች ብርቄ፤ የሷም መልስ የሚሻ ጥያቄ አልነበረም፡፡

ብርቄ የለበሰችውን ጠቆር ያለ፣ ስለ፣ ወይን ጠጅ፣ እጅጌ ጉርድ ቀሚሷን ከቋንጃዎቿ ስር ወሽቅ አድርጋ ቁጢጥ ብላ ለማታው ገበያ የምታቀርባቸውን የአረቄ መለኪያዎች ውሀ በተሞላ ድስት መሳይ የእንጨት ቁና ውስጥ ነክራ እያንቦራጨቀች ታወጣለች፡፡ ተራ በተራ እየፀዱ፡፡

“አይ እንዲያው ... ሆን ብዬ ነው።” አለ ግድግዳ ላይ የተለጠፉትን ሰዕሎችና ማስታወቂያዎች ከዚያ በፊት አይቶ እንደማያውቃቸው ሁሉ አንድ በአንድ እያጠናቸው— ‘ባለ አምስት ብሩን ሎተሪ ገዝተው እድልዎን ይሞክሩ!’ ‘ካፌኖል— ለራስዎታት!’ ...

ብርቄ የታጠቡ መለኪያዎቿን በየጣቶቿ ሰክታ ቁጢጥ ካለችበት ተነሳች። በዋኬኔ ጀርባ በመሶቡ በኩል ወደ መደርደሪያው ስታልፍ አፈፍ አደረጋት። ልፊያ እየቃጣው።

“ኡፍ ... ልቀቀኝ” አለች።

“በቃ...እናትሽ ዛሬ አይመለሱማ...” ዳበሰ።

“ልቀቀኝ! እየው ዛሬ እነዚህ መለኪያዎች ይሰበሩና...”

“ታዲያ ለምኑ ነው እዬዬው ይንኮታኮቱ አ!” አለ በጉርናና ድምጽ።

“አረ ያንተው ጀርባ ይንኮታኮት። ደንደሳም ጃውሳ ... አሁን እንደ ብትሰነጠቅ ወር ትጠፋለህ።”

“ማ...እኔ ዋኬኔ? እንኳን ለአንድ አረቄ መለኪያ ለሌላም ለሌላም እተርፋለሁ”

“እንግዳው ወንድ እስቲ አንዷን ጦሽ አድርጋት ... እስ ... ቲ ዋኪንዬ በሞቲ አንዷን ... ” አጉል ተፈታተነችው ለቀቃት፡፡

ጥቁር ነው ዋኪኔ፡፡ ጨለማ፡፡ ፈካ ብሎ የሚታየው ቀን ቀን ነው— የወፍጮ ቤቱ ዱቄት ሲበንበት፡፡ ጆንያ ሙሉ ዱቄት ሲያወርድ፣ ጆንያ ሙሉ ዱቄት ሲገለብጥ፣ ጆንያ ሙሉ ዱቄት ሲጭን የሚውል ገላው ጠብድሎ ያንኑ ወፍጮውን አክሏል፡፡ በዛ ሰውነቱ ተፍ ተፍ ሲል የሚያዩት የወፍጮ ቤቱ ደንበኞች = “አደራህን ዋኪ ተሳስተህ ወፍጮውን እንዳታነሳው” እያሉ ይቀል ይበቃል፡፡

ሸክሙ ብቻ አይደለም እንዲህ ያጠበደለው፡፡ እረፍት ባገኘ ቁጥር አለዛም “ዋኪንዬ ይቺን አስፈጭና ቆየኝ” የሚለው ሲያጣ አድራሻው ከማማ ስንዱ ቤት ነው፡፡

“እማማ ቅቅል አለ?” ይላል— በዚህ ሰዓት ቤት እጠብቅህለሁ ያለው ይመስል— ቅቅል፡፡ አንድ አይናማዋ እማማ ስንዱ “አለም” የለ “የለምም” የለ ከምድጃው ላይ ወደማይወርደው ጥቁርሻ ድስታቸው ጭን መሳይ ከንዳቸውን ይልኩና በቀሚሳቸው ጫፍ ከዳኑን ካነሱ በኋላ “እፍ ... እፍ” እያሉ በረጅሙ ጭልፋቸው ከሸኾናው ሾርባ ይቀዱለታል፡፡

“ተው...እንጂ... አይመልሱት እማማ ስንዱ?” ያልገመገማል ዋኪኔ፡፡

“ታዲያ በሰሙኒ ሁለት ሸኾና ልትውጥ አማረህ ...? ምነው ስንዱ ...እንደው አሁንስ ...” ይላሉ ቱግ ብለው፡፡

“እሺ ሰላሳ እከፍላለሁ”

“ሀምሳ!”

“እሺ አርባ”

“ሀምሳ አልኩ ሀምሳ”

“እሺ! እሺ! እከፍላለሁ” ይላል ድስቱን ሊከድነት ሲሉ ተሸቀዳድሞ፡፡

አንድ ሸኾና ይጨምሩለታል፡፡

“አሁ! በሉ እንጂ ከመረቁም ይጨምሩበት” ይላቸዋል፡፡

ዋኪኔ ያንን ልድልድ ቅባት የሸኾና ሾርባ ግጥም አድርጎ ከጠጣ በኋላ ላንቃው ላይ የተጋገረውን ሞራ በምላሱ እየቧጠጠ ተነስቶ ይወጣል፡፡ ሽልንጉን ከፍሎ፡፡ ጠብድሎ፡፡

“ብርቅዬ አንድ አረቄ ቅጂልኛ” አለ አግዳሚው ጣውላ ላይ እየተቀመጠ፡፡

ዋኪኔ ከቅርብ ጊዜ ወዲህ እነብርቄ ቤት መመላለሱን ተያይዞታል፡፡ ብርቄን እንኳን የሚያውቃት፣ በአይን ይሁን እንጂ፣ ቀደም ብሎ ከምትኖርበት ከአጎቷ ቤት ከደብረ ማርቆስ አልፎ አልፎ እየመጣች እናቷን ስትጠይቅ ነው፡፡

ባለፈው ግንቦት እኚሁ አጉቷ ሲሞቱ ግን ከልጆቻቸው ጋር ስላልተስማማች ነው አሉ መጥታ ከእናቷ ጋር ተዳበለች። ስትመጣ ትንሽ ምናምን ይዛ ነበር መሰለኝ የናቷን ቤት እንደ ነገሩ አሳድሳታለች፤ ከውስጥም ግድግዳው በጋዜጣ ወረቀት የተለበደው ያን ሰሞን ነው። በኋላም እናቷ ያዝ ለቀቅ ያደርጉት የነበረውን የማታ መሸታ፤ እንደ ክፍል ቤታቸውን በመጋረጃ ሁለት አድርጋ፤ በቅጡ ተያይዛለች።

ከዚያ ወዲህ ነው ዋኬኔ እግር ያበዛው። ምን እሱ ብቻ እነ ዱባለ ኮርቻውም የዘንዬን ቤት እብድ ውሻ የታሰረበት ይመስል እርግፍ አድርገው የተውት ከዚያ ወዲህ ነው።

እንጂ ብቻ ለምን እንደሆነ፤ መልካ እንኳን— የብርቁ— ያን ያህል የሚስብ አይደለም። ጠየም ከማለትም አልፎ ጠቆር ያለው ገጽታዋ ከሳቅና ከፈገግታ ይልቅ ፈዝና ማሸሚጠጥ ይቀነታል። ጐመድ ብላ ወርዳ ከወደጫፏ ቀና የምትለው አፍንጫዋ የእርሷ አትመስልም። የሌላ የአሻን ጉሊት ትመስላለች፤ የቀበጥ አሻንጉሊት። ሞላ ሞላ ያሉት ከንፈሮቿም ያን ያህል የሚስቡ አይደሉም ...እንትን አስመስለዋታል። አይኖቿ እንደ ነገር አላቸው። መስታወ ...ት ይመስላሉ ልበል? ብዙ ጊዜ ፊት ለፊት ሰውን አያዩም፤ ሲያዩ ግን እንደ ዓይነት ሚስጢር የሚያስተላልፉ ይመስላሉ— ያ ነገር እኔና አንተ ብቻ የምናውቀው ...ያ ... ” እያሉ።

ገላዋ ቀልጣፋ ነው፣ ቀጠን ብሎ ጥምጥም ያለ፡፡ ጉች ጉች ያሉት አይን አውጣ ጡቶቿ ማፍጠጣቸው በጀ እንጂ እንደሁኔታዋስ ለግላጋ ወጣት ወንድ ነው የምትመስል፡፡

ብቻ እንጂ ባጠቃላይ ገጽታዋ ያን ያህል አይደለም፡፡ ግን ወንዶች ይወዷቸዋል ... እንግዲህ የሚያውቁት ነገር ቢኖር ነው...ሀእ፡፡

ወር በገባ ከአምስት እስከ አስራ ሁለትማ? በዚያ ሳምንት የብርቁ እናት “ከሚሰሩበት ፋብሪካ የሌሊት ተረኛ አይደለ? አይነሳ፡፡ የነብርቁ ቤት ጤም ይላል፡፡ ከዚያማ ... መፋጠጥ ነው፣ “መሸብህ ሂድ” መባባል፡፡ ዛሬ ግን ልብስ ሰፊው ዘለቀ የናቱን የወይዘሮ ዘርፈሽዋልን መትከመት ሰንጋ ጥሎ ስለደገሰ ሰው ሁሉ እዛው ተሰብስቧል፤ የነብርቁም ቤት ያለልማዱ አየር ገብቶታል፡፡

ዋኬኔ ዛሬ ቆርጦ ነው የመጣው፡፡ ቀን እማማ ጌጤነሽ አስፈጭልኝ ብለው የሰጡትን በርበሬ እንኳን ከቤታቸው አላደረሰም፤ ከራሱ ቤት ነው አስቀምጦት የመጣ፡፡ ምን ያድርግ መሸበት፡፡

ዋኬኔ፣ የብርቁ እናት ከፋብሪካው እንደሚያድሩ አጣርቷል፡፡

“ብርቅዬ አንድ አረቄ ቅጅልኛ” አለ አግዳሚው ጣውላ ላይ ተቀምጦ፡፡

ብርቄ እጆቿን በቀሚሷ ካደረቀች በኋላ ከመደርደሪያው ላይ የአረቄ ጠርመሱና መለኪያ አንስታ ተጠጋችው። መለኪያውን ከፊቱ ጠረጴዛው ላይ አስቀምጣ የጠርመሱን ክዳን በእርጋታ ከከፊተች በኋላ ጐንበስ ብላ አረቄውን ትቀዳለት ጀመር።

“አቤት ተንኮል! አሁን ምን ትጠቀሚያለሽ?” አለ ሞኪኔ በልቡ በቀሚሷ ክብ የደረት ቅድ እሾልኮ ወደ ውስጥ እየተመለከተ።

ጠርመሱን ዘግታ ቀና ስትል— “ቆይ— ቆይ ... ብርቅዬ” አለና የተቀዳለትን አረቄ ጭልጥ አድርጎ “ጨምራልኝ” አለ።

አጐንበሰች።

“አቤት ተንኮል! ... ”

የደንቡን ስድስት ብር አውጥቶ ከጠረጴዛው ላይ አስቀመጠ። አየችው፣ አያት... በጊዜ ተዋዋሉ።

ብርቄ ቀና አለች አረቄውን ቀድታለት። እንደ ዋዛ ስድስቱን ብር አንስታ ከቆጠረችው በኋላ አንዱን ከአረቄው ጠርመሱ ስር አምስቱን በቀሚሷ ክብ የደረት ቅድ ቁልቁል ላከችው፣ ለየባለቤቱ።

“እንዴት ይወብቃል?” አለ ሞኪኔ የጨርቅ ቆቡን አውልቆ እያራገበ። ‘ድገሚ ብርቅዬ ጨምራልኝ’ ሊላት ዳድቶት ነበር። ግን ሲያስበው፣

ሲያሰላሰለው የያዘው ሰባት ብር ከወምሳ ብዙም የሚያቀናጣ አይደለም ...::የቅድሚያ አምስት ብር ስትነግሉት ደግሞ... “ትዕግስት...”አለ ከራሱ ጋር አረቄውን በሰሱ ቀመስ አድርጎ“ትዕግስት...”

“እሺ ብርቅዬ ... ” አለ ጨዋታ ለመጀመር አሰበና “ጉሮ እንዴት ይዞሻል ታዲያ”

“የፍጢኝ”

“ሀ! ሀ! ሀ! እንደ ሌባ?” ሲሰቅ ደስ ይላል ዋኪኔ::

“ሲሰርቁ ካልተያዙ ኮ ሌብነት ይጣፍጣል...” መጋረጃውን ገለጥ አድርጋ አልጋው ላይ ዘፍ አለችና ሁለት እጆቿን የጓሊት ተመርኩዛ ትመለከተው ጀመር::

“ልክ ነሽ ችግሩ መያዙ ላይ ነው::” አረቄውን ከከንፈሩ አድርሶ መለሰው::

“ስትያዝ ደሞ የበለጠ ይጣፍጣል...::” ፊቷን ዘንበል አድርጋ ተሽኮረመመች::

“ተይ ተይ እሱስ ይቅር”

“ሰነግርህ?”

“ቀምሰሽዋል ልበል?”

“አዘንጨ ነዋ”

“ሀ! ሀ! ሀ! ምን? ስትሠርቁ ተያዝሽ?”

“ፍቅር”አለች ብርቄ::እግሮቿን ከነጠላ ጫማ ምቹ አውልቃ አልጋው ላይ ከጭኖቿ ጉን ለጠፈቻቸውና ከጉልበቷ ወደ ቁርጭምጭሚቷ እንደገና ወደላይ ደሞ ወደ ታች ... ታሻሻቸው ጀመር:: አግድም እያየችው ፈገግ ብላ::

ዝም አለ ዋኪኔ ምን ማለት እንዳለበት ተደናግሮት፡፡

“እንዴት አትለኝም?” አለችው ብርቁ ፍቅር ስትሰርቅ እንዴት እንደተያዘች ለማውራት የቸኮለች ይመስል በተቀመጠችበት አልጋ ላይ ቆነጥ ነጥ እያለች፡፡

“እንደምን አመሻችሁ” አለ አዲስ ደንበኛ ግራ እግሩን አሹሎ፡፡

“ሸቃባ” አለ ዋኪኔ እንግዳው ገብረሚካኤል መሆኑን ሲያይ፡፡ ገብረሚካኤል የቀይ ዳማ ነው፡፡ ገብረሚካኤል የሁለት አህያ ጌታ ነው፡፡ ገብረሚካኤል ተጫዋች ነው፡፡ ዋኪኔ አይወደውም፡፡ ገና ሲያየው ጐፊሩ ይቆማል፤ እሩጥ እሩጥ ይለዋል፤ ጥፋ ጥፋ፡፡ ዛሬ ግን የመጣው ይምጣ አስቀድሞ አምስት ብር ከፍሏል፡፡ ከማንም አያንስም፡፡ “ሸቃባ”

“እንዴት ነሽ ቆንጆዬ ... አህ! አህ! ዋኪኔ በጊዜ ተጥደህልና?” አለ ገብረሚካኤል ወደቤት ገብቶ ዋኪኔን ሲያይ፡፡

ዋኪኔ ዝም አለ፡፡ ነገር ቢጀምር፤ ቃላት ቢወራወር ቀድሞ እንደሚፈነከት ተሰምቶታል፡፡ ቆዳው ስለ ነው የዋኪኔ፡፡

ባገኘው እድል ሁሉ የበላይነቱን ከማሳየት የማይሰንፈው ደልቃቃው ገብረሚካኤል ከሶፋው

ላይ ተዘናንቶ ተቀመጠና— “ቆንጂት ...” አለ።
ብርቂም ትሁን ጠጂ፤ ደጅ ይጥኑም ትሁን ዘንዬ
ያገኛትን ሴት ሁሉ “ቆንጂት” ብሎ ነው ነገር
የሚጀምረው። ደስ ያለው ቀንማ ሴት አህያውንም
“ቆንጂት” ነው የሚላት— “እሽ ... ሽሽሽ ቀስ
ቆንጂት ... ጐድን ... ቆንጂት ...”

“ቆንጂት እስቲ አንድ በይኝ”

ተቀዳለት።

ቀልጠፍ ባለ አኳኋን ሰድስት ብር እውጥቶ
ፈጣት። ተቀበለችው። ተያዩ። ብርቂ የአረቂውን
ጠርመሽ ከመደርደሪያው ላይ አስቀመጠችና አን
ዱን ብር ከሰሩ ወተፈችለት። የተቀረውን አምስት
ብር ደግሞ ወደ ቦታው፤ ወደ ሰፍራው ቁልቁል
ባንገቷ ላከችው።

ዋኪኔን ግራ ገባው።

“ሁለቱ?... እዚህ ቁጭብዬ... ድጋሚ?... እን
ዴት ነው ነገሩ? እስቲ የሚኮነውን እናያለና”
አለ።

“እሺ ... ዋኩ ‘ልጅ ይሮጣል እንጂ ...’ አሉ
በል እንጂ ፉት በለው ደረሰኩብህ ኮ።” አለ
ገብረሚካኤል አጠር ብሎ ሞላ ያለ አካላቱን በሶ
ፋው ወንበር ላይ እያዘናና።

“አልሰሜን ግባ በለው ብለዋልምኮ፡፡ ይሄኮ ሁለተኛ ነው፡፡ አይደል እንዴ ብርቅዬ?” አለ የአረቄ መለኪያው ውስጥ ጉድ ያየ ይመስል መለኪያውን በሁለት ጣቶቹ ይዞ እያሂዟል፡፡

ብርቄ ዝም አለች፤ ያልሰማች ይመስል፡፡

“እንግዳው ፈጠን በል በለኛ ... ቆንጅዬ ድገሚኝ” አለ ገብረሚካኤል አረቄውን ጨልጦ፡፡ ተቀዳለች፡፡ “ቅጂለት ለሱም ... አታስብ ዋኩ እኔ እስካለሁ ... ጠጣ እንደ ጌታህ ወፍሮ”

ዋኪኔ “አይሆንም” ሊል ፈልጎ ነበር፡፡ ግብዣ እዳ ነው፡፡ ሁለት ብር ከሀያ አምስት ሳንቲም ይዞ እዳ መግባት ደግሞ ... ግን አፈረና ዝም አለ፡፡ ተቀዳለች፡፡

“በስ ... ስስስ” ገብረሚካኤልን አገሳው— ሳምባው እስኪሟሸሸ፡፡ “ኤጭ...አሁንስ እነዚህ ክትፎቤቶች በቅባት ሊገሉን ነው” አለ በስጩት ብሎ፡፡ “እኔም አያርመኝ ... ሳይቸግረኝ ምሳዬን ክትፎበልቼ ... አግስቶ አግስቶ ትንፋሼን ጨረሰው” ተማረረ፡፡

“ድንቄም” አለ ዋኪኔ በልቡ፡፡ ቀን ምሳ ሰዓት ላይ አይቶታል—ከማማ ስንዱ ቤት በልቶ ሲወጣ—ምሳውን ሸኾና፡፡

“እንዴት መሰላችሁ የደከመኝ፡፡ ያ ወሰላታ አሁያ ጠግቦ ሲያሮጠኝ ዋለ ... አሁንስ ሁሉንም

ሰባስቤ ሸጪ አንድ ቀልበጭ ያለች ታክሲ ካልገዛሁ አልሆንም፡፡”

“እሰይ...እኔ ልቀልበጭ” ንድድ አለው ዋኬኔ፡፡

“ጉረኛ... ሁለት አህያ ተሸጦ ታክሲ ... ጥ!” አሰበ፡፡

“ሰው እንዴት እድሜ ልኩን ጭቃ ለጭቃ ሲሮጥ ይኖራል?” አለ ገብረሚካኤል ወደኋላ ተለጥጦ እግሮቹን ሰተት አድርጎ ወደፊት ዘረጋና፡፡

የዋኬኔ አይኖች በጭቃ የቦኩ ጫማዎች ፍለጋ ወደ ገብረሚካኤል እግሮች አዘቀዘቁ፡፡

“ከይሲ ... ” አለ ዋኬኔ በልቡ፡፡ ገብረሚካኤል አዲስ ወተት የመሰለ ሸራ ጫማ አጥልቋል፡፡ “ለካስ ጫማዎቹን እየልኝ ኖሯል ነገሩ”

“ውይ ገብርኒ ሽክ ብለህ የለ እንዴት? ... ” አለች ብርቄ ገና አሁን ነው ጫማውን ያየች ለት፡፡ “ዛሬ የምርቃት ሳትለኝ መላቀቅ የለም ... መት!”

“አታስቢ እንመራረቃለን” አለ ገብረሚካኤል ፀጉሩን እየደባበሰ፡፡

“ኡፍ ...ወንዶች ላይ እንደጫማ የሚያምረኝ ነገር የለም፡፡ ኡፍ ... አንዳንዶቹማ እንደ አዲስ ቤት ምርግ ቅልጥማቸው መሉ በጭቃ ተለውሶ ሲሆኑ ... ኡፍ!” አንገሸገሻት ብርቄን፡፡

“እንደ ወንዱ አህያዬ?” አለ ገብረሚካኤል።
“ልክ!” ብርቄ ሳቀች።

ዋኬኔ ቀስ ብሎ ጉንበስ አለ። ቦት ጫማው በጭቃ ተለውሷል። “አቤት አምላኬ!” ከጉልበቱ በታች ያለውን ገላውን ጠላው። እግሮቹን የጸሊት አጥፎ ጫማዎቹን ከተቀመጠበት አግዳሚ ወንበር ስር ሊደብቃቸው አሰበና ሲነቃነቅ የባሰ ዓይን እንዳይሰብ ሰጋ። ለዛች ደቂቃ ምትሀተኛ ቢሆን አቤት ደስታው! ... ድራሹን ነበር የሚያጠፋው ያንን ቦት።

“ዋክ ተጫወት” አለ ገብረሚካኤል።

ዋኬኔ ጨዋታ መቀየር እንዳለበት ተረድቷል። ገብረሚካኤል እያጠቃ ነው።

“ዛሬ ቀንኮ ከወንዱ አህያህ ጋር ብቻህን ሳይህ ሴቲቷ ምን ሆናበት ይሆን ብዬ ... አስቤ ...” አለ ዋኬኔ በዚያ በሚያስገመግም ድምፁ የሚናገረውን ሲያስብ ቆይቶ የተሻለ ነገር ቢያጣ።

“አለች አለች ... ምን ትሆናለች ብለህ ነው ... ከቤት ውላ ነው።”

“ሸክመ ቀርቶ?” አለ ዋኬኔ።

“አይበቃም ብለህ ነው እስከዛሬ የተሸከመችው?”

“ታዲያ አጭሩን የቤት እመቤት አድርጌአታለሁ አትሰኝም።”

ብርቂ ሳቀች። ዋኬኒን ደስ አለው።

“አርግዛ ነው... ቀኗ ደርሷል። ነገ ከነገ ወዲያ ሳትወልድ አትቀርም”

“ጠርጥሬአለሁ! ...ቀኑንም ይዘኸዋልና...አባት የው ማነው ይባላል?”

ብርቂ ሳቀች። ገብረሚካኤል ተናደደ።

“ምነው ዝም አልክ በል እንጂ ... ቀኑን ስታውቀው አባቱ ጠፋህላ ...?” ዋኬኒ የአረቂውን መለኪያ አንስቶ ጨለጠው። ሞቅ አለው።

“ምን ይታወቃል ብለህ ነው እሷ እንደሆነ በየወፍጮ ቤቱ ነው የምትውል” አለ ገብረሚካኤል።

ብርቂ ሳቀች።

“ቤቶች” አለ አዲስ ገበያተኛ።

“ይግቡ ... ውይ! ይግቡ አባ” አለች ብርቂ የናቷን የነፍስ አባት ከበር ስታይ ከተቀመጠችበት ብድግ ብላ።

“የኔይቱ ... እንደምን አመሸሽ ... እንደምን አመሻችሁ ... በግዜር በግዜር ... ” አሉ አባ።

እነ ዋኬኒ ተነስተው ተቀበሏቸው።

አባ መስቀላቸውን ከደረቡት ጋቢ ስር ፈልፍ ለው አውጥተው አሳለሟቸው፡፡

“እዚህ ይቀመጡ አባቱ” አለ ገብረሚካኤል ሶፋ ወንበሩን ለአባ ለቅቆ ዋኪኔ ጉን ከጣውላው ወንበር ላይ ተዛወረና፡፡ አባ ለሱም የነፍሱ አባቱ ናቸው፡፡

“የኔይቱ ...ትርሲተ ወልድ የለችም እንዴ?” አሉ አባ የብርቁን እናት በክርስትና ስማቸው እየጠሩ፡፡

“ዛሬ ስራ ነውኮ የምታድር፡፡” አለች ብርቁ፡፡

“አይ! አይ! አይ! የኔ ነገር ተረስቶኛልና ለካ ዛሬ አቦ ናቸው፡፡ ድንቅ፡፡” አሉ አባ፡፡ “ለመሆኑ የእግሯ ቁስል ደረቀላት?”

“እረ ምንም አልተሻላት ... 'ሰውነቴን' ቦላ ብርድ ብርድ ይለኛል' ስትል ውላ ነው በመጨረሻ በግድ ተነስታ የሄደችው” አለች ብርቁ

“ምን ሆኑ እኔኮ አልሰማሁም?” አለ ዋኪኔ፡፡

“ባለፈው ሳምንት ከሰዐት ዝናብ ሲያንጠባ ጥብ ከውጭ የተሰጣ እህል ልታስገባ ሮጣ ስትወጣ ይሄ ደፉ ጠልፎ ጣላት” አለች ብርቁ፡፡

“ተጉድተዋል?” አለ ዋኪኔ፡፡

“አይ እሱስ ትንሽ ቁስል ነበር። አልድን አለ እንጂ” አለች ብርቂ

“ሰብብ ... ሰብብ ነው እንጂ ሰው በገዛ ደፉ ወድቆ እንዲህ ይሆናል?” አሉ አባ። “እንግዲያማ ... ምን እሰራለሁ ብሄድ ይሻላል... ፈልጊ ያት ነበር ...” አሉአባ በተቀመጡበት ቆነጥነጥ ብለው።

ዝም

“ልጆቼ ደህና ናችሁ ... ገብርዬ ደህና ነህ... አሳውቅሁሁ ... ?”

“ደህና ደህና ... ብርቂ እኛ ከያዝነው ቅጅላቸው እንጅ” አለ ገብረሚካኤል አባ እንደማይሄዱ ስለገባው ተስፋ ቆርጦ።

“አይ... ይጨልማል ባክህ ... አይመሽብኝም ብለህ?”

“ውጪውም ብርድ ነው ትንሽ ተጫውተው ይሂዱ” አለ ዋኬኔ እመሀል ገብቶ። ገብረሚካኤል ገላመጠው።

“ለወይዘሮ ዘርፈሽዋል መታመት ምነው አላየሁ?” አሉ አባ ገብረሚካኤልን በተቀመጡበት ጋቢያቸውን እያስተካከሉ።

“እረ ከዚያው መምጣቴ ነው። እንደው ባንተ ያይ ይሆናል”

“ነፍሳቸው የዘለዓለም ቤት ትውረስና ያ ልጃቸው እንዴት እንዴት አድርጎ መሰላችሁ መታመታቸውን ያወጣው። ሸረ እንደው ስንት የተባረከ አለ በየቤቱ ... ድንቅ!” አሉ አባ።

ገብረሚካኤል የአባ አዝማሚያ አላማረውም። ባገኙት ጊዜ ሁሉ የመታመት ወይ የሌላ ድግስ ዜና ሳይለግሱት አልፈው አያውቁም። ታዲያ ለነገር ነው። የዛሬ ሁለት ዓመት የሞተችውን የባለቤቱን የአስናቀችን መታመት ሲደግስ “ተው ገብርዬ... እንዲህ አይደለም... ደንቡ መጓደል የለበትም... አንድዬ ባይልላትና ባትሰነብት የወለተ ጊዮርጊስን መታመት እንዲህ በቀልድ ...ዋ! አለመታደል ... ”እያሉ የነዘነዙት ትዝይለዋል።

የዛን ጊዜ ጭንቁ አይነሳ...

ግራ ግብት ሲለው “እንዴት ይሻለኛል አባ?” ይላቸዋል።

“አታስብ ገብርዬ አንድ ገንቦ ጠላና አንድ ድፎ ይበቃል ... ተው እንጂ አንድ ሀያ እንጂ ራማ አስፈላጊ ነው ገብርዬ! ... መቼም ብታንስም ጠቦት ነገር አርደህ ሳይበዛ ወጥ ብጤ ብታስይዝ...ዋ! የሞተ ተጐዳ...አይ የአንተ ነገር ለፍታት ትንሽ ገንዘብ ማስፈለጉም አሁን አልተጀመረ...”

“አይ ...አባ እኔ ይህን ሁሉ አልችልም” ሲላ ቸው መረር አድርጎ “ያ ጉደሎ ደስ አይበለው:: አሁን ማን ይመት ለዚህ የማትበቃ ሆነህ ነው? ከወለተ ጊዮርጊስ ነፍስ አህዮችህ በለጡ? ለምን አንዷን አትሸጣትም ገብርዬ? ... ሚች ዘመድ የለው!” ይላሉ ከንፈራቸውን ይመጡና መጽሐፉ— ‘ኢታፍቅርዎ ለአለም’ ሲል ለዋዛ መሰለህ? ‘ወኢዘህሎ ውስተ ዓለም’ ሲል ለፌዝ መሰለህ? ‘ወዮልህ ቤት ንብረቴ ብትል ‘ማለቱም አይደል?”

ወዲያ ወዲህ ብሎ የተባለውንም ያህል ባይሆን እንደ አቅሙ የባለቤቱን መታመት አወጣ:: ታዲያ ከዚያ ወዲህ የትም ያግኙት የት ስለአንድ “ድንቅ” መታመት ደማቅ ስነስርዓት ሳያወሰ አይለቁትም::

“የተባረከ ሲሰጥ እንዲህ ነው ...ድንቅ!” አሉ አባ “ይሄን አይነቱን ብሩክ ነው መጽሐፉ— ወዘኒ ነበረ በተፋቅሮ ምስለ እግዚአብሔር ይነብር” ያለው::”

“ልክ ነው ... ሁሉ ራሱን በወደደበት ዘመን::” አለ ዋኬኔ::ገብረሚካኤል ገላመጠው::

“ይጠጡ እንጂ አባ ... ቆንጆ ...ማነሽ ብርቁ ድገሚያቸው ...አንዳንድ ብለን በጊዜ ወደ የቤታችን እንከተት:: ልጅቱም ብቻዋን ነች፤ በጊዜ

ዘግታ ትተኛ።” አለ ገብረሚካኤል። ሁለቱን አሰናብቶ ተመልሶ ሊመጣ አሰበ።

“ድንቅ” አሉ አባ “በጊዜ እንወጣላት” አረቁአቸውን ጨለጡና ሌላ አሰሞሉ።

“ለዋኬኔም ቅጂለት፤ የውጪውን ብርድ አይችለውም አለዛ ... ” አለ ገብረሚካኤል ቀልጠፍብሎ።

ዋኬኔ ተደነጋገረው። ገብረሚካኤል በዘዴ እንደ ህፃን ልጅ በል በል ብሎ አዋክቦ ሊሸገው መሆኑ ገብቶታል። ‘እቆያለሁ’ እንዳይልም ሰዓቱ ረፍዷል። አባሰ ምን ይላሉ? እንዳይወጣ ደግሞ ... እንዴት ...? የመጣው ይምጣ አባም ያሻቸውን ይበሉ። ምን ይመጣል? ቢበዛ ቢበዛ ...። ዋኬኔ ተጨነቀ።

አባና ገብረሚካኤል ድንገት አረቁአቸውን ጨልጠው ብድግ ብድግ ሲሉ ዋኬኔ በተቀመጠበት ሽቅብ ይመለከታቸው ጀመር፤ ተራ በተራ...

“አ...አ...እኔ ...ትንሽ እቆያለሁ...አ...ማነው ሰው እጠብቃለሁ” አለ።

“የምን ሰው ከመሽ ወዲያ?” አለ ገብረሚካኤል በመገረም ዓይነት።

“አ ...አ” ዋኬኔ ተጠበበ ማምለጫ ፈላለገ።

“እረ ተነሰ ... ልጅቷ ትተኛበት ... አባንም አስቆምናቸውኮ ... በል እንጂ ...” ገብረሚካኤል አጣደፈው ።

ዋኪኔ ብልጭ አለበት። ተነሰቶ ገብረሚካኤልን በዛ በሰፊ መዳፋ በጥፊ ቢያቃጥለው አንጀቱ በራሱ። ግን ከዛ በኋላ “ምነው?” ቢባል ምን አደረገኝ ሊል?

“የምትጠብቀውም ሰው ካለ ከውጭ ጠብቀው እንጂ ... ከሰው ቤት ...?” አጣደፈው።

“እናንተ ትቆዩ እንደህ እኔ ልሂድ?” አሉ አባ ዲማቸውን በመዳፋቸው አሳገጉ።

“እረ ቆይ እንሸኞታለን። በል አረቄህን ጫል ጥና ተነሰ ... አባንም እንሸኛቸው ... ብርቄም በጊዜ ትዝጋ በሯን ... እናቷ እንኳን በሌሉበት... አይደል እንዴ አባ?” አዋከበው።

“ልክ ነህ- ልክ ነህ” አሉ አባ።

ዋኪኔ ተስፋ ቆረጠ። ከዚህ በኋላ መከራከር 'ቁርጡን እወቁልኝ' ነው። አባ ደግሞ ከጠረጠሩ ለነፍስ ልጃቸው ለብርቄ እናት ቱስ ማለታቸው አይቀርም። “ከይሲ!” አረቄውን አንስቶ ጫለ ጠው። አንጀቱ ተቃጠለ።

“እትዩ ብ-ብ-ብርቄ አለች” አንድ ትንሽ ልጅ አንገቷን በበሩ አሰገብታ።

“ማነው?” አለች ብርቁ ከተቀመጠችበት ተነስታ በሩን ከፈተችና፡፡ ልጅቷ የገብረሚካኤል ጉረቤት የጋሽ ደርቤ ትንሿ ሴት ልጅ ነች፡፡

“አ-አባባ ልኮኝ ነው፡፡ ጋ-ጋ-ጋሽ ገብሬ ካለ ሂጂና ጥ-ጥ-ጥሪው ብሎኝ ነው፡፡” አለች ብርቁን ሽቅብ እያየች፡፡ የጋሽ ደርቤ ልጅ ስትናገር ምላሷ ዳንኪራ ይመታ ይመስል ፊደላቷን ረጋግጣ ነው የምታልፋቸው፡፡

“ማነው... ምንድነው?” አለ ገብረሚካኤል ወደ በሩ ጠጋ ብሎ ፡፡

“አባባ እንዳለ ቶ-ቶ-ቶሎ ድረስ... ብሏል... አ-አ-አህያዋን ም-ምጥ ይዟታል... ብ.. ብሏል” በሩጫ ተሸክማ የመጣችውን ዝርክርክ መልዕክቷን ቁርጥ ቁርጥ ከሚል ትንፋሿ ጋር አደባልቃ ዘረገፈችው፡፡

ገብረሚካኤል ተደናገጠ፡፡ ሊወጣ ካለ በኋላ ዕቃ እንደረሳ አይነት መለስ አለና በሹክሹክታ፡፡

“ገንዘቡን... አምስት ብሩን” አላት ብርቁን፡፡

“የምን አምስት ብር?” ጠየቀች፡፡ አባና ዋኬኔ ይመለከቱዋቸው ጀመር- ብርቁንና ገብረ ሚካኤልን፡፡

“አህ! ... አ!” ብሎ ወጥቶ ሮጠ ወደ አህያው፣ እየተራገመ፡፡

“ኡፍ...ፍ” ሰውነቱ መለሰ አለለት ዋኪኔ።
ተደላድሎ ተቀመጠ።

“ትቆያለህ መሰል ...?” አሉ አባ በቆሙበት
ቁልቁል ዋኪኔን እየተመለከቱ።

“አ ... አዎ ትንሽ ...”

“ታመሽ እንደሁ?”

“አይ ... አይ አልቆይም”

“እንግዳው አብረን እናዘግማለን ... እግረ
መንገድህን ትሸኘኛለህ” ብለው ተቀመጡ።

ዋኪኔ ብሽቅ አለ።ጉብረሚካኤል ሲሄድ አባም
ተከትለው ይወጣሉ ብሎ ተማምኖ ነበር።
“ብሽታ!”

“ብርቂ...”ብሎ አረቂ አስቀዳ ዋኪኔ፣ለአባም
ለራሱም። ብርቂ መጀመሪያ ለአባ ቀጥላ ለእርሱ
ቀድታ ቀና ስትል ሳቅ አለችለት። ደስ ደስ
አለው። አሁን አባ አንድ ሁለት ብለው ሲሰለቻ
ቸው ይወጣሉ ከዚህ... ብርቂ...

“እርጉዝ ኖራለችና?” አሉ አባ።

“ማ?” ዋኪኔ በሀሳብ ከሄደበት ተመለሰ።

“የገብሬ አህያ”

“እ...አዎ”

“ሶስት ሆኑለት ማለት ነው...”አሉ አባ ከፊት
ለፊታቸው ባለው ግድግዳ ላይ አይኖቻቸውን
ተክለው ውስብስብ የሂሣብ ስሌት እንደሚያሰሉ
አይነት።

“እ ... እ” አለ ዋኬኔ፡፡አይኑ ብርቁጋ ነው፤ የእርሷም አይኑ ከእርሱ፡፡ ከዛው ከሰፊው አልጋ ግርጌ ሰብሰብ ብላ ተቀምጣ ታየዋለች፤ ያያ ታል፤ ይነጋገራሉ በመላ፡፡

“አሁን ድጋሚ ታረግዛለች ...ምን አለ በሉኝ ዋዛ አሁያ አይደለችም” አሉ አባ፡፡

“አዎ... ከበረታ” አለ ዋኬኔ አይኖቹን ከብርቁ ሳይነቅል፡፡ ፈገግ አለችለት፡፡ ፈገግ አለ፡፡ ሁለመናዋ ቁንጅና ሆኖ ታየው፡፡ ‘ያ ነገር እኔና አንተ ብቻ የምናውቀው ... ያ’-መስታወት አይኖቿ፤ ‘በል እንጂ’ ... ጐጠጐጥ ጡቶቿ፤ ‘እስቲ ጫፊን’ - ወንዲላ ገላዋ፤ ... ሁሉም...

“ሀ! ሀ! ሀ! ሀ! ያለች እንደሁ ማቆሚያ የላትም” አሉ አባ፡፡

“ማ፡”

“የገብሬ አሁያ”

“እ...እንደባለቤቷ”

ዋኬኔ እንደገመተው አባ ሁለተኛዋን መለኪያ እንደሸኘ፡፡

“ዋኬኔ እኔ ብሔድ ይሻላል አንተ ሳትቆይ አትቀርም”አሉ ጋቢያቸውን ወደ ትክሻቸው እየሰበሰቡ ተነሱና፡፡

ጭጭ፡፡

“በሉ ደህና እደሩ ... የኔይቱ ደህና እደሪ ... ታዲያ በጊዜ በርሽን ዘግተሽ ተኚ። ስትመጣ ንገሪያት ለትርሲት መምጣቱን” አሉ።

“እሺ” አለች ብርቂ አባን ለመሸኘት ወጥታ ከበር ቆመችና።

“እ ... ማነሽ የኔይቱ” አባ መለስ ብለው በሹክሹክታ ያወሩ ጀመር ከብርቂ ጋር። ከውጭ ስለሆኑ ዋኬኔ ምን እንደሚሉ መስማት አልቻለም።

ዋኬኔ ከተቀመጠበት ሆኖ ብርቂ ገልጣ ከተወችው መጋረጃ ጀርባ አልጋው ይታየዋል— አረንጓዴ ባለሽንተረር ልብስ ለብሶ። ሳያውቀው ከተቀመጠበት ተነስቶ ወደ አልጋው ሄደ። ብርቂ ተቀምጣበት የነበረው ቦታ ለየት ብሎ ይታያል፤ የግማሽ ክብ ቅርፅ ይዞ ጉድጉዶ— የብርቂ ቅርፅ። ዋኬኔ ቀኝ እጁን ሰደድ አድርጎ ዳሰስ አደረገው። እንደሞቀ ነው— የብርቂ መቀት። ቡጢ የሚያክል ሰሜት በደረቱ ሽቅብ ቁልቁል አለበት። ፊቱን አዞረና ጉድጓዳው ቦታ ላይ ቁጭ አለበት...።

ዋኬኔ ከውጭ የሶስተኛ ሰው ድምጽ የሰማ መሰለው። ወዲያው አዲስ መጤው ወደ ውስጥ ዘለቀ።

“እግዜር ይወድልህል ... ?! አሁን እግዜር ይወድልህል የምትሰራውን ስራ...?!” እምባረቁበት

በብርቁ አልጋ ላይ በተኮፈሰው ዋኬኔ ላይ።
“በዚህ ዕድሜዬ አንተን ፍለጋ በየመሸታ ቤቱ
ስቆረቁር ልደር?!” አዲስ መጤው የወፍጮ ቤቱ
ባለቤት፣ የዋኬኔ ጌታ ምርኩዛቸውን ወደፊት ገት
ረው ይዘው በንዴትና በእልህ ወለሉን ወጋ አሁ
ንም ወጋ፣ ድልቅ ያደርጉታል።

“ምን የሚሉት ፈሊጥ ነው የሰው በርበሬ
ከቤት ወስዶ ማሳደር? ወይ አንደኛህን እንደዛ ወስ
ላታ ሌባ እንደ ነስሮ የደንበኞቹን እህል ከቤት
እየወሰድክ ሁለት ሶስት ኪሎ መቀነጣጠብ ጀም
ረህ እንደህን ቁርጡን ንገረኝና መፍትሄውን
ልፈይድ ... ”

“እረ እኔ መሸብኝና ... ” ዋኬኔ ጀመረ።

“ተው! ተው! ዘዴአችሁን መች አጣሁት ...
ከደንበኞቹ፣ ከሰፈሩ ልታቆራርጡኝ ነው እንጂ።
ከመሸ መጥተው 'በርበሬዬን ውለድ' ሲሉኝ ሴት
የዋ ከየት ላምጣው? ደግሞ 'መሸቶብኝ' ይላል።
የሚመሸብህ ከሆነ ከመጀመሪያው ለምን ተቀብ
ልካቸው? ደግሞስ ቢመሸ ከዚያው ከወፍጮ ቤቱ
ያድራል እንጂ ያንተ ቤት የአደራ ቤት አይ
ደል ...” ሰውየው በንዴትና በእልህ ይንቀጠቀ
ጣሉ።

“መንገድ ልቀንስ ብዬ ነው...በጥዋት ጀንበር
ላደርስ...”

“እረ ጀንበር አትውጣልህ! እውነት ይሄ
ጊዮርጊስ እንዳለ ... ደሞ 'ጀንበር' ይለኛል። ብቻ

ጥፋተኛው እኔ ነኝ... ለማንኛውም ጠዋት እንነጋ
ገራለን። አሁን ቶሎ ካስቀመጥከበት ስርቻ ሄደህ
የሴትየዋን በርበሬ ከቤት አድርሱ... ጽኑ! ...ከ!
...ከ! ምን ታደርግ... እኔ ነኝ... ምን ታደርግ...”
ከፈታቸው ያለውን ሁሉ በምርኩዛቸው እየጠነ
ቆሉ ዞረው ወጡ ... ሄዱ።

ዋኪኔ በቆመበት ደርቆ ቀረ።

“አትበሳጭ...አይዞህ” አሉ አባ “ወትዕግሥት
ግብር ፍፁም ባቲ ይሏል ታገስ የኔ ልጅ።የሰው
ገንዘብ መጥፎ ነው። የኔ ልጅ ወዲያ አድርስና
ተገላገል” አባ ያፅናኑት ጀመር። “ወንሕነኒ
ይደልወኑ ንትፋቀር በበይናቲኑ ... ” ቀጠሉ አባ
“እኛም ከትዕግስት ጋር እንፋቀር ሲል ነው
ልጄ ... ”

ዋኪኔ ምንም አልተናገረም። ጨርቅ ቆቡን
ከጣውላው ወንበር ላይ አንስቶ ወጣ። ሁለት
ሶስት እንደተራመደ ለብርቄ የሰጣት አምስት
ብር ትዝ ብሎት መለስ ሲል ከውስጥ ድምፅ
ተሰማው።

“የኔይቱ ... ነይ ወዲህ ...” አባ።

ደንገጥ ብሎ ቆመ ዋኪኔ።

“ቆይ እንጂ ... እንዴ...እረ ቆይ በሩን ልዝ
ጋው ... ” ብርቄ።

“ድንቅ ...” አባ—።

በሩ ከውስጥ ተዘጋ። ተቀረቀረ።

ዋኪኔ እንዴት ዞሮ መንገዱን እንደቀጠለ እያውቅም፡፡ የሰማውን ማመኑ ከብዶታል፡፡ “አባና ብርቄ? ጉድ ነው! አባና ብርቄ? ...” ይላል አሁንም አሁንም እየደጋገመ፡፡

ከፊት ለፊቱ የሚመጡ አንድ ሴትየ “ዋኪንዬ እንደምን አመሸህ?” ሲሉት ነው ከእንቅልፉ የባነነው፡፡

“ደህና! ደህና ...ከየት ነው ...ከመሸ...ደህና?” ተደነባበረ፡፡

“አሞኝ ሰነበተ እባክህ ... ጤና ጠፋ፡፡አልቻልኩም ... በል ደህና እደር ዋኪንዬ ...” ብለውት አለፉ፡፡

ዋኪኔ ባለበት ዞሮ ይመለከታቸው ጀመር ሴትየዋን፡፡ ድንጋጤም ፍርሀትም ደስታም ሳቅም ... ሁሉም ተሻሙት፡፡

ሴትየዋ ወደ ቤታቸው ደረሱ፡፡
ሮጠ፡፡ ሮጠ ዋኪኔ፡፡ ከዚያ ሰፍራ ጠፋ፡፡ ከጨለማው ውስጥ ገብቶ ተሰወረ፡፡ ሮጠ እየሳቀ—

“አባ! አባባ ቄሱ
ዳቦ ሲቆርሱ
እልም ድልቅ
አሊ... ሀ! ሀ! ሀ! ...”
ታየው ቤታቸው ሲደርሱ ሴትየዋ—ትርሲተ ወልድ— የብርቄ እናት—

“ ... አባባ ቄሱ
ዳቦ ሲቆርሱ...ሀ! ሀ! ሀ!”
ሮጠ ዋኪኔ፡፡

ፍርሀት

ግ ... ም እያለ ከሚወርደው ዝናብ ጋር ተዳ ምሮ የሚብረቀረቀው መብረቅ፣ የሚያስገመግመው ነጐድጓድ የምሽቱን ሰማይ እየሰነጣጠቀ፣ እየቦዳደሰ፣ እየደረማመሰ ከመሬት ላይ ሊቆልለው የቆረጠ፣ የተነሳ ይመስላል፡፡

ምሽቱ ባይገፋም አለቅጥ የሚደበላለቀው ሰማይ ዙሪያውን ጨለማ አከናንቦታል ... ፡፡ ድጋሚ ሰማይ ከጥግ እስከ ጥግ አፉን ከፈተ ... ሰፊቱ ለቀቀ ... ተተረተረ ... እሱው አስደንግጦ እሱው ደነገጠ ... ጮኸ ...

በሕክምና መስጫው ከፍል ግድግዳ ላይ ከፍብለው የተገጠሙት ሞለል ያሉ መስታወት መስኮቶች ተርገፈገፉ፤ ተርበተበቱ፤ በክፍሉ ጣሪያ ላይ በተርታ የተደረደሩት ፍሎረሰንት አምፖሎች እልም ድርግም አሉና ድጋሚ ልብ ገዙ ... ቦግ እልም... ቦግ ብለው መልሰው ነፍስ ዘሩ ...በሩ፡፡

“ይሄ ዝናብ ኤሌክትሪኩን ሊያቋርጠው እንዳይሆን ብቻ” ብላ አሰበች ሲስተር ሰሎሜ፡፡

ስራዋን አቋርጣ፣ ፊቷን መልሳ ከጀርባዋ በተሽከርካሪው የብረት አልጋ ላይ በጀርባው የተንጋለለውን የአእምሮ በሽተኛ ተመለከተችው፡፡ በነበረበት እዛው በብረቱ አልጋ ላይ ሳይንቀሳቀስ በጀርባው ተንጋሏል፡፡

ወደውጭ በተነፈሰ ቁጥር ኮረፍረፍ እያለ ገር በብ ባሉት ከንፈሮቹ መሀል አስጠሊታ አረፋ ወደ ውጭ ይወጣል፡፡ መልሶ ወደ ውስጥ ሲተነፍስ ደግሞ አየር አጥቶ የሚቃትት፣ የሚጨነቅ ይመስል የታች ከንፈሩ ወደላይ ተስቦ ከፊት ለፊት ካሉት ገጣጣ ጥርሶቹ ጋር ይጣበቃል፡፡ ከአልጋው ተርፎ ሊፈስ የተቃረበው ግዙፍ ጥቁር አካሉ የተሰጠውን የዕንቅልፍ ማስተኛ መድሀኒት ተቋቁሞ፣ አሸንፎ ከላይ የተደረበችለትን ስስ ነጭ የሆስፒታል ጨርቅ ገፍ ጥሎ፣ አፈፍ ብሎ ራቁት ግንዱን የሚነሳ ይመስል ፍርሀት ገባት፤ አተኩራ ተመለከተችው፤ ገረመመችው፡፡

ከታች ከበስተግርጌ ከነጩ ጨርቅ አልፈው ብቅ ብቅ ያሉት ሰፋፊ እግሮቹ ከየቁርጭምጭ ሚታቸው ከፍ ብሎ በታሠሩበት የኘላሰቲክ ቀለበት ተከርክረው ከፉኛ! ቆስለዋል፡፡

እብዱ ...የአእምሮ በሽተኛው...ይንዘፈዘፋል... ይቆይ ይቆይና እንደገና እንደ ታረደ በሬ ይነዝረዋል፣ ይመታዋል ...፡፡ ሳይታወቃት አማተበች፡፡

“ካልጠፋ ስራ ለምኖ መኖር እያለ ሰው ከአእምሮ በሽተኞች ሆስፒታል ነርስ ይሆናል?” ትላለች ከጓደኞቿ ጋር ስትጫወት የገዛ ስራዋን እያጥላላች፡፡

በተቻላት መጠን ሀሳቧን አሰባሰባ ሀኪሙ እንዲዘጋጅላቸው ያዘዟትን የሕክምና ዕቃዎች ፈጠን ፈጠን እያለች ማዘጋጀቷን ቀጠለች፡፡

መንፈሷ ግን ሲረጋጋላት አልቻለም፡፡ አሁንም አሁንም ዞር እያለች በትከሻዋ ላይ እየተገላመጠች ትገረምመዋለች— ከኋላዋ በብረቱ አልጋ ላይ በጀርባው የተንጋሰለውን የአእምሮ በሽተኛ፡፡ “እንደ እብድ የምፈራው ነገር የለም...” ትላለች ወሬው ሲነሳ የደስ ደስ የሞላው የሕፃን የሚመስል ቆንጆዬ ፊቷን ኮሶ የጠጣች ይመስል አጩ ማዳ፡፡ “ ... ሽውራራው ዕድሌ አንቀሻቅጥ ከነርሶች ማሰልጠኛ ትምህርት ቤት ሲከተኝ ሰነባ ብቶ እዚህ ከእብድ ጋር ይቀላቅለኛል ብዬ መች ጠረጠርኩ? እኔማ የመሠለኝ... ሆ!... እንደ እብድ የሚያስፈራ ነገር አለ?በስመአብ!” ትላለች፡፡

ሶሎሚ ከነርሶች ማሰልጠኛ ተመርቃል፤ ሲሰተር ተብላ አሁን ያለችበት ሆስፒታል ውስጥ ማገልገል ከጀመረች አራተኛ ወሯን ይዛለች፡፡ ግን መልመድ የሚሉት ነገር ፍፁም አልነካካ ትም፡፡

“ሰው እንዴት ከእብድ ጋር ይላመዳል? ... ዘሎ ካነቀኝ በኋላ የምን መላመድ አለ ... ሆ!” ትላለች፡፡ “አንቺ ደሞ ሁሌ ፈርተሽ እንዴት ነው? መቼ ነው የምትለምጂያቸው?” ሲሏት አብረዋት የሚሰሩ ነርሶች፡፡

“አትፍሪያቸው ...ስትፈሪያቸው ነው ጭራሹን የሚዳፈሩሽ” ይሏታል ልምድ ያካበቱት እነ ሲሰተር አዛሉ፡፡

“እኔ የቸገረኝ መፍራቴ ነው እንጂ መቼ
የእብዶቼ መዳፈር ሆነና ... ካልፈራጃቸውማ ቢዳ
ፈሩኝስ ምን ቸገረኝ ነበር” ትላለች የታች ከንፈ
ሯን አሞጥመዋል።

አብረዋት ለሚሠሩ የሰራ ባልደረቦቿ ሁሉ
መሣቂያ ነች። እብድ አይታ ጥግ ስትይዝ ወይ
ሮጣ ካንዱ ክፍል ስትገባ በሳቅ ፍርስ ይላሉ።

“እንዲህ ሆነሽ እንዴት ልትዘልቂው ነው?”
ይሏታል ከፊሎቹ። “አይዞሽ እኛም መጀመሪያ
ስንመጣ እንፈራቸው ነበር...ትለምጂያለሽ” ይሏ
ታል የተቀሩት። እሷ ግን አልዋጥልሽ ብሏታል
“መልመድ ብሎ ነገር ... እብድን? ካነቀኝ
ወዲያ...? በስመአብ!” ትላለች ስታስበው መላ
ሰውነቷን እየነዘራት።

ያለፈው ሰዎን ሁኔታው እንደማያዛልቃት
ስትረዳ፣ የሚለመድ መስሎ አልታይሽ ቢላት
ለአስተዳደሩ ቢሮ ማመልከቻ አስገባች። ወደሌላ
ሆስፒታል አለዛም ወደ ሌላ ክፍል እራቅ
አድርገው እንዲመድቧት ... አለ አይደል ...ወደ
መዝገብ ቤት ... ወይ ... ላቦራቶሪ... ብቻ የትም
ይሁን እብድ ወደሌለበት ...። ቢሆንም እስካሁን
ምንም መልስ አላገኘችም። “...ሆ! ሰው እንዴት
ከእብድ ጋር ይኖራል...?”

ድንገት ከጀርባዋ ድምፅ ተሰማት። ፈጠን
ብላ ፊቷን መለሰች።

“ምነው... ደነገጥሽ? አይ ያንቺ ነገር!” አለች ሲስተር አዛሉ በሩን ከፍታ ወደ ውስጥ እየገባች:: አብረው ነው የሚሠሩት:: ስትመደብም የሲስተር አዛሉ ረዳት ሆኖ ነው የተመደበችው፤ ሲስተር ሶሎሜ::

“ሆ! ሆ! ...” አለች ሶሎሜ አልጋው ላይ ወደተኛው አእምሮ በሽተኛ ገልመጥ ብላ::

“ሂ! ሂ! ሂ! ...” ሲስተር አዛሉ ሳቀችባት:: “ ... የተኛም ትፈሪያለሽ እንዴ ...አይ ሶሎሜ”

“አሀ! ለምን አልፈራም ...እብድ መሆኑ ቀረ እንዴ ... እንዳው አያድርገውና ድንገት ቢነሳሰ...?” ያንን ስስ የታች ከንፈሯን አሞጠሞ ችው::

“ማስተኛ መድሀኒት እንደተሰጠው እያወቅሽ ... ?” ሳቀችባት ድጋሚ::

“ዎ ... ዎ! ... ሳቂ ሀእ ...”

“ተነሰ ብትዩው ቢያንስ ለሚቀጥሉት ሁለት ሰዓታት ንቅንቅ አይልም” አለች ሲስተር አዛሉ ሰዓቷን እየተመለከተች::

“ለማንኛውም ጠንቀቅ ነው ልጄ ...መፍራት አይገልም” አለች ሶሎሜ ያዘጋጀቻቸውን የሕክምና መሣሪያዎች በተሽከርካሪ ትሪ ላይ ደርድራ ወደ በሽተኛው እያስጠጋች::

“በጣም ተጉድቷል እሁንስ ... ” አለች ሲስ ተር አዛሉ ወደ አእምሮ በሸተኛው ተጠግታ የታ ሰረባቸው የኘላስቲክ ቀለበቶች የከረከሯቸውን፣ ያቆሰሏቸውን ቁርጭምጭሚቶችን እየተመለከ ተች።

“ለምንድነው ግን የሚታሠረው ... ” ሶሎሚ ጠየቀች።

“የባሰ ነዋ አለበለዚያ ... ራሱን ይጉዳል”

“እሱማ አደገኛ እብድ ስለሆነ... እንደሆነማ ገብቶኛል። ግን አለ አይደል ... በለስላሳ ነገር ቢታሠር ... ማለቴ ... በጨርቅ ወይ ...” ያዘጋ ጀቻቸውን የህክምና ዕቃዎች በትሪው ላይ እያስ ተካከለች ጠየቀችት።

“አየሽ አንዳንድ እብዶች አልፎ አልፎ አስቸ ጋሪ ይሆናሉ። ያን ጊዜ ደግሞ የሚያደርጉትን ስለማያውቁ ራሳቸውንም እስከ መጉዳት ድረስ ሳሉ። የገዛ አካላቸውን ከወለሉ፣ ከግድግዳው ... በቃ ካገኙት ዕቃ ጋር የሚቀጠቅጡ አሉ። በአካ ባቢያቸው ሰው ካገኙ የሚተናኮሉም ብዙ ናቸው። ታዲያ እነዚህ በተለየ ቦታ ተከልለው ካልተጠበቁ እንደው በጨርቅ እራፊ ሽብ አድር ገሽ ብትተያቸው ለራሳቸውም ለሌላውም አደ ገኛ ነው የሚሆኑት።”

“ታዲያ አትፍሪያቸው የምትሉኝ እነዚህን ነው?” ግርም ብሏት ጠየቀች ሶሎሚ።

“ሂ! ሂ! ... አይ አንቺ ... ሁሉምኮ አንድ አይደሉም ሶሎሜ:: የአንዱ ጤነኛ ፀባይ ከሌላው ጋር አንድ እንደማይሆን ሁሉ የእብዶችም እንደ ዛው የተለያዩ ነው::”

“እንዴት ... ? ጤነኛ ሌላ እብድ ሌላ”

“እንዴት ብዬ ላስረዳሽ ... ስልጠናችሁ ላይ አልወሰዳችሁትም እንዴ? ... የተለያዩ ናቸው ... አንዱ ምንም የማያውቅ ገና ጡጦ እንዳልጣለ ህፃን ሲሰቅ፣ ሲፍለቀለቅ ይውላል፤ ሌላው ጥግ አስደግፈሽው እንደሄድሽ ብትር ቀኑን ሙሉ ከአንድ ቦታ ተገትሮ ሲተክዝ ታይዋለሽ፤ ይህ ኛው ከአምላክ የተላከ መሲህ መሆኑን እየማለ፣ እያነባ ሊያሳምንሽ ይጥራል፤ ያኛው ጥርሱን አግ ጥጦ፣ አይኖቹን ጎልጉሎ የታሠረበትን ክፍል የመዝጊያ ፍርግርግ ብረት ጨብጦ እየነቀነቀ፣ እያንገጫገጩ፣ ለሀጩን እያንጠባጠበ ይጎመጅሻል ... ምን ልበልሽ የተለያዩ ናቸው::”

“በስመአብ!” አለች ሶሎሜ ሳይታወቃት::

“እኔኮ አንዳንዴ ለምን ነርስ እንደሆንሽ አይ ገባኝም ...” አለች ሲስተር አዛሉ ራሷን እየነቀነ ቀች:: “ ... ግን አይዞሽ ትለምጂያለሽ አትፍሪ ያቸው ... ከሰንት አንዱ መሰለሽ አደገኛ የሚሆን ... ”

“እህ! ከሰንት አንዱ ቢያጋጥመኝስ ... ትቀል ጃለሽ እንዴ?!”

“አያጋጥምሽ ነው እሱማ ...” ሳቀች ሲሰተር አዛሉ፡፡ “ ...ግን አደገኛዎቹ ተለይተው ስለግጦ በቁ የት ብለው ያገኙሻል?” አለች በጀርባው የተንጋለለውን የአእምሮ በሽተኛ ገልመጥ ብላ ተመልክታ፡፡

“ቆይ ... ለምሳሌ ይሄ አደገኛ ነው ... አይደል?” ሶሎሜ ከንፈሮቿን ወደ አእምሮ በሽተኛው አሞጥሙጣ ጠየቀች “ ... ሆ! ...አጋጣሚኮ አስጠንቅቆ አይመጣም”

“አ ... ዎ ... ” ሲሰተር አዛሉ አመነታች፡፡ “ ... ግን አየሽ የእብዶች ፀባይ እንደ በሽታው ባህሪ ሊለዋወጥ የሚችል ነው፡፡ ለምሳሌ ይሄን ያየሽ እንደሆነ ዛሬ ይደብተዋል ... ነገ አውሬ ይሆናል ... ይቀያየራል ...ግን እርግጥ ሲነሳበት መቼስ ... መጥፎ ነው፡፡”

“ለዚህም ነው የታሠረው ...አይደል ...በቃአ! ... ሆ!” ፊቷ ቅጭም አለ የሶሎሜ፡፡

“እሱስ ልክ ነሽ ያስፈራሉ ...ይሄ ራሱ አንዴ ሲሰተር ሳምራዊትን ጉድ ሊሠራት ነበር አሉ... ዘበኞች ደርሰው አስጣሏት እንጂ፡፡ከዛ በኋላ ነው ለብቻው አንድ ክፍል ውስጥ እንዲደረግ የተወሰነው፡፡”

“እንዴት 'ጉድ ሊሠራት' ... ምን አደረጋት?” ተቻኩላ ጠየቀች ሶሎሜ፣ ለማወቅ ጓጉታ፡፡

“ተይ...ተይ እሱንማ ከነገርኩሽ አንድ ቀንም አትውይ እዚህ ግቢ ... ብቻ ዋናው ነገር አለመፍራት ነው”

“አሀ! ንገሪኝ እንጂ ... ጭራሹን አስፈራራሽ ኝኮ” ወጥራ ያዘቻት፡፡

“ምኑን ልንገርሽ ...? ተነስቶበት ካጋጠም ሽው ሊጎዳሽ ይችላል ... ሊያንቅሽ፣ ሊገልሽ ይችላል፡፡ ደግሞ ሴት መሆንሽን አትርሺ ... የፈለገውን ቢያደርግሽ ሰው ካልደረሰልሽ በስተቀር አትታገይው ነገር አውሬ፣ አትቆጫው ነገር ደንቆሮ ... ”

“ይኸውልሻ!... በስመአብ!” ዘገነናት ሶሎሜ፡፡

ያሉበት ክፍል በር ተከፍቶ ዶክተር ዳዊት እንደሁሌው ጣደፍ ጣደፍ እያሉ ገቡ፡፡ ስራ ቢበዛ ባቸውም ባይበዛባቸውም ሁሌ እንዲህ ናቸው፣ ቸኮል ቸኮል ማለት ይወዳሉ፡፡

“እቃውን አዘጋጅተሽ ጨረሰሽ?” አሏት ሶሎሜን ገና በሩን ሳይዘጉ፡፡

“አዎ ዶክተር” አለች ቀጥ ብላ ቆማ፡፡

“አዛለች ቀለበቶቼን ከእግሮቼ ላይ አውልቂልኝ ... ፈጠን” ጥግ ወዳለው የእጅ መታጠቢያ ሳህን ራመድ ብለው እጆቻቸውን ይለቃለቁ ጀመር-ሀኪሙ፡፡

ሲስተር አዛሉ ወደ አእምሮ በሸተኛው ተጠግታ እግሮቹ የተሸፈኑበትን ስለ ጨርቅ ወደ ላይ ሰብሰብ አደረገችና ቀለበቶቹን ማውለቅ ጀመረች፡፡

ወዲያው ሀኪሙ የእጅ ጓንቲአቸውን አጥልቀው ወደ በሸተኛው ተጠጉ፡፡ በእርጋታ አጠኗቸው— የበሸተኛውን የቆሰሉ፣ ዙሪያቸውን የተከረከሩ ቁርጭምጭሚቶች፡፡

“በጣም ጎድተውታል እነዚህ ቀለበቶች” አሉ ሀኪሙ በለሆላስ ለራሳቸው እንደሚያወሩ አይነት፡፡ በመቀስ ጫፍ የቆነጠሩትን ጥጥ ማጠቢያው መድሐኒት ውስጥ እየነከሩ ቁሰሉን በጥንቃቄ መጥረግ ያዙ፡፡ ሁለቱ ነርሶች ሀኪሙ የሚፈልጉትን እቃ በተራ እያቀበሏቸው፣ የተጠቀሙበትን እየሰበሰቡ ቆሙ፡፡

ድንገት በሸተኛው በእንቅልፍ ልቡ እንደሚታዥ ሰው ተወራጩ፡፡

“ስንት ፍሬ ነው የተሠጠው?” አሉ ሀኪሙ ካቀረቀሩበት ቀና ሳይሉ አይኖቻቸውን ብቻ አቅንተው ሲስተር አዛሉን በግንባራቸው እየተመለከቱ፡፡

“አራት ነው ...አራት ነው የታዘዘለት” አለች ሲስተር አዛሉ፡፡ ሀኪሙ እንዳቀረቀሩ ሰራቸውን ቀጠሉ፡፡ ሆኖም አንድ የከነከናቸው ነገር እንዳለ ሶሎሜ ጠረጠረች፡፡ ነገሩ ሁሉ አላምርሽ አላት፡፡

በሽተኛው በእንቅልፍ የተደበተ ቢሆንም እረፍት የለሽ ሆነባት። ከፉ ከፉው ታሰባት “ሆ! ... ፈጣሪዬ ...”

ሀኪሙ የበሽተኛውን እግሮች አክመው፣ መድሐኒት ቀብተው እንደጨረሱ “ሲስተር አዛሉ ... እሰራለች” አሉና ወደ እጅ መታጠቢያው ላህን አመሩ።

ሲስተር አዛሉ የበሽተኛውን እግሮች በጥጥና በፋሻ አሰራ እንደጨረሰች “ወደ ክፍሉ ይመለሱ...? ዶክተር” አለች አዶኖቿን በሀኪሙ ጀርባ ላይ ሰክታ።

“እ ... አዎ ... እ ... ከምግብ ጋር የሚሠጠውን መድሐኒት ጽፌ ጠረጴዛሽ ላይ አድርጌዋለሁ ... እንዳይረሳ።”

ሀኪሙ የክፍሉን በር ከፍተው ወጡ።

ሁለቱ ነርሶች በሽተኛው የተኛበትን ተሽከርካሪ አልጋ እየገፉ ሁለተኛ ፎቅ ላይ ከሚገኘው ሕክምና መሰጫ ክፍል ወጡና በረጅሙ መተላለፊያ አልፈው ምድር ቤት ወደሚያወርዳቸው አሳንሰር አመሩ። ድንገት ህይለኛ መብረቅ ጣለ። በመተላለፊያው ጣሪያ ላይ በተርታ የተሰለፉት ፍሎረሰንት መብራቶች ድርግም... ብልጭ... አሉ።

“የዛሬው ዝናብ ደግሞ ... ሌላ ነው” አለች ሲስተር አዛሉ በሽተኛው የተኛበትን ተሽከርካሪ አልጋ ከፊት ለፊት እየሳበች።

“ጀኔራተር እንዴት አያዘጋጅም፡፡ ግን ...በሽተኛ ደዞ በኤሌትሪክ ብቻ መተማመንኮ ...” አለች ሶሎሜ መብራት ቢጠፋ ህመምተኞችን መጠበቅ ምን ያህል አስቸጋሪ እንደሆነ ታይቷት፡፡

“ጀኔራተርማ አለ ... ግን ያለፈው ሰሞን 'ተበላሽ' ሲሉ የሰማሁ መሠለኝ ... የተሠራ አይመስለኝም” አለች ሲሰተር አዛሉ፡፡

አልጋው ላይ ዚ ብሎ የተገጋለለው በሽተኛ ሲነቃነቅ ያየች መሠላት ሶሎሜ፡፡

“አንቺ! ... ” አለች ደንገጥ ብላ “ ... ሸረ ደሄ ሰውዬ ይነቃነቃል”

“አበደ እንጂ አልሞተ ... እህእ ... ሲነቃነቅ ምን ይገርማል? ላንቺ ሲባል እብድ ሁሉ በድን መሆን አለበት ማለት ነው” አለች ሲሰተር አዛሉ እያሾፈች፡፡

“ደግሞ ለምን ልብስ አይሠጠውም ... የህመምተኞች ልብስ?” ሶሎሜ ጠየቀች፡፡ በሽተኛው እራቁቱን መሆኑ ከቅድም ጀምሮ ሲከነክናት የቆየ ጥያቄ ነው፡፡

“መች እላዩ ላይ ያሰነብተዋል ... ወዲያው ነው ቀዳዶ፣በጫጭቆ የሚጥለው” አለች ሲሰተር አዛሉ ተሽከርካሪ አልጋውን ወደ አሳንሰሩ በር እያስጠጋች፡፡

ሲሰተር አዛሉ የአሳንሰሩን መጥሪያ ተጭና በሩ እስኪከፈት መጠባበቅ ያዙ። ወዲያው በሩ ተከፈተና የበሽተኛውን አልጋ እየገፉ ወደ ውስጥ ገቡ። ከውስጥ ሰው አልነበረም።

ሲሰተር አዛሉ ድንገት መለሰ ብላ “ወይ ሶሎሚዬ ... መድሐኒት የታዘዘበትን ወረቀት ረሳሁት ... እታች ጠብቂኝ መጣሁ ...” አለችና ከአሳንሰሩ ክፍል ወጥታ ወረቀቱን ለማምጣት ሮጠች።

የአሳንሰሩ በር ተዘጋ። ጠባቢን ክፍል የሞላት ደብዛዛ ብርሀን ቅፍፍ አላት ሶሎሚ። ቶሎ አለችና ምድር ቤት ‘ዐ’ የሚለውን ቁጥር ተጫነችው። አሳንሰሩ ፈልሰሰ እያደረገ ከዛ ከፈራችው እብድ ጋር ይዟት ቁልቁል ወረደ፤ ወደ ምድር ቤት። ብዙም አልሄዱ ድንገት ያሉበት የአሳንሠር ክፍል ተንገጫገጩት-“ገም... ገጭ... ከር... ከር... ከርሀ-ከር ...” አለችና ቆመች። ባንድ አፍታ በክፍሏ ውስጥ የነበረው ደብዛዛ ብርሀን ውድም አለ።

“ኤሌትሪክ!”

ሰውነቷ ቀዘቀዘ ... አፏ ደም ደም አላት።

በጨለማው ውስጥ ገልመጥ ገልመጥመጥ ብላ ዙሪያዋን ለመመልከት ሞከረች። ነገር ግን በአካባቢዋ ጭላንጭል እንኳን አልነበረም። ሳታውቀው! ሳታስበው ድቅድቅ ያለ ጨለማ ዋጣት።

ወደ መዝጊያው ተጠግታ ለማዳመጥ አሰባቸው፡፡ ወደፊት ተራመደች- እጆቿን አስቀድማ... ተጋጨች፤ ከእብዱ እግር ጋር ተጋጨች ... እብዱ አቃሰተ!

ለጥቂት ደቂቃዎች ባለችበት ደርቃ ቀረች፡፡ እንደገና እራሷን አረጋግታ ቀስ ብላ ጥግ ጥጉን እየታከከች ወደ በሩ ተጠጋች፡፡ ጆሮዎቿን መዝጊያው ላይ ለጥፋ ለማዳመጥ ሞከረች ... ተጠባበቀች ... ነገር ግን ምንም ድምፅ ልትሰማ አልቻለችም ... አሳንሰሩ በሁለት ደርቦች መካከል ታስሮ እንደቆመ ተረዳች፡፡

ድንገት ሰውነቷን ነበራት ... ፍርሀት፡፡ ደበደበችው በሩን... አቀለጠችው፤ ጡጫ ጨብጣ ደለቀችው ... ግን እሷው ራሷ ከምትፈጥረው ድምፅ ሌላ ምንም መልስ አላገኘችም፡፡

ፊቷን መልሳ የአእምሮ በሽተኛው በተኛበት አቅጣጫ አይኖቿን አፈጠጠች ... ጨለማ...ጨካኝ ጨለማ ... ምንም አይታይም፡፡

“ሿ!” እያለ ከሚወርደው ከዝናቡ የታፈነ ድምፅና እያከታተለ ከሚጥለው መብረቅ ሌላ ዙሪያዋ ባዶ ሆነባት፡፡ ሳታስበው አይኖቿ በእምባ ተሞሉ ... “ፈጣሪዬ!”

ድንገት ከጀርባዋ በአልጋው ላይ የተኛው የአእምሮ በሽተኛ ሲያጉተመትም የሰማች መሠላት...ፊቷን መልሳ በተኛበት አቅጣጫ በደፈናው

አይኖቿን አፈጠጠች ... ደገመ! ... ትክክል ነች!
ሰምታዋለች! ... ደገመ! ... በእንቅልፍ ልቡ
ይሁን ወይ ነቅቶ ... ብቻ የተለየ አስጠሊታ
ድምፅ አሰማ ... ልቧ ከጡቶቿ ስር ተፈራገጠ
ችባት ... ወደ ጓሳ አፈግፍጋ ጀርባዋን በስተቀኝ
ካለው ግድግዳ ጋር አጣበቀችና ድምጿን አጠ
ፋች ... ጠበቀች ... ተጠባበቀች ... የአሳንሰሩ
ክፍል ድቅድቅ ጨለማ ስለዋጣት የአእምሮ በሽ
ተኛው ይነሳ አይነሳ ማረጋገጥ አልቻለችም፡፡
መዳፏን በአፏና በአፍንጫዋ ላይ ጭና በተቻላት
አይኖቿን ቡርቅቅ አድርጋ ከፍታ ተጠባበቀች...
የአእምሮ በሽተኛው አሰፈሪ ድምፅ ግን ተመልሶ
አልመጣም፡፡

ሲሰተር አዛሉ ያለቻት ቅዝ አላት-“ተነሰ
ብትይውም ለሚቀጥሉት ሁለት ሰዓታት ንቅንቅ
አይልም፡፡”

ሰዓቷን ወደ አይኖቿ አስጠግታ ለመመልከት
ሞከረች፡፡ ነገር ግን ድቅድቁ ጨለማ ያለርህራሄ
ጋረዳት... ለመገመት ሞከረች “...ግማሽ ሰዓት?...
ይበልጣል እንደዛ ካለችኝ ... ቢያንስ አንድ
ሰዓት አለኝ ማለት ነው ... ከዛ በፊት ኤሌትሪኩ
መምጣት አለበት ... የግድ መመለስ አለበት!...
ባይመጣስ? ... ፈጣሪዬ!”

ሰውነቷ ከፉኛ ይንቀጠቀጥባት ጀመር፡፡

ደቂቃዎች አለፉ፡፡ በአልጋው ላይ የተንጋለ
ለው እብድ ድምፅ ግን ጠፋ፡፡ ባይነሳ ነው

እንጂ ቢነሳ እስካሁን ...' ብላ አሰበች። እርዳታ መጣራት እንዳለባት ተረዳች።

በጠባባ ክፍል ጣሪያ ላይ ለአየር ማስገቢያ ተብላ ወደተሠራችው፣ ቀዝቀዝ ያለ አየር ወደምታስገባው ክፍተት ፊቷን አቅንታ የሞት ሞቷን ድምጿን አስረዝማ 'እሪ!' አለች። የገዛ ድምጿ ተመልሶ እሷን አስደነገጣት። ከጣሪያው ጋር ተጋጭቶ የተመለሰው የገዛ እራሷ ዋይታ ከወለሉና ከግድግዳው ጋር ሲላተም ጠባባ የአሳንሰር ክፍል ተናጋች።

ድጋሚ ለዕርዳታ ለመጣራት ፈራች ... ስትጮህ፣ ስትጣራ፣ 'እሪ!' ስትል አጠገቧ በብረት አልጋ ላይ የተንጋለለውን እብድ የምትጠራው፣ የምታነቃቃው፣ የምትቀሰቅሰው መሠላት። ዝም አለች። ... የምታደርገው ሁሉ ተደበላለቀባት ... ለመጸለይ ፈለገች ... እንዴት እንደምትጸልይ ግን ጠፋት ... እምባዋ ብቻ ይወርድ ጀመር ... ድምጿን አጥፍታ ታለቅስ ጀመር ... ፍርሀት አጥንቷ ገባ ... ።

የነበሯት ሁለት ምርጫዎች አስፈሩዋት—ጮህ እርዳታ መጣራትና ምናልባትም አጠገቧ አልጋ ላይ የተጋደመውን የአእምሮ በሽተኛ መቀስቀስ ወይም ድምጿን አጥፍታ ኤሌክትሪኩ እስኪመጣ መጠባበቅ ... ሁለተኛውን መረጠች። ቀዝቃዛውን የብረት ግድግዳ ተደግፋ ኤሌክትሪኩ ሳይዘገይ በቶሎ እንዲመጣ በተስፋ ትጠባበቅ ጀመር።

በቆመችበት ጊዜውን ለማስላት ሞከረች። እያንዳንዷ ደቂቃ ባለፈች ቁጥር በአእምሮ በሽተኛው አካል ውስጥ ያለው የማስተኛ መድሀኒት እየሳሳ፣ እየደከመ፣ እየሞተ እንደሚሄድ ስታስብ ... አብዱ ... የአእምሮ በሽተኛው እየነቃ እየተነቃቃ እንደሚሄድ ስታስብ ... ጉልበቶቿ ይንቀጠቀጡባት ጀመር። መላ አካላቷ በላብ ተዘፈቀ።

አንድ ሐሳብ ብልጭ አለላት። ስዓቷን ወደ ጀሮዎቿ አስጠግታ ያዘቻት- “ቴክ-ቴክ-ቴክ-ቴክ-አንድ-ሁለት-ሦስት-አራት-” ሴኮንዶች ደቂቃ እየሞሉ፤ ደቂቃዎች እየተነባበሩ፣ እየተከማቹ ሳትወድ በግድ እየተጠራቀሙ ሄዱ... አምስት ደቂቃ ... አስር ... አስራ አምስት... ሀያ... ኤሌክትሪኩ ግን አልተመለሰም።

“ ...ቴክ-ቴክ-ቴክ-ቴክ... ” ሰላሳ... ሰላሳ አምስት ... አርባ ...። እንባዋ በጉንጮቿ ላይ ይኸጉደጉድ ጀመር ... ። ወገቧ ከወረቀት እንደተሰራ ሁሉ ተልፈሰፈሰባት።

ድንገት ድምፅ ተሰማት ... “እህ ...!” አለ፤ አብዱ አቃሰተ! ቅድም በአልጋው ላይ ተንጋሎ ያየችው ግዙፍ ጥቁር አካሉ፣ እራቁት አካሉ መጥቶ ፊቷ ላይ ድቅን አለባት ... ትንፋሷን ውጣ ባለችበት ደርቃ ቆመች ... አየር መሳቧን እንኳን አቆመች ... ደገመ! የበላውን እንደሚያጣ ጥም ሰው አፉን ሲያላውስ ተሰማት ... የጨርቅ ሿሿቱ ተከተለ ... በተቻላት በጨለማው ውጥስ

ገላዋን ወደ ጓላ ገፍታ ከብረት ግድግዳው ጋር አጣበቀችው...::

“አ-አ ... አ!” ጮኽ ...:: አብዱ ተነሳ ...
“አ-አ ... አ!” ጮሆ አቃሰተ አብዱ ... የተኛ
በት አልጋ ተንቋቋ ተንሳጠጠ ... “አ-አ ... አ!
ሲሰተር!” ተጣራ ... አልጋው ተንፏቀቀ ... አሁ
ንም ተንፏቀቀ ... ያች ስስ ጨርቅ እየተንጂ
ሿች፤ እየተንሸራተተች ከመሬት ስትወድቅ ተሰ
ማት:: አሁንም በተቻላት ወደ ግድግዳው ትለጠ
ፈች ... በጠፍጣፋው የብረት ግድግዳ ውስጥ
ልትሰምጥ ትችል ይመስል ሰውነቷን ወደ ጓላ
ገፋችው ... አጠበቀችው::

“አ-ኡ...ኡ!” አጓራ::

የተኛበት አልጋ ተንፏቀቀ፤ ተገፋ፤ ተገፈ
ተረ ... ወደፊት ተንሸራቶ ከጠባባ ክፍል በር
ጋር ሲጋጭ፤ ሲላተም ክፍሏ ተናጋች...

“አ-አ ... አ!” አቃሠተ::

‘ጨርር ...ር’ የሚል ድምፅ ተሰማት ... ጆሮ
ዎቿን አቁማ ድምጹን ለመለየት ሞከረች ...
አብዱ እየተፀዳዳ ነው! ይተሻሽ ጀመር፤ ይንፏቀቅ
ጀመር፤ ዙሪያውን ይዳብስ ጀመር ... ድምጿን
አጥፍታ በጆሮዎቿ ተከተለችው ... :: የጠባባን
ክፍል ግድግዳ በመዳፎቹ እየዳበሰ፤ እያሰሰ፤ እያ
መሰ ሲጠጋት ተሰማት ... :: ድምፁ— ሿሿቴው
እየቀረባት መጣ:: ... በቀስታ ወደ ግራዋ ለመን
ፏቀቅ ሞከረች ... ለመሸሽ ጣረች ... ድምፁ ግን

እየተጠጋት፤ እየቀረባት መጣ ...፡፡ አሁንም ወደ ግራዋ ተንፏቀቀች ... ከአልጋው ጋር ተጋጨች... የብረቱ አልጋ ተንሸራቶ ከአንድ ነገር ጋር ተጋጨ፡፡

“አ-አ... አ!” አቃሠተ እብዱ፡፡ “...ሲሰተር! ...ሲሰተ ... ር!”

ደረቷ ሲዳበስ ተሰማት ... እብዱ! ...ጭኖቿን ቀዘቀዛት...

ደብዛዛ ብርሀን ጠባቢን ክፍል ሞላት ...“ገጭ ...ገጭ...ከር-ከር” አሳንሰሩ ተንሸራተተ ቁልቁል...

ተያዩ፡፡

የአእምሮ በሽተኛው ከፊት ለፊቷ አንድ እርምጃ ያህል ራቅ ብሎ እራቁቱን ቆሟል ... ተመለከታት ... አፍጥጦ አያት ... አይኖቹ ደም ጐር ሰዋል ... ለሀጩ ከአፉ ወርዶ አገጩ ላይ ተንዘላዝሏል፡፡ ከወገቡ በታች ያለ አካሉ በገዛ እራሱ ቆሻሻ ተበላሽቷል ... እጆቹን ወደፊት ዘረጋ-እብዱ...፡፡

... ተሸማቀቀ ...

“ሲሰተርዬ ...አይለምደኝም... አልረብሽም ... አትውጊኝ ... መርፌ አትውጊኝ ...” ወደጳላው ኩምሽሽ አለ፤ የአእምሮ በሽተኛው በፍርሀት እየተቁለጨለጨ ...

አሳንሰሩ ቆመ ... በሩ ተከፈተ፡፡

መሐመድ አሊ

(1958 _____)

መሐመድ ዓሊ በአማራ ብሔራዊ መንግስት በደቡብ ወሎ ዞን በደብረሲናወረዳ በ1958 ተወለደ። የ1ኛ እና የ2ኛ ደረጃ ትምህርቱን በወግዴ እና በቦረና ከተከታተለ በኋላ ከአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ በኢትዮጵያ ቋንቋዎችና

ሥነ ጽሑፍ በባችለር ዲግሪ ተመርቋል። ከዚያም ከራዝ አሳታሚ ድርጅት ተመድቦ በኤዲተርነት አገልግሏል። አሁንም በሜጋ ኪነጥበባት ማዕከል በሙያው በመስራት ላይ ይገኛል።

መሐመድ ዓሊ አጫጭር ልቦለዶችን በመጻፍ ይታወቃል። የዩኒቨርሲቲ ተማሪ እያለ አጫጭር ልቦለድ በመጻፍ እጁን ካፍታታ በኋላ በ1982 “ወይራ ሥር” የተሰኘ የአጫጭር ልቦለዶች መድበል አሳትሟል። በልዩ ልዩ መጽሔቶች የታተሙ፤ በሬዲዮ የተተረኩ ለውድድር ቀርበው ሽልማት ያስገኙ አጫጭር ልቦለዶች አሉት። ከፈጠራ ድርሰቶቹ በተጨማሪ በተለያዩ ጊዜያት በተለያዩ መድረኮች በፈጠራ ድርሰቶች ላይ ጥናታዊ ጽሁፎችንም አቅርቧል። “ሒሳብ” የተሰኘው አጭር ልቦለዱ በዚህ መድበል ውስጥ ተመርጦ ይገኛል።

ሐሳብ

ጋዜጠኛው ጨፌ ረፋዱ ላይ አለቃው ቢሮአቸው ድረስ አስጠርተው ለመስክ ሥራ ካዘዙት ጀምሮ እንዳሰበ አለ። ለነገሩ በጋዜጠኝነት ሞያ ከአስር ዓመት በላይ አለው። ግን ነገረ ስራው እንደጀማሪ ጋዜጠኛ የመስክ ሥራ ያሳስበዋል። ሻይ ሲጠጣ ያስባል፤ ሰብላ ያስባል፤ ሲሄድ ያስባል፤ ምናልባትም ተኝቶም ያስብ ይሆናል። ይኸ ነገር ምናልባትም የጋዜጠኞች ሁሉ የጋራ ባህሪም ሊሆን ይችላል፤ ተራኪው አያውቅም።

ጨፌ አእምሮው ስለመስክ ሥራው እያሰበ እጅና አፉ በደመ-ነብስ ምሳቸውን በልተው መርካቶ ደርሶ የተሳፈረበት ታክሶ ነጅ ጉዞ መጨረሱን ሲያረዳው ሁሉ አካሉና ነብሱ እንደ ተለያዩ ነበሩ። እዝነ ህሊናው ስለሴተኛ አዳሪ፣ ስለሸር መጣ፣ ስለ የቡና ቤት ሰራተኛ ምንነት፣ አይነትና ልዩነት እያገዘፈ ሊያሳየው እየሞከረ አእምሮው ደግሞ መረዳት እያቃተው ወረደና አቅጣጫውን በአዲስ ከተማ ት/ቤት ጥግ ባለው ጠባብ መንገድ አደረገ።

ወደላይ ዘልቆ ጉልቱ አካባቢ ሲደርስ ግራ ተጋብቶ ባለበት ቆሞ ወደየት እንደሚሄድ ፀጉሩ ሁሉ አልቆ ፊተ ሰፊ ያስመሰለውን በራውን እያከከ በሚሰላሰል ላይ እንዳለ “ሃይ!ያራዳ ልጅ ...” የሚል ድምፅ በሰተግራው በኩል ሰማ። ድንጋጤውንና ውስጡ ያደረበትን ለመቆጣጠር እየታገለ

ከቀኝ ወደግራ ሰው እንደሚጠብቅ አይነት ቃኘት ሲያደርግ አይኑ አንዲት ወጣት ላይ አረፈ።

ልጅቷ ከሰፖርተኛ ቁምጣ ባነሰ ጥቁር ሚኒስ ከርት ተጠፍራለች። ከሚኒስከርቱ ሥር ከብር ቱካን ልጣጭ የተሰራ የሚመስለው ቀይ ሰውነቷ አይን ያልባል። ከላይ ለጨፌ የተፈጥሮ ይሁን ሰው ሰራሽ ለጊዜው ግልጽ ያልሆነለት ፀጉር እስከ ትጥቋ ድረስ አልብሶታል። ከፀጉሯ ሥር ቀጭን መስመር በመሰለ ደማቅ ቅንድብ፣ እንደ ውሃ ውስጥ እንቁ በሚያበሩት ትላልቅ አይኖችና ከላይ ወፈር ከታች ጎመድ ባለ አፍንጫ የደመቀ ክብ ፊት ይታያል። አንገቷ ላይ እንደወራጅ ምንጭ ከሚብለጨለጨው ሃብል በታች ለመፈን ዳት የንፋስ ወለብታ የሚበቃቸው የሚመስሉ ጡቶችዋን አፍኖ የያዘ፣ ደረቷ ላይ አፉን የከፈተ አንበሳ ምስል ያለበት ስስ ከናቴራ ለብሳለች።

መንገድ ላይ ቆሞ በመገረም ልጅቷን ሲያጠ ናት ሰውነቱ አዲስ እንደፈነዳ የጠበል ምንጭ እንፋሎት ይተፋ ነበር። በራው ላይ እንደጧት ጤዛ የኳተሩትን የላብ እንከብሎች በግራ እጁ እየጠረገ ተጠጋት። እሷም ጥርሷን ገለጥ አድርጋ በአይንዋ ተከተለችው። በግራ በኩል የተከለችው የወርቅ ጥርሷ ለጨፌ ብዙ መልዕክት ያስተላ ለፈለት መሰለው። አጠገቧ ሊደርስ አንድ ሦስት ርምጃዎች እንደቀሩት ልጅቷ ፊቷን ወደ ኋላ አዙራ እየተውረገረገች በቀስታ ጉዞ ጀመረች። ቀለል ብሎት ተከተላት። እሷ ከፊት እሱ ከኋላ እየተከላት ተመራርተው ቤት ገቡ።

ክፍሏ የሆድዋን ጥበት በቁመቷ ያካካሰች ትመስላለች። በራስዋ ከዋናው በር ሰፋ ብላ ወደ ውስጥ እየጠበበች እየጠበበች ትሄዳለች። መካከል ላይ በመጋረጃ ባትታጠር ኖሮ የግራና የቀኝዋ ግድግዳዎች እየተቀራረቡ ሄደው በመጨረሻ ላይ ሳሳሙ አይቀሩም።

ልጅቷ ምንም ቃል ሳትተነፍስ ከመጋረጃው ወዲህ ባለው ያረጀ ሰፋ ላይ ጨፌ እንዲቀመጥ በሚፍለቀለቁ አይኖችዋ ጋብዛው ደብል ጅን ቀድታ አቀረበችለት። ጨፌ ሰውነቱን ብርክ ብርክ አለው፤ ልቡ ብቻዋን ደረቱ ውስጥ ስትደልቅ ተሰማው። ልጅቷ ተመልሳ ፊቷን በስተቀኝ በኩል ባለው የመጋረጃ ጠርዝ አዙራ የሆነ እቃ ስታንኳኳ አይነን ዳሌዋ ላይ ተክሎ ወደ ውስጥ ኪሱን አሰበው። ለጊዜው ከምሳ የተረፉ ሰድስት ብሮች አገኘ። እውነት ይሆን? አለና ሊያረጋግጥ ቀስ ብሎ እጁን ኮቱ ኪስ አሰገባ። የእጅ መዳፍ የምታህል ጠፍጣፋ ነገር ተቀበለው። “ምንድነው ደግሞ ይኸ?” አለ ለራሱ። በመጠኑ ከኪሱ ወጣ አደረገና የሰላች አየው። የጋዜጠኛ ቴፕ ነበር። በራሱ ለራሱ በውስጡ ሳቀ።

“ሰው እንዲህ መሆኑን ሲያውቅ ለምን ከቤቱ ይወጣል? ካለበት በገመድ ተጎትቶ አልመጣ! ኢጭ። በህይወቴ ፈሪ ወንድ አልወድም ይደብረኛል” እያለች የተበረዘ ለሰላሳ ይሁን ሌላ ብቻ ጨፌ ሊረዳው ያልቻለ ቁመቱ አጭር ሆዱ ሰፊ በሆነ ብርጭቆ ይዛ ከፊት ለፊቱ ካለው ሰፋ ላይ በቁሟ ወደቀች። የሰፖርት ቁምጣ በመሰለ ሚኒ

ሰከርት ሥር ያለው የሰውነት ክፍል ለጨፌ ግልፅ ሆኖ ታየው። አይኖቹን ወደቀረበለት ብር ጭቆ ሰበራቸው።

“እኔ እንጃ! ብቻ ስንት ሺህ ብር አውጥቶ ለሚገዛው እቃ በአምስት፣ በአስር ሳንቲም ሲከራ ከር ጊዜ የሚያጠፋ ሰውና ስሜቱ እየፈለገ ራሱን ደርሶ አይናፋር የሚያስመስል ወንድ ሳይ ያቅረኛል” አለች ልጅቷ። አነጋገሯ ለጨፌ ወይም ለራሷ ወይም ለሌላ እሷን ለሚታያት ለጨፌ ግን ሰውር ለሆነበት ሰው ይሁን አይታወቅም።

ጨፌ የግድ ከቀረበለት ጅን በሀይል ሳበለ ትና መልሶ አስቀመጠው።

“ይቅርታ ወንድም አላስመረጥኩህም። ቤት ውስጥ ያለው ይኸ ብቻ ስለሆነ ነው። ቢሆንም ለፈሪ ፍቱን መድሃኒት ነው። በዚህ ስዓት ደረቅ ጅን የሞተ የሚያስነሳ፣ የፈራን የሚያጠነክር ልዩ ወተት ነው” አለች፤ ጨፌ ሲጠጣ የሰውነቱን መሸማቀቅ አይታ።

“አዎን ቆንጆ ክኒን ነው” ሲል ሀሳቧን መቀበሉን መሰከረላት። ልጅቷ መጠጧን በአንድ ትን ፋሺ ከግማሽ በላይ የሚሆነውን ወደ ውስጥ አስገባችና ስዓቷን እያየች “ታዲያ እንዴት ነው? ወንድም?” ስትል ጠየቀችው።

“ስለ ምኑ?” ሲል ጥያቄዋን በጥያቄ መለሰላት። ለነገሩ ለጨፌ የልጅቷ ጥያቄ ግልጽ

ነበር። ግን ግን በብዙ ምክንያቶች ዝግጁ አልነበረም።

ርቃኑን የቀረ ፍም የመሰለ ቀይ የግራ እግሩን አንስታ ሌላኛው ላይ እያነባበረች፤ በአንገቷ ወደ መጋረጃው እያመለከተች “ምን ልበልህ? ልብስ እጠብ ወይስ ውሃ አሙቅ?” አለችው።

“እኔ ለሱ አልመጣሁም” አላት። ምንም እንኳን በእዝነ-ሀሊናው የሠራ አካላቱ ሁሉ ከእርሷ ጋር ቢሆንም መናገር የሚችለው ይኸንኑ ነበር።

“ታዲያ ቀጠሮ ልትወስድ ነው?” ስትል ንግሯን በሳቅ አጅባ ጠየቀችው።

“ጋዜጠኛ ነኝ” አላት።

“ሁና! እሱ የራስህ ችግር ነው። ለኔ እንኳን ጋዜጠኛ ለምን ኘሬዚዳንት አትሆንም! ወይስ ጋዜጠኛ ስሜት የለውም?”። እንደ ማፈር ብሎ “እንደሱ ሳይሆን ...” አለና ለምን እንደመጣ ተረከላት።

ስዓቷን አየችና “በቃ የኛ ጋዜጠኞች መጪ ረሻ ይኸው ነው ማለት ነው” አለች።

“ማለት የፈለግኸው አልገባኝም?”

“ባገሪቱ ሥራ ጠፍቶ እኛ ጋ ስትመጡ ገር ሞኝ ነው። ለማንኛውም ይኸ እኔን አይመለከትም”

ትም፡፡ የፈለከውን ጠይቀኝ” አለችው ሰዓቷን እያየች፡፡

ደስ እያለው ከኪሱ ቴፑን አወጣ፡፡

“እንግዲህ መጀመራችን ነው ልብ በይ” አላት፡፡

“ልብ ብያለሁ” አለችው፡፡

“ወደዚህ እ-ወደ- እ-ሴ- - ተኛ አዳሪ” ብሎምን ብሎ እንደሚጨርሰው ግራ ተጋባና ቀና ብሎ አያት፡፡

“ሴተኛ አዳሪነት ካሻህም ሽርሙጥና አትለውም፤ምን አስፈራህ፡፡እኛ ደስ ብሎን እየኖርነው አይደል! 'አንቺ ሽርሙጣ' ሲሉን እንዴት እንደምንደሰት ባየህ!” አለችው፡፡

“ኖ ኖ አልፈራሁም፡፡ ቴፑ መስራቱን እያረጋገጥኩ ስለነበር ነው፡፡ እና ወደዚህ የ-የሴተኛ አዳሪነት ኑሮ እንዴት እንደገባሽ ባጭሩ ለአድማ ጮቻችን ብትገልጭልን” አለ፡፡

“የምን አድማጮች” አለችው እየሳቀች፡፡

“በሬዲዮ ስለሚቀርብ ነው” ሲል አስረዳት፡፡ እግረመንገዱንም በመገናኛ ብዙሀን ለህዝብ እንደሚያቀርበው እንድታውቀው ስለፈለገ፡፡

“መልካም ለነገሩ ሴተኛ አዳሪ መቼ እንደሆንኩ አላውቀውም፤ ላውቀውም አልፈልግም” አለችው፡፡

“ለምን?”

“አንተን ለምን ይመስልሃል? አንድ ሰው ለምን ጋዜጠኛ ይሆናል?”

“በአጋጣሚ ወይንም ወዶት ሊሆን ይችላል” ሲል መለሰላት፡፡

“ታዲያ በአጋጣሚ ወይስ ወድጀው ልበልህ?”

“እሱንም የምታውቁው አንቺ ነች”

“እንደማላውቀውማ ነገርኩህ፡፡ አንተ ማወቅ ያለብህ ወድጀውም ይሁን በአጋጣሚ ሴተኛ አዳሪ ወይም ሽርመጣ መሆኔን ነው፡፡”

“ኖ! ኖ! እንደሱ አይደለም፡፡ የኔ እ ...በነገራችን ላይ ስምሽን አልነገርሽኝም”

“ሳትጠይቀኝ እንዴት ልነገርህ እችላለሁ?” አለችው እየሳቀች፡፡

“ልክ ነሽ፣ መጠየቅ ነበረብኝ፣ ይቅርታ፡፡ አሁን ልትነግረኝ ትችያለሽ?”

“ከጠየክኝ አዎ፣ ዐደንያ እባላለሁ”

እንግዳ ስም ነበር። ጨፌ ቃሉን ደጋግሞ
ጠራውና “ፀደንያ ነው ያልሸኝ?” ሲል ጠየቃት።

“አዎን? ፀደንያ” ስትል መለሰችለት።

“እንዲህ አይነት ስም ስሰማ የመጀመሪያዬ
ነው። ለመሆኑ ምን ማለት ነው?” አላት።

“ሰሜ መሆኑን እንጂ ትርጉሙን እኔም አላ
ውቀው። ለኔስ ስምህን አትነግረኝም።”

“ጨፌ” አላት።

“ጨፌ-ጨፌ ምን ማለት ነው?” አለችው
ፈገግ ብላ።

“እኔም አላውቀው! ሰሜ ከመሆኑ በስተቀር”
ሲል መለሰላት።

“ብድር መከፈሉ ነው?”

“አይደለም ፀ-ፀደኒያ! ...ወደ ዋናው ጉዳያችን
እንመለስና ቅድም እንዳልኩሽ መንግስት የሴተኛ
አዳሪዎችን ችግር አስተማማኝ መፍትሔ ለመስ
ጠት ለሴትኛ አዳሪነት መነሻ የሆነውን ማህበራዊ
ቀውስ ማወቅ ይፈልጋል። የችግሩ ምንጭ ታውቆ
ካልተዳፈነ የቱንም ያህል ጥረት ቢደረግ ተመ
ልሶ ያው ነው” ሲል እንዴት ወደዚህ ሕይወት
እንደገባች እንድትነግረው የፈለገበትን ምክንያት
ሊያስረዳት ሞክረ።

“አይመስለኝም፡፡ ለምን መሰለህ፤ የሴተኛ አዳሪነት መነሻው ከተዳፈነ አገሪቱ መተዳደሪያ፤ ታጣሎች፤ ባለስልጣኖቹም ይደክያሉ” አለችው፡፡

“እንዴት” ሲል በመገረም ጥያቄ አቀረበላት፡፡

“አየህ፤ ሴተኛ አዳሪዎች ከሌሉ እኛን የሚፈልጉ የውጭ አገር ሰዎች ሲለማይመጡ ከቶማዋ አትደምቅም፤ መንግስትም እርዳታ አያገኝም፤ ባለስልጣኖቹም የገቢ ምንጫቸው ይደርቃል፡፡ ይኸን ደግሞማንም አይፈልግም፡፡ እብድ ቢሆን እንኳ፡፡”

“ዐደንያ ትክክል አይደለሽም፡፡ መንግስት...” ብሎ ሀሳቡን ሳይጨርስ፡

“የኔ ወንድም ሌላ ጥያቄ ካለህ ጠይቀኝ፡፡ ያልኩህን በሚመለከት የፈለከውን ማለት ትችላለህ፡፡ መብትህን አልከለክልህም፡፡ ግን ለኔ አይደለም፡፡ ይቆርታ!” አለችና ሰዓቷን አየች፡፡

“መልካም ካልፈለግሽው ይቆርብ፡፡ ለመሆኑ በቀን ከሰንት ሰው ጋር ትተኛለሽ?”

“እኔ እንጃ፤ አላውቀውም፡፡ ከአንድ፤ ከሁለት፤ ከአስርም ሰው ጋር ቢሆን ይችላል፡፡ ልልህ የምችለው ገንዘብ የሚከፍል ወንድ አግኝቼ መልሼ አላውቅም፡፡”

“መቶም ቢሆን?” አላት እየሣቀ፡፡

“ከተገኘ ለምን ሚሊዮን-ቢሊዮን አይሆንም፡፡”

“መልካም፤ የወቅቱን ሁኔታ መቼም ከኔ ይበልጥ ታውቁዋለሽ፡፡ኤድስ በከፍተኛ ፍጥነት እየተስፋፋ ነው፡፡ ባንቺ በኩል እንዴት ነው የምትከላከይው?”

“ይኸን ያህልም አስቤበት አላውቅም፡፡ የኔ ሥራ የደንበኞቼን ፍላጎት ማርካት ከዛም ፍሉስ መቀበል ነው፡፡ በሽታ ፈርቶ ኮንዶም መጠቀም የፈለገ ይገባቸዋል፤ ያልፈለገም እንደምርጫው ይስተናገዳል፡፡” አለችና ራሷን ነጠር አድርጋ ፀጉሯን ወደ ጓላ መለሰችው፡፡

“ይኸኮ የህይወት ጉዳይ ነው?” አላት ስቅጥጥ እያለው፡፡

“ባይገርምህ እኔ ለህይወቴ ይኸን ያህል ተጨንቄ አላቅም፡፡ እስካለሁ ድረስ ገንዘብ ማግኘት አለብኝ፡፡ ከሞትኩም ተገላገልኩ፡፡ እንደኔ አይነቱ ለህይወቴ ሳይሆን ለእለት ጉርሱ ነው የሚያስበው፡፡ መሆን ያለበትም ያ ነው፡፡ ለህይወቴ አስቦ ገንዘብ ፈልጎ መኖር አይችልም፡፡”

“እንዴት?”

“እንዴት አትበለኝ፡፡ አንተ ጋዘጠኛ እንጅ ፖሊስ አይደለህም፡፡ ደግሞ እንዴት? ለምን? የሚባሉ ጥያቄዎች ሁሉ መልስ የላቸውም፡፡ ግን ልንገርህ፤ ለህይወቴ ማሰብ ያለበት የተሟላ ቤትና

ንብረት— ስልጣን ያለው ሰው ነው። ሴተኛ አዳሪ ሆነህ ለሀይወትህ ላሰብ ማለት ያስቃል። ለሴተኛ አዳሪ ገንዘብና ሀይወት አብረው አይሄዱም። አንድ ጊዜ ሴተኛ አዳሪ ከሆኑ ገንዘብ ማግኘት ወይም መሞት ነው፤ በቃ ከዚህ ውጭ ሞተው እየኖሩ መሞት ያስቸግራል።”

“ፀደንያ...”

“ስለዚህ በቃ። ሌላ ጥያቄ አለህ?”

“እሺ! በዚህ አጋጣሚ ልጅ ወልደሻል?”

“በአጋጣሚ ስላረገዝኩ ወለድኩት” አለችው።

“እንደገባኝ የወለድሽው ወንድ ይመስለኛል”

“አዎን ወንድ ነው።”

“ስንት አመት ይሆነዋል?”

“ዘጠኝ ወይም አስር ዓመት ሳይሆነው አይቀርም።”

“ያኔ በእርግዝናሽ ወቅትና ከወለድሽው በኋላ እንዴት ነበረ ያሳለፍሽው?”

“ያለፈ ነገር ባትጠይቀኝ ደስ ይለኛል” አለችው ፊቷን ከስክሳ።

“ለዚህ ጥያቄ ብቻ እመልስልሃለሁ። ያኔ እንዳሁኑ አልነበርኩም፤ ተራ ለማኝ ነበርኩ። በየመን ገዱ፤ በየፈርማታው፤ በየቡና ቤቱ፤ የሚለምኑ አይተሃል አይደል? ልክ እንደነሱ ነበርኩ።

“ደግሞ ብዙ ለማኝ ጓደኞች ነበሩኝ። ሁላችንም በየግል ምክንያት ነበር ለልመና የተሰማራነው። አንዱ የእንጀራ አባቷ ካልደፈርኩሽ ብሎ

ሰላሰቸገራት ተማራ ከቤት የወጣች ነበረች። አንዷ ደግሞ እናቷ ለማኝ ሆነው ወለዷትና አብራቸው ስትለምን አድጋ ኋላም እናቷ ሲሞቱ ልመናቸውን ወረሰች። ሌላዋ ደግሞ አባቷ ጦር ሜዳ ሄዶ ይሞታል። እናቷ ጡረታ ቢጠይቁ 'እኛ አገሩን ለከዳ ሰው ጡረታ አንሰጥም' ብለው መለሷቸው። የሚተዳደሩበት ሌላ ገቢ ሰላልነበራቸው ደካማና በሽተኛ እናቷን ለመርዳት ስትል ልመና ላይ ተገናኘን። ሌላዋም እንደዚህ ከትውልድ አገሯ ረሀብ አባሯት እዚህ አዲስ አበባ ከነጋዴ ጋር መጥታ ልመና ተሰማራች። ብቻ ምን ልበልህ ሁላችንም ስንለምን ተገናኝተን ተዋደድን። ቀን የትም ዙረን ማታ ተሰባስበን ያገኘነውን ተካፍለን በልተን በየውሃው ቱቦ ሥር ወይም አጥር ጥግ ያገኘንበት ቦታ ስንጫወት ቆይተን ተቆላልፈን እንተኛለን።

“ታዲያ አንድ ቀን ሳላውቀው ከማላውቀው ሰው አረገዝኩ። ያኔ ምንም አልመሰለኝም። እንደውም ጌጥ ይመስለኝ ነበር። ኋላ ጊዜው ሲገፋ ድካም ያዘኝ። ቢሆንም ያየኝ ሁሉ ያዝንልኝ ስለነበር በዛ ያለ ገንዘብ አገኝ ነበር። ቱቦ ስር ሌሊት ወለድኩ። ሲነጋ ጓደኞቼ መንገድ ዳር ወስደው 'የማሪያም አራስ' አሉ። ብዙ ገንዘብ አገኙ። እዚያው ቱቦ ሥር አረሱኝ።” አለችና በሀሳብ ባህር ውስጥ ሆና የቦዙ አይኖችዋን ቴፑ ላይ ተክላ “ቀሪውን ብንተወው ይሻላል፤ ላንተም ለኔም አይጠቅምም” አለችው።

ይህን በማለቷ የጨፌን ልብ ደስ አላት፡፡
ታሪክ እርሱንም ራብሾት ነበር፡፡

“ይበቃል” አላት ፈጥኖ “በነገራችን ላይ እነ
ዚያን ዓደኞችሽን አሁን ታገኛቸዋለሽ?” ሲል
ጥያቄ አቀረበላት፡፡

“አይቻቸው አላውቅም፡፡ ምናልባትም ሞተው
ወይም ቱጃር ሆነው ወይም ከኔ ያነሱ ሆነው
ወይም በሽተኛ ሆነው ወይም አልፎቸው ይሆ
ናል፡፡”

“ያኔ ልጅሽን ራስሽ እየለመንሽ አሳደግሽው
ወይንስ ምን አደረግሽው?”

“ለትልቅ ሰው ነው ልጅ የሚጠቅመው፡፡
እሱን እያሳዩ ሲለምኑበት ያምራል፡፡ለወጣት ሴት
ግን ገቢ ቢዘጋ አንጂ አያስገኝም፡፡በዚህ ምክን
ያት ለአሳዳጊ ሰጠሁት፡፡”

“ጉዲፈቻ ማለትሽ ነው?”

“አይ አይደለም፡፡ በሳምንት አስርም ሃያም
ብር እንዳገኘሁ የምሰጣቸው ባልቲት ሴትዮ እገ
ኘሁና እንዲያሳድጉልኝ ሰጠኋቸው፡፡ እሳቸውም
ልጄን በጣም ይወዱት ስለነበር ብዙም አልተቸ
ገርኩም፡፡”

“አሳዳጊም ገንዘብም ባታገኝ ኖሮ እንዴት
ታደርጊው ነበር?”

ፀደንያ ፈገግ አለችና “አንቲ እገድለው ነበር ልበልህ! በጊዜው ከልመና ወጣውና ሴተኛ አዳሪ ኑቱን ተያያዝኩት፡፡ የገንዘብ ችግር አጋጥሞኝ እያወቅም፡፡ ባይሆን አንድ ነገር ልንገርህ፡፡ እኒያ ባልቴት ሴትየ ልጄን ለሌላ ለማኝ የቀን ኮንት ራት ሰጥተው ሲለምኑበት አገኘሁዋቸውና በንዴት አናታቸውን ለሁለት ከፈልኩት፡፡ ታዲያ ከዚያስ እንዳትለኝ እሺ።”

“እንደዚያ ከሚሆን ለምን ልጅሽን በሞግዚትነት ለሚያሳድጉ የአለም አቀፍ ድርጅቶች ለመስጠት አልሞከርሽም?”

“ማ! እኔ ፀደንያ! ቢለምኑኝም አልሰጣቸውም ነበር” አለችው ኮስተር ብላ፡፡

“ለምን?”

“ጀመርክ እንግዲህ ይኸን ‘ለምን’ ብሎ የጅል ጥያቄህን፡፡ ግን ለመጨረሻ ግዜ ልንገርህ፡፡ የኔ የለማኝዋ፤ የሴተኛ አዳሪዋ ልጅ የማንም ሌባ ሀብት መለመኛ፤ ኑሮ ማድለቢያ፤ ቤት መስሪያ አይሆናትም፡፡ ህፃናትን ሰብስበው በፍርፋሪ ዳቦ እያኖሩ እነማን እንደሚጠቀሙ አውቃለሁ፡፡ ሲፈጠር ጀምሮ እድል ፊቷን ያዞረችበትን ልጅ ያለጥቅም የሚረዳ ወይም የሚያዝን ያለ እንዳይመስልህ፡፡” አለችና ስዓቷን አየት አድርጋ “እንግዲህ አይበቃህም?” አለችው፡፡

“እኚ እኔም እየጨረስኩ ነው። ሌላ ሥራ ብታገኝ ከዚህ የሴተኛ አዳሪነት ህይወት መውጣት አትፈልገም?” አላት።

“ለምን እወጣለሁ?! ምን አጣሁ። ወይስ ወንዶች ባገር አለቁ!” ስትል በማሾፍ መለሰችለት። ከንግግርዋ “የለማ” የምትል ትመስላለች።

“እንዲህ አይነቱ ኑሮ ለጊዜው ቢያኖርሽ እንኳ ቢያንስ ከህይማኖት አንፃር ሲታይ የሚወደድ አይደለም?”

“እሱ ሊሆን ይችላል። ግን ሴተኛ አዳሪዎች የተጠሉት ገና ሲፈጠሩ ነው። እግዚር ስንት ሃይል፣ ጥበብና ችሎታ እያለው ይኸን ከመረጠልን ሃላፊው ማን ይመስልሃል” ስትል ሰውነቷን ዘና አድርጋ ጠየቀችው።

“እንዲህ አይነቱ ችግር እንኳ ሰው ሰራሽ ነው” ሲል መለሰላት፤ ስለ ፈጣሪ ያላትን አመለካከት ሊያስብበት ከብዶት ነበር።

“ሰዎችንስ ማን ፈጠራቸው? ለማንኛውም እሱ የኔ ችግር አይደለም። እኔ ወንዶችን እያስደሰትኩ ገንዘብ ከማግኘት አልፌ ስለሌላ ነገር መፈላሰፍ አልፈልግም” አለችው።

ጨፌ በንግግሯ ተደንቆ ፈገግ አለ። የምትሰጠው መልስ ሁሉ እሱ ለሴተኛ አዳሪ ካለው ግምት ሺህ ግዜ በልጠ ታየው።

“ምነው፤ ምኔ አሳቀህ?” ስትል ጠየቀችው።
“አይ፤ የአስተሳሰብሽ ነገር ገርሞኝ ነው” አላት።

“ሴተኛ አዳሪዎች የማይሰቡ፤ እንጉል የሌላ
ቸው እድርገህ ትገምት ነበር ወይስ ጭንቅላታ
ቸው ጭናቸው ውስጥ ይመስልህ ነበር?”

“ሳይሆን፤ እ-አንድ የመጨረሻ ጥያቄ ነው የቀ
ረኝ። አንቺ የመንግስት አካል ብትሆኚ ለሴተኛ
አዳሪዎች ምን ታደርጊ ነበር?”

“እኔ የመንግስት ባለስልጣን ብሆን? አገሬ
ውስጥ ሌላ የትም አገር የሌሉ፤ እጅግ ድንቅ የሆነ
የወሰብ ጥበብ ያላቸው ቆንጆ ቆንጆዎች ስላሉ፤
እድሜ ሳይጫንዎት፤ ሞት ሳይቀድምዎት አሁኑኑ
ወጥተው ይገቡበኛቸው ብዬ ለዓለም ከበርቴዎች
ጥሪ አቀርብ ነበር” አለችው በሽሙጥ።

“ፀደኒያ እውነቱንኮ ነው የጠየኩሽ።”

“ወይም ደግሞ በአሁኑ ሰዓት በአገሪቱ የሚገ
ኘው የሴተኛ አዳሪዎች ቁጥር ከዘጠና በላይ ቀን
ሷል” ብዬ ተፈላጊ እንዲሆን አደርግ ነበር።

“ምናለ ሽሙጡን ትተሽ ቀና ነገር ብታ
ስቢ?”

“ሰው ኮ ማሰብና መናገር ያለበት መሆን
በሚችለው ልክ ነው - ጋዜጠኛው። አሁን ማይ
ሙት ፀደኒያ የመንግስት ባለስልጣን ሆና የሴተኛ
አዳሪዎችን ችግር ለመፍታት የምትበቃ ይመስ

ልሃል? ወይስ በአሁኑ እደሜዬ የሴተኛ አዳሪዎች ንቅናቄ የሚል ድርጅት መስርቼ እግዜርን፤ ተፈጥሮን፤ ሰውን እታገላለሁ እንድልህ ትፈልጋለህ?”

ጋዜጠኛው ጨፌ እና ሴተኛ አዳሪዋ ሳይግባቡ ምልልሱን ጨረሱ። ጨፌ እንዴት አድርጎ ኘሮግራም መስራት እንደሚችል ማሰላሰሉን ቀጠለ። ሲያስጨንቀው የነበረ ግዳጅ ወደ ሌላ ጭንቅ አሸጋግሮ ጣለው።

“ሒሳቡ ስንት ነው?” አላት ኪሱን እየደባበሰ፤ ቶሎ ከቤቱ ወጥቶ ለብቻው ማሰብ ነበረበት።

በደንያ ሰዓቷን አየችና— “በቃ ከኔ ይቅር ሀምሳ ብር” ስትል መለሰችለት።

“እንዴት? ሒሳቡ—ሒሳቡ” አለ ጨፌ ደንግጦ። “ስንት ነው የጠጣነው?”

በደንያ ፈገግ እንዳለች “የመጠጡ አስር ብር ነው። የሌላውን ደግሞ አርባ ብር አድርጌልኩለሁ። አዲስ ባትሆን ኖሮ ስልሳ ነበር።” ስትል መለሰችለት።

“ሌላው ደግሞ የምንድነው?” አላት ይበልጥ ደንግጦ።

“ሌላውማ” አለች በድጋሚ አይኖችዋን ሰዓቱ ላይ ተክላ “እዚህ ቤት ስትገባ ስምንት ሰዓት አልነበረም?” ስትል ጠየቀችው። “አሁን ደግሞ

ልክ ለአስራ አንድ ሩብ ጉዳይ ሊሆነው ነው። አየህ በዚህ ጊዜ ውስጥ ቢያንስ ሦስት ወንዶች አስተናግድ ነበር። የሦስቱ ጊዜ ሒሳብ ሲደመር ስልሣ ብር ይመጣል። ላንተ ግን አርባ ብር ያደረኩልህ አዝኘልህ ነው” አለችው አቅርባለት ለነበረው ጥያቄ ራስዋ እየመለሰች።

“ታዲያ እኔ ምን አደረኩ? አብሬሽ አልተኛሁ?” አላት አይኑ ላይ የተለያዩ ሀብረ ቀለማት ብልጭ ድርግም እያሉበት።

“እሱ የኔ ችግር አይደለም። ለኔ አብረኸኝም ተኛህ አልተኛህ ለውጥ አያመጣም። የቀን ሥራ ዬን ካንተ ጋር እንዳጠፋሁ ማወቅ አለብህ!! አየህ ከወንድ ጋር ካልተኛሁ ገንዘብ አላገኝም። ገንዘብ ካጣሁ ደግሞ ፀደንያ የለችም። ጊዜውን ደግሞ ካንተ ጋር አሳለፍኩ። እናንተ ራሳችሁ 'ጊዜ ወርቅ ነው' ትሉ የለ! ወርቁ ቢቀር ገንዘቡ ይቅር ብኝ ትላለህ?” አለችው እየሳቀች።

ጨፌ በግራ እጁ የግራ ጉን ጉንጨፍን ደግፎ በቀኝ እጁ ድምፅ መቅረጫውን እያሻሸ፣ አይኖቹን ፀደንያ ጭን ላይ ቡዝዝ አድርጎ ተክሎ በአይነ ሀሊናው ኪሱን መዳበስ ያዘ። ከምሳ መልስ ለድስት ብር፣ ትላንት የነበረው ሦስት ብር ... አገኘ።

“ምን ማድረግ ይሻላል?” ሲል እንደ ድንገት ጠየቃት።

“ከመክፈል ሌላ ምን ማድረግ ይቻላል፡፡ ተጨማሪውን ከቻልክም ይዘኸኝ መተኛት” ስትል መለሰችለት፡፡

“እንደሱ ሳይሆን፤ ያለኝ ዘጠኝ ብር አይሞላም” አላት፡፡

ፀደንያ በረኸረው ሳቀችና “እሱ የራሱ ችግር ነው፡፡ ፀደንያ ግን ጊዜዋን ያጠፋችበትን ገንዘብ ዋን ማግኘት አለባት” አለችው፡፡

ጨፌ የግዱን ላንቃውን አላቆ “እሱማ ማግኘት አለብሽ፡፡ ችግሩ የኔ ገንዘብ አለመያዝ ነው” በማለት በደከመ ድምፅ በልመና መልክ መለሰላት፡፡

“ለገንዘቡ ብዙም አትቸገር” አለችና ወደእሱ ተንጠራርታ መቅረፅ ድምጹን ከእጁ ላይ መነጨ ቀችው፡፡ “ገንዘብ ሳይዙ በመምጣት እንተ የመጀመሪያው አይደለህም፡፡ ሌላ ቀን ይዘው እንዲመጡ ቃል አስገብቼ ይሄዳሉ፡፡ ሳይሆን ሲሄዱ አስተማማኝ እቃ ያሲዛሉ” አለችው፡፡

“እና?” አላት በደመነፍስ፡፡

“እንተንም አምንሃለሁ፡፡ ጋዜጠኛ ይዋሻል ሲባል እንጂ አይታመንም ሲሉ አልሰማሁም፡፡ ይኸን” አለችው መቅረፅ ድምፁን እያሳየችው፡፡ “ገንዘቤን ይዘህ እስክትመጣ እኔ ጋ ይቆያል” ብላው ከመቀመጫዋ ተነሳች፡፡

“በፍፁም አይሆንም፡፡ ሊ-ሊሆን አይችልም”
ሲል እሱም ከተቀመጠበት ተስፈንጥሮ ተነሳ፡፡

ፀደንያ በሁኔታው ሳቀችና “ቀልዱን ለሬዲዮ
ንህ አቆየው፡፡ ይልቅስ” አለችው የእጇን ስዓት
ለእርሱ ለማሳየት እየሞከረች “ስዓቱ ሒሳቡን እን
ዳይቆጥርብህ፡፡”

ሰለሞን አያሌው

(1952 —)

ሰለሞን አያሌው በ1952 በደቡብ ጎንደር ደብረታቦር ከተማ ተወለደ። የ1ኛና የ2 ደረጃ ትምህርቱን በደብረታቦር፣ በጎንደርና በአዲስ አበባ ከተማዎች ተከታትሏል። ከዚያም አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ገብቶ በቋንቋዎችና ተቋም በውጭ ቋንቋዎችና ሥነ ጽሁፍ ዘርፍ ትምህርቱን ተከታትሎ የባች

ለር ዲግሪውን ተቀብሏል። ከተመረቀ በኋላ መምህር፣ በክልል 14 ትምህርት ቢሮ የህዝብ ግንኙነት አገልግሎት ሐላፊ ሆኖ ሠርቷል። አሁንም በሜጋ የኪነጥበባት ማዕከል በሙያው በማገልገል ላይ ይገኛል።

ሰለሞን አያሌው እጅግም ለህዝብ ያልቀረቡ ወጥ ድርሰቶችና የትርጉም ሥራዎች አሉት። የተወሰኑ አጫጭር ልቦለዶችን ለውድድር አቅርቦ ሽልማት አግኝቶባቸዋል። ለዚህ በአጫጭር ልቦለዶች መድበል የተመረጠው “ሌላው አባወራ” ልቦለድ ባህል ሚኒስቴር አዘጋጅቶት ለነበረው ውድድር ቀርቦ ሽልማት ያስገኘለት ወጥ ድርሰቱ ነው።

ሌላው አባወራ

አመት በአል ነው፤ የቅዱስ ዮሐንስ ዋዜማ ለት፤ የአዲስ አመት መዋለጃ ምሽት። እስከዛሬ እንደሚያደርገው ሁሉ በዚህች ዕለት ዕንቁጣጣ ሽን መጠጥ ቤት ሄዶ፤ የነገውን እንቦቀቅላ አመት መለኪያ ጨብጦ፤ የጠርሙስ አንገት አንቆ፤ ሲጋራ ለኩሶ መቀበል አላሰኘውም። ባለፉት ዓመታት ተመላልሶ ያመሸባቸውን ቡና ቤቶች በራፍ ማየት አስጠልቶታል፤ የነአልማዝ፤ የነአለምነሽ፤ የነከበቡሽ እንግዳ መሆን አልፈቀደም። ምናቸውም አንገሽግሾታል። የአልማዝ ዳሌ፤ የዓለምነሽ ፍልቅልቅነት፤ የከበቡሽ ልጥፍ ባይ ሰውነት አልናፈቀውም፤ የነወይዘሮ እቴጌነሽ፤ የነእትዬ ጌጤ፤ የነማማ ውዴ ቀልድና ደረቅ ፈገግታ ዛሬ አላሳሳ ውም። ሂድ ሂድ ውጣ ውጣ አላለውም። ና! ና! ብሎ እንደሌላው ጊዜ አልጠራውም።

የሚያደርገው ጠፍቶት፤ ሁሉም መና ሆኖበት ከቤቱ ቁጭ ብሏል። ባለቤቱ ለምለም የእንቁጣጣ ሽን ዋዜዋ ለማስዋብ ባለ በሌላት አቅም ሽር ጉድ ትላለች። አይናገርም አይጋገርም። ቁጭ ካለ በት ወንበር ሁኖ ቤቱን እንደንግዳ ይማትራል። አዲስ ቤት ...ይታየዋል፤ አዲስ ሽታ ያውደዋል። ከለምለም ጋር ሰባት የአዲስ አመት ዋዜማዎች ሲያሳልፍ እንደዛሬው ዋዜማ ላዲስ እይታ፤ ላዲስ መአዛ ስሜቱ አልታደለም።

“ዛሬ ማንም ምንም ቢመጣ ከቤቴ የሚያ ሰወጣኝ ሀይል አይኖርም” አለ ለብቻው፣ ለራሱ ቃል ገባ፣ መሃላ።

“ከዘነበ ጋር ቀጠሮ አለኝ እሱም በርግጥ ይመጣል ግን ዛሬ ... ዛሬ ቤቴን አለቅም፣ እንዲት እርምጃ ፈቅ አልልም።” ነገደ በሃሳብ ከራሱ ጋራ መግት ገጠመ፣ እሱጥ አገባ።

“ቢራ እየጠጡ፣ አረቄ እየተጎነጩ፣ ጭስ ስበው ጭስ እየተፉ አምሽቶ ሌሊት የቤት በር ማንኳኳት እስከመቼ” ይላል።

“አንድ ክፍል ውስጥ ታጉሮ፣ ቤትን ትቶ ጎጆን ረሰቶ፣ ልጅን ዘርን ገፍቶ፣ ካርታ መቀጥቀጥ ... እጅ ማንቀጥቀጥ ፋይዳ ቢስ መላ የለሽ ሕይወት” ያወግዛል እራሱን።

ውጪ ደንገዝገዝ ብሏል።

ለምለም ተፍ ተፍ ትላለች። ቂጤማውን፣ ዕጣኑን፣ ሰንደሉን፣ አበባ ቆሎውን፣ ቂጣውን፣ ቡናውን የቅዱስ ዮሐንስ ልማዳዊ ሽርጉዷን ተያይዞአለች። የባሏ የአሸናፊ እንግዳ ነገር እሷንም አሳስቧል።

“ዛሬ ምን ሁኗል? እንዴት አሰችሉት በዚህ ሰዓት፤ በዚህ ዕለት እቤት ቁጭ አለ” ትለዋለች የልጅዋን አባት በሆኗ።

“ቤቶች” ዘነበ መጣ፤ ማድያታመ አጭሩ ወፍ ራመ።

“ግባ ... ግባ ቤት ለእንግዳ” አለ አሸናፊ፤
የለምለም ባል፡፡

ከማድቤት ወደ ጓዳ፣ ከጓዳ ወደ ሳሎን የምት
መላለሰው ለምለም የዘነበን ድምፅ ሰማች፡፡

“በቃ እንግዲህ ተያይዘው ሊሄዱ ነው ምን
በደል ነው እቲ” ስትል አሰበች፡፡ ዘነበ ቤት
ውስጥ ገብቶ ቆሟል፤ በትኩስ ቁጤማ ላይ ባዲስ
ሽታ እየታወደ፡፡

“ቁጭ በል እንጂ” አለ አሸናፊ፡፡

“የምን መቀመጥ አመጣህ? እነ አሰፋ ቤት
ሄደን እንሰየም እንጂ”

ያሰፋ ቤት ለካርታ ጭዋታ አመቺ ነው፡፡
እየተጫወቱ ረጅም ጊዜ ቢቆዩበት የሚከፋ ሰው
የለበትም፡፡ አሸናፊና ጓደኞቹ በዚህ ቤት ተሰብስቦ
በው ካርታ ሲጫወቱ፤ በቅርብ ካሉ ቡና ቤቶችም
መጠጥ አስመጥተው እየጠጡ ጊዜአቸውን ያሳልፉ
በታል፡፡

“ቁጭ በል፤ ምን መሰለህ ...” አለው አሸናፊ
መርዶውን እንዴት እንደሚነግረው እያሰበ፡፡

“ምን መሰለህ አሞኛል ዛሬ ብርድ ... ብርድ
ይለኛል ...”

“እና አልሄድም እንዳትለኝ ብቻ”

“እዎ እንደሱ ነው ብርድ ብ...ርድ ይለኛል፤
የተከሰኛል! ምን እንደሆነኩ አላውቅም ... ቁጭ
በል ... እስቲ ... አረፍ በል ዘነበ”

ለምለም የዘነበንና ያሸናፊን ውርክብ ትሰማ
ለች። ሰራተኛዋ ከሄደች ጀምሮ ለብቻዋ ደፋ
ቀና ትላለች። የሰድሰት ዓመቱ ልጃቸው መላ
ኩም አንዴ ዓዳ አንዴ ሳሎን ይመላለሳል።

“እንዴ ... ዘነበ ባያመውስ በዛሬው ቀን እን
ሂድ ይባላል! በዘመን መለወጫው ዋይማ ውጭ
ይመሻል? እዚሁ ቁጭ ብላችሁ ተጫወቱ፤ ጠላ
ውም አረቁውም ለዛሬ አያንሰም። ይልቅ እንተም
ቁጭ በል ጠላ ላምጣ።” አለች ለምለም በዘነበ
ሀሳብ ላይ ቅሬታዋን ለመግለጽ እየሞከረች።

“ብንሂድ ይሻላል ለምለም፤ ያሰፋስ ቤት
ቢሆን ቤታችን አይደለም እንዴ ... ደግሞም ከነ
ለማ ጋርም ተቀጣጥረናል። መቅረት የለብንም፤
አይዞሽ ሌላ የምናደርገው የለም— ቁጭ ብለን
ካርታ ከመጫወት ሌላ” አለ ዘነበ።

“አሸናፊ ዛሬ የፈለገው ቢሆን የትም አትሄ
ድም። እነለማም ቢሆኑ ከፈለጉህ እዚሁ መምጣት
ይችላሉ። ይልቅስ ጋቢ ላምጣልህ”

“አሞኛል ዘነበ፤ ይልቅ ቁጭ በል። እንዳል
ኩህ አሞኛል ... ብርድ ... ብርድ ይለኛል ...
ትኩሳት ይሰማኛል ... ቅፍፍ ... ፍፍ ብሎኛል።
ዛሬ ከቤት አልወጣም።”

“ለብርዱም ሆነ ለትኩሳቱ እቤት መዋሉ መድሐኒት ሊሆንህ አይችልም፡፡ ይልቁንስ ያልተለመደ ሰበብ ከማብዛት ጨክንና እንሂድ፡፡ እነላማን ስትቀጥራቸው ለምን እንደነበር አትርሳ፡፡ እነ እትዬ ጌጤ ወይም እነ እማማ ውዴ ቤት ጎራ ብለን አንድ ሁለት መድሀኒት እንወስዳለን” አለ ዘነበ እንደቆመ፡፡

“የዛሬው ሀመሜ በአንድ በሁለት ...የምወጣው አይነት አይደለም ዘነበ፡፡ ውስጤን የሚሰማው ብርድና ትኩሳት የተለመደ አይደለም፡፡ እቤቴ ብውል ይሻለኛል” አለው፡፡

ለምለም ጠላ በጠርመሱ ከብርጭቆዎች ጋር በትሪ ይዛ መጣች፡፡

“ቁጭ በል ዘነበ” አሉ ድንገት ባንድ ላይ ባልና ሚስት የተማከሩ ይመስላል፡፡

“ሰው ቀጥረን፣ እንመጣለን ብዬ ... እንዴት ቁጭ እንላለን አሸናፊ ... ጥሩ ነው እንዴ ይሄ ነገር ለምለም?!” አላቸው ዘነበ እንደተገተረ፡፡

“ሲያመውስ ... አሞታል ...እኔም እኮ በሆዴ አሸናፊ ምን ሁኗል ዛሬ ስል ነበር ... ልጠይቀው ስል ነው አንተም የመጣኸው ... በል ጋቢውን ልበስ ተሸፋፈን” ብላ ጋቢውን አለበሰችው “ይልቅ ቁጭ በል ዘነበ ሲያመው ሲሆን ለበሽታው መፍ ትሄ ይፈለጋል እንጂ እንዴት እንውጣ ይባላል? ያውም በዛሬ ቀን ... ታምር ነው ይሄስ! ቡናም

አፈላለሁ” እያለች ሁለተኛውን ብርጭቆ ጠላ
ልትቀዳ ስትል ዘነበ፡-

“አልጠጣም ... ሰው ጠብቂኝ ብዩ እዚህ አል
ጠጣም” አለ በቁሙ ማዲያታም ፊቱን ይበልጥ
እያሻገረገረ፡፡ ለምለም በግድ ቀዳችለት፡፡

“ከፈለግህ አንድ ... ጠጣና ትሄዳለህ ...
የናሰፉ ቤት ካለበት እግር አውጥቶ አይሮጥ...
ቆረጣጠመኝ ... ቁርጥማት ... ኡፍ ... እነለማም
አንዴ ከተሰየሙ ሰዓት እላፊ ነው የሚገላግላ
ቸው፤ አያመልጡህም ... እኔ ልተኛ መሰል ...
ትኩሳቱ ባሰብኝ ብርድ ብርድ ...” ብሎ ሳይጨ
ርስ ዘነበ ካፉ ቀማው፡፡

“የዛሬው ሁኔታህ አላማረኝም ... የማትሄድ
ከሆነ ቶሎ መሄድ አለብኝ፤ ይጠብቁናል ... እ...
ይጠብቁኛል” ብሎ ጠላውን በቁሙ ጨለጠው፡፡

ለምለምም “አዋታል ዛሬ፤ በጤናው አይደለም
...ፊቱ ሁሉ ተለዋውጧል፤ ትኩሳቱም ጨምሯል”
አለች የአሸናፊን ግንባር አንዴ በመዳፏ አንዴ
በእጃ ጀርባ ሙቀቱን እየለካች፡፡ ዘነበና አሸናፊ
ተያዩ፤ አስተያየታቸው ለሁለቱም አዲስ ነበር፡፡

“ከቸኮልክ ... በቃ ... ሂድ፤ እኔ ...መውጣት
ቀርኛል፡፡”አለው አይኑን ከዘነበ ላይ ሳይነቅል፡፡

“መልካም ካመመህ ... ከመሰለህ እ ... ንዳ
ልክ ... ብቻ ብንሄድ ጥሩ ነበር”አለው ወደ በሩ

እያመራ ዘነበ፡፡ ደህና እደሩም ሳይል ወጥቶ
ሄደ፡፡

“መቼ ጀመረህ አሸናፊ? ግንባርህ እኮ ያተኩሳል ... ጠላውም ይቅርብህ ... ሽፍንፍን ብለህ ተኛ” አለች ለምለም፡፡

“ዛሬ ... አሁን ... ድንገት ነው የጀመረኝ፤ እቤት ሰገባ ... ቤቴን ሳየው አዲስ መሰለኝ፤ ቁጤማን እንደዛሬ አስተውየውም ደስ ብሎኝም አያውቅም ለምለም፡፡”

“እንዴት? ቤት ደግሞ ያማል ... እ... ያተኩሳል ... ብርድ ብርድ ይላል” አለች ለምለም ግራ በገባው መልክ ቀይ ውብ ፊቷን ቅጭም አድርጋ፡፡

“እኔ ሳልሆን... የታመምኩት... ደባሌ ነው... ከዚህ ቤት ውስጥ ያለው ሁለተኛ አባወራ” አለ ጋቢውን እያመቻቸ ደርባባው አሸናፊ፡፡

ለምለም ይበልጥ ግራ ገባት፡፡

“ጠረጠረኝ እንዴ ... ከሱ ሌላ የደረብኩ መሰለው” አለች በሆኗ እንደጨነቃት፡፡ ወዲያው በጥርጣሬ እንደተወጠረች፤ ቆሎውን፤ ቂጣውን አዘጋጅታ አሸናፊ ፊት ቡና ለማፍላት አሰባ ወደ ጓዳዋ ገባች፡፡

“መላኩ” አለ አሸናፊ ወደ ልጁ ፊቱን አዙሮ፡፡ መላኩ ከሳሎኑ መሰከት ጥግ ካለች ትንሿ

ጠረጴዛው ላይ ደብተሮቹን ዘርግፎ ወረቀት እየቀደደ ያጥፋል፡፡ “ምንድነው የምትሰራው? ደብተርህን ለምን ትቀዳለህ?” ሲል ጠየቀው፡፡

“ቅርፅ ስራና አምጣ ብለውኝ ነው፤ የሰፈር ጓደኞቼ” ብሎ መለሰ፡፡

“የምን ቅርፅ?”

“የመርከብ...አባይ የወረቀት መርከብ ... ደሞ እችልበታለሁ አይደል አባይ” እለው የምን ቅርፅ እንደሆነ የማይለይ የተጣጠፈ ወረቀት ለአሸናፊ እያሳየው፡፡

“በል በደንብ ስራ፤ ወረቀት አታበላሽ፤ ባንድ ሉክ ብቻ ለመስራት ሞክር፤ ስትጨርስ ታሳየኝ ለህ” አለው፡፡

መላኩም ወደ መርከብ ስራው ተመለሰ፡፡

ለምለም ረጅም ቀጭን ሰውነቷን ከበርጩ ማዋ ላይ እጥፍጥፍ አድርጋ ቁጭ እያለች “ያልከው እኮ አልገባኝም፤ ምንህን ነው ያመመህ አሸናፊ?” ብላ ጠየቀችው፡፡ የሆነ ነገር ሆኗን ይበላት ጀምሯል፡፡

“ማንነቴን ለየሁት ለምለም፤ ያመመኝም ይኸው የራሴ አዲስ እውቀት ነው” አለ፡፡ ለምለም አይን አይኑን ባልተረጋጋ መልክ አየችው፡፡ ‘ይቃዣል እንዴ’ ስትል ራሷን ጠየቀች፡፡

“በእኔ ላይ ሌላ ሰው ተደርቦ ባንድ አልጋ ላይ ሶስት ሁነን እስከ ዛሬ ማደራችንን፣ እስከ ሁን መኖራችንን ዛሬ ለየሁት፤ አሁን ደረሰኩበት ... ለምለም ... ማለቴ ...” አሸናፊ ወደ ውስጥ ከራሱ ጋር መነጋገር የጀመረ ይመስላል፡፡

“እኔ ልጅት ... እኔ ለምለም ... ማንም ቢሆን ... እኔ ካንተ ሌላ እንዴት ሆኖ ... እንዴት አሸናፊ ... እንዴት ... እንዲህ ... እኔን” አለች፤ ሁለመናዋ ይን ቀጠቀጣል፡፡ ፀጉሯ በንዴት ይርገፈገፋል፡፡ አይኗ በፀፀት ፈጣል፡፡

“አንቺ አይደለሽም ... ለምለም ጥፋተኛው እኔ ነኝ ... ለምለም ... ሁሉንም እያወኩ፣ እራሴን እየደለልኩ፣ እኔን እየሸነገልኩ የማይሆን ትዳር የተዳርኩ፣ የማይዘለቅ ጎጆ የወጣሁ፣ ክቡር ቃልኪዳንን ያፈረሰኩ ... እኔ ነኝ ... ለምለም”

“አባይ ... እ ... እማይ ... አባይ ... አባይ! ተመልከት አሁንስ መርከብ አልሆነም” አለ መላኩ ቅርፁን አንሰቶ እያሳየ፡፡ ሁለቱም ወደ እሱ ተመለከቱ፡፡

“ተጣሚል መላኩ አስተካክል ... አፍር ሰውና እንደገና ሌላ ሰራ” አለ አሸናፊ፡፡ መላኩ በቁጭት መርከቡን አፈረሰው፤ ሌላ መርከብ መሥራት ጀመረ፡፡

ሀሳቧ ሁሉ በአሸናፊ ህመምና ህመሙ በሚያናግረው እንግዳ ነገር፣ ዱብዕዳ ቅዠት ተተብት

ሷል። የከሰል ምድጃውን የሚያራግበው እጇ ምን እንደሚሰራ አታውቅም፤ እሳቱ ደብዘዝ ብሏል። ያቀረበችውን ነገር በሙሉ ዘንግታዋለች “በርግጥ አሞሃል ዛሬ ... ምን እንደምትለኝ ... ልትለኝ የፈለከው ነገር ... የዛሬው ነገርህ አልገባኝም ... ተኛ አረፍ በል... በጤናህ አይደለም... የምትለኝን ሁሉ የምትናገረው ... እኔ ካንተ ሌላ... በስመአብ...” ሁለመናዋን ሰበቃት።

“ለምለም በርግጥ አሞኛል ... ጤና አይደለሁም... ጤና ለመሆን ... ሻ ... መታመም ... መታመም ... ሻ ... አ ... ጤና ለመሆን” ጋቢውን ተከናንቦ ከተቀመጠበት የወንበር ድጋፍ ወደ ጠረጴዛው ተጠግቶ በክርኖቹ ተደገፈ። “እነዚህን፣ እነ አሰፋንና እነ ለማን ጓደኞቹ አድርጌ ... ከበደ... የሚነግረኝን፣ የሚመከረኝን፣ ትክክለኛውን ነገር የዝሆን ጆሮ ይሰጠኝ ብዬ ለዚህ... ለዚህ ሁሉ ነገር በቃሁ።”

“የመቸው ከበደ! አ ... ሽ ... ና ... ፊ... ስለኔ ከ ... ከበደ ምንም አይነግርህም ... የት አይቶኝ? በሰው ወሬ!... ትልቅ ሰው ይመስለኝ ነበር... እኔን ከማን ... ከየትኛው ሰው ጋር አየ ... የ... ጳጳት ... አለህ?” ሰራዋን ሁሉ አስተዋት። ማራገቢያውን ምሬት ላይ ጥላው ረጃጅም ከንዶቿን ካኮረታተመቻቸው ጉልበቶቿ ላይ አደራርባ አሸናፊን በፀፀትና በንዴት እያየችው ‘አሞት መሆን አለበት እንጂ እንደዚህ አይነት ነገር በፍፁም’ የሚል ሃሳብ ይመጣባታል እንደገና ያላዝናታል። ‘ምን አገኘው ዛሬ?’ ትላለች።

“ለምለም ... ቆሎውን ቁይው፤ ለምለም ... በድየሻለሁ ... ህመሜን እንድነግርሽ ... ቡናውን አፍይው”

“ሁል ጊዜ ማምሽት ... እኔ ሁሌ መጠጣት... አሁንም ማጨስ ... ነጋ ጠባ ቁማር መቀጥቀጥ ትርፉ ይሄው ነው ... ደሞ ይሄን ሁሉ እኔ በታገ ሰኩ ... አንተ እንደገና...”

“በድየሻለሁ...ቡናውን... ቆሎውን... ለምለም”

“እሱስ ያድንህ እንጂ እቆላዋለሁ ግን ... በሰው ... በከበደ ወሬ እኔን ...” ብላ ቡናውን ብረት ምጣዱ ላይ ማጠብ ጀመረች፡፡ የምድጃው እሳት አመድ ለብሏል፤ አራገበችው፡፡ እሳቱ ሳቀ፡፡ ከሰል ጨማምራ ብረት ምጣዱን ጥዳ መቁላት ጀመረች፡፡ ለምለም ቡናውን በሃሳብ ታማሰላለች “ደሞ ከሱም ብሶ...” ያሰኛታል፡፡

“አባዬ ...አባይ ተመልከት ...መርከብ...እማይ ትዋኝበታለች አይደለ?” አለ በኩራት፡፡ መላኩ መርከብ በመስራቱ ፊቱ በደስታ ተውጧል፡፡

“አዎ ግን እንዳያሰምጠኝ ... አታድነኝም መላኩየ” አለችው፤ ያሸናፊ የህመም ንግግር ባቀ ሉት አይኖቿ በናትነት እያየችው፡፡ ለምለም እንዲህ ስታይ ልዩ የሆነ የደስደስ አላት፡፡

“እንደገና ሥራ፤ ጫፉ ላይ ... ተንሻፏል” አለው አሸናፊ፡፡

“አሁንስ የመጨረሻዬ መርከብ ነው” አለና መርከቡን አፈራረሰው፡፡

ቡናው በመዓዛው ቤቱን አወደው፤ አሸናፊ ሰውነቱ ተፍታታ ፤ ቀለለው፡፡ ተንጠራራ፡፡ ቡና ሸቶት ቢያውቅም የዛሬው ማታ መዓዛ ግን ቡናን እንዲያደንቅ አስገድዶታል፡፡ ጀበናውን ጥዳ ቡናውን መቀጫው ውስጥ ከታ ከነዘነዘናው ይዛው ወደ ጓዳ ገባች፡፡ ድው ... ድው ... ይላል መቀጫው፡፡ የአሸናፊ ንግግርም የለምለምን ልብ ከቡናው ጋር ቅርጭም ... ድቅቅ ያደርገዋል፤ አብሮ ያስወቅጣታል፡፡

ስትመለስ የረሳችው ነገር ትዝ አላት፡፡ ቆሎው አልተቆላም፤ ቂጣው አልተጋገረም፡፡ ጀበናውን አውጥታ ብረት ምጣዱን ጣደች፡፡ ተቆላ፤ ቂጣው ተጋገረ፡፡ ቡናው ተፈላ፤ ሰንደል ተለኮሰ፤ ስኒ በረከቦት ቀረበ፤ አቦል ቡና ተቀዳ፡፡ በቤቱ ውስጥ ያለው ነገር ሁሉ ለአሸናፊ አዲስ ሆነ በት፡፡ ሀመመ፡ ትኩሳቱ ቁርጥማቱ ከቡናው አቦል ... በረካ... ቶና ጋር ተሸኝቷል፡፡ መላኩም ቂጣውንና ቆሎውን በላልቶ እንደጨረሰ-

“አሁን ልተኛ አባዬ ... መ ... መርከቡን ነገ እሰራዋለሁ”አለ ሲያፈርስ ሲሰራ ድክም ብሎት፡፡

“ራትክን ሳትበላ መላኩዬ፤ ቆይ ላቅርብልህ... የኔ ጌታ” ብላ ልትነሳ ሰትል፡-

“በቃኝ እማዬ ጠግቤያለሁ” አለ፡፡

“ዋ ... ሌሊት ይርብሃል ... ብላና ተኛ”
ሲል ተናገረው አሸናፊም፡፡

“በቃኝ አባይ ... እማይ ጠዋት ቀስቅሽኝ፤
መርከቡን እንደገና እሰራዋለሁ” ብሎ ወደ መኝታ
ቤታቸው ገባ፡፡

“አሁንስ አልተሻለህም? ትኩሳቱ አለቀቀህም?
... ራት ላቅርብ” አለች ለምለም፡፡

“መሻልስ እየተሻለኝ ነው ... ግን ሁለት አባ
ወራ ላንቺ አንድ ገላ አይሆንም ... ሁለት አባወራ
ላንድ ቤት አያስፈልግም፤ ዛሬ አንዳችን ይለይል
ናል፡፡ ላንድ ገላ አንድ ነው ... ላንድ ሚስት ...
አንድ ባል ... አንድ ትዳሩን አክባሪ፤ ጎጆውን
ጠቃሚ፤ ልጁን ተንከባካቢ ሌላ አባወራ፡፡ ባልሽ
ቁማርተኛው፤ ያኛው ባልሽ ቁማርተኛው ሰካ
ራሙ፤ ትምባሆዋሙ ዛሬ ተይዟል እጅ ከፍንጅ
ይኸዋለሁ፡፡ በዛሬው እለት በዚህ የአዲስ አመት
ዋዜማ ይሞታል፤ ይቀበራል፤ ዳግም ላይነሳ”
ለምለም አቅለሽለሻት፡፡ የጠጣችው ቡና የበላችው
ቂጣና ቆሎ ሆኗ ውስጥ ተላወሰ፡፡ ንዴት፤ ብስ
ጭት ጥርጣሬ ... ልቧን አጥወለወለው፡፡ ላቧ
በግምባሯ ግጥም አለ፡፡ የምትናገረውን አትቆጣ
ጠረውም፡፡

“የታታ ... መምህ ... መስለህ ... የልብህን
ተናገርክ አይደል፡፡ በ-በቃህ አሸናፊ ይልቅስ
ታመህ ... አታታሳምመኝ ... አድ ... ድነኝ ...
አሽ...ና...ፊ ... በጣም አዝናለሁ፡፡ ካንተ ሌላ... እ...

እ ... ኔኔን ከቁማርተኛ ... ሰካራም ... ትምባሆ
መጣጭ ... ጋር ጠረ ... ጠር ... ከኝ ... ከበደ...
ከበደ ... ነገረህ ... ከሆ ነም ... ደግ ... ስማ
ደግ ... አደረ ... ኩ” ልብሷ ከሰውነቷ ጋር ይን
ዘፈዘፋል፤ አሸናፊ የሚለውን ለመስማት ጆሮ
ነስቷታል። ብቻ ትናገራለች። ቁማ ትንዘፈዘፋ
ለች። ጎሊናዋ አዳዲስ አረፍተ ነገሮች መፍጠሩን
አቁሞ ይደጋግማል። አፏ ምላሷም ያንኑ ይከላ
ልሳል “ደግ ... አረኩ ... ደግ ... አደረኩ እኔ...
እኔ ... ካ ... ንተ ... ወዲያ ... ያ... በቃ ደግ...
አደ ... ረኩ”።

አሸናፊ መካከለኛ ቁመቱን ከወንበሩ አላቆ
ወደምትንቀጠቀጠው ምስኪን ባለቤቱ ተጠጋ።
በክናዶቹ ተጠመጠመባት። ለምለም ባቀፉት ከና
ዶች ውስጥ ሁና በንዴት ትንፈራገጣለች። እንደ
ምንም ብሎ ወደ ሶፋው አስጠጋት። ረጅሙ ሶፋ
ላይ ይዟት ዘፍ አለ። አቅፎ አባበላት፤ ሊያቀዝ
ቅዛት ታገለ። “አስጨርሽኝ ለምለም ... የምልሽ
ይግባሽ፤ ስሚ! በድየሻለሁ፤ ይቅርታሽን አትንፈጊኝ”

ለምለም ከሰመመን ነቃች፤ ከንዴቷ ሰከነች፤
ባሸናፊ መማጠን በረደች።

“እየገደልክ... ታድነኛለህ... እ... የወጋህ ታረሳ...
ሳኛለህ... ምን ሁነሃል ዛሬ ቀን አ...ን...ተ...ሰው?”

“ስሚኝ ለምለም ዛሬ ገዳዩ ሚቹም ... እኔው
ነኝ። የዚህ ቤት ሁለት አባወራ ያልኩሽም... ራሴ
ነኝ። አንደኛው እኔ ... የሰከዛሬው ... የእስካሁኑ

ሰካራም፣ ቁማርተኛው፣ ሲጋራ መጣጫ። ... እሽ
ናፊ-አ ... ሸናፊ፣ የነ ዘነበ፣ የነ አሰፋ የ... የነ...
ለ...ለማ ጓደኛ... አ... ሀ... ሀ... አ ... ሀሀሀ ...
ኃላፊነት የሞላኝ ግን ... ግን ... ኃላፊነት
የማይሰማኝ፡፡

“ሌላው አባወራም እኔው ነኝ ... እስካሁን
በደባልነት ከኔ ጋር የነበረው ... ያለው የዛሬው
አዲሱ እሸናፊ በዚህ ቤት ውስጥ ሶስተኛ ሰው
የነበረው ... ለምለም ትሰሟኛለሽ ... ያሁኑ የዋዜ
ማው ያዲሱ አመት ... አዲሱ እሸናፊ የነለማ
ጓደኛ ሳይሆን ... አ ... ሀ ... ሀሀሀ ... የትልቁ
የቁምነገረኛው፣ ያስተዋዩ የከበደ ጓደኛ ነኝ፡፡
ተቀበይኝ ለምለም ... ማሪኝ ለምለም” ብሎ እሽ
ናፊ ከሰፋው ተነስቶ ጉልበቷ ላይ ባንገቱ
ተደፋ፡፡

“አታ ... ታስጫንቀኝ ... እሸናፊ፡፡ በቃህ
... የተጎዳኸው አንተው ራስህ ነህ ... አንተን
ጎድተህ የበደልከው ቤተሰብህን ነው... መጀመሪያ
የጎዳኸውን አንተን ... ይቅርታ ጠይቀው ... ለሱ
ለዚህ ላሁኑ ... አንተነትህ... ተንበርከክለት... ለሱ
ቃል ግባለት ... እሸናፊ” በማለት ከጉልበቷ ቀና
አደረገችው፡፡

“ለተጎዳው እኔነቴ ... ለበደልኩት ትዳሬ ...
ጎጆዬ ካሣ የምከፍለው በደለኛውን ... ከሃዲውን
እኔነቴን በመሰዋት ነው ... ዛሬ ... የዛሬ አዲሱ
እሸናፊ ያኛውን ያጠፋዋል ... ይገድለዋል ...
ለምለም፡፡ ራሴን በራሴ ገደልኩት ... ለምለም፡፡

የድሮ እኔነቴን ዛሬ ቀበርኩት፡፡ለወደፊት ብሩህ
ሕይወታችን መድሀን ... ለጋብቻችን ክቡርነት፣
ታላቅነትና አለኝታነት፡፡”

ለምለም ከሶፋው ተነስታ ያቀራረበቻቸውን
እቃዎች አንስታ ከሶፋው ላይ ቁጭ ያለውን አዲ
ሱን አሸናፊ ወደ ምግብ ጠረጴዛው ጠራችው...

ፍሬ ህይወት ተሰማ

(1963 —)

ፍሬ ህይወት ተሰማ በ1963 ተወለደች። የ1ኛ እና የ2ኛ ደረጃ ትምህርቷን እንደጨረሰች አዲስ አበባ ንግድ ስራ ኮሌጅ ገብታ በሴክሬታሪያል ሳይንስና በአፈሰ ማኔጅመንት በዲፕሎም ተመርቃ በሙያዋ በመስራት ላይ ትገኛለች።

ፍሬ ህይወት በፈጠራ ድርሰት በአንባቢያን ዘንድ አትታወቅም። ገና መጻፍ የጀመረች ወጣት ፀሐፊ ናት። ከጅምር ሥራዋ ይህን መናገር ይቻላል። የታሪክ አወቃቀርዋ፣ የቋንቋ አጠቃቀምዋ ወደ ማህበራዊ ህይወት ዘልቃ የበሰለ ጭብጥ ይዛ ስትነሳ ተስፋ ያላት ፀሐፊ እንደምትሆን ይመስክርላት ይመስለናል። በዚህ የአጫጭር ልቦለዶች መድበል “አውራሪስ” የተባለው አጫጭር ልቦለድ ድርሰቷ ይገኛል።

አውራሪስ

ባለቤቱ መጀመሪያ የተሸነፈችለት በውበቱና በሽቅርቅርነቱ ቢሆንም በአሁኑ ጊዜ እንደውበቱ የምትጠላው ነገር የለም፡፡ከሁሉ በላይ ደግሞ ግዴለሽነቱ ያበሽቃታል፡፡የሴቶቹ አይን ዞሮ ዞሮ እርሱው ላይ ነው-እርሱም ካገባ በኋላ እንኳ በአይኑ ሴት መሸኘት አልተወም፡፡ ኃላፊነት ሲሳማው፣ ልጅ ሲወልድ ይተዋል ብትልም በቀን ሁለቱ ሸሚዝ መቀየሩን፣ ጸጉሩን ሲወጣ ሲገባ ማበጠሩን፣ ሽቶ መለቅለቁን፣ በዓይኑ መከተሉን ልትታገሰው አልቻለችም፡፡ፊቱ ላይ ጢም ማቆጥቆጥ ከጀመረ፣ ከረባት ካላሰረ፣ጫማው እንደመስተዋት ካላበራ እንዲሁ ያነጫንጨዋል፡፡ እርሷም ስታምርና ስትኳኳል ነው ፍቅሩ የሚያገረሽበት፡፡ ካልሆነ ዞር ብሎም አያያት፡፡ “ልጅ አትውለጂ ከወለድሽ ትወፍሪያለሽ፣ታረጂያለሽ” ብሎ ከልክሏት ከአንድ በላይ ሳይወልዱ ቆይተዋል፡፡

ፈልጋው ሳይሆን ሁኔታው አስገድዷት የሌለባትን አመል መነጫነጭ መጀመሯ ነበር የባለቤቱን እንዲጠላ ያደረገው፡፡ጭራሽ የሱ ሴቶች ቤቷ ሲደውሉ ራሷን መቆጣጠር አቅቷት የፍቺ ጥያቄም ለማቅረብ ፈልጋ ነበር፡፡ግን ፈራች፡፡ ካለምንም ማመንታት እሺ እንደሚላት እርግጠኛ ናት፡፡ሌላው የሚያጽናናት ነገር ለየትኛዋም ሴት የጠለቀ ፍቅር እንደሌለው ማወቁ ነው፡፡ እርሷንም ቢሆን ሊያገባት ፈልጎ አልነበረም የተጋ

ቡት፡፡ በዚያ ላይ 'አንቺን ካልበደልኩሽ ፍቅር ካልነፈግኩሽ የትሰ ብሔድ ምን አለበት? እበቃችኋለሁ' የሚል የሚያሳብዳት ፈሊጥ አለው፡፡ እና ሰሞኑን የምታደርገው ጠፍቷል፡፡

ስልኩ ሲንጫረር ለማንሳት ስትሄድ ቀድሞ አነሳው፡፡ ከንፈሯን እየነከሰች አጠገቡ ቆመች፡፡ የሚደወለው ስልክ ሁሉ የርሱ ይመስላታል፡፡ ግድ አልነበረውም፡፡

“ሃይ! ሃይ! ስዊት ኸርት” አለ፡፡ ሴቶቹን ሁሉ እንዲህ ነው የሚላቸው እርሷንም፡፡ “ደህና-ደህና ... ዛሬ መደወሌ አይቀርም ነበር ... ሪሊ... ምን ችግር አለ? ተያት ባክሽ ... በቃ ማታ እመጣለሁ ማታ ... ልክ ሁለት ሰዓት ... ባ-ባይ!”

አንጀቷ እየደበነ በንዴት ስትመለከተው መኖሯን እንኳን ሳያይ ወደመስተዋቱ ሄዶ ጠጉሩን ከነካካ በኋላ ጃኬቱን መልበስ ጀመረ፡፡

“ጌታቸው-ለመሆኑ ሰው መስዬ አልታይህም? ንቀት ነው አይደል? ጥሩ ሚስት መሆኔ፣ ትዳሬን መውደዴ ሊያስንቀኝ ይገባል? ለመሆኑ በዕሁድ ምድር የት ልትሄድ ነው?” አለችው የለበሰችውን ፒጃማ ከርሱ ሽክ ማለት ጋር አስተያይታ እንባ እየተናነቃች፡፡

“ለመሄድ ዕሁድን የመሰለ ቀን አለንዴ?” አላት ምንም እንዳልነበረ ዓይነት ምስሉን በፈገግታ እያስተዋለ፡፡

“እንዳንተ መሆን አቅቶኝ አይደለም፡፡ ትዳሬ ንና ልጄን ብዬ እንጂ” አለችው በዕልህ ከንፈሯ እየተንቀጠቀጠ፡፡

“እንደፈለግሽ ሁኚ፡፡ ትዳሬችን ምን ይሆናል ብለሽ ነው? ሰራተኛም ሞግዚትም አሉ አይደል? ብቻ እንዳታድራ፡፡ ሚስት ውጪ ስታድር ያስጠላል” አለና ከቆዳ ጃኬቱ ጋር የሚመሳሰለውን ቡናማ ከረባቱን አስተካከለው፡፡

“እንደዚህ አልክ?” አለች በትዝብት እያየችው፡፡ “እሺ! እኔ ደግሞ የማደርገውን አውቃለሁ፡፡ እንዲህ እንደቀለድክብኝ አትቀርም” አለች በጥላቻ ከግር እስከራሱ በግልምጫ እያነሳችው፡፡

“ነገርኩሽኮ፡፡ ለውጥ የግድ ያስፈልግሻል፡፡ አንድ ዓይነት ነገር፤ ሰው-ቤት-ልብስ-መኪና ... ብቻ ሁሉም ነገር ተደጋግሞ ሲታይ እንዴት እንደሚያስጠላ ለውጡን ስታይ ነው የምታውቁው፡፡ በጧት እየተነሳሽ መጨቃጨቅሽንም ታቆሚያለሽ፡፡ ይልቁንስ ዛሬ እንዴት ነኝ?” አላት በእርካታ ራሱን በመስተዋቱ ውስጥ እየተመለከተ፡፡

“ደደብ ነህ!” አለችው እየተጠጋችው፡፡ “አታስብም፡፡ የያዝነው ትዳር እንጂ ቀልድ አይደለም፡፡ ካልበረደልህ መጀመሪያውኑ ለምን አገባሽኝ?” አለችው ፊቷ ግሞ፡፡

“እንጋባ ብለሽ ወጥረሽ የያዝሺኝ አንቺ።
ገና ነን እንጨፍር ሰልሽ መጠንቀቅ ሲገባሽ አረ
ገዝሽ” ትከሻውን በግዴለሽነት ሰበቀ።

በመጋባታቸው ደስተኛነት እንደማይሰማው
ሁሌም ሳይጨነቅ መናገሩ አዲስ ነገር አልነበረም
-ለርሷ።

“ብቻ በሽታ ይዘህብኝ እንዳትመጣ አንተ
የራስህ ጉዳይ ... ውጭውጭ እንዳልክ አንድ ቀን
ውጭ እንደምትቀር የታወቀ ነው።”

አቋረጣት። “አ! ኖ! ኮኒ። ጥንቁቅ መሆኔን
እያወቅሽው? ይልቁንስ እኔ የምፈራው ላንቺ
ነው። ልምድ ስለሌለሽ ተጠንቀቂ” አላትና ጉን
ጫን ሊሰማት ተጠጋት። ባለ በሌለ ኃይሏ በጥፊ
አጮለችውና “ልክሰክሰ! ወራዳ!” አለችው። ለርሷ
የሚያሳያት ፍቅር ምን ጊዜም የኔ ነው እንድትል
ቢያደርጋትም ሰልክ ቤት ድረስ ማስደወሉና ፊቷ
ማነጋገሩ ጭራሽ ከማንም ጋር ብትሄድ ጉዳዩ
እንዳይደለ ሲነግራት ራሷን መቆጣጠር አልቻ
ለችም።

“እንዴ” አለ ፊቱን እያሻሸ “ምን ነካሽ? በዕ
ሁድ ቀን ሰው ትለክፈያለሽ እንዴ? በቃ ዛሬ የተ
ረገመ ቀን ነው የሚሆነው-የኔ እመቤት በዱላ
ሳታገላብጭኝ ልውጣልሽ” አላት ወደበሩ እየ
ሄደ።

“ታያለህ ደግሞ-እኔ ቆንጆት አይደለሁም” አለች ከኋላው እየተከተለችው፡፡ “ባልሰራልህ ምናልቅ በለኝ-ባለጌ!” አለችና ከፍቶት የወጣውን በር ገፍትራ ዘጋችው፡፡

በዕሁድ ቀን በዚህ ዕድሜዋ መዝናናት ስትችል ብቻዋን ባዶ ቤት መዋሏ አንገበገባት፡፡ ጭራሽ እፊቷ መቃጠሩ ሳያንሰው አንቺም ሂጂ ማለቱ ለርሷ ያለውን ግዴላሽነት በግልጽ አሳያት፡፡ በገነኝ፡፡ ከተጋቡ ጀምሮ ጸባዩ እንዳለ ነው፡፡ ገንዘብ ካለው ያንበሽብሻታል፡፡ ቤቱ አይጉድልም፡፡ በፍቅር በኩል ቀርቧትም ርቋትም አያውቅም፡፡ የጸባዩ አለመለወጥ ያስገርማታል፡፡ በራሷ አዘነች፡፡ ምን ለማድረግ እንዳሰበች ባትወስንም ዛቻዋን ቀጥላለች፡፡ “ቆይ ግዴላም ባልሰራለት፡፡”

ከዮዲት ጋር ያሳለፈውን ውሎ እያስታወሰ ከምሽቱ ሁለት ሰዓት ወዳለው ቀጠሮው ተጣደፈ፡፡ ዮዲት እንጋባ እያለች ስትጨቀጭቀው መዋሏ አሳቀው፡፡ “ምስኪን!” አለ በሆዱ፡፡ ሚስት እንዳለው አልነገራትም፡፡ ሴቶች ወንድን በሞኖ ፖል የመያዝ ጉጉታቸው ያስገርመዋል፡፡ ብቻ እነርሱን ዕድሜ ልክ በውጪ እንጂ ማግባት እንደማያስፈልግ የሚሰቱን ራሷን መጣል ከዮዲት ጣፋጭ መዓዛ፣ የጸጉር አሰራርና አለባበስ ጋር አስተያይቶ ማግባቱን አማረረ፡፡

ከሰናይት ደግሞ ሚስቱ ትሻለዋለች፡፡ እንዲያውም ሺህ ጊዜ፡፡ ለለውጡና ሁልጊዜ ደግሳ ስለምትጠራው እንጂ ሰናይት ዘንድ መሄድን እንኳ

አይወደውም፡፡ 'ሚስትህ ምን ትልሃለች? ምን ታደርግልህለች? እንዴት ነች?' ማለቷ ያናድ ደዋል፡፡ ዝም ብላ መደሰት አትችልም፡፡ ካለ 'ሚስትህ' ወሬ የላትም፡፡ ቆንጂት እንኳ ባሏን ተጋርታ የርሷን ያህል አትብክነክንም፡፡ ዛሬ ግን አምርራለች፡፡ ካለ ነገሩ ቀናተኛ ሴት አይወድም፡፡ ለማናቸውም ፍቅርም ጥላቻም የለውም፡፡ ይቀርባል ይደሰታል-ሲበቃው ይርቃል፡፡ የሚያናድ ደው ግን እነርሱ ተደስተው መራቅ አለመቻላቸው ነው፡፡

ማምሸቱ የታወቀው የሰናይትን ሰፈር ጭርታ ሲያይ ነበር፡፡ ከዋናው መንገድ አስር ደቂቃ ወደ ሚያስኬደው ኮረብታች ሲታጠፍ ጨለማው የባሰ ተሰማው፡፡ ሰዓቱን ለማየት ሞከረ፡፡ አልቻለም፡፡ ከሁለት ሰዓት እንዳለፈ ግን ገምቷል፡፡ የዲት አለቅም ባትለው ኖሮ ይህን ያህል እንደማያመሽ አሰበ፡፡ ጨለማና ኮረብታች አይወድም፡፡ የመኪናውን ቀለም ለማስለወጥ ጋራዥ ካስገባት ወዲህ ኮረብታች እንደሸሸ ነው፡፡ ሰናይትም ጋ ይህንኑ ፍራቻ ከቀረ አስራ አምስት ቀን ሊሆነው መሆኑን በማስላት ራሱን በሃሳብ ጠመደ፡፡

መንገዱ አላልቅ አለው፡፡ ትከሻውን ቀፈፈው፡፡ ሁሌም ጨለማ መንገድ ላይ የሚቀፈው ነገር አለ፡፡ መመለስ አማረው፡፡ ግን ብዙ ላይ ሄድ እንዳልቀረ ገምቶ ወደፊቱ ቀጠለ፡፡ ከኋላው ኮቴ ሲሰማ ዞር ብሎ ተመለከተ፡፡ ምንም የለም፡፡ እርምጃውን አፋጠነ፡፡ ከፊቱም ጥላ ያየ መሰለው፡፡ ሰሞኑን የማጅራት መቼዎች ወሬ ከሌ

ላው ጉልቶ ይሰማል። አይንኩት እንጂ የፈለጋቸውን እንደሚሰማቸው ለራሱ ቃል ገብቶ እጆቹን ከኪሶቹ አውጥቶ እያፋተገ ወደፊቱ በፍጥነት ተራመደ። ከፊቱ የሰናይትን ቤት በርሲያይ ደስ አለው። አዕምሮውን በሃሳብ ለመጥመድ ፈልጎ ሰናይት ያንን በሚያክል ቤት ውስጥ ብቻዋን መኖሯ ሊያስገርመው ፈለገ። ከፊቱ ወደርሱ የሚመጣ ቅርጽ በጨለማው ውስጥ ታየው። ቀጥ ብሎ ቆመ። መናገር ፈለገ። አልቻለም። ቀረቡት-ከኋላም ከፊትም። በደመነብስ እጆቹን ወደላይ ዘርግቶ “የምትፈልጉትን ልስጣችሁ” አለ እየተንተባተበ። “ሁሉም ነገር... ይኸው” አለ የአንገት ሀብሉን ለመፍታት እጁን ወደአንገቱ እየሰደደ።

ከኋላው እግሩን ተጠልፎ ዘፍ ብሎ ወደቀ። እጆቹ ግራና ቀኝ ተዘረጉ። መጮህ አልቻለም። ወገቡ ሹል ድንጋይ ላይ እንዳረፈ ተሰማው። ሆዱና ፊቱ በርግጫ ተነረቱ። የሚመቱት ሰዎች የሚናገሩት ነገር ነበራቸው። ሊሰማው ግን አልቻለም። ከላዱን ጨምድደው አነሱት። መልሰው አየር ላይ እንዳለ ለቀቁት። አንዳች ነገሩ እንደተሰበረ ገባው። መተንፈስ አቃተው።

“...ዛቻው የቀልድ እንዳይመስልህ” አለው አንዱ-ድብደባው ለጊዜው ጋብ ብሏል። “እየቀለድክ ያለኸው በሰው ልጅ ሕይወት ነው። በንቀትና በግዴለሽነት የምታበላሸው የሰው ሕይወት እንዳንተው ዋጋ አለው”

እጁን ለሁለት ይዘው አንጓውን አጠፉት።
እንደተጋደመ በስቃይ ሲጮህ አፉን አፈኑት።
ፊቱን ደጋግመው በጡጫና በርግጫ ደበደቡት።
“በዚህ ሁኔታ የምትቀጥል ከሆነና ቶሎ ካልወ
ሰንክ ሆድህን በዚህ ነው የምናምሰው” ጨቤ
እንዳሳዩት ገመተ። አይኑን ለመግለጥ ሞከረ።
እግሮቹንና ኮሌታውን እንደያዙ ከግንብ ጋር
አላተሙት።-ራሱን ሳተ።

* * *

“አስደበደበኝኝ ጠዋት-ሰትዝት ነበር” አላት
እንደነቃ።

ሰናይት ሲያመሽ ቤቱ ደውላ አለመግባቱ
ሲነገራት ውጪ ልትጠብቀው ስትወጣ ነበር
የሚያቃስት ድምጽ የሰማችው። ስትጠጋ እርሱ
መሆኑን ስታውቅ በጨኸት ሰዎች ጠርታ ተረዳ
ድተው ሀኪም ቤት ከወሰዱት በኋላ ነበር ቤቷ
ያስተኛችው።

“ማን? ሚስትህ?” አለችው ፊቷ በጥላቻ ኮሶ
እንደመሰለ። ራሱን አወዛወዘላት።

“ይቺ እርኩስ ምን ልሁን ብላ? እንዴት ባንተ
ትጨክናለች? ለምን አትፈታትም?” አለችው-ቢፋ
ታላት በክብር ቤቷ እንደምታሰገባው አሰባ።

ዝም አላት-ማሰብ አልቻለም።

ቤት በማስገባቱ በኩል ያገዟት ጉረቤቷ “ለመሆኑ እንዴት ነው?” አሉ ወደአልጋው ጠጋ ብለው እያዩት፡፡ ፊቱ ከአይኑ በስተቀር በፋሻ ተሸፍኗል፡፡

“ምንም አይል” አለች ዘመዴ ነው ብላ መዋሸቷን እያሰላሰለች፡፡

“እረ እንኳን እግዚር አተረፈው፡፡ የአውራ ሪስ ቡድን ይሆን እንዲህ ያደረገው?” አሏት በሰፈሩ ውስጥ የታወቀውን የተደራጀ የሌቦች ድርጅት ስም አሰታውሰው “አለመግደላቸውም ተአምር ነው፡፡ ከነርሱ እጅ መትረፍ መቼም የማይታሰብ ነው፡፡” አሉ እዚያው ሰፈር በየምክንያቱ የጠፋው ንብረትና ነፍስ እየታሰባቸው፡፡ “ለመሆኑ ዘርፈውታል?”

“እረ እነርሱ አልመሰሉኝም ጋሼ፡፡ አንድም ነገር አልወሰዱበትምኮ” አለች ሚስቱን ብታገኛት እንደምትበጫጭቃት ለራሷ እየማለች፡፡

“አዩ— ባለመውሰዳቸው ነው ብለሽ? አንዳንድ ደካሳ ሰውም ቀጥሯቸው ልክ እንደታዘዙት ያደርጋሉ፡፡ አዩ ልጄ እነርሱኮ በመጻፍና በፊልም ያዩትን እየሞከሩብን ነው” አሉ ሰውየው በምሬት ፈታቸውን ከሰክሰው፡፡

ጌታቸው ራሱን ነቀነቀና ለመናገር አፉን ሲከፍት ሁለቱም ተጠጉት፡፡ “ጠዋት ስት ...ስት

ዝት ነበር ... ምናልባት ከፍላ ... ቸው ይሆ...
ና... ል...” አለና አይኑን ጨፈነ።

“ይሆናል ይቺ ርኩስ” አለች ሰናይትም በን
ዴት እየተቃጠለች።

“ማን ናት? ቂመኛ አለህ እዚህ ሰፈር?” አሉ
ሰውየው በመገረም አስግገው።

“ሚ ... ሚስቴ”

ሰናይት ጉረቤቷን አፈረቻቸው። የሰፈሩን
ሰው ፈርታ ነበር በማታ የምትቀጥረው። ብዙ
ነገር ሳያወራ ልታሰናብታቸው አሰበችና “በሉ
ጋሼ እግዜር ይስጥልኝ-ይሄዱና ይረፉ፤ ችግር ካለ
እጠራዎታለሁ። መሽቷል። አምስት ሰዓት ሊሆን
ነው” አለቻቸው።

“በይ ልጄ እግዜር ይማርልሽ-የውሻ ቁስል
ያርግለት። ጠዋት አየዋለሁ” አሉና በትዝብት
እያዩዋት ተነስተው ወጡ።

“ጌታቸው” አለችው ሰውየው እንደወጡ አላ
ሰችል ብሏት። “ለመሆኑ ያቺ ሚስትህ ምን
ብላህ ነበር?”

ጌታቸው ትክት አለው። እንኳን አሁን በደህ
ናውም ጊዜ ‘ሚስትህ’ ስትለው ደስ አይለውም።
ዝም አላት። የቆንጂት በርሱ ላይ መጨከን ግን
አስገረመው። ሚስቱ ሩህሩህና ቻይ እንደሆነች

ነበር የሚያውቀው፡፡ 'ትዕግስቷ ሞልቶ ፈሷል
ማለት ነው' ሲል አሰበ፡፡ ልታሰገድለው እንዳልፈ
ለገች ግን ገባው፡፡ ጨቤው ማስፈራሪያ እንደሆነ
አልተጠራጠረም፡፡ ቀልድ ብሎ የያዘው ነገር
ችግር መፍጠሩ አሳሰበው፡፡ 'በዚህ ከቀጠልክ እንገ
ድልህለን...አሁኑኑ ወስን' ብለውታል፡፡ ፈርቶ ደስ
ታውን ማጣት አልፈለገም፡፡ እርሱ መታሰር አይ
ፈልግም-በቃ፡፡ ለውጥ ይፈልጋል፡፡ ሰናይት ጋር
እንዳይቀር ደግሞ የባሰ ቅናተኛ እንደሆነች ያው
ቃል፡፡ ከእንግዲህ ያለውን ጊዜ ከቆንጂት ጋር
ብቻ ማሳለፉን ሲያሰበው አስጠላው፡፡ ከመሞት
ሳይሻል አይቀርም፡፡ ብዙ ማሰብ አልቻለም፡፡
ስሜቱ ተፈረካከሰበት፡፡ የሚቀለውም ሆነ የሚጨ
ብጠው ሃሳብ አጣ፡፡

“ጌትሽ...አመመህ እንዴ?” አለችው ፊቱን
መከሰከሱን አይታ፡፡

“አይ አሁን ደህና ነኝ” አላት ፈገግ ለማለት
እየሞከረ፡፡

ሰናይት ለጓጓችለት ጥያቄ መልስ ስላልሰጣት
እንጂቷ አርሮ “ሚስትህ ምን ብላ እንደዛተችብህ
አልነገርክኝምኮ” አለችው፡፡

“አፍ ... ፍ! እባክሽ ተይኝ በቃ! አስደበደበ
ኝኝ፡፡ ቀ ... ቀናች፡፡ በቃ ሄደሽ ተኝ ምንም
አትጠይቁኝ” አላት ስልችት ብሎት፡፡

ሰናይት ግን ትዕግስት አልነበራትም፡፡ የጌታ ቸውን ሚስት በሰድብ ልትገሽልጣት ሰልክ ትደውልና ሁለቱ መጥራት ሲጀምር ባልታወቀ ኃይል መልሳ ትዘጋዋለች፡፡ “ፍቺው አይፈልግሽም” ማለት አማራት፡፡ ጌታቸውን የመሰለ፣ ሁሌም ፍቅር የማያልቅበት ቆንጆና ሽቅርቅር ባል የምታስደበድብ እርኩስ ስለሆነች አሁኑኑ ሄዳ ብትገድላትና የራሷ ብታደርገው ተመኘች፡፡ ሚስቱን እንዲህ አስደርጋው ባይፈታትም ከእንግዲህ ግን ቤቱ እንደማይሄድ እርግጠኛ ነች፡፡

መኝታ ቤት ሶፋ ላይ ኩርምት ብላ ለመተኛት ብትሞክርም እንቅልፍ ሲወስዳት ግን ዘጠኝ ሰዓት አልፎ ነበር፡፡

* * *

“ጌታቸው...ጌትሽ” አለች ሰናይት፡፡ በእጇ ፖስታ ይዛለች፡፡

“አፍ ...አህ ...አ ...አ ...አቤት? ምንድነው?” አለ ለመንጠራራት ፈልጎ ቁስሎ አላንቀሳቅሰ ስላለው በስቃይ ፊቱን አጨማዶ፡፡

“ማን እዚህ እንዳለህ እንደነገራቸው አላውቅም፡፡ ይኼን ፖስታ ሰጪ ብለውኛል ብሎ አንድ ልጅ ሰጠኝ” አለችና አሳየችው፡፡ “ያቺ ደደብ ሚስትህ ትሆናለች— ምናልባልታስፈራራህ” ፊቷን አጨፍግጋ ፖስታውን አቀበለችው፡፡ “ታመው ለተኙት ሰውዬ ነው ያለኝ”

“አድራሻ የለውም?” አላት፡፡

“የላኪውም የተቀባዩም የለውም—ባዶ ነው”

“ክፈቼና ሰጪኝ እስኪ” አላት ለመክፈት ሞክሮ ሲያቅተው፡፡

ሚስቱ የላከችውን ፖስታ መክፈቱ ብስጭ ቷን አናረው፡፡ከፍታ ደረቱ ላይ ወረወረችለት፡፡

ማንበብ ጀመረ፡፡

“ጤና ይስጥልን

ትናንት ማታ ስለፈጸምነው ስህተት በጣም እናዝናለን፡፡ትዳሩንና ቤተሰቡን በትኖ ከተራ ሸር መጣ ጋር የሚማግጥ ዳኛ ፍርድ ልንሰጥ ታዘን ነበር፡፡ ይሁን እንጂ በአለባበሳችሁ መመሳሰል ስህተት ፈጽመናል፡፡ በእርግጥ እንዲህ አይነቱ ሁኔታ አዲስ አይደለም፤ ያጋጥማል፡፡ በተረፈ የአጋጣሚ ጉዳይ እንጂ ሥራችን እንከን ኖሮት እንደማያውቅ ልና ረጋግጥልናዎት እንወዳለን፡፡

ምንጊዜም ታዛዦችዎ

አውራሪስና ጓደኞቹ

ወረቀቱ ይቃጠል

“ስህተት?” አለ ጌታቸው እጁ እየተንቀጠ ቀጠ፡፡ ብሞትስ?አለና ደብዳቤውን ለሰናይት አቀበላት፡፡

“ሚስትህ አይደለችንዴ”አለችና ተቀብላ አነበበችው፡፡የጽሁፉ ይዘት አቀዘቀዛት፡፡

“የአውራሪስና ዓደኞቹ ስህተት!” አለ በቀስታ ለራሱ። “ምን ጊዜም ታዛዥችዎ? ቂ ... ቂ ... ቂ ...” ለመሳቅ ሞክሮ አቃተው። ፊቱ በስቃይና በንዴት ተጨማሪ። ‘ውጭ ውጭውን እንዳልክ አንድ ቀን ውጭ እንደምትቀር የታወቀ ነው’ የሚለው የሚሰቱ አባባል ሳቁን ነጥቆት ይስቅበት ጀመር።

በማግስቱ ሰናይት ሰፈር የዕድር ድንኳን ታየ -ዳኛው ቤት።

ቱሉ ፎርሳ

የ “ቱሉ ፎርሳ” ደራሲ አይ ታወቅም፡፡ ይሁን እንጂ “ቱሉ ፎርሳ” በ1968፤ በነሐሴ ወር በጎህ መጽሔት ታትሞ ለንባብ የበቃ አጭር ልቦለድ ነው፡፡ ታሪኩ ከሚያነሳው ማህበራዊ ጉዳይና ለህትመት ከበቃበት ጊዜ አንፃር ሲታይ ልቦለዱ በ1966 ህዝባዊ አመፅ ዋዜማና በ1968 ለንባብ ከበቃበት ጊዜ መካከል እንደ ተጻፈ ለመገመት ይቻላል፡፡

“ቱሉ ፎርሳ” ከአተራረኩ ማራኪነት፣ ከቋንቋው ምናባዊነት ጋር የዘመን አሻራም ውስጡ ስላለበት ለዚህ መድብል ተመርጧል፡፡

ቱሉ ፎርሳ

ቱሉን ማን የማያውቅ አለ? እናንተ አታውቁትም እንዴ? ቱሉ ይሄ ማካሮኒ ፋብሪካ ውስጥ የሚሰራው እኮ ነው። አ ቱሉን ማን የማያውቅ አለ?

ቱሉ ሠላሳ አንድ ዓመቱ ነው። ወይም ወደ ዚያ ግድም ነው። እና የቱሉ ቁመት ረጅም ነው። የቱሉ እጆች ትላልቅ ናቸው። የቱሉ ክንዶች ጠንካሮች ናቸው። የቱሉ መዳፎች ሻካራ ናቸው። ቱሉ ከማካሮኒ ፓስታና ፓስቲኒ ፋብሪካ ውስጥ ወፍጮ ክፍል ነው የሚሠራው። ወፍጮ ክፍል ስድስት ዓመት ሰርቷል። የፋብሪካው ባለቤት ሙሴ ጋሌብ ናቸው። ጌታ ጋሌብ እዝች አገር (ይችው የኛይቱ የምንላት) ሲገቡ ቤሳቢስ ቲን አልያዙም። እዚህ ከገቡ በኋላ ነው ይኸን ሁሉ ያፈሩት፤ ያን ሁሉ ቪላ ሠርተው የሚያከራዩት፤ ያን ሁሉ ሱቅ የከፈቱት። ጌታ ጋሌብ የናጠጡ ዲታ ናቸው። አቤት ሠራተኛ ሲፈራቸው። ጌታ ጋሌብ ሽማግሌ ናቸው። አጭር፣ መላጣ ባርኔጣ የማይለያቸው አማርኛ አቀላጥፈው የሚያውቁ ዕድላም ሰው ናቸው። ስለአበሻ ሲናገሩ “አበሻ ሥራ አይወድም። አበሻ ሰነፍ ነው። ለዚህ ነው ሀብታም የማይሆነው - እንደኔ” ይላሉ።

ቱሉ ፎርሳ በወር ሠላሳ አምስት ብር ያገኛል። ያ ደመወዝ ነው። ቱሉ ፎርሳ ሲሏችሁ

ፎርሳ ያባቱ ስም እንዳይመስላችሁ፡፡ አይደለም፡፡ የወፍሬቤ ቤቱን ሥራ አታውቁትም እንዴ? ስንዴ በካሚየን ይመጣል፡፡ ከካሚየን ወደ መጋዘን ይጋዛል፡፡ ከመጋዘን ወደማንጠርጠሪያው የወንፊት ሞተር ቤት ይወሰዳል፡፡ ከዚያ ይታጠባል፡፡ ከዚያ በሞተር ይደርቃል፡፡ ከስንት ጣጣ በኋላ ይፈጫል፡፡ ዱቄቱ በጆንያ እየታሰረ ወደቡኮ ክፍል ይተላለፋል፡፡ ይህን ሁሉ የሚያደርገው የሰው ትከሻ ነው፡፡ ካሚየን ሲመጣ ካቦው ሰው ይጠራል እንዲያወርዱ፤ “አንድ ሁለት ፎርሳ፤ አንድ ሁለት ፎርሳ፤ አንድ ሁለት ፎርሳ ... ” ከመኪና ላይ ኩንታሉን እየተሸከመ ወደ መጋዘን ትንንንን...

እና በሥራ ቱሉን የሚያህል የለም፡፡ ኩን ታል ተሸክሞ ሲበር ጭብጥ ላባ የያዘም አይመስልም፡፡ ሁልጊዜ በጨካኝነት “አንድ ሁለት ፎርሳ...” ይወዳል፡፡ ለዚህ ነው ቱሉ ፎርሳ ተብሎ የቀረው እንጂ ያባቱ ስም ሆኖ አይደለም፡፡

የቱሉ ሚስት ጠንፌ ነው የምትባለው፡፡ እንጂ ለመግዛት ጉልት የሄደ ሁሉ ጠንፌን ያውቃል፡፡ መሸት ሲል ወደጉልት ብቅ ያለ ሁሉ ጠንፌና የእንጂራ ሰፌዲን ይለምዳል፡፡ መሸት ሲል የቀን ሠራተኞች ወደቤታቸው ይመጣሉ፡፡ እግረ መንገዳቸውን እንጂራ ይገዛሉ ሲመሽ የእንጂራ ገበያ ይደራል፡፡

“እስኪ እንጂራው?” ይላል ጠጋ ይልና፡፡
 “ይኸው ወርቅ የመሰለ እንጂራ” ይባላል፡፡
 “ጤፍ ነው ቅይጥ?” ይላል ላፉ፡፡

“ንጹሕ የበሻ ጤፍ” ተብሎ ይነገረዋል።

ጠንፌ ዘንድ ግን ብዙዎቹ እንዲያ ብለው አይጠይቁም። ብዙዎች ስለሚያቋት ዝም ብለው ነው የሚገዟት። አንዳንዴ ከተጠየቀችም፡

“ጤፍ ነው?”

“ትንሽ ዘንጋዳ አለበት”

የቀን ሠራተኞች ላፋቸው ነው የሚጠይቁት። ያገኙትን ነው የሚገዙት። የሚገርመው ነገር የቀን ሠራተኞቹ ወንደላጤዎች ናቸው። የቀን ሠራተኞቹ ወጥ አይሠሩም። የቀን ሠራተኞቹ ብዙ ሆነው በትንሽ ቤት ውስጥ ነው የሚኖሩት። ታዲያ ለምን ዳቦ (ሞፎ) ገዝተው አይበሉም? ሞፎ ወጥ አያስፈልገውም። ሞፎ የወንደላጤዎቹ ምግብ ነው። ግን የቀን ሠራተኞቹ ከዳቦ ይልቅ እንጀራን ይመርጣሉ። ደረቅ እንጀራ ማለት መጥ ደስ ይላቸዋል። ምናልባት የቀድሞ ቤታቸውን፤ የወትሮ ትዳራቸውን የሚያስታውላቸው እየመሰላቸው ይሆናል። እንጀራ የወደፊቱ የተስፋ ምልክት እየመሰላቸው ይሆናል።

ጠንፌ አንድ ሃያ አምስት ዓመት ይሆናታል። ጠንፌ ከሁለት ዓመት በፊት ቱሉ ፎርላን አገባች። በፊትማ ከአያቷ ጋር ስትኖር የመንደር እንጀራ ጋጋሪ ነበረች። እንጀራ መጋገር እንዴት ያለ ሥራ መሰላችሁ? አንዱ ቤት ሰላቢ ነች ይላሉ፤ ሌላው ቤት ማገዶ አይመክታትም ይላሉ፤ ሌላው ቤት እንጀራ ታወፍራለች ሌላውም

ታሳሳለች ... ጣጣ ነው። በመጨረሻ አያቷ ሲሞቱ
ጋግሮ ከማብላት ይልቅ (በሶስት ብር ተቀጥሮ)
ጋግሮ መሸጥ ይሻላል ብላ በነጋዴነት ተጠቃለ
ለች። ከቱሉ ጋር የተዋወቁት በእንጀራ ደንበኝነት
ነው። ሆኖም ይሄ ደግሞ እራሱን የቻለ ታሪክ
እኮ ነው።

ታዲያ ጠንፌ ወንድ ልጅ ወለደች። ልጁ
ደሞ ጤና የለውም፤ እሷንም ጤና ነሳት እቱ።
የእንጀራ ንግዱም አላዋጣ አለ እንደዱሮ። ርካሽ
ዱቄት ፍለጋ መንከራተት አለ፤ ማገዶ ፍለጋ
አገር ጥሎ መሄድ አለ። ... ሻረ ስንቱ። በዚህ
ላይ ልጇ ጤና የለው።

ባሎች ሁሉ ሚስቶቻቸውን ይማታሉ። ባሎች
ሁሉ ይሰክራሉ። ቱሉ ግን አይማታም፤ አይሰክ
ርም፤ ከጠንፌ ምንም አይደብቅም። አምላኩ
ጠንፌ ናት። ያለ ጠንፌ ምን ሕይወት አለውና!
ጠንፌም ባሏን ትወዳለች ታከብራለች።

— ጠንፌ

— አቤት

— ዛሬ ደመወዝ ተቀብዬ ከጓደኞቼ ጋር ጠላ
ቤት ገብቼ ስልሳ ሳንቲም አጠፋሁ።

— ደግ አረክ።

ጠንፌ ቀና ብላም አታየው። ጠንፌ ለቱሉ፤
ቱሉ ለጠንፌ የተፈጠሩ ይመስላሉ። ትሳሳለታ
ለች።

— ጠንፌ ዛሬ ደመወዝ ተቀበልኩና ስመጣ
ሉካንዳ ቤት ገብቼ የሃምሳ ሳንቲም ሥጋ
ገዛሁልሽ።

- ጥሩ አረክ።
- ከዚያም በፊት አማረኝና አንድ ብርሌ ጠጅ ጠጣሁ። ምነው ጠንፌ ከፋሽ እንዴ?
- እኔቴ

ቱሉ ሚስቱን ትኩር ብሎም አያያት። የም ትሟሟ ይመስለዋል። ይሳሳላታል።

ታዲያ ልጄ እየዋለ እያደር ይታመም ጀመር። በተወለደ በአሥር ወሩ የጠና ሕመም ታመመ። ይቃትት ጀመር። ያጣጥር ጀመር።

“ሀኪም ቤት ውሰጂው” ይላሉ ጎረቤቶች።

“የትኛው ሀኪም ይሻላል?”

“አሮጌው አውሮፕላን ጣቢያ ያለው ጥሩ ነው።”

“እሺ እስቲ” ትላለች ጠንፌ። ለባሏ ግን አትነግረውም። ምን ብላ ትንገረው? የቤት ኪራይ አሥራ አራት ብር፤ የቤት ጣጣ ሌላውን ይወጣ ዋል። ምን ብላ ትንገረው? እንጨቱ ውድ፤ እህሉ ውድ፤ የኩራዝ ጋዝ እንኳ ካቅሙ ዱሮ በሁለት ፍራንክ የሚሸጠው ዛሬ በአራትም ፍራንክ አይገኝ። ሁሉ ቀጥሏል። የረከሰ ቢኖር የሰው ነፍስ ነው። ታዲያ ምን ብላ ትንገረው?

ልጄ ጠናበት። የሰው አፍ ደግሞ አይጣል ነው። “በቅሉ ግዙ ግዙ፤ አንድ ጨው ላያግዙ” ማለት ያ ነው።

“እረ ባካችሁ ሀኪም ውሰዱት?” አሉ እንደ ቀን ማታ ሊጠይቁ የመጡ የመንደር አሮጊት።

“የትኛው ይሻላል?” አለች ጠንፌ።

“የውሬሷ፤ ጥሩ ናት ሲሉ ሰምቻለሁ”

“አውን የውሬሷ ጥሩ ናት ሲሉ ሰምቻለሁ”

“እንዲህ እንዳትመስልሽ፤አሁን የዝች የቀለሟ ልጅ ታማባት፤ እንዲያው በጠና ተይዛባት እዛ ሄዳ እንዲያው ባንድ መርፌ አዳነችት። ደሞ ዋጋዋ ትንሽ ነው። ሁለት ብር ከፍሎ ካርኔ መቁረጥ ነው - በቃ።

ጠንፌ ልብዋ ሰንጥቅ አለ። የውሬሷ ሀኪም ሁለት ብር።

ሲመሽ የታመመው ሕጻን ከቶውንም ጡት መሳብ ተሳነው። ያ የፈራችው ሊመጣ ነው። ወልዶ መቅበር ላይቀርላት ነው። አዬ ሰው መሆን።

- ቱሉ?

- ምን አልሺኝ ጠንፌ

- ሁለት ብር አለህ?

- አይ አሁን?... እንዴት? እኔ? ሁለት ብር ነው ያልሺኝ?

-አወን ሁለት ብር ለውሬሷ ሀኪም የሚስፈል።

- ሀኪም ቤት መሄድ ያስፈልጋል?

- አወን በጣም አሞታል። አታየውም ትኩሳ ቱን?

— እ... ይሁን... ነገ ጠዋት እበደራለሁ፤ ግዴ
ለም ጠንፈኤ አታስቢ፡፡

ሕጻኑ መቃተቱን ቀጠለ፡፡ከቶውንም ማልቀስ
እያቃተው ሄደ፡፡ ጠንፈኤ ለባሏ የሚበላውን ሰጠች
ውና ልጅዋን አቅፋ ቁጭ አለች፡፡

— እንብላ እንጂ ጠንፈኤ?

— እኔ ስበላ ነው የዋልኩት እባክህ፡፡ የሴት
ነገር ስቀምስም ስበላም ጠገብኩ፡፡ ቱሉ የቀረበለ
ትን የእንጀራ ፍርፋሪ በኩራዙ ብርሃን አስተዋ
ለው፡፡ ትናንት ከፊቱ የተነሳው የሻገተ እንጀራ
ነው፡፡ጠንፈኤ ዋሽታለች፡፡ ጠንፈኤ ምንም አልቀመ
ሰችም፡፡ጠንፈኤ ጠሚን ልታድር ነው— ለሱ ብላ፡፡

ጠንፈኤ ልጇን ታቅፋ በዓይኗ አንቅልፍ ሳይ
ዞር ነጋላት፡፡ቱሉ ብር ሊበደር ወደፋብሪካ ሄደ፡፡
በሽተኛ ሕጻን፤ ምስኪን እናት፤ የምስኪን እናት
እንባ በትንሿ ጎጆ ውስጥ ቀሩ፡፡

ቱሉ ጠዋት ተነስቶ ወደ ፋብሪካ ሄደ፡፡
ፈቃድ ተቀበለ፡፡ በደንቡ መሠረት ፈቃድ የወ
ሰደ ደመወዝ የለውም፡፡ቢሆንም መቼስ ምን ይደ
ረጋል? ልጅህ ሞቷል ና ቅበር ከመባል ልጄ
ሞቷል ኑ አቃብሩኝ ማለት ይሻላል፡፡ጠዋት ሠራ
ተኞቹ ወደሥራ ተሰማሩ፡፡ “አንድ ፀላት ፎርሳ
አንድ ፀላት ፎርሳ ...” እንዴት ያለ ዘፈን ነው?
ሠራተኞች ጆንያውን ተሸክመው ይበራሉ፡፡ጆንያ
ተሸክሞ በዝግታ መራመድ እራስን መጉዳት
ነው፡፡ መሮጥ ነው የሚበጀው፡፡ ማን ዝግ ብሎ?

ያውሰ ካበው “ዳይ፤ ዳይ፤ ዳይ፤ ሲል መቼ ፋታ
 ይሰጣል፡፡ ቱሉ እንደ እንግዳ ሠራተኞቹን ቆሞ
 አስተዋላቸው፡፡ እንደ ጅል ተመለከታቸው፡፡ ጠጉራ
 ቸው ዱቄት ለብሷል፡፡ ግንባራቸው ዱቄት ተለቅ
 ልቋል፡፡ ልብላቸው ዱቄት ተነስንሷል፡፡ ቁልቁል
 ወደ አንገታቸው የሚንቆረቆረው ላብ ፈታቸው
 ላይ ትናንሽ ጅረቶች የሠሩ ይመስላሉ፡፡ ጫንቃ
 ቸው ጉብጥ ያለ ይመስላል፡፡ ትንፋሻቸው ቁርጥ
 ቁርጥ ይላል፡፡ ሰዎች በጣም ይሠራሉ፡፡ ያም ሆኖ
 ጌታ ጋሊብ አስተያየት ሲሰጡ “አበሻ ሥራ አይ
 ወድም፤ ሰነፍነው፡፡ ለዚህ ነው እንደኔ ዲታ የማይ
 ሆነው” ይላሉ፡፡ ሠራተኞቹ ለብዙ ዘመናት ሙሉ
 ቀን ሲሰሩ ነው የሚውሉት፡፡ ዲታ ግን አልሆ
 ኑም፡፡ ከቶውንም መናጢ ናቸው፡፡ ቀደም ብሎ
 ብድር የጠየቃቸው ሠራተኞች ሁሉ ሁለት ብር
 የላቸውም፡፡ አበበ እንዲያውም የሞፎ ዋጋ መክ
 ፈል አቅቶት ዱቤ ተከልክሏል፡፡ ከላላ ትናንትና
 የጎማ ጫማውን ሸጦ ነው ራት የበላው፡፡ እርገ
 ጤም የቤት ኪራይ መክፈል ተስኖት ሊባረር
 ነው፡፡ ተክሌ የኮሾ ሲጋራ መግዣ ፍራንክ አጥቶ
 ያዛጋል፡፡ ሁሉም ምስኪን ነው፡፡ ሠራተኞቹ ብዙ
 ይሰራሉ፡፡ ብዙ ገንዘብ ግን አያገኙም፡፡ ማንን
 ይጠይቋል? ማንን ይለምኗል?

ቱሉ በሙሉ ሠራተኞቹን በብድር ጥያቄ
 አዳርሶ ሳይሳካለት ቀረ፡፡ ማንም ገንዘብ የለውም፡፡
 ገንዘብ ያላቸው ምናልባት የቢሮ ሠራተኞች
 ናቸው፡፡ እነርሱ ቢሮ ደግሞ “ያለ ሥራ መግባት
 ከልክል ነው” ደግሞ ከቢሮ ቢሮ ሲንጠለጠል
 ጌታ ጋሊብ ቢያዩትስ? በካልቾ ብለው ከሥራ

ወዲያውኑ ያበሩታል። ቱሉ ከፋብሪካው አጥር ሲወጣ ችግሩን ለዘበኛው ለበቀለ አዋያቸው። አቶ በቀለ ምንም እንደሌላቸው ይልቁንም በሌት ዘበኝነት የብርድ መከላከያ አሮጌ ካፖርታቸውን ማስጣፊያ ገንዘብ በማጣት እትት ሲሉ እንደሚ ያድሩ አዋዩት። አልሆነም።

ሁለት ብር ቢያገኝ ኖሮ ልጁ ይታከም ነበር። ሁለት ብር ቢኖር ኖሮ ምናልባት ልጁ ይድን ነበር። የውሬሷ ሀኪም እጅዋ መድኃኒት መሆኑን ጠንፌ ሌሊት ነግራዋለች። ሁለት ብር ከየት ይመጣል?

ቱሉ ወደቤቱ መመለስ አፈረ። ጠንፌ ትጠብቀዋለች። ሁለት ብር ይዞ ይመጣል ብላ። ልጁ ሊሞት ነው። ሁለት ብር ሊያድነው ይችላል። ሁለት ብር ከየት ይመጣል?

የለበሰው አሮጌ ቱታ ምንም ዋጋ አያወጣ። ከመኪና ጎማ ውዳቂ የተሰራው አሮጌ መጫሚያው ስሙኒም አይሸጥ። አቤት ድህነት፤ መልኩ ምንኛ አስቀያሚ ነው? ቱሉ ምድር ሰማይ ዞሮበት አውራ ጎዳናውን ተከትሎ ሲንገላወድ ከፀሐይ ቡና ቤት አጠገብ ደረሰ። ፀሐይ ቡና ቤት የወይ ዘሮ ፀሐይ ንብረት ነው። ከመንገዱ ዳር አምሮ የተሰራ ቤት ነው። መኝታ ክፍሎች አሉት። የአበባ መደብ አለው፤ ምግብ ቤት አለው። ፀሐይ ቡና ቤት ተራ ሰው አይገባም። ሠራተኞች በውጭ ሲያልፉ የቤቱን ድርጅት ከማድነቅ በቀር ገብተውም አያውቁ።

ቱሉ ከፀሐይ ቡና ቤት ግቢ ሰተት ብሎ ገባ። ወደ ጓሮ ዞረ። አንድ ምግብ አቅራቢ ትኩር ብሎ አየው።

- የኔ ወንድም፤ ወይዘሮ ፀሐይ አሉ?
- አወን አሉ። ማን ነው የፈለጋቸው?
- ተልኬ ነበር ብቅ ብታስደርግልኝ።
- ማን ነው የላከህ?
- የለም እዚህ ላይ ያሉ ዲታ ናቸው።

ምግብ አቅራቢው ገብቶ ወይዘሮ ፀሐይን ጠራቸው። ወይዘሮ ፀሐይ ቆንጆ ናቸው ይባላል፤ ወፍራም ናቸው። ጉንጫቸው ብርቱካን ይመስላል። ገና ብቅ ሲሉ ቱሉ ተንደርድሮ እግራቸው ስር ወደቀ።

“በንብረትዎ፤ በትዳርዎ ሲሉ ይለመኑኝና ሁለት ብር ያበድሩኝ። እንዲያው ደፈረኝ አይበሉና ሁለት ብር ስለነፍስ ብለው ልጄ ታሞብኝ ...”

“ሂድ ወዲያ!” አሉና እሜቱ ፈንጠር ብለው ቆሙ። “የማንም ዕብድ መጫወቻ አደረገኝ እንዴ! እከከከ ሌባ ቀጣፊ ሠርተህ አትበላም? እንዲህ ነችና ፀሐይ ...” እንደ ወፈፊነት አደረጋቸው። ዘበኛው መጣና፤ “ሰውዬ ቀስ ብለህ ውጣ ላትደበደብ” አለው።

ቱሉ ዓይኑ ረጠበ። ቅልጥሙ ካደው። ይንቀጥቀጥ ጀመር። እየተገላመጠ ከግቢው ወጣና ካጥሩ ስር ኩርምት አለ። ዘበኛው መጣ።

- ስማ ሰውዬ ምን ሆነህል?
- ፍርሀት ይዞኛል
- ቤት የለህም?
- አለኝ። ቤት ነው? እ ... የኔ ቤት እ...
- ሰክረህል መሰል

ቱሉ ደረቅ ሣቅ ያዘው። ከቶውንም ይንፈቀ
ፈቅ ገባ። አፈፍ ብሎ ተነስቶ ቆመ።

- ሃሃ ሃሃሃ እኔ? እኮ እኔ ልሰክር?

ቱሉ ሽቅብ ይሮጥ ጀመር። እየሳቀ። እንደ
ሰክረ ሰው ለብቻው እየፈነደቀ። ምን ይታወቃል
ሰክሮ ይሆናል? እየሮጠ ወደቤቱ ሄደ። ከደጃፉ
ቆመ። ፀጥ አለ። ለንቦጩን ጣለ። ማልቀስ
ታጣው። ልጁ ሞቶ ይሆን? ወደስ ገና ሞቶ አላ
በቃም። እንደ ደሀና ሰው ወደቤት ገባ።

- ቀናህ ቱሉ?
- እ ምን አልሺኝ? የት? መቼ?
- ብሩን አገኘህ?
- አዎን
- ኅሽ እንካ ልጁን ያዝልኝ። ከማማ ወደሬ
ቤት ጃንጥላ ተውሼ ልምጣ፤ ፀሐዩ ገሮአል።
- ካዛንችሰ ሀኪም ቤት ልትሂጂ?
- አዎን
- አይ አትሂጂ ጠንፌ፤ ጠንፌ አትሂጂ
ምንም ዋጋ የለው። እኔ እ... እኔ አውቀዋለሁ።
ዋጋ የለውም።

- ምነው? ለምን ዋጋ የለውም?

አሁን ስመጣ አሁን እዛጋ እንትን አገኘኝ፡፡

— ምን?

— ይሄ ምንድነው ስሙ? ት ...ትልቅ ሰው፡፡
ጠጉሩ በ ... በጣም ትልቅ፡፡ ትልቅ ትልቅ ቃልቻ
አገኘሁ፡፡ ዋዋ ... ዋና ባ...ባሕታዊ መስቀል ሁሉ
የያዘ ትልቅ አ ... አዋቂ፡፡

— ታዲያ ምን አለህ?

— አትድከም አለኝ

— አትድከም?

— አ ... አወን፡፡ ልጄ አ ... አይ አይ ...
አይድንም አለኝ፡፡

ጠንፌ ከመሬቱ ላይ ልጅዋን እንደታቀፈች
ሟሟች፡፡ በክንድዋ የታቀፈችውን ሕፃን ገለጥ
አድርጋ ፊቱን አየችው፡፡ ትኩሳት የጠበሰውን
ጨቅላ በትኩስ እንባ ቀቀለችው፡፡ ተንሰቀሰቀች፡፡
“ልጄ ልጄ ወይኔ ልጄ” ብላ በተሸነፈ ድምጽ
አለቀሰች፡፡

ቱሉ ቤቱን ጥሎ ወጣ፡፡ ራቅ ብሎ ከምድሩ
ላይ ቁጭ አለ፡፡

“ወይኔ ወይኔ ልጄን በላሁ፡፡ ነፍሴን በውሸት
ሸጥኩ — ወይኔ ወይኔ” አለ፡፡ ይነደው ጀመር፡፡
ቱሉ ዋሽቶም አያውቅ አለዛሬ፡፡ አይሆንለትም፡፡
ያየውን አላየሁም ያለበት ጊዜ ነበር፡፡ ሳያይ
አየሁ ያለበት ጊዜ ግን ያለዛሬ ... ቱሉ እንባ
አልወጣውም፡፡ አንጀቱ ግን ተንሰፈሰፈ፤ ቁጭ

ብሎ ወባ እንደያዘው ይንዘፈዘፍ ጀመር። በሌላ
ሮው እያሰበ እራሱን ረገመ።

— ቱሉ ፎርሳ ምነው ወደክ እንዴ?

— እኔ ... እኔ አወን። የለም አለሁ።

— በል ተነሳ። እንካ ትንሽ ገንዘብ

— ገንዘብ? ምንድነው እሱ ጋሽ ምትኩ? ል...
ልጄ ሞተ? የድር ገንዘብ ነው እንዴ?

— ምንድነው የምትለው ቱሉ ፎርሳ? ትቃዝ
ለህ ልበል? እንካ ሃያ ብር፤ የሠራተኛ ማህበር
ብድር ነው። ወደፊት ትከፍላለህ።

— ማ ... ማህ ... ማህበር? የ ...የኛ ማህበር?
ለኔ ለ ... ለኔ ነው ሃያ ብር።

— ኋላ ትፈርማለህ።አሁን እቸኩላለሁ። ወጆ
ፋብሪካ ልመለስ ነው። ጠፍቼ ነው የመጣሁት
ልሰጥህ።

ቱሉ ብቻውን ቀረ።እሱና ሃያ ብሮች።አንድ
ቀይ አንድ ብጫ፤ አምስት አረንጓዴ ብሮች—
የሚሰራው ጠፋው። ፊቱን ጠረገው። ቆጠረው
“አልማለሁ ልበል?” አለ ለራሱ እራሱን አርገፈገፈው።
“የለም ሕልም አይደለም” እየሮጠ ወደ
ቤቱ ገባ። ጠንፌ ከልጅዋ ጋር ተኮራምታ ትንሰ
ቀሰቃለች። በሩን በርግዶ ዘሎ ገባ።

“ጠንፌ ጠንፌ” ብሎ ተጣራ። ቀና ብላ
አየችው። ፊቷ ንፍሮ ይመስላል።

— እንሂድ ጠንፌ

— የት?

— ሀኪም ቤት፤ የውሬሷ ሀኪም እጅዋ መድ
ኃኒት ነው ብለሽ የለም?

- የለም ዋጋ የለውም ከንቱ ነው።
- ለምን ዋጋ የለውም?
- ልጄ ከሞት አይድንም
- እንዴት አወቅሽ?
- ያ ያገኘኸው አዋቂ ሰው አይድንም ብሎህ

የለ?

- እሱን ተይው አያውቅም
- ያውቃል ቱሉ። ሰውዬው ያውቃል።
- ቱሉ ደንገጠ። በገዛ ገመዱ እንደተተበተበ ገባው።

“ስሜ ጠንፌ በመጨረሻ ያለኝ እኮ ሀኪም ቤት ከሄደ ይድናል ነው” አላት።

“የት ሀኪም ሂዱ አለ?”

“የውሬሷ ሀኪም ቤት— የካዛንቺሷ ሀኪም ቤት” አለና ሃያ ብር አጠገብዋ አስቀመጠ። ቀና ብላ አየችው። ለመጠየቅ ጊዜም የላት። ወደ ሀኪም ቤት ጠንፌና ቱሉ ልጇን ይዘው በረሩ።

በሶስተኛው ቀን ሕፃኑ እንደልብ ይጠባ ጀመር። ዳን ያለው መቼም አይሞት። ብቻ ከልጁ መዳን ጋር በቤቱ ፀጥታ ሰፈነ። እንደቀድሞው መነጋገር መጨዋወት ቀረ። ሁለቱም ተፈራሩ። ጠንፌ ባሏን ሰረቅ አርጋ ታይና ቁና ትተነፍ ሳለች። ለመጠየቅ ትከጅልና መልሳ ጥያቄውን ትውጠዋለች። አንድ ማታ ከራት በኋላ ድፍረቷን ሁሉ ሰብሰባ።

- “ቱሉ” አለችው። ድምጽዋ ፀጥታውን ሲሰ ብር ቤቱ የፈረሰ ያህል ሆነ።

- ቱሉ
- ምነው ጠንፈ?
- አንድ ነገር ልጠይቅህ?
- ምንድን ነበር ጠንፈ?
- ሃያውን ብር ከየት አመጣኸው ቱሉ?

ድንገት በሩ ተንኳኳና ተከስተ ገባ። መሸቷል፤ ሦስት ሰዓት ሊሆን ነው።

- እንዴት አመሻችሁ ሕፃኑስ ደህና ጥለ?

- ደህና ነው፤ አሁንማ ተሻለው። ምንም አይለው።

- ጥሩ ጥሩ። እንኳን ተሻለው ጃል። እኛማ በቀደም ደንግጠን።

- አረፍ በል ጋሽ ተከስተ!

- የለም ልሂድ፤ እቤትም አልደረሰኩ። ገና ከሰብሰባ መውጣቴ ነው።

- ሰብሰባ? እስካሁን የሚያቆይ?

- አወን እባክህ ሰሞኑን አንድ ትዕዛዝ መጥቷል።

- የምን ትዕዛዝ?

- ማህበሩን አፍርሱ የሚል

- ማህበሩን? ማን? የ ... የት? ... እ... እንዴት? ማ ... ማን አባቱ?

- ከሚኒስቴሩ ነው አሉ።

- እኮ ለምን?

- መሴ ጋሊብ ሠራተኞችን ሥራ አስፈታ፤ አባለገ ብለው አመልክተው ነው ይባላል። ብቻ ገና ነው እስኪ እንሰማው የለ? በሉ ደህና እደሩ እቸኩላለሁ።

ተከሰተ ፋብሪካ ውስጥ ሚካኒክ ነው። ተከሰተ የሠራተኛ ማህበር ፀሐፊ ነው። ተከሰተ ማለፊያ ሰው ነው። ተከሰተ ከቱሉ ቤት ወጣ። ቱሉ ከበራፉ ላይ ቆሞ በጭለማ ውስጥ የሚወዛ ወዘውን የተከሰተን ቅርጽ ትኩር ብሎ ያየው ጀመር። ከባሻገር ያዲስ አበባ የኤሌክትሪክ ብር ሃን እንደሚገኝ ሲንቀሳቀል ይታያል። ከላይ ከሰማይ ከዋክብት ይፍለቀላል። እነሱም እንደሚገኙ ናቸው ይባላል። ከዚያ ዳር የቱሉ ሁለት ዓይኖች አለመታወቅና በሲቃ ተጉልጉለው እሳት የሚተፉ ይመስላሉ። ከኋላው ደግሞ ጋዝ ያለቀባት የቱሉ ኩራዝ ብልጭ ድርግም ትላለች።

ቱሉ ሁለት እጆቹን በኃይል ጨብጦ ሰሩ እየተግተረተረ፤ ጥርሶቹን ነክሶ ጡንቻው እስኪነፋ ድረስ ካማጠ በኋላ፡

“ይቺ ማህበር ነፍሴ ቆማ አትፈርስም” አለ።

...ጠጥራቸው ድቂት ለብሏል ግንባራቸው ድቂት ተለቅልጿል፡፡ ልብላቸው ድቂት ተነሰንሏል፡፡ ቁልቁል ጠደ አገኝታቸው የሚንቀረቆረው ላብ ፈታቸው ላይ ትናንሽ ጅረቶች የሠሩ ይመስላሉ፡፡... ሰዎች በጣም ይሠራሉ፡፡ ያም ሆኖ ጌታ ጋሊብ እስተያየት ሲሰጡ “አበሻ ሥራ አይወድም፤ ሰነፍ ነው፡፡ ለዚህ ነው እንደዚህ ዲታ የማይሆነው” ይላሉ፡፡ ሠራተኞቹ ለብዙ ዘመናት ሙሉ ቀን ሲሰሩ ነው የሚውሉት፡፡ ዲታ ግን አልሆነም፡፡...

(ቁሉ ደርሳ)

... ለሚያደርገው ነገር ሁሉ ልክ የለውም፡፡ ሲጠጣ እንደ ዓሳ፣ ሲጠድ እንደ ሳጉሚ ውሻ፣ ሲቸር እንደ ንጉሥ፣ ሲያጣ እንደቤተክርስቲያን ዓይጥ ነው፡፡ ለነገ የሚለው ነገር ከቶ የለውም፡፡

ሕይወትንካልናርከው እንዴት ልታውቁትችላለህ? የሚል ፈሊጥ አለው፡፡ ሃጢአት ነው የሚለው ነገር ያለው አይመስለኝም፡፡ ሕይወት ያለ ኃጢአት ልትሰሩ አትችሉም፤ ከኃጢአት ባሻገር ምንም የለም፡፡ ሕይወት በራሷ ፍፃሜ ናት ባይነው፡፡ እና ይኖረዋል፡፡

(የፍፃሜ መጀመሪያ)

ከታሪኮቹ የተጠሰደ

ዋጋ ብር 13.50